

PRAVILNIK

O NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU PREDMETA VERSKA NASTAVA ZA SREDNJE ŠKOLE

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 6/2003, 23/2004, 9/2005 i 11/2016)

VERSKA NASTAVA

Verska nastava - pravoslavni katehizis

Prvi razred

Drugi razred

Treći razred

Četvrti razred

Islamska vjeronauka (ilmudin)

Prvi razred

Drugi razred

Vjerska nastava - katolički vjeronauk

Prvi razred

Drugi razred

Treći razred

Četvrti razred

Verska nastava - slovačke evangeličke crkve a.v.

Prvi razred

Drugi razred

Treći razred

Četvrti razred

Versko vaspitanje Reformatske hrišćanske crkve

Prvi razred

Hrišćanska etika Evangeličke hrišćanske crkve a.v.

Prvi razred

Drugi razred

Veronauka - Judaizam

Prvi razred

Drugi razred

VERSKA NASTAVA - (izborni predmet)

Treći razred

Islamska vjeronauka - (ilmudin)

Versko vaspitanje Reformatske hrišćanske crkve

Hrišćanska etika Evangeličko hrišćanske crkve a.v.

Veronauka - Judaizam

VERSKA NASTAVA - (fakultativni predmet)

Treći razred

Islamski vjeronauk-ilmudin

Hrišćanska etika Evangelističko hrišćanske crkve a.v.

Veronauka - Judaizam

VERSKA NASTAVA - (fakultativni predmet)

Četvrti razred

Islamska vjeronauka (ilmudin)

Versko vaspitanje Reformatske hrišćanske crkve

Hrišćanska etika Evangeličke crkve a.v.

VERSKA NASTAVA - (izborni predmet)

Četvrti razred

Islamska vjeronauka (ilmuddin)

Versko vaspitanje Reformatske hrišćanske crkve

Hrišćanska etika Evangeličke hrišćanske crkve a.v.

Jevrejska veronauka

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se nastavni plan i program predmeta Verska nastava za srednju školu.

Verska nastava se ostvaruje kao izborni predmet, a izuzetno kao fakultativan predmet za učenike koji su upisani u prvi razred srednje škole školske 2001/2002 godine.

Član 2

Broj časova nastave predmeta Verska nastava u svim razredima iznosi po jedan čas sedmično.

Član 3

Nastavni plan i program predmeta Verska nastava deo je propisanog nastavnog plana i programa za srednju školu.

Nastavni program predmeta iz stava 1. ovog člana odštampan je uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni deo.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Prosvetnom glasniku".

Samostalni član Pravilnika o izmenama Pravilnika o nastavnom planu i programu predmeta Verska nastava za srednje škole

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 11/2016)

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije - Prosvetnom glasniku" i primenjuje se od školske 2016/2017. godine.

VERSKA NASTAVA

Pravoslavni katihizis (veronauka)

Islamska vjeronauka (Ilmuddin)

Katolički vjeronauk

CILJEVI I ZADACI:

CILJEVI verske nastave, kao izbornog predmeta, u okviru srednjoškolskog obrazovanja i vaspitanja jesu da se njome posvedoče sadržaj vere i duhovno iskustvo tradicionalnih crkava i verskih zajednica koje žive i delaju na našem životnom prostoru, da se učenicima pruži celovit religijski pogled na svet i život i da im se omogući slobodno usvajanje duhovnih i životnih vrednosti crkve ili zajednice kojoj istorijski pripadaju, odnosno čuvanje i negovanje sopstvenog verskog i kulturnog identiteta. Pritom upoznavanje učenika sa verom i duhovnim iskustvima sopstvene, istorijski date crkve ili verske zajednice treba da se ostvaruje u otvorenom i tolerantnom dijalogu, uz uvažavanje drugih religijskih iskustava i filozofskih pogleda, kao i naučnih saznanja i svih pozitivnih iskustava i dostignuća čovečanstva.

ZADACI verske nastave su da kod učenika:

- razvija otvorenost i odnos prema Bogu, drugačijem i savršenom u odnosu na nas, kao i otvorenost i odnos prema drugim ličnostima, prema ljudima kao bližnjima, a time se budi i razvija svest o zajednici sa Bogom i sa ljudima i posredno se suzbija ekstremni individualizam i egocentrizam;
- budi potreba i sposobnost za postavljanje pitanja o celini i konačnom smislu postojanja čoveka i sveta, o ljudskoj slobodi, o životu u zajednici, o fenomenu smrti, o odnosu sa prirodom koja nas okružuje, kao i o sopstvenoj odgovornosti za druge, za svet kao tvorevinu Božju i za sebe;
- razvija i neguje težnja ka odgovornom oblikovanju zajedničkog života sa drugim ljudima iz sopstvenog naroda i sopstvene Crkve ili verske zajednice, kao i sa ljudima, narodima, verskim zajednicama i kulturama drugačijim od sopstvene, ka iznalaženju ravnoteže između zajednice i svoje vlastite ličnosti i ka ostvarivanju susreta sa svetom, sa prirodom i, pre i posle svega, sa Bogom;
- izgrađuje sposobnost za dublje razumevanje i vrednovanje kulture i civilizacije u kojoj žive, istorije čovečanstva i ljudskog stvaralaštva u nauci i drugim oblastima;
- izgrađuje svest i uverenje da svet i život imaju večni smisao, kao i sposobnost za razumevanje i preispitivanje sopstvenog odnosa prema Bogu, ljudima i prirodi.

Verska nastava - pravoslavni katihizis

Prvi razred

Naziv predmeta:	Verska nastava - pravoslavni katihizis
Godišnji fond časova:	37
Razred:	Prvi

TEMA (nastavne jedinice)	CILJ	ISHODI Po završetku teme učenik će:	PREPORUČENI SADRŽAJI PO TEMAMA	NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA
---------------------------------	-------------	---	---------------------------------------	------------------------------------

I - UVOD 1. Uvodni čas, 2. Ponavljanje ključnih pojmova i sadržaja obrađenih u osnovnoj školi	• Upoznavanje učenika sa sadržajem predmeta, planom i programom i načinom realizacije nastave Pravoslavnog katehizisa; • Ustanoviti kakva su znanja stekli i kakve stavove usvojili učenici u prethodnom školovanju.	• moći da sagleda sadržaje kojima će se baviti nastava Pravoslavnog katehizisa u toku 1. godine srednjoškolskog ili gimnazijskog obrazovanja; • moći da uoči kakvo predznanje ima iz gradiva Pravoslavnog katehizisa obrađenog u prethodnom ciklusu školovanja; • biti motivisan da pohađa časove pravoslavnog katehizisa.	• Specifičnosti nastave Pravoslavnog katehizisa u srednjoj školi i gimnazijama; • Međusobno upoznavanje učenika; • Rekapitulacija obrađenih sadržaja o ličnosnom Bogu, čoveku, Crkvi, Liturgiji.	Katehizacija kao liturgijska delatnost-zajedničko je delo katehete (veroučitelja) i njegovih učenika. Kateheza ne postoji radi gomilanja informacija ("znanja o veri"), već kao nastojanje da se učenje i iskustvo Crkve lično usvoje i sprovedu u život kroz slobodno učešće u bogoslužbenom životu Crkve. Kateheta (veroučitelj) bi trebalo da stalno ima na umu da je kateheza svedočenje Istine, propoved Istine i uvođenje u Istinu kroz Crkvu kao zajednicu ljubavi.
II - BOG OTKRIVENJA 3. Tvorevina svedoči o Tvorcu 4. Čovek - bogotražitelj 5. Otkrivenje - poziv u zajednicu 6. Bog Otkrivenja - Sveta Trojica (biblijska svedočanstva) 7. Iz molitvenog bogoslovlja Crkve (sistemizacija teme)	• Pružiti učenicima osnov za razumevanje da je tvorevina delo ljubavi Božje, da nosi stvaralački pečat Božji, da nije slučajno nastala, niti je samobitna; • Pružiti učenicima osnov za razumevanje da je Bog Ličnost; • Upoznati učenike da je čovek bogočežnjivo biće i da se Bog otkriva čoveku radi zajednice sa njim; • Pružiti učenicima znanje o biblijskim, svetootačkim i bogoslužbenim svedočanstvima da je Bog Sveta Trojica; • Omogućiti učenicima da steknu osnov za razumevanje postupnosti Otkrivenja Božjeg, kao i to da se Njegovo Otkrivenje i danas dešava, uočava, prepoznaje	• moći da navede neke od primera Otkrivenja Boga u Bibliji; • moći da razume i tumači značenje izraza homo religiosus; • moći da prepozna izraze vere u Svetu Trojicu u bogoslužbenim tekstovima; • moći da prepozna izraze vere u Boga kao Tvorca u bogoslužbenim tekstovima; • moći da razume da se Bog iz ljubavi otkriva čoveku, pozivajući ga u zajednicu; • biti podstaknut da neposrednije učestvuje u bogoslužjenju Crkve; • moći da promišlja o ličnoj odgovornosti u odnosu prema Bogu i bližnjima; • moći da razume da se Božje Otkrivenje dešava i danas u Crkvi i svetu; • moći da prosuđuje i	• Logosnost tvorevine (otkrivanje Boga kroz zakonitost, lepotu i sklad u tvorevini); • Bog ulazi u istoriju i otkriva se kao Ličnost (ikonomija Božja); • Čovek kao bogotražitelj; • Otkrivenje - poziv u zajednicu.	Na početku svake nastavne teme učenike bi trebalo upoznati sa ciljevima i ishodima nastave, sadržajima po temama, načinom ostvarivanja programa rada, kao i sa načinom vrednovanja njihovog rada. Vrste nastave Nastava se realizuje kroz sledeće oblike nastave: • teorijska nastava (35 časova) • praktična nastava (2 časa) Mesto realizacije nastave • Teorijska nastava se realizuje u učionici; • Praktična nastava se realizuje u crkvi - učešćem u liturgijskom sabranju; Didaktičko metodička uputstva za realizaciju nastave • Uvodne časove trebalo

	i doživljava u Crkvi.	prepoznaje svedočanstva vere u svom životu.		bi osmisлити tako da doprinesu međusobnom upoznavanju učenika, upoznavanju učenika s ciljevima, ishodima, nastavnim sadržajima, ali i tako da nastavnik stekne početni uvid u to kakvim predznanjima i stavovima iz područja Pravoslavnog katehizisa, grupa raspolaže.
III - VERA, ZNANJE I BOGOPOZNANJE 8. Vera i poverenje 9. Vera u Starom i Novom Zavetu 10. Bog se poznaje ljubavlju 11. Vera i život ("Vera bez dela je mrtva...") 12. Iz molitvenog bogoslovlja Crkve (sistematizacija teme)	• Osposobiti učenika za razlikovanje znanja koje se odnosi na predmete i poznanja ličnosti; • Ukazati učenicima da su vera i poverenje preduslovi svakog znanja; • Upoznati učenike sa primerima vere i poverenja u Boga biblijskih ličnosti; • Osposobiti učenike za razumevanje da je bogopoznanje u pravoslavnom iskustvu plod lične, slobodne zajednice čoveka s Bogom; • Pružiti učenicima osnov za razumevanje da se bogopoznanje kao lični doživljaj Hrista u Crkvi razlikuje od "znanja o Bogu".	• moći da uvidi razliku između znanja koje se odnosi na stvari i poznanja koje se odnosi na ličnosti; • moći da prepozna da je vera slobodan izbor čoveka i da se svedoči ličnim životom; • moći da objasni da je bogopoznanje u pravoslavnom iskustvu plod lične, slobodne zajednice čoveka s Bogom; • moći da objasni da se verom živi kroz Liturgiju i podvig.	• Znanje o stvarima i poznanje ličnosti; • Prisustvo vere u naučnoj metodologiji i naučnim teorijama; • Vera u Starom i Novom Zavetu • Poznanje Boga kao ličnosti metodom ljubavi; • Vera bez dela je mrtva; • Sličnost između čovekopoznanja i bogopoznanja.	• Realizacija programa trebalo bi da se odvija u skladu s principima savremene aktivne nastave koja svojom dinamikom podstiče učenike na istraživački i problemski pristup sadržajima tema. U toku realizacije stavljati naglasak više na doživljajno i formativno, a manje na saznavno i informativno. • Kvalitet nastave se postiže kada se nastavni sadržaji realizuju u skladu sa savremenim pedagoškim zahtevima u pogledu upotrebe raznovrsnih metoda, oblika rada i nastavnih sredstava. • Imajući u vidu zahteve nastavnog programa i mogućnosti transponovanja nastavnog sadržaja u pedagoško didaktička rešenja, nastavnik bi trebalo da vodi računa i o psihološkim činiocima izvođenja nastave - uzrastu učenika, nivou psihofizičkog razvoja, interesovanjima, sklonostima, sposobnostima i motivaciji učenika. • U ostvarivanju savremene nastave
IV - HRIŠĆANIN - ČOVEK CRKVE 13. Čovek i zajednica 14. Crkva kao liturgijska zajednica (moja parohija) 15. Sveta Liturgija - punoća zajednice sa Bogom 16. Hrišćanin - čovek Crkve (sistematizacija teme)	• Razgovarati sa učenicima o čovekovoj potrebi da pripada zajednici i kako se pripadnost ostvaruje; • Osposobiti učenike za pravilno shvatanje pojma Crkve kao blagodatne zajednice Boga i vernih koja se ostvaruje u svetoj Liturgiji; • Ukazati učenicima da ne postoje hrišćani mimo Crkve; • Pružiti učenicima osnov za razumevanje da je sveta Liturgija izvor spasenja jer se u	• moći da uvidi da hrišćanin postoji prevashodno kao član konkretne liturgijske zajednice; • moći da opiše život parohijske zajednice; • moći u osnovnim crtama da objasni da se učešćem u liturgijskom sabranju stupa na put bogopoznanja; • moći da prodiskutuje o pravoslavnom shvatanju Crkve; • moći da shvati da hrišćanstvo podstiče čoveka na odgovoran život u zajednici.	• Crkva kao zajednica koja se projavljuje na Liturgiji; • Moja parohija; • Hrišćanin - čovek Crkve; • Sveta Liturgija - punoća zajednice sa Bogom.	• Imajući u vidu zahteve nastavnog programa i mogućnosti transponovanja nastavnog sadržaja u pedagoško didaktička rešenja, nastavnik bi trebalo da vodi računa i o psihološkim činiocima izvođenja nastave - uzrastu učenika, nivou psihofizičkog razvoja, interesovanjima, sklonostima, sposobnostima i motivaciji učenika. • U ostvarivanju savremene nastave

	njoj ostvaruje punoća zajednice sa Bogom.			nastavnik je izvor znanja, kreator, organizator i koordinator učeničkih aktivnosti u nastavnom procesu.
V - SVETO PISMO - KNJIGA CRKVE 17. Nastanak i podela Svetog Pisma 18. Kanon i bogonadahnutost Svetog Pisma 19. Crkva kao mesto tumačenja i doživljaja Svetog Pisma i Svetog Predanja 20. Sveto Pismo - knjiga Crkve 21. Uticaj Svetog Pisma na kulturu i civilizaciju	• Upoznati učenike sa nastankom i podelom Svetog Pisma; • Predočiti učenicima da je Sveto Pismo bogonadnuta knjiga; • Upoznati učenike da je Sveto Pismo knjiga bogoslužbene zajednice (Starog i Novog Izrailja); • Omogućiti učenicima da pojme kontinuitet Božjeg Otkrivenja u Starom i Novom Zavetu; • Ukazati učenicima da je za pravilno tumačenje Svetog Pisma neophodna ukorenjenost u životu Crkve.	• moći da imenuje različite knjige Svetog Pisma; • moći da nabroji neke autore knjiga Svetog Pisma; • moći da istražuje Sveto Pismo koristeći skraćenice, podele na glave i stihove; • znati da se posebnost Svetog Pisma sadrži u bogonadahnutosti; • moći da prepozna karakter bogonadahnutosti Svetog Pisma kroz lično iskustvo nadahnjivanja Svetim Pismom; • moći da navede neke primere povezanosti Starog i Novog Zaveta; • moći da zaključi da je Sveto Pismo knjiga Crkve, a ne pojedinca.	• Nastanak i podela Svetog Pisma; • Kanon i bogonadahnutost Svetog Pisma; • Crkva kao mesto tumačenja i doživljaja Svetog Pisma i Svetog Predanja; • Uticaj Svetog Pisma na kulturu i civilizaciju; • Sveto Pismo je knjiga Crkve.	• Nastava je uspešno realizovana ako je učenik spreman da Crkvu shvati kao prostor za ostvarivanje svoje ličnosti kroz zajedničarenje sa bližnjima i Trojičnim Bogom koji postaje izvor i punoća njegovog života. Evaluacija nastave Evaluaciju nastave (procenjivanje uspešnosti realizacije nastave i ostvarenosti zadataka i ishoda nastave) nastavnik će ostvariti na dva načina: • procenjivanjem reakcije učenika ili prikupljanjem komentara učenika putem anketnih evaluacionih listića; • proverom znanja koje učenici usvajaju na času i ispitivanjem stavova;
VI - HRIŠĆANSKI ŽIVOT 22. Crkveno Predanje i narodna predanja 23. "Sve mi je dozvoljeno, ali mi nije sve na korist..." 24. Iz života svetih 25. Znamenite ličnosti i hrišćanstvo 26. Smisao (i besmisao) života	• Pružiti znanje učenicima da je podvig neophodno sredstvo za ostvarenje lične zajednice s Bogom u Hristu, u kojoj će Bog biti izvor našeg večnog postojanja i ličnog identiteta; • Osposobiti učenika za razlikovanje narodnog i crkvenog Predanja i pravilno doživljavanje pravoslavnog etosa koji izvire iz liturgijskog načina postojanja ljudi i prirode; • Razvijanje svesti učenika o neophodnosti	• moći da uvidi da postoji razlika između narodnog i crkvenog predanja i da zauzme stav prema njima; • moći da uoči da svetost života nije moguća bez istovremene zajednice sa Bogom i ljudima; • znati da su svi ljudi prizvani da budu sveti; • moći da uoči u kojoj meri je napredovao i savladao gradivo Pravoslavnog katehizisa 1. razreda srednje škole.	• Pitanja odnosa narodnog i crkvenog predanja; • Životna iskušenja i suočavanje sa njima; • Život nije slučajnost nego je dar; • Svetost kao mera ljudskog dostojanstva.	Ocenjivanje Neposredno opisno ocenjivanje učenika može se vršiti kroz: • usmeno ispitivanje; • pismeno ispitivanje; • posmatranje ponašanja učenika; Broj časova predviđenih za obradu i sistematizaciju po temama: • Bog Otkrivenja (5 časova) • Vera, znanje i bogopoznanje (5 časova) • Hrišćanin - čovek Crkve (4 časa) • Sveto Pismo - knjiga Crkve (5 časova) • Hrišćanski život (5

	odgovornog života u zajednici i oslobađanja od egocentrizma; • Upoznati učenike da je svetost dostižna i danas, te da nije privilegija prošlosti; • Omogućiti razumevanje učenicima da je čovek biće smisla; • Ustanoviti obim i kvalitet znanja i razumevanja stečenih u toku školske godine iz Pravoslavnog katihezisa.			časova) Ostali broj časova predviđen je za druge tipove časa.
--	--	--	--	---

KORELACIJA S DRUGIM PREDMETIMA / MODULIMA:

1. Srpski jezik i književnost
2. Istorija
3. Likovna kultura
4. Muzička kultura
5. Ekologija
6. Psihologija
7. Sociologija
8. Filozofija
9. Građansko vaspitanje

Drugi razred

Naziv predmeta:	Verska nastava - pravoslavni katihezis
Godišnji fond časova:	37
Razred:	Drugi

TEMA (nastavne jedinice)	CILJ	ISHODI Po završetku teme učenik će:	PREPORUČENI SADRŽAJI PO TEMAMA	NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA
I - UVOD 1. Ponavljanje ključnih pojmova obrađenih u prvom razredu srednje škole	• Upoznavanje učenika sa sadržajem predmeta, planom i načinom realizacije nastave Pravoslavnog katihezisa; • Ustanoviti kakva	• moći da sagleda sadržaje kojima će se baviti nastava Pravoslavnog katihezisa u toku 2. godine srednjoškolskog ili gimnazijskog obrazovanja; • moći da uoči kakvo	• Specifičnosti nastave Pravoslavnog katihezisa u srednjoj školi i gimnazijama; • Rekapitulacija obrađenih sadržaja o Bogu, Crkvi kao bogoslužbenoj zajednici,	Katihizacija kao liturgijska delatnost-zajedničko je delo katiheze (veroučitelja) i njegovih učenika. Katiheta (veroučitelj) bi trebalo stalno da ima naumu da katiheza ne postoji radi gomilanja informacija ("znanja o

	su znanja stekli i kakve stavove usvojili učenici u prethodnom školovanju.	je njegovo predznanje iz gradiva Pravoslavnog katehizisa obrađenog u prethodnom razredu školovanja.	hrišćanskom životu.	veri"), već kao nastojanje da se učenje i iskustvo Crkve lično usvoje i sprovedu u život kroz slobodno učešće u bogoslužbenom životu Crkve.
II - STVARANJE SVETA I ČOVEKA 2. Stvaranje sveta 3. Stvaranje čoveka po ikoni i podobiju Božjem 4. Tvorevina i čovekovo mesto u njoj 5. Svet je stvoren sa ciljem da postane Crkva 6. Predstave stvaranja sveta i čoveka u pravoslavnoj ikonografiji	• Omogućiti učenicima da steknu neophodno znanje da uzrok postojanja sveta jeste ličnosni Bog Koji slobodno iz ljubavi stvara svet; • Razvijanje svesti kod učenika o stvaranju čoveka po "ikoni i podobiju Božjem", odnosno kao slobodne ličnosti sposobne za ljubav prema drugom biću; • Osposobiti učenike za razumevanje da je svet i sve što je u njemu, stvoreno za večnost, da bude pričasnik večnog Božjeg života; • Predočiti učenicima činjenicu da je čovek od Boga prizvan da upravlja celim svetom i da ga prinosi Bogu, te da se u toj zajednici oboži i čovek i svet.	• moći da interpretira učenje Crkve o stvaranju sveta; • moći da objasni da je čovek ikona Božja zato što je slobodan; • moći da objasni da je čovek podobije Boga zato što je sposoban za zajednicu; • moći da objasni da je Bog stvorio svet sa ciljem da večno živi u zajednici sa Njim; • biti podstaknut da prosuđuje o smislu postojanja čoveka i sveta; • moći da razlikuje osobenosti stvorenog i nestvorenog; • moći da razvija odgovornost za sopstveni život i život drugih; • moći da preispituje i vrednuje sopstveni odnos prema Bogu, drugom čoveku i prema tvorevini Božjoj.	• Biblijska svedočanstva o stvaranju sveta i čoveka; • Učenje Crkve o stvaranju sveta i čoveka; • Posledice stvaranja ni iz čega po prirodu i čoveka; • Tvorevina i čovekovo mesto u njoj; • Svet je stvoren sa ciljem da postane Crkva; • Pravoslavna ikonografija o stvaranju sveta.	Na početku svake nastavne teme učenike bi trebalo upoznati sa ciljevima i ishodima nastave, sadržajima po temama, načinom ostvarivanja programa rada, kao i sa načinom vrednovanja njihovog rada. Vrste nastave Nastava se realizuje kroz sledeće oblike nastave: • teorijska nastava (35 časova) • praktična nastava (2 časa) Mesto realizacije nastave • Teorijska nastava se realizuje u učionici; • Praktična nastava se realizuje u crkvi - učešćem u liturgijskom sabranju; Didaktičko metodička uputstva za realizaciju nastave • Uvodne časove trebalo bi osmisлити tako da doprinesu međusobnom upoznavanju učenika, upoznavanju učenika s ciljevima, ishodima, nastavnim sadržajima, ali i tako da nastavnik stekne početni uvid u to kakvim predznanjima i stavovima iz područja Pravoslavnog katehizisa, grupa raspolaže.
III - PRARODITELJSKI GREH 7. Biblijska povest o praroditeljski grehu 8. Praroditeljski greh kao promašaj cilja stvaranja 9. Svetootačko tumačenje praroditeljskog greha 10. Jedinstvo čoveka sa Bogom - jedini način da se prevaziđe smrt	• Pružiti učenicima osnov za razumevanje praroditeljskog greha na osnovu biblijskog svedočanstva, tumačenja Svetih Otaca i učenja Crkve; • Učenicima predočiti da se čovekov promašaj (greh) sastoji u odvajanju čoveka i sveta od Boga; • Pružiti učenicima	• moći da objasni u čemu se sastoji praroditeljski greh; • moći da sagleda posledice praroditeljskog greha i način njihovog prevazilaženja; • moći da objasni kakva je uloga čoveka u ostvarivanju naznačenja sveta; • moći da prosudi o važnosti učestvovanja u liturgijskom sabranju za sopstveno	• Biblijska i svetootačka svedočanstva o praroditeljskom grehu; • Posledice praroditeljskog greha; • Ekološki problem kao jedna od posledica čovekove otuđenosti od Boga; • Prevazilaženje ekološke krize je moguće povratkom čoveka u zajednicu	

11. Čovekova zloupotreba tvorevine 12. Praroditeljski greh u svetlosti bogoslužbenih tekstova	osnov za razumevanje da spasenje kao prevazilaženje smrti i zadobijanje večnog života, jeste povratak u zajednicu s Bogom.	spasenje; • biti podstaknut da se odgovornije odnosi prema prirodi; • moći da stekne uvid u ličnu odgovornost za svoje postupke; • moći da uoči značaj pokajanja za svoje spasenje.	sa Bogom; • Pojam praroditeljskog greha u bogoslužbenim tekstovima.	• Realizacija programa trebalo bi da se odvija u skladu s principima savremene aktivne nastave, koja svojom dinamikom podstiče učenike na istraživački i problemski pristup sadržajima tema. U toku realizacije stavljati naglasak više na doživljajno i formativno, a manje na sazajno i informativno. • Kvalitet nastave se postiže kada se nastavni sadržaji realizuju u skladu sa savremenim pedagoškim zahtevima u pogledu upotrebe raznovrsnih metoda, oblika rada i nastavnih sredstava. • Imajući u vidu zahteve nastavnog programa i mogućnosti transponovanja nastavnog sadržaja u pedagoško didaktička rešenja, nastavnik bi trebalo da vodi računa i o psihološkim činiocima izvođenja nastave - uzrastu učenika, nivou psihofizičkog razvoja, interesovanjima, sklonostima, sposobnostima i motivaciji učenika. • U ostvarivanju savremene nastave nastave nastavnik je izvor znanja, kreator, organizator i koordinator učeničkih aktivnosti u nastavnom procesu.
IV - SVEŠTENIA ISTORIJA SPASENJA (OD ADAMA DO IZRAILJA) 13. Kain i Avelj 14. Noje i barka, kao praslike Hrista i Crkve 15. Crkva i Vavilonska kula 16. Avraamov zavet sa Bogom i nagoveštaj Crkve Hristove 17. Žrtvovanje Isaka kao praslika žrtve Hristove 18. Jakov postaje Izrailj	• Omogućiti učenicima razumevanje da se Stari Zavet u glavnim crtama, periodima, ličnostima i događajima može posmatrati kao praslika i najava novozavetnih događaja; • Omogućiti učenicima da steknu znanje o istorijskom toku ostvarenja Božjeg plana o svetlu; • Pružiti učenicima osnov za razumevanje da se u ličnosti Isusa Hrista ispunjava ono što je otkriveno i rečeno u Starom Zavetu; • Predočiti učenicima u čemu se sastoji razlika između Crkve kao bogočovečanske zajednice i drugih oblika ljudskih zajednica; • Predočiti učenicima da se u starozavetnoj istoriji nazire ličnost Mesije Koji sabira i izbavlja narod Božji.	• moći da uoči da se Bog u Starom i Novom Zavetu otkriva kao ličnost i da poziva čoveka u zajednicu sa Njim; • moći da, na primeru Kaina i Avelja, zaključi da je svako ubistvo - bratoubistvo; • moći da, na primeru Noja, shvati značenje pojma praslika Hrista i Crkve kao mesta spasenja; • moći da, na primeru Vavilonske kule, shvati da ni jedna ljudska zajednica mimo Boga ne vodi ostvarenju čovekovog naznačenja; • moći da razume da je otkrivenje Avraamu početak ostvarivanja Crkve u istoriji; • biti svestan da je za bogopoznanje neophodan ličan susret sa Bogom; • moći da razume da je obećanje potomstva dato Avraamu duhovnog karaktera.	• Tajna Hristova u istoriji spasenja; • Lični odnos sa Bogom starozavetnih patrijaraha i praotaca; • Praslike Hrista i Crkve u periodu starozavetnih patrijaraha i praotaca.	• Nastava je uspešno realizovana ako je učenik spreman da Crkvu shvati kao prostor za ostvarivanje svoje ličnosti kroz zajedničarenje sa bližnjima i Trojičnim
V - SVEŠTENIA ISTORIJA SPASENJA (OD MOJSIJA DO	• Pružiti učenicima osnov za razumevanje da je celokupan sadržaj starozavetne	• znati da je starozavetna vera - vera u jednoga Boga; • moći da objasni neka od	• Povezivanje pojmova: Stari i Novi Izrailj; mânia i Pričešće, Pasha i Vaskrsenje,	

HRISTA) 19. Otkrivenje Boga Mojsiju (JHVVH, ó ův) 20. Pasha 21. Mesija cilj starozavetnih iščekivanja 22. David i Solomon 23. Ispunjenje starozavetnih proroštava u Isusu Hristu 24. Praslike Svete Trojice, Isusa Hrista i Crkve u Starom Zavetu (sistematizacija teme)	mesijanske misli ostvaren tek u Novom Zavetu u ličnosti Gospoda Isusa Hrista; • Predočiti učenicima da se u starozavetnoj istoriji nazire ličnost Mesije Koji sabira i izbavlja narod Božji; • Upoznati učenike sa značajem starozavetnog praznovanja Pashe kao praslike molitvenog sećanja na Hristovo Stradanje, Vaskrsenje i Drugi dolazak; • Omogućiti učenicima razumevanje da se delovanjem proroka Božjih uvek izgrađuje Crkva.	starozavetnih proroštava koja su se ostvarila u ličnosti Hristovoj; • moći da navede koji starozavetni događaji jesu prasluka Sina Božjeg i novozavetne Crkve. • moći da povezuje događaje starozavetne i novozavetne istorije; • moći da uoči razliku između uobičajenog značenja reči prorok i njenog biblijskog smisla; • moći da, na primeru proročke delatnosti, uvidi značaj staranja o socijalno ugroženim kategorijama društva; • moći da shvati, na primeru Izrailja, da Crkva ima nadnacionalni karakter; • moći da uporedi Deset zapovesti sa Hristovim zapovestima o ljubavi; • znati da je mesijanska ideja prisutna tokom starozavetne istorije; • moći da promišlja o sopstvenom mestu u istoriji spasenja;	Pedesetnica i Silazak Svetog Duha na Apostole, Pomazanik ili Mesija; • Mesija - cilj starozavetnih iščekivanja; • Otkrivenje Boga Mojsiju; • Pasha; • David i Solomon; • Delatnost starozavetnih proroka; • Ispunjenje starozavetnih proroštava u Isusu Hristu; • Praslike Svete Trojice, Isusa Hrista i Crkve u Starom Zavetu.	Bogom koji postaje izvor i punoća njegovog života. Evaluacija nastave Evaluaciju nastave (procenjivanje uspešnosti realizacije nastave i ostvarenosti zadataka i ishoda nastave) nastavnik će ostvariti na dva načina: • procenjivanjem reakcije učenika ili prikupljanjem komentara učenika putem anketnih evaluacionih listića; • proverom znanja koje učenici usvajaju na času i ispitaivanjem stavova; Ocenjivanje Neposredno opisno ocenjivanje učenika može se vršiti kroz: • usmeno ispitivanje; • pismeno ispitivanje; • posmatranje ponašanja učenika; Broj časova predviđenih za obradu i sistematizaciju po temama: • Stvaranje sveta i čoveka (5 časova) • Praroditeljski greh (6 časova) • Sveštena istorija spasenja (od Adama do Izrailja) (6 časova) • Sveštena istorija spasenja (od Mojsija do Hrista) (6 časova) • Starozavetna riznica (3 časa) Ostali broj časova predviđen je za druge tipove časa.
VI - STAROZAVETNA RIZNICA 25. Mudrosna književnost - odabrani odeljci 26. Odabrani odeljci iz Psalama 27. Starozavetni spisi u bogosluženju Crkve	• Omogućiti učenicima doživljaj starozavetne pobožnosti; • Podsticati učenike na promišljanje o nezamenljivosti i vrednosti sopstvene ličnosti; • Ustanoviti obim i kvalitet znanja i razumevanja stečenih u toku školske godine iz Pravoslavnog	• moći da se, podstaknut primerima, smelije suoči sa grehom samoopravlđavanja i svakim grehom, uopšte; • moći da uoči u kojoj meri je napredovao i savladao gradivo Pravoslavnog katihezisa 2. razreda srednje škole.	• Mudrosna književnost; • Psalmi Davidovi; • Proroci Ilija i Jelisej; • Starozavetni spisi u bogosluženju Crkve.	Ostali broj časova predviđen je za druge tipove časa.

KORELACIJA S DRUGIM PREDMETIMA / MODULIMA:

1. Srpski jezik i književnost
2. Istorija
3. Geografija
4. Ekologija
5. Fizika
6. Filosofija
7. Sociologija
8. Likovna kultura
9. Muzička kultura

Treći razredNaziv predmeta: **Verska nastava - pravoslavni katihizis**Godišnji fond časova: **37**Razred: **Treći**

TEMA (metodske jedinice)	CILJ	ISHODI Po završetku teme učenik će:	PREPORUČENI SADRŽAJI PO TEMAMA	NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA
I - UVOD 1. Ponavljanje ključnih pojmova obrađenih u drugom razredu srednje škole	• Upoznavanje učenika sa sadržajem predmeta, planom i programom i načinom realizacije nastave Pravoslavnog katihizisa; • Ustanoviti kakva su znanja stekli i kakve stavove usvojili učenici u prethodnom	• sagleda sadržaje kojima će se baviti nastava Pravoslavnog katihizisa u toku 3. godine srednjoškolskog ili gimnazijskog obrazovanja; • uoči kakvo je njegovo predznanje iz gradiva Pravoslavnog katihizisa obrađenog u prethodnom razredu školovanja.	• Specifičnosti nastave Pravoslavnog katihizisa u srednjoj školi i gimnazijama; • Rekapitulacija obrađenih sadržaja o stvaranju sveta i čoveka, praroditeljskom grehu i istoriji spasenja.	Katihizacija kao liturgijska delatnost-zajedničko je delo katihete (veroučitelja) i njegovih učenika. Katiheta (veroučitelj) bi trebalo stalno da ima naumu da katiheza ne postoji radi gomilanja informacija ("znanja o veri"), već kao nastojanje da se učenje i iskustvo Crkve lično usvoje i sprovedu u život kroz slobodno učešće u bogoslužbenom životu Crkve.
II - HRISTOS ISTINITI BOG I ISTINITI ČOVEK 2. Gospod Isus Hristos: Novi Adam, Mesija i Emanuil 3. Isus Hristos - Ovploćeni Logos Božji	• Učenicima pružiti osnov za razumevanje značaja Hristove ličnosti i Njegovog života za naše spasenje; • Protumačiti učenicima Hristova imena: Novi Adam, Mesija i Emanuil; • Protumačiti	• moći će razume značenje izraza Novi Adam, Mesija i Emanuil, Logos; • moći da izloži zašto je Isus Hristos kao posrednik između Boga i čoveka jedini Spasitelj sveta; • moći da u prologu	• Gospod Isus Hristos: Novi Adam, Mesija i Emanuil; • Isus Hristos - Ovploćeni Logos Božji; • Hristos istiniti Bog i istiniti Čovek.	Na početku svake nastavne teme učenike bi trebalo upoznati sa ciljevima i ishodima nastave, sadržajima po temama, načinom ostvarivanja programa rada, kao i sa načinom vrednovanja njihovog rada.

4. Hristos istiniti Bog i istiniti Čovek 5. Teologija ikone (sistematizacija teme)	učenicima prolog Jevanđelja po Jovanu; • Učenicima pružiti osnov za razumevanje da je Hristos potpuni Bog i potpuni čovek; • Upoznati učenike sa teologijom ikone - da se na ikonama projavljuje istorijska i eshatološka dimenzija.	Jevanđelja po Jovanu ukaže na mesta u kojima se govori o Bogu kao Logosu; • moći u osnovnim crtama da opiše zašto je moguće da se u novozavetnoj Crkvi predstavlja Bog; • moći da navede osnovne razlike između slike i ikone.		Vrste nastave Nastava se realizuje kroz sledeće oblike nastave: • teorijska nastava (37 časova) Mesto realizacije nastave • Teorijska nastava se realizuje u učionici; • Praktična nastava se realizuje u crkvi - učešćem u liturgijskom sabranju;
III - PRIBLIŽILO SE CARSTVO BOŽJE... 6. Početak Hristove propovedi 7. Blaženstva 8. Beseda na gori 9. Parabole o Carstvu Božjem 10. Carstvo Božje - cilj Hristove propovedi (sistematizacija teme)	• Pružiti učenicima osnov za razumevanje da Hristos donosi Carstvo Božje u svet; • Posmatrati Hristovo učenje o Blaženstvima u savremenom kontekstu; • Predočiti učenicima Hristovo učenje o Carstvu Božjem; • Hristova propoved ima univerzalni karakter.	• moći da zaključi da je Carstvo Božje zajednica sa Hristom; • moći da uvide aktuelnost Hristove propovedi; • znati da je Hristova delatnost i propoved poziv svima u Carstvo Božje; • moći da uvide kako pouke iz Hristove propovedi mogu da primene na sopstveni život.	• Hristova propoved; • Beseda na gori; • Parabole o Carstvu Božjem; • Carstvo Božje - cilj Hristove propovedi.	Didaktičko metodička uputstva za realizaciju nastave • Uvodne časove trebalo bi osmisлити tako da doprinesu međusobnom upoznavanju učenika, upoznavanju učenika s ciljevima, ishodima, nastavnim sadržajima, ali i tako da nastavnik stekne početni uvid u to kakvim predznanjima i stavovima iz područja Pravoslavnog katihizisa, grupa raspolaže. • Realizacija programa trebalo bi da se odvija u skladu s principima savremene aktivne nastave, koja svojom dinamikom podstiče učenike na istraživački i problemski pristup sadržajima tema. U toku realizacije stavljati naglasak više na doživljajno i formativno, a manje na saznavno i informativno. • Kvalitet nastave se postiže kada se nastavni sadržaji realizuju u skladu sa savremenim pedagoškim zahtevima u pogledu upotrebe raznovrsnih metoda, oblika rada i nastavnih sredstava.
IV - GDE JE HRISTOS TU JE I CARSTVO BOŽJE 11. Gde je Hristos tu je i Carstvo Božje 12. Preobraženje Hristovo i objava Njegovog stradanja 13. Lazarevo Vaskrsenje i Ulazak Hristov u Jerusolim 14. Tajna Večera slika Carstva Božjeg 15. Hristos Nova Pasha 16. Vaznesenje i Drugi Dolazak Hristov 17. Sveti Duh Utešitelj - Duh	• Upoznati učenike da Hristos u svojoj ličnosti objedinjuje Carsku, Prvosveštenu i Proročku službu; • Protumačiti učenicima događaj i tropar Preobraženja u svetlosti isihastičkog iskustva Crkve; • Podstaci učenike na razmišljanje da je Hristova smrt na Krstu krajnji izraz ljubavi Boga prema čoveku; • Upoznati učenike sa eshatološkom dimenzijom svete Liturgije; • Učenicima ukazati da je Hristovim	• moći da poveže događaj Preobraženja sa liturgijskom pesmom "Vidjehom svet istinij..."; • moći da razume da je svaka zajednička trpeza izraz zajedništva; • moći da razume da Hristos Tajnom Večerom ustanovljuje način na koji će ostvarivati zajednicu sa svojim učenicima u sve dane do svršetka veka; • moći da razume da sva radost hrišćanske vere	• Gde je Hristos tu je i Carstvo Božje; • Preobraženje Hristovo i objava Njegovog stradanja; • Lazarevo Vaskrsenje i Ulazak Hristov u Jerusolim; • Tajna Večera • Hristos Nova Pasha; • Sveti Duh Utešitelj - Duh zajednice i Car Nebeski.	

zajednice i Car Nebeski (sistematizacija teme)	Vaznesenjem Hristos proslavljen kao Gospod i da je u Njemu proslavljena ljudska priroda; • Učenicima pružiti osnov za razumevanje da je i posle svog Vaznesenja Hristos sa nama u sve dane do svršetka veka; • Protumačiti učenicima nekoliko novozavetnih pnevmatoloških odeljaka.	izvire iz svesti o pobedi nad smrću i Hristovom stalnom prisustvu; • moći da, pričešćujući se, doživljava sebe kao učesnika Tajne Večere; • moći da u osnovim crtama izloži smisao Hristovog stradanja i smrti; • moći da objasni da se Hristos vaznosi na nebo da bi uzneo ljudsku prirodu Ocu; • moći da razume da se Hristos vaznosi na nebo da bi naša vera u Hrista bila slobodna (a ne iznuđena); • znati da je opštenje sa Hristom i danas moguće u zajednici Duha Svetoga - u Crkvi		• Imaući u vidu zahteve nastavnog programa i mogućnosti transponovanja nastavnog sadržaja u pedagoško didaktička rešenja, nastavnik bi trebalo da vodi računa i o psihološkim činiocima izvođenja nastave - uzrastu učenika, nivou psihofizičkog razvoja, interesovanjima, sklonostima, sposobnostima i motivaciji učenika. • U ostvarivanju savremene nastave nastave nastavnik je izvor znanja, kreator, organizator i koordinator učeničkih aktivnosti u nastavnom procesu. • Nastava je uspešno realizovana ako je učenik spreman da Crkvu shvati kao prostor za ostvarivanje svoje ličnosti kroz zajedničarenje sa bližnjima i Trojičnim Bogom koji postaje izvor i punoća njegovog života.
V - MOJ ŽIVOT U HRISTU 18. Pokajanje i praštanje 19. Trud i revnost 20. Vera i formalizam u veri 21. Sveta Liturgija - projava Carstva Nebeskog (sistematizacija teme)	• Podsticati učenike na hrišćanski odnos prema svetlu, sebi i bližnjima ukazivanjem na primer Hrista čiji je život ispunjem bezuslovnom ljubavlju prema svakom čoveku; • Podsticati učenike da se svakodnevno trude u podvigu delatne ljubavi prema Bogu i bližnjima; • Uputiti učenike da je osnovni smisao hrišćanskog etosa voleti druge kao što Hristos voli nas; • Omogućiti učenicima osnov za razumevanje da Hristov Zakon ljubavi nije moguće	• moći da razume da pokajanje (preumljenje) znači postavljanje Carstva Božjeg za prioritet života; • moći da razume da pokajanje podstiče čoveka da traži Carstvo Božje; • znati da istinski odnos sa Bogom ne sme biti formalistički; • biti svestan značaja ispunjavanja Hristovih zapovesti u svom životu; • shvatiti da se učešćem na Liturgiji učestvuje u Carstvu Božjem.	• Pokajanje i praštanje; • Trud i revnost; • Vera i formalizam u veri; • Sveta Liturgija - projava Carstva Nebeskog.	Evaluacija nastave Evaluaciju nastave (procenjivanje uspešnosti realizacije nastave i ostvarenosti zadataka i ishoda nastave) nastavnik će ostvariti na dva načina: • procenjivanjem reakcije učenika ili prikupljanjem komentara učenika putem anketnih evaluacionih listića; • proverom znanja koje učenici usvajaju na času i ispitivanjem stavova; Ocenjivanje Neposredno opisno ocenjivanje učenika može se vršiti kroz: • usmeno ispitivanje; • pismeno ispitivanje;

	ispunjavati na formalan način.			• posmatranje ponašanja učenika;
VI - SVETOTAJINSKI ŽIVOT CRKVE 22. Krštenje i Miropomazanje 23. Pokajanje i ispovest 24. Sveštenstvo 25. Sveta Liturgija - Svetajna Crkve	• Omogućiti učenicima da shvate da je naš život u Crkvi nezamisliv bez učešća u svetim Tajnama; • Upoznati učenike da čovek Krštenjem i Miropomazanjem zadobija eklisiološku ipostas (crkveni identitet); • Omogućiti učenicima razumevanje da su Ispovest i Pokajanje obnovljenje blagodat Krštenja; • Ukazati učenicima da je sveštenska služba produžetak Hristovog služenja kojim je On spasao svet; • Ukazati učenicima da se učešćem u svetim Tajnama postaje deo Tela Hristovog; • Razvijati svest učenika da je sveta Liturgija Tajna Božjeg prisustva u svetu i ulaska u Carstvo Božje.	• moći na osnovnom nivou da tumači novozavetna svedočanstva o značaju Krštenja; • moći da shvati da je Krštenje prihvatanje poziva na svetost; • moći da objasni da Miropomazanje znači primanje darova Svetog Duha za služenje u Crkvi; • moći da shvati da su ispovest i pokajanje povratak u naručje Očevog i zajednicu Crkve; • znati da su službe u Crkvi darovi Duha Svetoga; • moći da međusobno razlikuje različite službe u Crkvi (episkop, sveštenik, đakon, laik) i uvidi njihovu povezanost; • biti svestan da sve Tajne svoj smisao dobijaju u Liturgiji.	• Krštenje i Miropomazanje; • Pokajanje i ispovest; • Sveštenstvo; • Sveta Liturgija - svetajna Crkve.	Broj časova predviđenih za obradu i sistematizaciju po temama: • Hristos istiniti Bog i istiniti čovek (4 časa) • Približilo se Carstvo Božje... (5 časova) • Gde je Hristos tu je i Carstvo Božje (7 časova) • Moj život u Hristu (4 časa) • Svetotajinski život Crkve (4 časa) • Novozavetna riznica (5 časova) Ostali broj časova predviđen je za druge tipove časa.
VII - NOVOZAVETNA RIZNICA 26. Anafora svetog Vasilija Velikog 27. Liturgijski kontekst molitve Oče naš 28. "Ako jednom od ovih malih učiniste, meni učiniste..." 29. Hristov odnos prema potrebitima 30. Svi ste jedno u Hristu	• Pružiti učenicima osnov za razumevanje celokupnog domostroja spasenja na primeru anafore Vasilija Velikog; • Detaljno protumačiti učenicima molitvu Oče naš u kontekstu Liturgije; • Pružiti učenicima osnov da povežu Hristov odnos prema potrebitima sa haritativnom delatnošću hrišćana	• moći da prepozna događaje iz istorije spasenja u Anafori Vasilija Velikog; • moći da tumači molitvu Oče naš kao liturgijsku molitvu; • moći da razume da bratska hrišćanska ljubav svoje poreklo ima u primeru Hristove ljubavi; • biti svestan da hrišćansko bratoljublje	• Anafora svetog Vasilija Velikog; • Liturgijski kontekst molitve Oče naš; • Ako jednom od ovih malih učiniste, meni učiniste...; • Hristov odnos prema potrebitima; • Svi ste jedno u Hristu...	

	danas; • Predočiti učenicima kroz jevanđelske tekstove da u prihvatanju Hristove Tajne nema razdora među ljudima; • Ustanoviti obim i kvalitet znanja i razumevanja stečenih u toku školske godine iz Pravoslavnog katehizisa.	prevazilazi krvno i nacionalno poreklo; • moći da uoči u kojoj meri je napredovao i savladao gradivo Pravoslavnog katehizisa 3. razreda srednje škole.		
--	--	---	--	--

KORELACIJA S DRUGIM PREDMETIMA / MODULIMA:

1. Srpski jezik i književnost
2. Građansko vaspitanje
3. Istorija
4. Ekologija
5. Geografija
6. Filozofija
7. Psihologija
8. Sociologija
9. Likovna kultura
10. Muzička kultura

Četvrti razred

Naziv predmeta:	Verska nastava - pravoslavni katehizis
Godišnji fond časova:	32
Razred:	Četvrti

TEMA (nastavne jedinice)	CILJ	ISHODI Po završetku teme učenik će:	PREPORUČENI SADRŽAJI PO TEMAMA	NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA
I - UVOD 1. Ponavljanje ključnih pojmova obrađenih u trećem razredu srednje škole	• Upoznavanje učenika sa sadržajem predmeta, planom i programom i načinom realizacije nastave Pravoslavnog katehizisa; • Ustanoviti kakva su znanja stekli i kakve stavove usvojili učenici u prethodnom školovanju.	• sagleda sadržaje kojima će se baviti nastava Pravoslavnog katehizisa u toku 4. godine srednjoškolskog ili gimnazijskog obrazovanja; • uoči kakvo je njegovo predznanje iz gradiva Pravoslavnog katehizisa obrađenog u prethodnom razredu školovanja.	• Specifičnosti nastave Pravoslavnog katehizisa u srednjoj školi i gimnazijama; • Rekapitulacija obrađenih sadržaja o ličnosti Gospoda Isusa Hrista.	Katehizacija kao liturgijska delatnost-zajedničko je delo katehete (veroučitelja) i njegovih učenika. Kateheta (veroučitelj) bi trebalo stalno da ima naumu da kateheza ne postoji radi gomilanja informacija ("znanja o veri"), već kao nastojanje da se učenje i iskustvo Crkve lično usvoje i sprovedu u život kroz slobodno učešće u bogoslužbenom životu

II - ZA ŽIVOT SVETA 2. "Blagosloveno Carstvo Oca i Sina i Svetoga Duha..." 3. "Zablagodarimo Gospodu..." - uzajamno darivanje 4. "Zbog svega i za sve..." 5. Trpeza Gospodnja - konkretnost zajedničarenja 6. "U miru iziđimo..."	• Pružiti učenicima osnov za razumevanje da Liturgija preobražava svet unoseći u njega eshatološku realnost; • Upoznati učenike sa sadržajem i strukturom svete Liturgije; • Predočiti učenicima značaj aktivnog učešća u svetoj Liturgiji; • Naglasiti učenicima da su hrišćani pozvani da u svetu svedoče etos svete Liturgije.	• moći da prepoznaje elemente svete Liturgije; • moći da prepozna da je blagodatno iskustvo Liturgije predokušaj Carstva Božjeg; • moći da nazre kosmološki i eshatološki karakter Liturgije; • moći da tumači liturgijsku molitvu posle svetog Pričešća; • moći da shvati da se Pričešćem zadobija otpuštenje grehova, ljubav nelicemerna, smelost prema Bogu, usvojenje Carstva Božjeg. • biti svestan da se njegov život u Crkvi ne ograničava na vreme služenja svete Liturgije.	• Sadržaj i struktura svete Liturgije; • "Blagosloveno Carstvo Oca i Sina i Svetoga Duha..." • "Zablagodarimo Gospodu..." - uzajamno darivanje; • "Zbog svega i za sve..." • Trpeza Gospodnja - konkretnost zajedničarenja; • "U miru iziđimo..."	Crkve. Na početku svake nastavne teme učenike bi trebalo upoznati sa ciljevima i ishodima nastave, sadržajima po temama, načinom ostvarivanja programa rada, kao i sa načinom vrednovanja njihovog rada. Vrste nastave Nastava se realizuje kroz sledeće oblike nastave: • teorijska nastava (31 čas) • praktična nastava (1 čas) Mesto realizacije nastave • Teorijska nastava se realizuje u učionici; • Praktična nastava se realizuje u crkvi - učešćem u liturgijskom sabranju; Didaktičko metodička uputstva za realizaciju nastave • Uvodne časove trebalo bi osmisлити tako da doprinesu međusobnom upoznavanju učenika, upoznavanju učenika s ciljevima, ishodima, nastavnim sadržajima, ali i tako da nastavnik stekne početni uvid u to kakvim predznanjima i stavovima iz područja Pravoslavnog katehizisa, grupa raspolaže. • Realizacija programa trebalo bi da se odvija u skladu s principima savremene aktivne nastave, koja svojom dinamikom podstiče učenike na istraživački i problemski pristup sadržajima tema. U toku realizacije stavljati naglasak više na
III - ISTORIJA I ESHATOLOGIJA U CRKVI 7. Hrišćansko shvatanje istorije 8. Crkva u progonu i sloboda hrišćana 9. Pojava i razvoj monaštva 10. Jedinstvo Crkve i sabori 11. Misija svetih Kirila i Metodija 12. Svetosavlje - put koji vodi u Život 13. Kosovski zavet - eshatološko opredeljenje naroda 14. Svetitelji našeg roda - blago celog sveta 15. Isihizam 16. Eshaton kao uzrok postojanja	• Predstaviti učenicima hrišćansko shvatanje istorije kao proces koji u eshatonu zadobija svoj smisao i ispunjenje; • Upoznati učenike sa najvažnijim događajima iz istorije Crkve; • Upoznati učenike sa najznačajnijim elementima kirilo-metodijevske tradicije • Naglasiti učenicima da je Svetosavlje hrišćanski etos srpskog naroda; • Upoznati učenike da se opredeljenje za Carstvo Nebesko izražava na realan način: svedočenjem	• moći da shvati da istorija ima eshatološko usmerenje; • moći da shvati razlog za gonjenje hrišćana u rimskom carstvu; • moći da shvati da nema suštinske razlike između svetosavskog i hrišćanskog etosa; • moći da nabroji neke srpske svetitelje i da objasne kako su oni služili Bogu i bližnjima; • moći da dovede u vezu viđenje tavorske svetlosti sa isihastičkom praksom; • biti svestan mogućnosti	• Hrišćansko shvatanje istorije; • Crkva u progonu i sloboda hrišćana; • Pojava i razvoj monaštva; • Jedinstvo Crkve i sabori; • Misija svetih Kirila i Metodija; • Svetosavlje - put koji vodi u Život; • Kosovski zavet - eshatološko opredeljenje naroda; • Svetitelji našeg roda - blago celog sveta; • Isihizam.	Crkve. Na početku svake nastavne teme učenike bi trebalo upoznati sa ciljevima i ishodima nastave, sadržajima po temama, načinom ostvarivanja programa rada, kao i sa načinom vrednovanja njihovog rada. Vrste nastave Nastava se realizuje kroz sledeće oblike nastave: • teorijska nastava (31 čas) • praktična nastava (1 čas) Mesto realizacije nastave • Teorijska nastava se realizuje u učionici; • Praktična nastava se realizuje u crkvi - učešćem u liturgijskom sabranju; Didaktičko metodička uputstva za realizaciju nastave • Uvodne časove trebalo bi osmisлити tako da doprinesu međusobnom upoznavanju učenika, upoznavanju učenika s ciljevima, ishodima, nastavnim sadržajima, ali i tako da nastavnik stekne početni uvid u to kakvim predznanjima i stavovima iz područja Pravoslavnog katehizisa, grupa raspolaže. • Realizacija programa trebalo bi da se odvija u skladu s principima savremene aktivne nastave, koja svojom dinamikom podstiče učenike na istraživački i problemski pristup sadržajima tema. U toku realizacije stavljati naglasak više na

Crkve i istorije (sistematizacija teme)	Hrista i ličnim životom; • Upoznati učenike sa bogatstvom isihastičke prakse i bogoslovlja.	mističkog opita zajednice sa Bogom.		doživljajno i formativno, a manje na saznavno i informativno. • Kvalitet nastave se postiže kada se nastavni sadržaji realizuju u skladu sa savremenim pedagoškim zahtevima u pogledu upotrebe raznovrsnih metoda, oblika rada i nastavnih sredstava. • Imajući u vidu zahteve nastavnog programa i mogućnosti transponovanja nastavnog sadržaja u pedagoško didaktička rešenja, nastavnik bi trebalo da vodi računa i o psihološkim činiocima izvođenja nastave - uzrastu učenika, nivou psihofizičkog razvoja, interesovanjima, sklonostima, sposobnostima i motivaciji učenika. • U ostvarivanju savremene nastave nastavnik je izvor znanja, kreator, organizator i koordinator učeničkih aktivnosti u nastavnom procesu. • Nastava je uspešno realizovana ako je učenik spreman da Crkvu shvati kao prostor za ostvarivanje svoje ličnosti kroz zajedničarenje sa bližnjima i Trojičnim Bogom koji postaje izvor i punoća njegovog života.
IV - HRIŠĆANSTVO U SAVREMENOM SVETU 17. Egoizam 18. Problemi bioetike 19. Hrišćanski pogled na bolesti 20. Pitanja ličnog, porodičnog i društvenog morala 21. Hrišćanstvo i izazovi potrošačkog društva 22. Delikvencija i vršnjačko nasilje 23. Problem teodiceje	• Omogućiti učenicima da izgrade hrišćanski stav prema savremenom shvatanju slobode, ljubavi, zajednice...; • Pružiti učenicima osnov za razumevanje da hrišćanska teorija i praksa nose snagu kojom bi moglo da se odgovori na najvažnija iskušenja savremenog sveta i čoveka; • Osposobiti učenika da bogoslovski razmišlja o bioetičkim problemima na osnovu odabranih primera; • Upoznati učenike sa različitim bogoslovskim poimanjima bolesti; • Kroz razgovor o bolestima zavisnosti podstaći učenike da se odgovorno suočavaju sa egzistencijalnim pitanjima; • Kroz diskusiju o problemima moralnosti u sociološkim okvirima pomoći učenicima da izgrade pravilan etički stav o tome; • Razgovarati sa učenicima o porodičnim vrednostima i savremenim izazovima; • Razgovarati sa	• postati svestan da je egoizam suštinski problem čovekovog društva, jer razara zajednicu; • moći da kritički vrednuje probleme savremene civilizacije u svetlu iskustva Crkve (savremeno shvatanje slobode, ljubavi, drugog čoveka); • moći da promišlja o razlozima postojanja bolesti i kako se nositi sa njima sa pravoslavnog stanovišta; • moći da shvati da su bolesti zavisnosti posledica neispunjenosti smislom i pravim životnim sadržajima; • biti svestan da ličnost nijednog čoveka ne sme da bude svedena na predmet, stvar ili broj; • biti svestan značaja jedinstvenosti, vrednosti i neponovljivosti sopostvene ličnosti i ličnosti drugih ljudi; • biti svestan da je depersonalizacija isto što i desakralizacija čoveka; • moći da uvidi da je lek protiv opredmećenja čoveka - iskustvo Crkve i da ličnost ne postoji bez zajednice	• Egoizam; • Problemi bioetike; • Hrišćanski pogled na bolesti; • Pitanja ličnog, porodičnog i društvenog morala; • Hrišćanstvo i izazovi potrošačkog društva; • Delikvencija i vršnjačko nasilje; • Problem teodiceje.	Evaluacija nastave Evaluaciju nastave (procenjivanje uspešnosti realizacije nastave i ostvarenosti zadataka i ishoda nastave) nastavnik će ostvariti na dva načina: • procenjivanjem reakcije učenika ili prikupljanjem komentara učenika putem anketnih evaluacionih listića; • proverom znanja koje

	učenici o problemu čovekove opredmećenosti u potrošačkom društvu; • Razgovarati sa učenicima o čovekoj težnji da prebacuje odgovornost na Boga za zlo u svetu i dati objašnjenje sa pravoslavnog stanovišta;	slobode i ljubavi; • da shvati da je nasilje nemoguće ako je drugi za mene ličnost.		učenici usvajaju na času i ispitaivanjem stavova; Ocenjivanje Neposredno opisno ocenjivanje učenika može se vršiti kroz: • usmeno ispitivanje; • pismeno ispitivanje; • posmatranje ponašanja učenika; Broj časova predviđenih za obradu i sistematizaciju po temama: • Za život sveta (5 časova) • Istorija i eshatologija u Crkvi (10 časova) • Hrišćanstvo u savremenom svetu (7 časova) • Tačno izloženje pravoslavne vere (1 čas) Ostali broj časova predviđen je za druge tipove časa.
V - TAČNO IZLOŽENJE PRAVOSLAVNE VERE 24. Tačno izloženje pravoslavne vere	• Rekapitulirati i produbiti znanja učenika o osnovama pravoslavne vere; • Pomoći učenicima da izvrše sintezu dosadašnjih znanja i razumevanja o osnovama pravoslavne vere; • Ustanoviti obim i kvalitet znanja i razumevanja stečenih u toku ciklusa školovanja.	• moći da uoči u kojoj meri je napredovao i savladao gradivo Pravoslavnog katehizisa.	• Tačno izloženje pravoslavne vere svetog Jovana Damaskina.	

KORELACIJA S DRUGIM PREDMETIMA / MODULIMA:

1. Srpski jezik i književnost
2. Filozofija
3. Sociologija
4. Ekologija
5. Biologija
6. Građansko vaspitanje
7. Istorija
8. Likovna kultura
9. Muzička kultura

Islamska vjeronauka (ilmudin)

CILJ nastave islamske vjeronauke u srednjem obrazovanju i vaspitanju je da pruži mladima celovit vjernički pogled na svet, s posebnim naglaskom na vjernički praktični život, a takođe i budući večni život. To znači da mladi na primeren način upoznaju vlastitu veru u njenoj duhovnoj, moralnoj, socijalnoj, misionarskoj i drugim dimenzijama, pri čemu se izlaganje verskog viđenja i postojanja sveta obavlja u veoma otvorenom i tolerantnom dijalogu s ostalim naukama i teorijama. Način pristupa je islamsko viđenje koje obuhvata sva pozitivna iskustva ljudi, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost i versko obrazovanje. Upoznavanje je istovremeno informativno-saznajno i doživljajno-delatno, s nastojanjem da se osnovne postavke sprovedu u svim segmentima života: odnosa prema Bogu, prema svetu, prema drugim ljudima i odnos prema samom sebi. Znači, cilj je vjeronauka, informativno-formativni pristup veri i izgradnja pogleda na svet kroz prizmu vlastitog verovanja, maksimalno poštujući sve navedene datosti.

ZADACI u nastavi islamskog vjeronauka (ilmudina) su da kod učenika:

- razvije svest o Bogu kao Stvoritelju i odnos prema ljudima kao najsavršenijim božijim stvorenjima;
- osposobe (na primeren način uzrastu učenika) za postavljanje pitanja o celini i najdubljem smislu postojanja čoveka i sveta, o ljudskoj slobodi, životu u zajednici, smrti, odnosu sa prirodom koja nas okružuje, kao i za razmišljanja o tim pitanjima u svetlu vere islama;
- razvije i izgradi sposobnost dubljeg razumevanja i vrednovanja kulture i civilizacije u kojoj žive, uspona i padova u istoriji čovečanstva, kao i dostignuća u raznim oblastima naučnog delovanja;
- pomogne u odgovornom oblikovanju zajedničkog života s drugim, u iznalaženju ravnoteže između vlastite ličnosti i zajednice, u ostvarivanju susreta sa svetom (sa ljudima različitih kultura, religija i pogleda na svet, s društvom, s prirodom) i s Bogom;
- izgradi uverenje da je njegov život na ovom svetu samo priprema za večnost, da su svi stvoreni da budu sudionici večnog života, da se iz te perspektive kod učenika razvija sposobnost razumevanja, preispitivanja i vrednovanja vlastitog odnosa prema drugom čoveku kao Božijem stvorenju i izgradi spremnost za pokajanje.

Prvi razred

SADRŽAJI PROGRAMA

I razred

(1 čas nedeljno, 35 godišnje)

CILJ nastave islamska vjeronauka (Ilmudin) u ovom razredu je da učeniku pruži osnovni vjernički pogled na svijet sa posebnim naglaskom na vjernički praktični život i budući vječni život.

- Uvodni čas (upoznavanje učenika sa planom i programom vjeronauke)
- Arabija - religija i društvo (upoznavanje učenika sa prilikama koje su vladale kod Arapa prije dolaska islama)
- Rođenje Muhameda a.s. (javljanje religijske svijesti kod Arapa, prva objava i misija Muhameda a.s., upoznavanje sa biografijom posljednjeg Allahovog Poslanika i njegovom poslaničkom misijom)
- Društveni bojkot prvih muslimana, mi,radz Poslanika a.s., iseljenje u Medinu (hidžra), reorganizacija zajednice, izmirenje (upoznavanje sa: načinom ophođenja prema prvim muslimanima, putovanje Poslanika u više sfere, prilikama koje su dovele do iseljenja muslimana u Medinu, uređenjem društva u Medini i blagostanjem do kojeg ga je dovelo prihvatanje Islama)
- Način očuvanja izvornog učenja, izvori Islama (upoznavanje sa: načinima očuvanja učenja Islama, njegovim izvorima (Kur'an, Sunnet-tradicija Poslanika)
- Islamska koncepcija života, vjerovanje u Boga dž.š. (upoznavanje sa islamskom koncepcijom života i osnovnim načelima vjerovanja u Boga dž.š.)
- Odnos islama prema: društvu, nacionalnosti, ekonomskom životu te slobodi ljudske volje i sudbini).

Upoznavanje sa osnovnim načelima vjerovanja

- Vjerovanje u Boga dž.š.

- Vjerovanje u meleke.
- Vjerovanje u objavljene knjige.
- Vjerovanje u božije poslanike.
- Vjerovanje u sudbinu.

Nastavak upoznavanja sa osnovnim načelima vjerovanja

- Zaključna riječ o osnovnim načelima vjerovanja.
- Ispitivanje.
- Zaključivanje ocijena na polugodištu.

Upoznavanje sa osnovnim vjerskim dužnostima

- Namaz (molitva).
- Post.
- Hadž (hodočašće Meke).
- Zekat (porez na opće dobro) (upoznavanje sa vrstama imovine na koju se daje zekat i procentima koji se izdvajaju na različite vrste imetka).
- Kategorije kojima pripada zekat.
- Zaključna riječ o osnovnim vjerskim dužnostima.
- Njegovanje duhovnog života. (suština misticizma).
- Karakteristične crte islama (osnove morala).
- Grijeh i njegovo ispaštanje (zabrane).
- Obnavljanje pređenog gradiva.
- Politički sistem islama (nacionalizam, sredstva za ostvarivanje univerzalnosti).
- Historija halifeta (funkcionisanje islamske države).
- Oblik vladavine (savjetovanje i kontakt sa narodom, inostrana politika).
- Obnavljanje pređenog gradiva.
- Zaključna riječ o funkcionisanju islamske države koju je utemeljio Muhamed a.s.
- Ispitivanje.
- Zaključivanje ocijena.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Verska nastava u srednjoj školi je posebno delikatna. Srednjoškolac se našao u novoj sredini, pred novim izazovima, mogućnostima, prepun želja da ih ostvari. Osnovni problem je nepoverenje prema novoj sredini, prema samome sebi i naglašena kritičnost autoriteta. Stoga, veroučitelj u srednjoj školi mora poći od te činjenice da je on čovek koji "razbija" barijere nepoverenja". Zato je u realizaciji nastavne jedinice naglasak na doživljajnom, a onda na saznavnom području. Zato su teme tako birane da se mladi čovek prvo zadivi datoj činjenici, doživljaju, sadržaju, da prema njoj mora zauzeti svoj stav, a "čisto verski pristup" je svetlo koje mu pomaže da pravilnije i celovitije zauzme stav.

Način realizacije nastave vjeronauke i ovog puta isključivo ide putem iskustva, doživljaja, a osnovna misao vodilja je otkriti sebe kao vrednost, prihvatiti, poštovati i tako izgraditi poverenje prema drugima.

Drugi razred

Cilj nastave islamske vjeronauke (*ilmudin*) u ovom razredu je da učesnicima pruži cjeloviti vjernički pogled na svijet sa posebnim naglaskom na praktični vjernički život i budući vječni život. Izgradnja pogleda na svijet kroz prizmu vlastitog vjerovanja uz maksimalno poštovanje svih navedenih datosti.

SADRŽAJI PROGRAMA

II razred

(1 čas nedeljno, 35 godišnje)

- Uvodni čas (upoznavanje učenika sa planom i programom vjeronauke, kratak osvrt na gradivo iz prethodne godine).
- Pravni sistem islama (pravna nauka, pisani ustav).
- Međunarodno pravo (glavne karakteristike islamskog prava).
- Zakonodavstvo u islamu.
- Sudstvo i izvori islamskog prava.
- Ekonomski sistem islama.
- Nasljeđivanje u islamu i vasijet (testament).
- Društvena osiguranja (igre na sreću).
- Zajam i interes.
- Žena u islamu.
- Dužnosti i prava žene u islamu.
- Položaj nemuslimana u islamskoj zemlji.
- Društvena autonomija.
- Značenje svetog rata (džihada).

- Doprinos islama društvenim naukama.
- Doprinos islama prirodnim naukama.
- Poseban doprinos muslimana matematici, hemiji i fizici.
- Ortodoksne halife (vladari).
- Dinastija emevija.
- Dinastija abasija.
- Andaluzijski hilafet i položaj muslimana u ostalom dijelu svijeta.
- Svakodnevni život muslimana (rađanje, početak života).
- Brak, ostali običaji i smrt.
- Hrana, piće, odijevanje i frizura.
- Zašto samo jedan lunarni kalendar.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Verska nastava u srednjoj školi je posebno delikatna. Srednjoškolac se našao u novoj sredini, pred novim izazovima, mogućnostima, prepun želja da ih ostvari. Osnovni problem je nepoverenje prema novoj sredini, prema samome sebi i naglašena kritičnost autoriteta. Stoga, veroučitelj u srednjoj školi mora početi od činjenice da je on čovek koji "razbija" barijere nepoverenja". Zato je u realizaciji nastavne jedinice naglasak na doživljajnom, a onda na saznavnom području. Zato su teme tako birane da se mladi čovek prvo zadivi datoj činjenici, doživljaju, sadržaju, da prema njoj mora zauzeti svoj stav, a "čisto verski pristup" je svetlo koje mu pomaže da pravilnije i celovitije zauzme stav.

Način realizacije nastave vjeronauke i ovog puta isključivo ide putem iskustva, doživljaja, a osnovna misao vodilja je otkriti sebe kao vrednost, prihvatiti, poštovati i tako izgraditi poverenje prema drugima.

Vjerska nastava - katolički vjeronauk

Prvi razred

Naziv predmeta:	Vjerska nastava - katolički vjeronauk
Godišnji fond časova:	36
Razred:	Prvi

TEMA	CILJ	ISHODI Po završetku teme učenik će biti u stanju da:	PREPORUČENI SADRŽAJI PO TEMAMA	NAČINA OSTVARIVANJA PROGRAMA
I U POTRAZI ZA SMISLOM ŽIVOTA	• Podsticanje učenika na razmišljanje o smislu ljudskog života • Podsticanje učenika na razmišljanje o	• postavlja sebi i drugima pitanje o smislu ljudskoga života; • prepozna prednost iskustva velikih ljudi i	1. Upoznavanje učenika i predstavljanje programa 2. U vrtlogu svijeta	• Pitanja za razgovor: tko smo, odakle dolazimo, kamo idemo? • stvaranje problemske situacije i diskusija na

	patnji, dobru, zlu, životu i smrti • Ospodobljavanje učenika za pronalaženje uporišta života	mistika u traženju odgovora na temeljna pitanja o smislu ljudskog života; • prihvati sebe kao tjelesno i duhovno biće, koje ima kako tjelesne tako i duhovne potrebe; • svjesno prihvati patnju kao dio života, koja svoj puni smisao nalazi u Kristovu križu i uskrsnuću; • da pokuša postaviti svoje pojedinačne ciljeve kao izraz razumijevanja ukupnog smisla života.	i života 3. Složenost ljudskog bića 4. Između zla i patnje 5. Kršćanska vjera kao odgovor na pitanje smisla 6. Uporište života	temu smisla i besmisla života s pitanjima bolesti i trpljenja, zdravlja i sreće; • kritičko čitanje tekstova, razmišljanja i poruka o smislu života; • oblikovati ljestvicu vrjednota, analizirati, prisposobu o talentima; • vođenim razgovorom tražiti uporišne točke u stvaranju nacrtu vlastitog životnog puta i ostvarenja;
II ČOVJEK: RELIGIOZNO BIĆE	• Upoznati glavna obilježja vjere u Boga; • Otkrivanje religiozne dimenzije kroz upoznavanje nekih velikih religija svijeta; • Uočavanje odgovora koje religije nude na temeljna čovjekova pitanja a sve u cilju boljeg poznavanja vlastitog života i svijeta u kojemu živimo. • Uočiti posebnost kršćanstva u odnosu na druge religije • Upoznati odnos koji gradi Crkva prema drugim religijama: međuljudski dijalog i poštovanje	• uočiti da se sav ljudski život temelji na vjerovanju i povjerenju; • razumije osnovne ljudske potrebe za povjerenjem i vjerom • oblikuje u sebi težnju za transcendentnim; • razumije da je nemoguće u svemu tražiti apsolutnu jasnoću i sigurnost, kao što je nemoguće u potpunosti i uvijek provjeravati misli i osjećaje drugih osoba; • zauzme stav da je pouzdanje i povjerenje nužni oblik ljudskog ponašanja i temelj međuljudskih odnosa; • boljim poznavanjem i razumijevanjem velikih religija poštuje njihove pripadnike i pomaže mirnom suživotu među ljudima; • da bude čovjek za druge po primjeru Isusa Krista	7. Vjera - iskonska ljudska potreba 8. Čovjek je po naravi religiozan 9. Razvoj religije 10. Politeističke religije 11. Monoteističke religije 12. Kršćanstvo 13. Ponavljanje obrađenih nastavnih tema	• pronaći što više riječi koje u sebi imaju korijen "vjera"; problemsko sučeljavanje i diskusija na temu: je li moguće živjeti bez povjerenja u ljude, • pronaći primjere religioznosti suvremenog čovjeka. Uočiti razliku između prave i krive religioznosti; • analizirati čovjekovu religioznu žeđ u Iv 4, 1-42 (Isus i Samarijanka); • vođeni razgovor o povezanosti religijskih tradicija s kulturom velikih naroda koje su kolijevka velikim religijama; • istraživanje vođeni razgovor o stožernim činjenicama kršćanstva i njihovu značenju
III TAJNA STVARANJA: GOVOR ZNANOSTI I GOVOR VJERE	• Razlikovati prirodno-znanstveni i biblijski pristup stvarnosti i stvaranju svijeta i čovjeka; • Poznavati znanstvene teorije o postanku svemira;	• prepozna hipoteze i teorije koje opisuju prirodne pojave i zakone nastanka i postojanja svemira; • prepozna zakonitost razvoja živih bića po teoriji evolucije koja se	14. Prirodno-znanstvena tumačenja nastanka svijeta; 15. Biblijsko-vjernički pristup stvaranju - posebnost	• analizirati i kritički prosuditi različite pristupe i teorije o nastanku svijeta i čovjeka; • proučiti otkrića fizičara S. W. Hawkinga i izdvojiti bitne spoznaje; • iznositi asocijacije na

	• Razumjeti i objasniti biblijski govor o postanku svijeta i čovjeka prema Post 1,1-2,4 b; protumačiti značenje pojma čovjek – slika Božja; • Razumjeti Božju nakanu da je svijet povjeren čovjeku na odgovorno upravljanje; • Upoznati načine i metode znanstvenih spoznaja, njihove granice i otkriti dodirne točke znanosti i vjere;	naziva hominizacija; • prihvati stav Crkve kojim se prihvaća evolucija kao moguću i znanstveno prihvatljivu teoriju koja ne isključuje Božji zahvat u stvaranju; • razumije biblijsko tumačenje ljudske povijesnosti i smisla postojanja, kao i uzrocima i porijeklu dobra i zla; • razumije govor biblijskih tekstova koji žele prije svega istaknuti Božju ljubav i brigu za sve što je stvorio, a posebno za čovjeka; • da razlikuje metode znanosti i vjere koja imaju svoja vlastita područja istraživanja, svoja pitanja na koja traže odgovor i u tome su neovisne jedna o drugoj.	biblijskog govora 16. Odnos vjere i znanosti. 17. Ponavljanje obrađene nastavne teme na kraju polugodišta i zaključivanje ocjena	pojam "stvaranje"; odgovoriti na pitanje: stvara li čovjek?; • pronaći određene "nelogičnosti" i nejasnoće u biblijskim tekstovima o stvaranju (npr. redoslijed stvaranja i sl.) i kritički odgovoriti mogu li se najnovija znanstvena dostignuća o postanku i razvoju svemira pomiriti s Biblijom; • vođeni razgovor o čovjeku - slici Božjoj i njegovoj vrijednosti, Božje u čovjeku; • vođeni razgovor na temu odnosa prirodnih i humanističkih znanosti - dosezi i granice; analizirati i protumačiti odnos vjere i razuma, vjere i znanosti;
IV OBJAVA I SVETO PISMO	• Osposobljavanje učenika na približavanje izvorima kršćanske vjere u prvom redu Bibliji, knjizi koja sadrži Božju objavu; • Protumačiti tvrdnju: Biblija je riječ Božja; • Osposobljavanje učenika za shvaćanje važnosti poznavanja vremena i okolnosti nastanka biblijskih tekstova, radi boljeg razumijevanja same poruke. • Uočavanje da je vrhunac Božje objave Isus Krist iz Nazareta, u kome kršćani prepoznaju svoga Boga.	• razumije pojam Objave i prepozna načine prenošenja Objave; • razumije Božju Objavu kao zahtjev koji traži čovjekov slobodan odgovor; • navede podjelu biblijskih knjiga, prepozna i primijeniti način citiranja biblijskih knjiga, poglavlja i redaka • razumije biblijsku poruku kroz odnos čovjeka i Boga te međuljudske odnose • prepozna Bibliju kao istinu vjere u kojoj čovjek traži i pronalazi odgovore na najvažnija egzistencijalna pitanja; • uoči vrijednost čitanja Svetog Pisma u liturgiji i svakodnevici;	18. Objava i njezino prenošenje; 19. Vjera - odgovor na Božji poziv 20. Biblija - pisana Božja riječ 21. Svijet Biblije (biblijska arheologija, Kumranski spisi) 22. Biblijski govor o Bogu (razumijevanje biblijske poruke); 23. Biblija u životu kršćana 24. Ponavljanje obrađene nastavne teme	• Izraditi povijesnu liniju najvažnijih događaja biblijske objave; u skupnom radu analizirati tekst Dei Verbum 7 i izdvojiti bitne oznake kršćanske objave; • biblijskim primjerima pokazati da je usmena predaja živa stvarnost koja prethodi Svetom pismu i pisanoj predaji; • skupna analiza nekih poznatijih umjetničkih djela nadahnutih Biblijom (u književnosti, likovnoj i glazbenoj umjetnosti, arhitekturi) • praktični rad s Biblijom: kako pronalaziti biblijska mjesta i kako čitati Bibliju, osobno i u zajednici; • meditacija odabranog biblijskog teksta uz prikladnu glazbu; • usporedna analiza i interpretacija tematski bliskih biblijskih i

				književno-umjetničkih tekstova.
V ISUS KRIST- SPASITELJ	• Upoznati nekršćanske i kršćanske izvore koji govore o Isusu kao povijesnoj osobi; • Protumačiti i približiti pojam Kraljevstva Božjeg; • Upoznati temeljne poruke Isusova Govora na Gori; • Upoznati razlog i smisao Isusove smrti kao otkupljenje za svakoga čovjeka; • Približiti događaj Uskrsa i graditi život u vjeri i nadi Kristova uskrsnuća. • Spoznati najdublju istinu o Isusu Kristu: on je pravi Bog i pravi čovjek kroz vjeru Crkve • Osposobljavanje učenika da kroz poznavanje Isusa Krista, njegova djela i života otkriju zašto ga kršćani priznaju svojim Bogom i Spasiteljem	• se osobno suočit s Isusom Kristom i njegovom porukom; • prihvati Isus Krist kao pravoga Boga i pravoga čovjeka; • otkrije posebnost Isusova lika koji ostaje trajni izazov i nadahnuće za njegov život • zauzme stav otvorenosti i prihvatanja Isusove poruke s Gore u osobnom i društvenom životu • razumije da je Isus Krist jedini posrednik između Boga i ljudi, jedini Spasitelj i Otkupitelj; • doživi radost Uskrsa i gradit život u vjeri i nadi • razumije što znači živjeti u skladu s vjerom u Isusa Krista Uskrsloga • bolje razumije izričaje saadržaje vjere Crkve • gradi put, stavove i krjeposti vlastitog nasljedovanja Krista. • doživi Isusovu otajstvenu prisutnost u sakramentima, Crkvi i svijetu	25. Isus - povijesna osoba; 26. Isusov lik i poruka; 27. Navještaj Kraljevstva Božjega; 28. Blago i dragocjeni biser (obrađa prispodoba Mt 13,44) 29. Isusovo otkupiteljsko djelo; 30. Ukazanja uskrslog Isusa 31. Uskrsli Isus i njegova trajna prisutnost 32. Isus Krist - pravi Bog i pravi čovjek; 33. Isus Krist ispunjenje mesijanskih očekivanja 34. Nicejsko-carigradsko vjerovanje 35. Zajedništvo s Kristom. 36. Ponavljanje obrađene nastavne teme i zaključivanje ocjena na kraju godine	• radom u skupinama analizirati i izdvojiti poruku teksta Isusove povijesnosti (Lk 2,1; 3, 1-3) • usporedno analizirati neke važnije nekršćanske i kršćanske povijesne izvore o Isusu • potražiti u dodatku Novog zavjeta kronološku tablicu • pisanje vlastite prispodobe o Kraljevstvu Božjem ili eseja • prosuditi okolnosti i smisao Kristove muke i smrti u svjetlu tadašnjih društvenih, političkih i vjerskih okolnosti; • izdvajanje, analiza i tumačenje temeljnih istina vjere u Kristovo čovječstvo i božanstvo prema Nicejsko-carigradskom vjerovanju • razgovor o mogućnostima svakodnevnog susreta s Kristom i mogućnosti susreta s njim u sakramentalnoj stvarnosti, u molitvi

PREPORUČENA LITERATURA:

Biblija: Stari i Novi Zavjet, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009.

Katekizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, 1994.

Biblijski priručnik - Mala enciklopedija, Kršćanska sadašnjost & Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1989.

Religije svijeta - Enciklopedijski priručnik, Kršćanska sadašnjost & Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1991.

Penzeš J. & Kopilović A.: **Upoznaj samoga sebe** - Katolički vjeronauk za 1. raz. srednje škole, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2002.

Kustić Ž.: **Priroda govori o Bogu,** Glas Koncila, Zagreb, 1997.

Tražitelji smisla, vjeronaučni udžbenik za prvi razred srednje škole, Salesiana, Zagreb, 2010.

Székely János: **Biblia-ismeret, Hittankönyv a középiskolák 9. osztálya számára, Szent István Társulat, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2011.**

KORELACIJA S DRUGIM PREDMETIMA / MODULIMA:

1. Materinski jezik i književnost
2. Građanski odgoj
3. Filozofija
4. Psihologija
5. Sociologija
6. Povijest
7. Zemljopis
8. Likovna i muzička kultura

Drugi razred

Naziv predmeta:	Vjerska nastava - katolički vjeronauk
Godišnji fond časova:	36
Razred:	Drugi

TEMA	CILJ	ISHODI Po završetku teme učenik će biti u stanju da:	PREPORUČENI SADRŽAJI PO TEMAMA	NAČINA OSTVARIVANJA PROGRAMA
I CRKVA NASTAVLJA KRISTOVO DJELO	• Podsticanje učenika na upoznavanje Crkve kao zajednice koju je ustanovio Isus Krist; • Upoznati biblijske temelje sakramenata inicijacije (krštenje, potvrda, euharistija); • Osposobljavanje učenika za razlikovanje pojedinih službi kroz koje se očituje hijerarhijski ustroj Crkve u kojoj zajedno žive i djeluju laici, redovnici, i redovnice, te đakoni, prezbiteri i biskupi; • Podsticanje učenika na promicanje dijaloga s drugim kršćanskim zajednicama, nastojeći obnoviti prekinuto jedinstvo.	• razumije kako Crkva shvaća samu sebe; • navede čine kojima je Isus ustanovio Crkvu; • prepozna značenje susreta s Uskrsim i događaja Pedesetnice za nastajanje Crkve; • razumije bitna obilježja Crkve: jedna, sveta, katolička i apostolska; • razlikuje četiri bitne oznake Crkve: služenje, zajedništvo, slavljenje i naviještanje (svjedočenje) vjere; • uoči prisutnost Crkve u svim kulturama i narodima i da shvati	1. Predstavljanje plana i programa 2. Ustanovljenje Crkve i pripadnost Crkvi (događaj Pedesetnice); 3. Novozavjetne slike Crkve (zajedništvo svetih, Narod Božji, Tijelo Kristovo, Hram Duha Svetoga) 4. Sakramenti kršćanske inicijacije - darovi milosnog života i zajedništva 5. Službe i karizme u Crkvi - slobodno i radosno življenje Evanđelja 6. Jedna Crkva u mnoštvu Crkava - prema punom zajedništvu; 7. Ponavljanje obrađene nastavne teme	• asocijacije i vođeni razgovor o pojmu "Crkva"; • analizirati ponuđene tekstove Evanđelja i Djela apostolskih • asocijacije na novozavjetne slike Crkve (kuća Božja, zajedništvo svetih, Narod Božji, Tijelo Kristovo...); • protumačiti kršćanske istine o Crkvi da je jedna, sveta, katolička i apostolska • obraditi biblijsku podlogu sakramenata kršćanske inicijacije krštenje, potvrdu i euharistiju, te izraditi plakat sakramentalnih znakova i simbola • prikazivanje filma i razgovor o nastanku Crkve • izlaganje s

		njezinu univanzalnost s obzirom na njezino spasenjsko poslanje; • osjeti potrebu vlastitog angažiranja na polju ekumenizma i molitve za jedinstvo svih kršćana.		tumačenjem službe, jedinstva i razlika između pape, biskupa, svećenika i vjernika laika u Crkvi; asocijacije i vođeni razgovor o pojmu "Crkva"; • analizirati ponuđene tekstove Evanđelja i Djela apostolskih • asocijacije na novozavjetne slike Crkve (kuća Božja, zajedništvo svetih, Narod Božji, Tijelo Kristovo...); • protumačiti kršćanske istine o Crkvi da je jedna, sveta, katolička i apostolska • obraditi biblijsku podlogu sakramenata kršćanske inicijacije krštenje, potvrdu i euharistiju, te izraditi plakat sakramentalnih znakova i simbola; • prikazivanje filma i razgovor o nastanku Crkve; • izlaganje s tumačenjem službe, jedinstva i razlika između pape, biskupa, svećenika i vjernika laika u Crkvi; • analizirati dekret o ekumenizmu "Unitatis redintegratio" Drugoga vatikanskog sabora;
II CRKVA U POVIJEST	• Upoznati sa saobilježjima i strukturom prve kršćanske zajednice; • Upoznati se sa poteškoćama s kojima se susretala prva Crkva u susretu s antičkim svijetom i u Rimskom carstvu • Objasniti značenje cara Konstantina za povijest Crkve. • Protumačiti pojavu i razvoj redovništva,	• prepozna načine i oblike organiziranja u kojima se se prva kršćanska zajednica brinula za siromašne, bolesne i odbačene • razumije uzroke, posljedice i značenje progona Crkve u Rimskom carstvu; • uoči značaj slobode javnog ispovijedanja vjere	8. Susret s antičkim svijetom (širenje kršćanstva, progoni, sloboda) 9. Polaganje kršćanskih temelja (novi narodi ulaze u krilo Crkve) 10. Sjene srednjega vijeka (udaljavanje istoka i zapada, prodor islama, križarske vojne, inkvizicija) 11. Utvrđivanje	• analizirati biblijske tekstove o širenju prve Crkve i Pavlovu misionarenju; • vođeni razgovor o prilikama u kojima se događalo širenje kršćanstva i promatranje zemljovida i skiciranje mentalne mape Pavlovih putovanja • film o povijesnim događanjima iz ranokršćanskih

	osnivanje škola i sveučilišta, promicanje pismenosti i kulture, ukidanje ropstva, laičku investituru i Grgurovsku obnovu • Upoznati vjerodostojne činjenice i razumjeti problematiku križarskih ratova i inkvizicije; • Naveći uzroke i posljedice Istočnog raskola 1054. god. i temeljna obilježja Pravoslavlja • Naveći uzroke te objasniti tijek i ishode Zapadnog raskola; • Upoznati djelovanje i poteškoće Crkve u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse • Upoznavanje učenika sa snažnim obnoviteljskim poticajem II. Vatikanskog sabora i obnove koja je uslijedila	Milanskim ediktom • uoči procese pokršćavanja europskih naroda • otkrije vrijednost redovničkih zajednica u navještanju evanđelja i čuvanju kršćanskih vrednota u različitim razdobljima povijesti Crkve • prepozna ulogu Crkve u organiziranju školstva, u razvoju znanosti i njenog zalaganja za socijalnu pravdu; • razumije uzroke i posljedice Istočnoga raskola 1054. god. • razumije značenje Tridentskog sabora u obnovi Crkve nakon reformacije; • razumije situaciju Crkve u vrijeme Francuske revolucije; • nabroji novine koje u Crkvu donosi II. Vatikanski sabor • doživi veličinu uzornih papa i ljudi dvadesetog stoljeća	pređenog gradiva 12. Sjajno doba Crkve (redovništvo, školstvo, umjetnost) 13. Vrijeme dubokih podjela (reformacija, Tridentski sabor) 14. Crkva i moderno doba (prosvjetiteljstvo, sekularizacija) 15. Pred promjenama suvremenog svijeta (II Vatikanski koncil) 16. Obnavljanje obrađene nastavne teme 17. Provjera znanja i zaključivanje ocjena na kraju prvog polugodišta	vremena • izrada plakata; izrada umne mape. - Istraživanje tekstova i dokumenata; • vođeni razgovor o razlozima udaljavanja Istoka i Zapada te raskola među kršćanima; • pripovijedanje i izlaganje, diskusija (parlaonica); razgovor o ulozi Crkve u pomaganju ljudima, osobito siromašnima i brigu Crkve i države za njih; • pripovijedanje i izlaganje povijesnih događaja i činjenica o djelovanju franjevacu i karmelićana u našim krajevima; diskusija • pisanje kratkih referata o pojedinim temama, predstavljanje i istraživanje važnijih činjenica i dokumenata; • vođeni razgovor o uzrocima i posljedicama protestantske reformacije, diskusija (parlaonica); • analizirati određene tekstove iz dokumenata II Vatikanskog koncila
III U POTRAZI ZA ŽIVOTNIM I RELIGIOZNIM IDENTITETOM	• Podsticanje učenika na razmišljanje o mladosti kao važnom vremenu u oblikovanju vlastitog identiteta • Objasniti ulogu prijateljstva u procesu razvoja osobnosti; • Osposobljavanje učenika za prevladavanje mogućih nesporazuma sa svojim roditeljima ili starijima; • navedi obilježja i razlike između zaljubljenosti i zrele ljubavi i protumačiti	• uoči važnost procesa prelaska iz djetinjstva u odraslu dob • proširi svoja obzora i shvati što dovodi do sukoba generacija • otkrije važnost prijateljstva za osobno dozrijevanje; • razumije što pomaže ostvarenju prijateljstva, a što ga onemogućuje; • zauzme svoje mjesto u zajednici te postane sposoban	18. Vrijeme odrastanja 19. Prijateljstvo i ljubav 20. Obitelj - temelj čovjekova život 21. Potraga za vrijednostima i opasnost od otuđenja 22. Iz nesigurnosti u ovisnost 23. Ponuda sreće u novim religioznim pokretima	• vezani razgovor i prosudba različitih modela zrelosti i uspjeha u životu • programirano konfliktno igranje uloga među prijateljima; • napraviti test prijateljstva i igru povjerenja; • vođeni razgovor o potrebi pravog prijatelja i zaprekama prijateljstvu; • provesti asocijaciju na riječ ljubav i problemski voditi diskusiju o razlici između ljubavi, flerta i

	važnost zrele ljubavi kao norme ljudske spolnosti i odnosa među spolovima; • Osposobljavanje učenika da obitelj doživi kao mjesto gdje se postavljaju temelji ljudskog ponašanja i shvaćanja sebe, drugih i svijeta • Upoznavanje obilježja nekih novijih religioznih pokreta kao poticaj na razmišljanje o vlastitom životnom putu i izboru	realnije sagledati svijet oko sebe, te svoje granice i mogućnosti usporedi i kritički prosuđivati vladajuće vrjednote u obitelji i izvan nje; • razvija istinsko prijateljstvo koje obogaćuje čovjeka, te za iznimni plemeniti osjećaj koji se zove ljubav • da uoči opasnosti vlastite nesigurnosti i primamljivosti u različitim religioznim pokretima • shvati važnost produbljivanja svoje vjere		zaljubljenosti; • prikupiti materijale iz novina i časopisa za mlade i izraditi plakat s porukama koje im oni nude na području ljubavi, spolnosti i osjetilnosti; • napraviti program sretne i uspješne obitelji; • prosuditi tekstove nekih zabavnih pjesama s porukom ljubavi; • analizirati shvaćanje spolnosti i ljubavi u Bibliji prema Post 1, 27 i Post 2, 21-25; analizirati oznake ljubavi prema 1 Kor 13, 4 • otkriti ciljanim razgovorom dobre i loše strane medija i suvremenih ponuda, osobito onih koje vode različitim ovisnostima (droga, alkohol...);
IV USUSRET SLOBODI	• Upoznavanje učenika sa osnovnim obilježjima slobode • Pozivanje na zrelo i samostalan osobni izbor • Upućivanje učenika da je Isus Krist svjedok i uzor potpuno ostvarene čovjekove slobode, te da prihvati stav da se istinska sloboda postiže odgojem vlastite savjesti i djelovanjem u skladu s njom • objasniti razliku između vanjske i unutarnje slobode;	• razumije povezanost slobode i tolerancije; • prepoznaje čimbenike koji utječu na razvoj osobnosti • nauči razlikovati zrelo i nezrelo ponašanje • razlikuje biološku, psihološku i društvenu uvjetovanost slobode • razlikuje slobodu "od" i slobodu "za" • razumije važnost kritičke prosudbe različitih ponuda koje donosi život i potrebu zauzimanje vlastitog stava i izbora • bude spreman na izgradnju osobnog života, vlastitog životnog projekta i	24. Mladi i sloboda (obilježja slobode) 25. Odgovorna sloboda 26. Moć Isusove slobode (Kušnja u pustinji: Mt 4,1; nutarnja sloboda: Mk 7,21; prihvaća osudu: Iv 10,18; istina oslobađa: Iv 8,31) 27. Isus Krist - Osloboditelj (Marija Magdalena, Kamenovanje žene) 28. Bog hoće da čovjek bude slobodan 29. Sloboda i savjest 30. Ponavljanje obrađene nastavne teme	• napraviti ljestvicu vrjednota koje vode ljudskoj i kršćanskoj zrelosti analizirati nekoliko medijskih promidžbenih poruka s prosudbom o tome je li moguće ostati slobodan i biti vezan za osobe i stvari; • vođeni razgovor o mogućnostima i granicama naše slobode; • asocijacija na pojmove "tradicionalno" i "moderno" i rasprava na temu • analizirati slobodu "od" i slobodu "za" prema Gal 5, 13-26; analizirati tekstove o ponudi Isusove slobode (rad u grupama): Mt 4, 1-11; Mt 12, 9-14; Iv 10, 14-18; Mk 7, 1-22.; • napraviti pisani tekst ili likovnu ilustraciju o

		boljeg svijeta		tome što mi omogućuje, a što onemogućuje punu slobodu
V S CRKVOM NA PUTU VJERE - MOLITVA, SLAVLJE, SVJEDOČENJE	• Navesti definiciju molitve i razumjeti molitvu kao temeljni ljudski stav pred Bogom; • Upoznati učenike sa prisutnošću molitve u Isusovom životu • Naučiti razlikovati liturgijsku i privatnu molitvu i navesti osnovne kršćanske molitve; • Opisati neke molitvene izričaje i geste; razvijati osjećaj za duhovnu dimenziju postojanja • Uputiti da se iz molitvenog života razvija i osjetljivost za praktični život i angažman • Upoznati oblike dobrovoljnog služenja mladih u različitim socijalnim ustanovama	• razumije molitvu kao razgovor s Bogom; • na primjerima psalama raspoznava vrste molitve; • otkrije važnost molitve u Isusovu životu; • bolje doživi molitvu koju nas je Isus učio: Oče naš; • razumije povezanost molitve i života; • razumije i doživjeti kršćansku meditaciju kao dublji oblik molitve; • prihvati dobrovoljnost i dobrovoljno služenje drugima kao izraz vlastitog životnog i vjerničkog opredjeljenja; • razvija sposobnost za društveni angažman, tj. za aktivno i odgovorno sudjelovanje u životu društva (osuda nepravde, borba za pravdu) te spremnost izgradnje čovječnijeg društva.	31. Molitva kao izraz vjere i štovanja Boga (zajedničko obilježje religija) 32. Molitva u Starom zavjetu (molitva psalama, prozbe, zahvalne, hvalbene molitve) 33. Isus molitelj uči svoje učenike moliti (Oče naš) 34. Molitva Crkve danas (liturgijska, osobna, zajednička) 35. Iskustvo zajedništva u kršćanskim zajednicama mladih 36. Obnavljanje obrađene nastavne teme i zaključivanje ocjena na kraju školske godine	• na primjerima otkrivati zajedničke i razlikovne elemente molitve u religijama; • pronalaženje i analiza psalama i tekstova o Isusu kao molitelju • vođeni razgovor o potrebi, važnosti i praksi molitve u kršćanskom životu; pisanje i izgovaranje molitve; • meditacija uz promatranje reprodukcija i glazbenu pratnju • vođeni razgovor o potrebi druženja među mladima • promatranje i interpretacija fotografija, likovno i pismeno izražavanje, izrada plakata, razgovor o preprekama i poteškoćama u međusobnim susretima; • rješavanje problemskih situacija; istraživanje mogućnosti druženja među mladima u svojim crkvenim zajednicama

PREPORUČENA LITERATURA:

Biblija, Stari i Novi Zavjet, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009.

Katekizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, 1994.

Biblijski priručnik - Mala enciklopedija, Kršćanska sadašnjost & Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1989.

II Vatikanski sabor, dokumenti, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1980.

Francen, A.: **Pregled povijesti Crkve**, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1988.

Kustić, Ž.: **Mali ključ povijesti Crkve u Hrvata**, Glas Koncila, Zagreb, 1991.

KORELACIJA S DRUGIM PREDMETIMA / MODULIMA:

1. Materinski jezik i književnost
2. Građanski odgoj
3. Filozofija
4. Psihologija
5. Sociologija
6. Povijest
7. Geografija
8. Likovna i muzička kultura

Treći razred

Naziv predmeta:	Vjerska nastava - katolički vjeronauk
Godišnji fond časova:	36
Razred:	Treći

TEMA	CILJ	ISHODI Po završetku teme učenik će biti u stanju da:	PREPORUČENI SADRŽAJI PO TEMAMA	NAČINA OSTVARIVANJA PROGRAMA
I KRŠĆANSKO POIMANJE ČOVJEKA	- Objasniti značenje čovjeka kao osobe i subjekta na temelju biblijskog teksta (Post 1, 26); - Objasniti razliku između biblijskog i suvremenog poimanja čovjeka; - Upoznati Kristov način vršenja volje Očeve i otkriti vlastiti put vršenja volje Božje; - Izdvojiti i opisati neka važna obilježja kršćanskog života po kojima čovjek može ostvariti Božju volju promičući milosrđe, pomirenje, ljubav i pravednost. - Podsticanje učenika na zauzimanje osobnog stava opredjeljenja za nasljedovanje osobe	- prepozna u biblijskoj slici čovjeka uporište za međuljudske odnose; - razumije teološko-antropologijsko poimanje čovjeka kao stvorenog, ranjenog, spašenog, etičkog i besmrtnog bića. - shvati da iza shvaćanja čovjeka postoje prijemna pitanja koja imaju ideološka, politička, društvena i kulturna obilježja; - uoči neke različite i raširene poglede na čovjeka u odnosu na kršćansku sliku čovjeka - shvati važnost izgradnje kršćanskoga života	- Predstavljanje plana i programa za treći razred - Čovjek kao stvorenje i slika Božja - Čovjek je biće odnosa - Čovjek - osoba usmjerena prema nadnaravnom - Isusov put je put kršćana (Mt 5,1-12)	- vođeni razgovor i diskusija o različitim obilježjima ljudske osobe; - kritičko čitanje i interpretacija biblijskih i drugih tekstova s usporednim promatranjem i analizom dokumentarne i simboličke fotografije i ilustracija; - pribiranje i vrjednovanje novinskih isječaka, iskustava i primjera iz života koji tematiziraju čovjeka kao osobu, njegovo dostojanstvo i poslanje i zajednički kritički odabir bitnih potreba i obilježja čovjeka; - igra uživljavanja u različite životne situacije s traženjem odgovora na važna životna pitanja; - promjena perspektive i pisanje suprotnoga

	Isusa Krista i njegova puta	u stavu povjerenja u Boga koji ljubi čovjeka i želi mu postignuće punine života;		teksta: volja Božja - moja volja; • vođeni razgovor s tumačenjima pojmova milosrđe, opraštanje, pomirenje, pravednost, ljubav; • pravljenje nacrtu vlastitog života suobličena volji Božjoj, izrada plakata
II ČOVJEK - MORALNO BIĆE	• Naučiti upoznati čovjeka kao moralno i etičko biće svjesno svojeg djelovanja koje je usko vezano uz njegovu narav; • Osvješčivanje učenika da je jedino čovjek razumno i slobodno biće odgovorno za svoje čine; • Navesti uvjete o kojima ovisi moralnost čovjekovih čina (shvaćanje dobra i zla te njihove razlike, sloboda, spoznaja i prirodni zakon kao univerzalna norma); • Objasniti povezanost vjere i morala; • Osvješčivanje učenika da ljudsko djelovanje uvijek treba biti usmjereno prema dobru, a za kršćane je dobro uvijek povezano s Bogom, odnosno sam Bog je najviše dobro	• prepozna različite definicije čovjeka u specifičnom poimanju pojedinih znanosti o čovjeku; • razumije pojmove etika, moral i kršćanski moral. • prepozna društvene utjecaje na oblikovanje kriterija određivanja dobra i zla. • razumije razliku između prirodnog i objavljenog moralnog zakona; • uoči postojanje objektivnih moralnih normi; • uoči da se sav ljudski život temelji na vjerovanju i povjerenju; • razumije i usvojiti načela moralnog djelovanja; • uoči bitnu poveznicu između vjere i morala i njihovo značenje za istinski kršćanski život	6. Čovjek - polazište etičkoga razmišljanja Post 27,1-35) 7. Subjekt i objekt moralnog djelovanja (Pnz 30,15-20); 8. Kriteriji dobra i zla; 9. Odnos vjere i morala 10. Odnos ljudske naravi i milosti 11. Savjest - norma etičkog djelovanja 12. Savjest u Svetome pismu i naučavanju Crkve (Mk7,21; Gaudium et spes,16) 13. Savjest pred zakonom i suvremenim etičkim pitanjima 14. Ljudska prava 15. Etika i religije 16. Ponavljanje obrađenih nastavnih teme na kraju polugodišta 17. Zaključivanje ocjena na kraju polugodišta	• prosudba različitih pristupa i slika o čovjeku koje stvaraju različite znanosti; • postavljanje problema i rasprava o svijetu mladih: imati ili ne imati etičke i moralne norme, prihvaćati ili odbacivati moral; • odabir dokumentarnih i simboličkih fotografija s moralnom tematikom i rasprava o njihovim porukama u poveznici s etičkim i moralnim normama i životom; • problemsko razmatranje različitih etičkih pristupa i etičkih teorije o čovjeku, ljudskoj naravi i djelovanju, kriterijima dobra i zla; • napraviti pojedinačne, a potom zajedničke kriterije za vrjednovanje dobra i zla, analizirati u skupnom radu neke zapovijedi, naredbe, pravila i norme iz svakodnevnog života: • analizom biblijskih i drugih tekstova upoznati i izdvojiti obilježja ljudske moralnosti • problemski otvoriti pitanje odnosa vjere i morala u kršćanskom životu, i odgovoriti na pitanje: je li moralno ponašanje današnje mladeži i odraslih u skladu s kršćanskim moralom?
III	• Podsticanje učenika	• shvati da se na	18. Bog - temelj	• pripremljena diskusija o

LJUBAV PREMA BOGU I BLIŽNJEMU	na razumijevanje da je najviše dobro ono koje je u sebi ostvarilo savršenu sliku postojanja i izvor svih drugih dobara • Upoznati obilježja pojma "vršiti volju Božju" i njegovo značenje za kršćanski život; • Otkriti i poznavati Dekalog, objavljeni Božji zakon, kao naravni temelj ljudskog moralnog postupanja i života; • Kritičko uočavanje prisutnosti dobra i zla, stvarnosti grijeha u svijetu te raznih pokušaja negiranja grijeha; • Opisati temeljno značenje evanđeoskog pojma ljubavi - Zapovijed ljubavi; • Osposobljavanje učenika za shvaćanje da kršćanski moralni i duhovni život nije zbroj normi i zakona, nego ljubav prema Bogu i nasljedovanje Isusa Krista;	Bogu koji je najviše Dobro temelji kršćanski moral; • razumije važnost ostvarenja reda, pravila i pravednih zakona u međuljudskim odnosima i u društvu; • uoči i prepozna sadržaj i važnost prve Božje zapovijedi, te razumje značenje i oblike slavljenja dana Gospodnjeg • otkrije grijeh kao prijestup ljubavi prema Bogu i bližnjemu; • spozna da Božje milosrđe i praštanje nadilazi ljudsko zlo i grijeh i da je Bog pravedni Sudac i milosrdni Otac; • otkrije da put obraćenja traži opredjeljenje za dobro i dobrog Boga te međusobno praštanje i pomirenje s ljudima; • otkrije novost, razine i obilježja kršćanskog shvaćanja ljubavi u pojmovima philia, eros i agape; • osjeti potrebu nasljedovanja Krista i izgradnje vlastitoga kršćanskog moralnog djelovanja po evanđeoskom zakonu ljubavi	kršćanske moralnosti 19. Objavljeni moralni zakon - temeljni zakon 20. Zakon ljubavi prema Bogu 21. Prisutnost zla i grijeha u čovjeku - prijestup istinske ljubavi prema Bogu i čovjeku 22. Evanđeoski zakon ljubavi	Bogu kao najvišem Dobru i ljudskoj slobodi pred pitanjem izbora između dobra i zla • čitanje, analiza i interpretacija biblijskih tekstova u kojima se pokazuje Božji plan s čovjekom • asocijacije na riječ moral i zakon; • vođenje pripremljene rasprave o važnosti poštivanja moralnih normi i zakona u svakodnevnom životu • analizirati i interpretirati izabrane biblijske tekstove koji pokazuju put promicanja kršćanskih moralnih načela: štovanje pravoga Boga, promicanje istine i ljudskog života, poštovanje roditelja, poštovanje tuđeg vlasništva. • meditativno promišljanje nad tajnom imena dragih osoba, svojih bližnjih i nad Božjim imenom; • analiza novozavjetnih tekstova: Isusova moć nad zlom (grieh, bolest) i nad Zlim, te o Kristovu govoru o ljubavi prema bližnjima i prema neprijatelju: Mt 5, 43-48 i 22, 36-40; Iv 15, 16-19; Mt 7,12);
IV MUŠKO I ŽENSKO STVORI IH	• Upoznati biblijsko poimanje braka i obitelji • Navesti i objasniti biblijsko utemeljenje sakramenta ženidbe; • Navesti preduvjete za valjano sklapanje	• razumije poruku Drugog biblijskog izvješća o stvaranju čovjeka kao temelj kršćanskog poimanja čovjeka kao muškarca i žene;	23. Čovjek - žena i muškarac 24. Brak i obitelj u Božjem naumu 25. Ženidba - sakrament bračne ljubavi i zajedništva	• izdvajanje i tumačenje bitnih pojmova: muškarac, žena, spol, spolnost, seksualnost; • u skupnom radu istražiti i na plakatu izložiti aspekte dostojanstva muškarca i

	sakramenta ženidbe i put priprave za sakramentalni brak • Objasniti odrednice odgovornog roditeljstva; • Upoznati crkveni nauk o odgovornom planiranju i rađanju djece; • Upoznati važnost brige za djecu i obitelj kao temelj osobnog i društvenoga dobra i napretka	• prepozna razliku između spola i spolnosti (seksualnosti) • razumje povezanost pojmova dostojanstvo, odgovornost i spolnost; • razumje kršćansko shvaćanje spolnosti, narav i smisao braka i obitelji • razumjeti sakrament ženidbe kao otvorenost životu i sudjelovanje u Božjem stvarateljskom činu; • razumije važnost cjelovita odgoja djece čemu pripada i vjerski odgoj;	26. Roditelji i obitelj - odgovorno roditeljstvo 27. Ponavljanje obrađene nastavne teme	žene • stvaranje problemskog pitanja o važnosti braka i obitelji danas • analizirati i interpretirati biblijske tekstove: Post 1,76-29; 2,18-25; 1 Kor 6,12-20; analizirati posljedice preljuba, rastave, slobodnih veza i dr. te utvrditi kriterije kršćanskog moralnog pristupa tim povredama braka i obitelji; • definirati bitne činjenice ustanovljenja sakramenta ženidbe (Mt 19) i protumačiti uvjete za valjano sklopljenu ženidbu; • ostvariti problemsku diskusiju i vođeni razgovor o "modi" razvoda braka, življenja bez braka ili o "braku na pokus" • analizirati tekstove koji govore o odgovornom roditeljstvu i planiranju obitelji te izdvojiti poruke i o njima razgovarati: Humanae vitae, Pismo pape obiteljima, Familiaris Consortio, Mulieris dignitatem
V DOSTOJANSTVO LJUDSKOG ŽIVOTA	• Stvaranje svijesti kod učenika da je svaki život Božji dar i kao takav svet i neuništiva vrijednost; • Upoznati biblijske temelje o vrijednosti i svetosti ljudskoga života i tekstove o Isusovoj posebnoj brizi i skrbi za siromašne i potrebne; • Osvješčivanje učenika da život započinje od trenutka začeća, kada nastaje jedinstvena i neponovljiva osoba kojoj pripadaju sva osobna prava i	• razumije promicanje ljudskog života kao kršćansku obvezu; • razumije i usvoja stav zaštite čovjeka kao osobe od začeća do prirodne smrti, i da su povrede ljudskoga života: ubojstvo, pobačaj, samoubojstvo, eutanazija; • prepozna opasnosti manipulacije u transplantaciji organa; • razumije razloge	28. Svetost i dostojanstvo ljudskog života 29. Životom obdareni i u život pozvani 30. Poštivanje dostojanstva osobe - izazovi znanost 31. Dostojanstvo osobe pred stvarnošću patnje, bolesti i smrti	• stvaranje problemske situacije i diskusija na temu: tko je gospodar ljudskog života - Bog ili čovjek?; • u skupnim radovima upoznati i analizirati neka bioetička načela u poveznici s konkretnim pitanjima; • čitanje i analiza Hipokratove prisega. • stvaranje problemske situacije i diskusija o ljudskom životu s temom: Život kao slobodan izbor i dar ili slučajnost; • skupni rad s temom: Sadašnje prijetnje

	nepovredivo pravo na život • Upoznati i razumjeti bitna bioetička načela; • Upoznati značenje Hipokratove prisege. • Upoznati biblijsko utemeljenje, značenje i učinke sakramenta bolesničkog pomazanja kao i načine na koje Crkva danas promiče brigu za bolesne i nemoćne;	zbog kojih sve što je znanstveno moguće na području bioetike nije i moralno dopustivo (genom, kloniranje, matične stanice); • uoči probleme suvremenoga svijeta koji donose siromaštvo, bolesti i umiranje djece; • otkrije donekle zaboravljeno značenje sakramenta bolesničkog pomazanja u životu kršćana; • razumije povezanost sakramenta bolesničkog pomazanja i skrbi za zdravlje i život; • da razvije osjetljivost za siromašne i ugrožene		ljudskom životu; • diskusija o transplantaciji i doniranju ljudskih organa; • informacija o ljudskom zdravlju i problematici kloniranja, umjetne oplodnje, poštovanja tjelesne cjelovitosti i ljudskoga života; • istraživanje i kritička analiza biblijskih, doktrinarnih i drugih tekstova u kojima Crkva izlaže svoj nauk o navedenim pitanjima; • navesti primjere doprinosa poznatih kršćana u skrbi za bolesne i potrebite (majka Tereza, Albert Schweitzer i dr.); • aktualizacija (posadašnjenje) biblijskih tekstova koji govore o brizi za siromašne, nemoćne i potrebne.
VI ŽIVJETI U ISTINI	• Podsticanje učenika da žudi za istinom, a samim tim i za Bogom koji je izvor istine; • Osvješćivanje učenika da je najizravnija povreda istine laž, ogovaranje i kleveta; • Razvijanje kritičke svijesti o važnosti medija u suvremenom svijetu • Upoznati Krista kao potpunu Istinu koja oslobađa;	• shvati važnost iskrenosti i istinoljubivosti među ljudima; • razumije negativne posljedice lažnog svjedočenja, laži i krivokletstva za osobu i društvo, • zauzme stava za istinu na osobnoj i društvenoj razini; • uoči opasnost prikrivanja istine, lažnog prikazivanja činjenica i zloporabe istine koja se događa preko masovnih medija. • razumije kršćanski moralni pristup istini; • prihvati Isusov primjer i put življenja i promicanja istine.	32. Hoditi u istini; 33. "Istina će vas osloboditi" 34. Isus Krist - punina istine 35. Isusov put istine - svakodnevno svjedočenje i snaga mučeništva 36. Ponavljanje obrađene nastavne teme i zaključivanje ocjena na kraju školske godine	• prikupljanje različitih novinskih tekstova i poruka o svakodnevnom životnim pitanjima i temama i kritička analiza o istinitosti i cjelovitosti informacija koje nam prenose; • stvaranje problemske situacije i diskusija o suprotnostima: istina i laž u osobnom i društvenom životu?; • analiza i tumačenje bitnih pojmova u poveznici s njihovim značenjem u svakodnevnom ljudskom i kršćanskom životu: laž, lažno svjedočenje, krivokletstvo, istinitost, istinoljubivost; • kritički istražiti i analizirati Kristov pristup istini i izraditi nacrt kršćanskoga puta u

				Kristovoj istini i slobodi. • sažeti glavna obilježja novih religioznih pokreta i sljedba; tabelarno prikazati • razliku upotrebe Biblije i meditacije u kršćanstvu i u nekim religioznim sljedbama i pokretima;.
--	--	--	--	---

PREPORUČENA LITERATURA:

Biblija: Stari i Novi zavjet, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009.

Katekizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, 1994.

Biblijski priručnik - Mala enciklopedija, Kršćanska sadašnjost & Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1989.

II Vatikanski sabor, Dokumenti, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1980.

Hering, B.: **Kristov zakon (I-III)**, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1986.

Matulić, T.: **Bioetika**, Glas Koncila, Zagreb, 2001.

Životom darovani, *Udžbenik katoličkog vjeronauka za treći razred srednjih škola*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2010.

Nemes György-Nemes Rita-Göcze István, **Katolikus dogmatika és erkölestan**, *Hittankönyv a középiskolák 11. osztálya számára*, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2011.

KORELACIJA S DRUGIM PREDMETIMA / MODULIMA:

1. Materinski jezik i književnost
2. Građanski odgoj
3. Povijest
4. Biologija
5. Filozofija
6. Psihologija
7. Sociologija
8. Zemljopis
9. Likovna i muzička kultura

Četvrti razred

Naziv predmeta:	Vjerska nastava - katolički vjeronauk
Godišnji fond časova:	32
Razred:	Četvrti

TEMA	CILJ	ISHODI Po završetku teme učenik će biti u stanju da:	PREPORUČENI SADRŽAJI PO TEMAMA	NAČINA OSTVARIVANJA PROGRAMA
------	------	---	--------------------------------------	------------------------------------

I SUVREMENI ČOVJEK PRED PITANJEM BOGA	• Podsticanje učenika na propitati uzroke poteškoća s vjerom u Boga kod suvremenoga čovjeka; • Protumačiti uzroke religioznog indiferentizma (utilitarizam, hedonizam, konzumerizam, relativizam) i ateizma; • Raščlaniti odnos vjere i slobode te slobode i ovisnosti kod suvremenoga čovjeka; • Objasniti posebnost i autentičnost kršćanskoga duhovnog iskustva; • Pojasniti vlastitu predodžbu o Bogu kroz sučeljavanje s kršćanskim i nekršćanskim iskustvima i interpretacijama Boga. • Pojasniti povezanost čovjekove slobode i Božjeg dopuštenja zla i patnje prema Post 2; • Objasniti Kristov put kroz muku i smrt do uskrsnuća kao Božji odgovor na problem patnje; • Navesti i objasniti dokaze o Božjoj opstojnosti;	• razlikuje i objasni pojmove sekularizacija i sekularizam • prepozna utjecaje ateističke interpretacije religije u svom okruženju • razlikuje deklarativnu i funkcionalnu od istinske religioznosti; • prepozna utjecaje postmoderne kulture (subjektivizam, fragmentarnost, trenutačnost) na čovjekovu religioznost; • prepozna nove oblike pojavljivanja religioznih pitanja; • promišlja vlastiti odnos prema Bogu i prepoznati različite utjecaje na njega • navede i objasni oblike i uzroke iskrivljenih predodžbâ o Bogu; • navede bitna obilježja novih religioznih pokreta i sljedbâ te ih vrjednovati iz kršćanske perspektive; • prepozna problem zla i patnje u svijetu kao klasično pitanje koje izaziva sumnju u Božju svemoć, dobrotu i pravednost; • uvidi racionalno i emocionalno značenje • razumskog utemeljenja vjere za vlastiti život; • uoči da Bog nadilazi sve ljudske predodžbe.	1. Upoznavanje učenika sa planom i programom; 2. Izazov nevjera - poteškoće suvremenog čovjeka s Bogom; 3. Suvremena religioznost njezina pitanja; 4. Predodžbe o Bogu 5. Traganja za iskustvom svetoga i nova religioznost; 6. Pitanje Boga pred iskustvom patnje i zla u svijetu; 7. Dokazi o Božjoj opstojnosti.	• razgovarati o značenju Boga u konkretnim životima ljudi iz vlastitog okruženja; scenski ili pantomimom prikazati značenja pojmova utilitarizam, • analizirati tekstove klasičara kritike religije (Feuerbach, Marx, Nietzsche, Freud); napisati vlastiti osvrt na njihovu kritiku religije • pronaći primjere današnjih načina očitovanja potrebe za religioznim i pseudoreligioznim; • pronaći na internetu kontekste u kojima se pojavljuje pojam dhovno/duhovnost; • sažeto prikazati odrednice kršćanskog duhovnog iskustva; • pronaći različite predodžbe o Bogu na primjerima iz književnosti te ih usporediti s biblijskom objavom i iskustvom Boga; • pokušati opisati vlastitu sliku o Bogu. • meditativno promišljati o vlastitom suočavanju sa zlom i s patnjom; • pronaći biblijske tekstove o Jobovu prihvaćanju patnje i o Kristovu prihvaćanju muke i smrti za spas čovječanstva; • opisati razlike između vlastite religioznosti u djetinjtoj dobi i danas; • pronaći pjesničke i biblijske tekstove koji govore o tome da je Bog uvijek drukčiji od naših očekivanja
---	--	---	---	---

II BIBLIJSKA SLIKA BOGA I ISKUSTVO BOGA	• Objasniti proces spoznaje Boga u Starome zavjetu od Abrahamova plemenskog Boga do univerzalnog Boga kojega navješćuju proroci; • Navesti i objasniti bitna obilježja starozavjetne slike o Bogu, osobito na temelju objave Božjeg imena (Izl 3,13-15); • Objasniti novost slike Boga kojega objavljuje Isus kroz svoje propovijedanje i djelovanje; • Objasniti odnos Isusova sinovstva u odnosu prema Bogu; • Uputiti na ključne momente objave trojedinoga Boga u Novome zavjetu. • Navesti mogućnosti i načine kršćaninova susreta s Bogom danas; • Objasniti narav i važnost sakramenata kao znakova susreta s Bogom i ljudima za kršćanski život; • Upoznati kršćansko iskustvo Boga na primjerima života svetaca i svjedoka vjere: sv. Augustina i sv. Franje Asiškoga	• razumije Izraelovo iskustvo savezničkog odnosa Boga i naroda te Boga i pojedinca • da se otvori Božjem univerzalnom očinstvu po Isusu i bratskoj povezanosti među ljudima; • razumije Riječ Božju kao povlašteno mjesto susreta s Bogom; • razumije molitvu kao osobni i zajednički susret s Bogom; • razumije sakramente kao djelotvorne znakove susreta s Bogom; • razumije Crkvu kao nezaobilazno mjesto kršćanskoga susreta s Bogom; • razumije da kršćanin u bližnjemu prepoznaje i susreće Boga; • doživi Boga kao onoga koji praštanjem spašava i daje mogućnost novoga početka; • upoznati • prepozna kršćansko iskustvo Boga na primjerima života svetaca i svjedoka vjere: sv. Augustina i sv. Franje Asiškoga • vježbati se odgovarati na Božji poziv u vlastitom životu	8. Bog u svjedočanstvu vjere Staroga zavjeta 9. Bog u svjedočanstvu vjere Novoga zavjeta 10. Kršćansko iskustvo Božje prisutnosti u skrivenosti 11. Kršćanski putovi do susreta s Bogom (Riječ Božja, molitva, sakramenti, Crkva, događaji vlastitog života) 12. Biblijsko iskustvo udaljavanja i vraćanja Bogu 13. Sakramentalno iskustvo Boga kroz povijest 14. Sakramentalno iskustvo milosrdnoga Boga danas 15. Bog u iskustvu kršćanskih svetaca i svjedoka vjere 16. Ponavljanje obrađene nastavne teme 17. Zaključivanje ocjena na kraju prvog polugodišta	• u natuknicama sažeti svoja dosadašnja znanja o Abrahamu, Mojsiju i prorocima; • meditativno ponirati u značenje objave Boga i Božjeg imena u Starom zavjetu; • na temelju umjetničke slike Isusa koji propovijeda na gori napisati najvažnije poruke kojima on objavljuje Boga ljudima; • pronaći i analizirati novozavjetne tekstove koji očituju Isusov poseban sinovski odnos prema Bogu; • pogledati isječak iz filma "Pasija" u kojemu Isus na aramejskom jeziku zaziva Boga • na temelju evanđeoske perikope o događaju Emausa izvesti zaključke o Božjoj skrivenoj prisutnosti među nama danas; • shematski prikazati značenje sakramenata za kršćanski život; • pronaći novozavjetne tekstove u kojima se Isus poistovjećuje s bližnjim; • analizirati biblijske tekstove koji svjedoče o Božjem milosrđu i praštanju; • potražiti umjetnički prikaz nekog prizora Božjeg praštanja i analizirati ga; • razgovarati o iskustvu ljudske potrebe da se ispovjedi i počne iznova; • razgovarati o sličnosti Augustinova puta vjere s primjerima osoba iz vlastite sredine; • pogledati isječak iz filma o životu sv. Franje; • posjetiti franjevački samostan; • poslušati Franjinu
---	---	---	---	--

				Pjesmu stvorova i analizirati je.
III LJUDSKI RAD I STVARALAŠTVO	• Objasniti razliku i odnos između poziva (zvanja) i zanimanja; • Posvijestiti zadatke koji proizlaze iz krsnog poziva; • Izložiti biblijsko shvaćanje i značenje rada i čovjekovu sličnost s Bogom; • Protumačiti nužnu povezanost između rada, pravde i solidarnosti u kršćanskom socijalnom nauku i vrjednovanje rada u današnjem neoliberalnom kapitalizmu; • Sagledati problematiku nezaposlenosti (njezine uzroke, posljedice i odnos prema pravu na rad; • Objasniti pojam etike poslovanja; • Objasniti pojmove osobnog i općeg dobra; • Protumačiti značenje starozavjetnoga pojma "šalom" i objasniti kršćansko shvaćanje mira;	• prepozna povezanost vlastitih sposobnosti i sklonosti sa životnim pozivom; • kritički sagleda negativne pojave u društvu koje su posljedica otuđenja od pravog značenja rada; • uvidi nužnost pravednih odnosa u društvu i traži načine njihova promicanja; • shvati pravdu kao izraz poštovanja ljudske osobe; • uoči da je skrb za potrebite (djela milosrđa) i svijest solidarnosti bitna odrednica kršćanskog identiteta. • uvidi dosege i posljedice neetičnog ponašanja u gospodarstvu; • da se zainteresira se za promicanje općeg dobra i da ga shvatiti kao vlastitu obvezu; • prepoznati istinu, pravdu i mir kao putove ostvarivanja općeg dobra;	18. Kršćanski pogled na rad 19. Pravda i solidarnost 20. Etika poslovanja 21. Briga za opće dobro i kršćansko zauzimanje za mir	• u dva stupca unositi različita zvanja (pozive) i zanimanja, te razgovarati o razlozima odabira škole koju učenici pohađaju; • nabrojiti vlastite sposobnosti i sklonosti te ih povezati s vlastitim životnim zadatkom; • izabrati i prikazati ulomke enciklike Laborem exercens o važnosti ljudskoga rada i utemeljenju čovjekova prava na rad. • pomoću Biblijske konkordancije i Rječnika biblijske teologije potražiti mjesta na kojima se govori o ljudskome radu i izvesti iz njih značenja biblijskoga shvaćanja rada; • analizirati shvaćanje rada u socijalnim enciklikama crkvenog učiteljstva; • razgovarati o povijesnom odnosu zapovijedanih kršćanskih blagdana i zaštite dostojanstva težaka i radnika; • navesti različite primjere solidarnosti pojedinaca i Caritasa sa slabijima i potrebitima; • potražiti na internetu papinu poruku za svjetski dan mira (1. siječnja); • pronaći biblijske tekstove o miru i izvesti iz njih biblijsko shvaćanje mira; • raspraviti odnos između mira kao dara i zadatka;
IV IZAZOVI ZNANSTVENO- TEHNIČKOG NAPRETKA	• Navesti i obrazložiti prednosti i rizike znanstvenih spoznaja i tehnoloških dostignuća;	• shvati važnost znanja i znanosti za napredak i razvoj čovjeka; • zauzmije stav	22. Budućnost i moć znanja 23. Informatizacija i globalizacija 24. Znanost u službi	• pronaći i analizirati različite definicije znanja i znanosti; • navesti primjere ideologizacije znanosti;

	• Posvijestiti relativnost i djelomičnost znanstvenih spoznaja; • Uočiti i objasniti razliku između znanja i mudrosti; • Uočiti prednosti i opasnosti globalizacije; • Učiti kritički pristupiti sredstvima informiranja • Protumačiti kršćansko shvaćanje istine i obvezu kršćana prema istini; • Upozoriti na pozitivne mogućnosti novih medicinskih tehnologija, ali i na njihovu zlorabu; • Upozoriti na tendencije razvijanja individualizma u društvu i zauzimati se za očuvanje i razvijanje ljudskog zajedništva.	suodgovornosti i sudjelovanja u traženju rješenja za pitanja koje nameće znanstveno-tehnički razvoj; • uoči opasnost ideologizacije znanosti; • usvoji kršćanski stav prema upotrebi medija; • usvoji pozitivan stav prema čovjekovoj težnji za poboljšanjem kvalitete života; • prepozna različite načine zauzimanja za humaniji svijet • uoči posebnosti kršćanskoga humanizma • shvati zahtjeve kršćanske etike kao poticaj na preuzimanje odgovornosti • gaji svijest odgovornosti pred Bogom za stvoreni svijet • uoči kobne posljedice individualizma • razumije odnos individualizma i moralnog subjektivizma • shvatiti najužu povezanost Kraljevstva Božjega i kršćanskoga zauzimanja za humaniji svijet.	poboljšanja života 25. Briga za okoliš 26. Zajedništvom do napretka	• kroz razgovor u skupini tražiti rješenja za pravedan pristup obrazovanju i znanju za sve ljude; • prikupiti informacije o prednostima i manama globalizacije; • potražiti informacije o najvažnijim otkrićima zbog kojih se danas govori o biološkoj revoluciji; • analizirati ulomke crkvenih dokumenata koji govore o kršćanskom stavu prema genetičkom inženjeringu; • propitati vlastiti stil života i razgovarati o promjeni konkretnih navika • potražiti i analizirati programe ekoloških udruga; • razgovarati o posljedicama individualizma; • pronaći novozavjetne tekstove o kršćanskom zajedništvu kakvo Krist želi i usporediti ga s vlastitim iskustvom crkvenog zajedništva;
V KRŠĆANSKA NADA U BUDUĆNOST	• Posvijestiti opasnosti i strahove koje doživljava suvremeni čovjek s obzirom na budućnost; • Upoznati različite povijesne modele očekivanja	• ispitata vlastite stavove prema očekivanju budućnosti • razumije značenje pojma apokalipsa (otkrivenje) i navesti značajke apokaliptike kao	27. Svjetovna očekivanja budućnosti 28. Eshatološki i apokaliptički tekstovi u Bibliji 29. Čovjek pred pitanjem svršetka 30. Kršćanska nada	• napisati kratko želje i nade koje projiciramo u budućnost, te vlastite strahove spram budućnosti; • pogledati isječke iz druge verzije filma "Apokalipsa danas" (2001.) i navesti razloge

	budućnosti. • Upoznati razloge i navesti situacije u kojima se javljaju apokaliptičke vizije i proroštva; • Upoznati specifičnu poruku biblijske apokaliptike; • Navesti bitne oznake kršćanskoga stava prema svršetku čovjekova života i svijeta; • Razumjeti značenje pojma paruzija i objasniti kršćansku nadu u Kristov ponovni dolazak; • Upoznati biblijske temelje i suvremeno poimanje kršćanske eshatologije.	književne vrste • nabroji najvažnije slike i poruke biblijske apokaliptike; • doživi oslobađajući učinak biblijske poruke o Božjem promislu i pobjedi dobra; • uoči različitost ljudskih osjećaja i pitanja naspram očekivanja osobnog i općeg svršetka; • razlikuje pojedinačni i opći (posljednji) sud; • gaji pouzdanje u Boga koji želi čovjekovo dobro; • uvidi potrebu odgovornog života i angažmana za dobro, • uoči važnost eshatoloških tema u likovnoj, književnoj, glazbenoj, filmskoj i scenskoj umjetnosti; • razluči kršćanski nauk o raj, paklu i čistilištu od popularnih i iskrivljenih interpretacija; • prepozna značenje Kristova uskrsnuća za naše uskrsnuće • uoči da je nada i pouzdanje u Božju ljubav temeljni kršćanski stav u odnosu na čovjekove posljednje stvari;	u dovršenje: novo stvorenje, uskrsnuće i život vječni 31. Obnavljanje obrađene nastavne teme 32. Zaključivanje ocjena na kraju godine	zašto je film nazvan tim imenom; • čitati odlomke iz knjige Otkrivenja i druge biblijske apokaliptičke tekstove te navesti sličnosti i razlike biblijske i svjetovne apokaliptike; • pogledati/poslušati i analizirati različite umjetničke prikaze i scenarije svršetka svijeta (likovne, glazbene, literarne, filmske, scenske...); • usporediti tekstove iz različitih religija o čovjekovoj radikalnoj odgovornosti i sudu nakon smrti; • analizirati novozavjetne tekstove o Kristovu ponovnom dolasku i sažeto prikazati kršćansku vjeru u Kristovu paruziju; • razgovarati o odnosu predodžbe o Bogu i osjećaja vezanih uz osobni susret s Kristom na kraju ovozemnoga života. • analizirati umjetničke prikaze kršćanskog shvaćanja posljednjih stvari • meditativno čitati novozavjetne tekstove u kojima Isus govori o svom odlasku k Ocu i uskrsnuću, poručujući učenicima "Idem pripremiti vam mjesto"; • analizirati slike Marijina uznesenja; na temelju crkvenih dokumenata sažeto prikazati što Crkva vjeruje o Mariji.
--	---	---	---	---

PREPORUČENA LITERATURA:

Biblija, Stari i Novi Zavjet, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009.

Katekizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, 1994.

Библјски прѣручник - Мала енциклопедија, Кршћанска садашњост, Загреб, 1989.

Документи - II Ватикански сабор, Кршћанска садашњост, Загреб, 1980.

Бенедикт XVI: **U nadi spašeni**, Кршћанска садашњост, Загреб, 2008.

Херинг, Б: **Кристов закон (1-3)**, Кршћанска садашњост, Загреб, 1986.

Пранјић. М.: **Религијско-педагошки-катехетски лексикон**, Катехетски салезијански центар, Загреб, 1991.

Свјетлом вјере, удџбеник католичког вјеронаука за четврти разред средњих школа, Кршћанска садашњост, Загреб, 2009.

Пáкозди István-Illéssy mátyás-Gallay Lászlóné, **Liturgika és alapvető hittan**, Hittankönyv a középiskolák 12. Osztálya számára, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2012.

KORELACIJA S DRUGIM PREDMETIMA / MODULIMA:

1. Матерни језик и књижевност
2. Филозофија
3. Грађански одгој
4. Повијест
5. Сологија
6. Психологија
7. Ликовна и музичка култура

Назив предмета:	Вјерска настава - католички вјеронаук
Годишњи фонд часова:	36
Разред:	Први

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИНА ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I У ПОТРАЗИ ЗА СМИСЛОМ ЖИВОТА	• Подстицање ученика на размишљање о смислу људског живота • Подстицање ученика на размишљање о патњи, добру, злу, животу и смрти • Осподобљавање ученика за проналажење упоришта живота	• поставља себи и другима питање о смислу људског живота; • препозна предност искуства великих људи и мистика у тражењу одговора на темељна питања о смислу људског живота; • прихвати себе као тјелесно и духовно биће, које има како тјелесне тако и духовне потребе; • свјесно прихвати патњу као дио живота, која свој пуни смисао налази у Кристову	1. Упознавање ученика и представљање програма 2. У вртлогу свијета и живота 3. Сложеност људског бића 4. Између зла и патње 5. Кршћанска вјера као одговор на питање смисла 6. Упориште живота	• Питања за разговор: тко смо, одакле долазимо, камо идемо? • стварање проблемске ситуације и дискусија на тему смисла и бесмисла живота с питањима болести и трпљења, здравља и среће; • критичко читање текстова, размишљања и порука о смислу живота; • обликовати љествицу вједнота, анализирати,

		крижу и ускрснућу; • да покуша поставити своје појединачне циљеве као израз разумијевања укупног смисла живота.		присподобу о талентима; • вођеним разговором тражити упоришне тачке у стварању нацрта властитог животног пута и остварења;
II ЧОВЈЕК: РЕЛИГИОЗНО БИЋЕ	• Упознати главна обиљежја вјере у Бога; • Откривање религиозне димензије кроз упознавање неких великих религија свијета; • Уочавање одговора које религије нуде на темељна човјекова питања а све у циљу бољег познавања властитог живота и свијета у којему живимо. • Уочити посебност кршћанства у односу на друге религије • Упознати однос који гради Црква према другим религијама: међуљудски дијалог и поштовање.	• уочити да се сав људски живот темељи на вјеровању и повјерењу; • разумије основне људске потребе за повјерењем и вјером • обликује у себи тежњу за трансценденталним; • разумије да је немогуће у свему тражити апсолутну јасноћу и сигурност, као што је немогуће у потпуности и увијек провјеравати мисли и осјећаје других особа; • заузме став да је поуздање и повјерење нужни облик људског понашања и темељ међуљудских односа; • бољим познавањем и разумијевањем великих религија поштује њихове припаднике и помаже мирном суживоту међу људима; • да буде човјек за друге по примјеру Исуса Христа	7. Вјера - исконска људска потреба 8. Човјек је по нарави религиозан 9. Развој религије 10. Политеистичке религије 11. Монотеистичке религије 12. Кршћанство 13. Понављање обрађених наставних тема	• пронаћи што више ријечи које у себи имају коријен "вјера"; проблемско сучељавање и дискусија на тему: је ли могуће живјети без повјерења у људе, • пронаћи примјере религиозности савременог човјека. Уочити разлику између праве и криве религиозности; • анализирати човјекову религиозну жеђ у Ив 4, 1-42 (Исус и Самаријанка); • вођени разговор о повезаности религијских традиција с културом великих народа које су колијевка великим религијама; • истраживање вођени разговор о стожерним чињеницама кршћанства и њихову значењу
III ТАЈНА СТВАРАЊА: ГОВОР ЗНАНОСТИ И ГОВОР ВЈЕРЕ	• Разликовати природознанствени и библијски приступ стварности и стварању свијета и човјека; • Познавати знанствене теорије о постанку свемира; • Разумјети и објаснити библијски говор о постанку свијета и човјека према Пост 1,1-2,4 б; протумачити значење	• препозна хипотезе и теорије кјоје описују природне појаве и законе настанка и постојања свемира; • препозна законитост развоја живих бића по теорији еволуције која се назива хоминизација; • прихвати став Цркве којим се прихваћа еволуција као могућу и знанствено прихватљиву теорију	14. Природно-знанствена тумачења настанка свијета; 15. Библијско-вјернички приступ стварању - посебност библијског говора 16. Однос вјере и знаности. 17. Понављање обрађене наставне теме на	• анализирати и критички просудити различите приступе и теорије о настанку свијета и човјека; • проучити открића физичара С. W. Хаукинга и издвојити битне спознаје; • износити асоцијације на појам "стварање"; одговорити на питање: ствара ли човјек?;

	појма човјек - слика Божја; • Разумјети Божју намену да је свијет повјерен човјеку на одговорно управљање; • Упознати начине и методе знанствених спознаја, њихове границе и открити додирне тачке знаности и вјере;	која не искључује Божји захват у стварању; • разумије библијско тумачење људске повијесности и смисла постојања, као и узроцима и поријеклу добра и зла; • разумије говор библијских текстова који желе прије свега истакнути Божју љубав и бригу за све што је створио, а посебно за човјека; • да разликује методе знаности и вјере која имају своја властита подручја истраживања, своја питања на која траже одговор и у томе су неовисне једна о другој.	крају полугодишта и закључивање оцјена	• пронаћи одређене "нелогичности" и нејасноће у библијским текстовима о стварању (нпр. редослијед стварања и сл.) и критички одговорити могу ли се најновија знанствена достигнућа о постанку и развоју свемира помирити с Библијом; • вођени разговор о човјеку - слици Божјој и његовој вриједности, Божје у човјеку вођени разговор на тему односа природних и хуманистичких знаности - досези и границе; анализирати и протумачити однос вјере и разума, вјере и знаности;
IV ОБЈАВА И СВЕТО ПИСМО	• Оспособљавање ученика на приближавање изворима кршћанске вјере у првом реду Библији, књизи која садржи Божју објаву; • Протумачити тврдњу: Библија је ријеч Божја; • Оспособљавање ученика за схваћање важности познавања времена и околности настанка библијских текстова, ради бољег разумијевања саме поруке. • Уочавање да је врхунац Божје објаве Исус Христ из Назарета, у коме кршћани препознају свога Бога.	• разумије појам Објаве и препозна начине преношења Објаве; • разумије Божју Објаву као захтјев који тражи човјеков слободан одговор; • наведе подјелу библијских књига, препозна и примијенити начин цитирања библијских књига, поглавља и редака • разумје библијску поруку кроз однос човјека и Бога те међуљудске односе • препозна Библију као истину вјере у којој човјек тражи и проналази одговоре на најважнија егзистенцијална питања; • уочи вриједност читања Светог Писма у литургији и свакодневици;	18. Објава и њезино преношење; 19. Вјера - одговор на Божји позив 20. Библија - писана Божја ријеч 21. Свијет Библије (библијска археологија, Кумрански списи) 22. Библијски говор о Богу (разумијевање библијске поруке); 23. Библија у животу кршћана 24. Понављање обрађене наставне теме	• Израдити повијесну линију најважнијих догађаја библијске објаве; у скупном раду анализирати текст Деи Вербум 7 и издвојити битне ознаке кршћанске објаве; • библијским примјерима показати да је усмена предаја жива стварност која претходи Светом писму и писаној предаји; • скупна анализа неких познатијих умјетничких дјела надахнутих Библијом (у књижевности, ликовној и гласбеној умјетности, архитектури) • практични рад с Библијом: како проналазити библијска мјеста и како читати Библију,

				особно и у заједници; • медитација одабраног библијског текста уз прикладну глазбу; • успоредна анализа и интерпретација тематски блиских библијских и књижевно-умјетничких текстова.
V ИСУС КРИСТ-СПАСИТЕЉ	• Упознати некршћанске и кршћанске изворе који говоре о Исусу као повијесној особи; • Протумачити и приближити појам Краљевства Божјег; • Упознати темељне поруке Исусова Говора на Гори; • Упознати разлог и смисао Исусове смрти као откупљење за свакога човјека; • Приближити догађај Ускрса и градити живот у вјери и нади Крстова ускрснућа. • Спознати најдубљу истину о Исусу Крсту: он је прави Бог и прави човјек кроз вјеру Цркве • Оспособљавање ученика да кроз познавање Исуса Христа, његова дјела и живота открију зашто га кршћани признају својим Богом и Спаситељем	• се особно суочит с Исусом Крстом и његовом поруком; • прихвати Исус Крст као правога Бога и правога човјека; • открије посебност Исусова лика који остаје трајни изазов и надахнуће за његов живот • заузме став отворености и прихватања Исусове поруке с Горе у особном и друштвеном животу • разумије да је Исус Крст једини посредник између Бога и људи, једини Спаситељ и Откупитељ; • доживи радост Ускрса и градити живот у вјери и нади • разумије што значи живјети у складу с вјером у Исуса Христа Ускрслога • боље разумије изричаје садржаје вјере Цркве • гради пут, ставове и крјепости властитог наслєдовања Христа. • доживи Исусову отајствену присутност у сакупљенима, Цркви и свијету	25. Исус - повијесна особа; 26. Исусов лик и порука; 27. Навјештај Краљевства Божјег; 28. Благо и драгоцен бисер (обрада присподоба Мт 13,44) 29. Исусово откупитељско дјело; 30. Указања ускрслог Исуса 31. Ускрсли Исус и његова трајна присутност 32. Исус Крст - прави Бог и прави човјек; 33. Исус Крст испуњење месијанских очекивања 34. Ницејско-цариградско вјеровање 35. Заједништво с Крстом. 36. Понављање обрађене наставне теме и закључивање оцјена на крају године	• радом у скупинама анализирати и издвојити поруку текста Исусове повјесности (Лк 2,1; 3, 1-3) • успоредно анализирати неке важније некршћанске и кршћанске повијесне изворе о Исусу • потражити у додатку Новог завјета хронолошку таблицу • писање властите присподобе о Краљевству Божјем или есеја • просудити околности и смисао Крстова муке и смрти у свјетлу тадашњих друштвених, политичких и вјерских околности; • издвајање, анализа и тумачење темељних истина вјере у Крстово човјештво и божанство према Ницејско-цариградском вјеровању • разговор о могућностима свакодневног сусрета с Крстом и могућности сусрета с њим у сакупљеној стварности, у молитви

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Матерински језик и књижевност
2. Грађански одгој
3. Филозофија
4. Психологија
5. Социологија
6. Повијест
7. Земљопис
8. Ликовна и музичка култура

Назив предмета:	Вјерска настава - католички вјеронаук
Годишњи фонд часова:	36
Разред:	Други

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИНА ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I ЦРКВА НАСТАВЉА КРИСТОВО ДЈЕЛО	• Подстицање ученика на упознавање Цркве као заједнице коју је установио Исус Христ; • Упознати библијске темеље сакрамената иницијације (крштење, потврда, еухаристија); • Оспособљавање ученика за разликовање појединих служби кроз које се читује хијерархијски устрој Цркве у којој заједно живе и дјелују лаици, редовници, и редовнице, те ђакони, презбитери и бискупи; • Подстицање ученика на промицање дијалога с другим кршћанским заједницама, настојећи обновити прекинуто јединство.	• разумије како Црква схваћа саму себе; • наведе чине којима је Исус установио Цркву; • препозна значење сусрета с Ускрслим и догађаја Педесетнице за настајање Цркве; • разумије битна обиљежја Цркве: једна, света, католичка и апостолска; • разликује четири битне ознаке Цркве: служење, заједништво, слављење и навијештање (свједочење) вјере; • уочи присутност Цркве у свим културама и народима и да схвати њезину универзалност с обзиром на њезино спасењско послање; • осјети потребу властитог	1. Представљање плана и програма 2. Установљење Цркве и припадност Цркви (догађај Педесетнице); 3. Новозавјетне слике Цркве (заједништво светих, Народ Божји, Тијело Христово, Храм Духа Светога) 4. Сакраменти кршћанске иницијације - дарови милосног живота и заједништва 5. Службе и каризме у Цркви - слободно и радосно живљење Еванђеља 6. Једна Црква у мноштву Цркава - према пуном заједништву; 7. Понављање обрађене наставне теме	• асоцијације и вођени разговор о појму "Црква"; • анализирати понуђене текстове Еванђеља и Дјела апостолских • асоцијације на новозавјетне слике Цркве (кућа Божја, заједништво светих, Народ Божји, Тијело Христово...); • протумачити кршћанске истине о Цркви да је једна, света, католичка и апостолска • обрадити библијску подлогу сакрамената кршћанске иницијације крштење, потврду и еухаристију, те израдити плакат сакраменталних знакова и симбола • приказивање филма и разговор о настанку Цркве • излагање с тумачењем службе, јединства и разлика између папе,

		ангажирања на пољу екуменизма и молитве за јединство свих кршћана.		бискупа, свећеника и вјерника лаика у Цркви; • анализирати декрет о екуменизму "Унитатис рединтеграцио" Другога ватиканског сабора;
II ЦРКВА У ПОВИЈЕСТИ	• Упознати са саобилежјима и структуром прве кршћанске заједнице; • Упознати се са потешкоћама с којима се сусретала прва Црква у сусрету с античким свијетом и у Римском царству • Објаснити значење цара Константина за повијест Цркве. • Протумачити појаву и развој редовништва, оснивање школа и свеучилишта, промицање писмености и културе, укидање ропства, лаичку инвеституру и Гргуровску обнову • Упознати вјеродостојне чињенице и разумјети проблематику крижарских ратова и инквизиције, • Навести узроке и посљедице Источног раскола 1054. год. и темељна обилежја Православља • Навести узроке те објаснити тијек и исходе Западног раскола; • Упознати дјеловање и потешкоће Цркве у доба просвјетитељства, хуманизма и ренесансе • Упознавање ученика	• препозна начине и облике организирања у којима се се прва кршћанска заједница бринула за сиромашне, болесне и одбачене • разумије узроке, посљедице и значење прогона Цркве у Римском царству; • уочи значај слободе јавног исповиједања вјере Миланским едиктом • уочи процесе покрштавања еуропских народа • открије вриједност редовничких заједница у навјештању еванђеља и чувању кршћанских вреднота у различитим раздобљима повијести Цркве • препозна улогу Цркве у организирању школства, у развоју знаности и њеног залагања за социјалну правду; • разумије узроке и посљедице Источног раскола 1054. год. • разумије значење Тридентског сабора у обнови Цркве	8. Сусрет с античким свијетом (ширење кршћанства, прогони, слобода) 9. Полагање кршћанских темеља (нови народи улазе у крило Цркве) 10. Сјене средњег вијека (удаљавање истока и запада, продор ислама, крижарске војне, инквизиција) 11. Утврђивање пређеног градива 12. Сјајно доба Цркве (редовништво, школство, умјетност) 13. Вријеме дубоких подјела (реформација, Тридентински сабор) 14. Црква и модерно доба (просвјетитељство, секуларизација) 15. Пред промјенама савременог свијета (II Ватикански концил) 16. Обнављање обрађене наставне теме 17. Провјера знања и закључивање оцјена на крају првог полугодишта	• анализирати библијске текстове о ширењу прве Цркве и Павлову мисионарењу; • вођени разговор о приликама у којима се догађало ширење кршћанства и проматрање земљовида и скицирање менталне мапе Павлових путовања • филм о повијесним догађањима из ранокршћанских времена • израда плаката; израда умне мапе. Истраживање текстова и докумената; • вођени разговор о разлозима удаљавања Истока и Запада те раскола међу кршћанима; • приповиједање и излагање, дискусија (парлаоница); разговор о улози Цркве у помагању људима, особито сиромашнима и бригу Цркве и државе за њих; • приповиједање и излагање повијесних догађаја и чињеница о дјеловању фрањеваца и кармелићана у нашим крајевима; дискусија • писање кратких

	са снажним обновитељским потицајем II. Ватиканског сабора и обнове која је услиједила	након реформације; • разумије ситуацију Цркве у вријеме Француске револуције; • наброји новине које у Цркву доноси II Ватикански сабор • доживи величину узорних папа и људи двадесетог стољећа		реферата о појединим темама, представљање и истраживање важнијих чињеница и докумената; • вођени разговор о узроцима и посљедицама протестантске реформације, дискусија (парлаоница); • анализирати одређене текстове из докумената II Ватиканског концила
III У ПОТРАЗИ ЗА ЖИВОТНИМ И РЕЛИГИОЗНИМ ИДЕНТИТЕТОМ	• Подстицање ученика на размишљање о младости као важном времену у обликовању властитог идентитета • Објаснити улогу пријатељства у процесу развоја личности; • Оспособљавање ученика за превладавање могућих неспоразума са својим родитељима или старијима; • навести обиљежја и разлике између заљубљености и зреле љубави и протумачити важност зреле љубави као норме људске сполности и односа међу споловима; • Оспособљавање ученика да обитељ доживи као мјесто гдје се постављају темељи људског понашања и схваћања себе, других и свијета • Упознавање обиљежја неких новијих религиозних	• уочи важност процеса преласка из дјетињства у одраслу доб • прошири своја обзорја и схвати што доводи до сукоба генерација • открије важност пријатељства за особно дозријевање; • разумије што помаже остварењу пријатељства, а што га онемогућује; • заузме своје мјесто у заједници те постане способан реалније сагледати свијет око себе, те своје границе и могућности успоређи и критички просуђивати владајуће врједноте у обитељи и изван ње; • развија истинско пријатељство које обогаћује човјека, те за изнимни племенити осјећај који се зове љубав • уочи опасности	18. Вријеме одрастања 19. Пријатељство и љубав 20. Обитељ - темељ човјекова живот 21. Потрага за врједностима и опасност од отуђења 22. Из несигурности у овисност 23. Понуда среће у новим религиозним покретима	• везани разговор и просудба различитих модела зрелости и успјеха у животу • програмирано конфликтно играње улога међу пријатељима; • направити тест пријатељства и игру повјерења; • вођени разговор о потреби правог пријатеља и запрекама пријатељству; • провести асоцијацију на ријеч љубав и проблемски водити дискусију о разлици између љубави, флерта и заљубљености; • прикупити материјале из новина и часописа за младе и израдити плакат с порукама које им они нуде на подручју љубави, сполности и осјетилности; • направити програм сретне и успјешне обитељи; • просудити текстове неких забавних

	покрета као потицај на размишљање о властитом животном путу и избору	властите несигурности и примамљивости у различитим религиозним покретима схвати важност продубљивања своје вјере		пјесама с поруком љубави; • анализирати схваћање сполности и љубави у Библији према Пост 1, 27 и Пост 2, 21-25; анализирати ознаке љубави према 1 Кор 13, 4 • открити циљаним разговором добре и лоше стране медија и сувремених понуда, особито оних које воде различитим овисностима (дрога, алкохол...)
IV УСУСРЕТ СЛОБОДИ	- Упознавање ученика са основним обиљежјима слободе - Позивање на зрео и самосталан особни избор - Упућивање ученика да је Исус Крист свједок и узор потпуно остварене човјекове слободе, те да прихвати став да се истинска слобода постиже одгојем властите савјести и дјеловањем у складу с њом - Објаснити разлику између вањске и унутарње слободе;	- разумије повезаност слободе и толеранције; - препознаје чимбенике који утјечу на развој особности - научи разликовати зрело и незрело понашање - разликује биолошку, психолошку и друштвену увјетованост слободе - разликује слободу "од" и слободу "за" - разумије важност критичке просудбе различитих понуда које доноси живот и потребу заузимање властитог става и избора - буде спреман на изградњу особног живота, властитог животног пројекта и бољег свијета	24. Млади и слобода (обиљежја слободе) 25. Одговорна слобода 26. Моћ Исусове слободе (Кушња у пустињи: Мт 4,1; нутарња слобода: Мк 7,21; прихваћа осуду: Ив 10,18; истина ослобађа: Ив 8,31) 27. Исус Крист - Ослободитељ (Марија Магдалена, Каменовање жене) 28. Бог хоће да човјек буде слободан 29. Слобода и савјест 30. Понављање обрађене наставне теме	- направити лествицу врједнота које воде људској и кршћанској зрелости анализирати неколико медијских промицбених порука с просудбом о томе је ли могуће остати слободан и бити везан за особе и ствари; - вођени разговор о могућностима и границама наше слободе; - асоцијација на појмове "традиционално" и "модерно" и расправа на тему - анализирати слободу "од" и слободу "за" према Гал 5, 13-26; анализирати текстове о понуди Исусове слободе (рад у групама): Мт 4, 1-11; Мт 12, 9-14; Ив 10, 14-18; Мк 7, 1-22.; - направити писани текст или ликовну илустрацију о томе што ми омогућује, а

				што онемогућује пуну слободу
V С ЦРКВОМ НА ПУТУ ВЈЕРЕ - МОЛИТВА, СЛАВЉЕ, СВЈЕДОЧЕЊЕ	• Навести дефиницију молитве и разумјети молитву као темељни људски став пред Богом; • Упознати ученике са присутношћу молитве у Исусовом животу • Научити разликовати литургијску и приватну молитву и навести основне кршћанске молитве; • Описати неке молитвене изричаје и гесте; развијати осјећај за духовну димензију постојања • Упутити да се из молитвеног живота развија и осјетљивост за практични живот и ангажман • Упознати облике добровољног служења младих у различитим социјалним установама	• разумије молитву као разговор с Богом; • на примјерима псалама распозна врсте молитве; • открије важност молитве у Исусову животу; • боље доживи молитву коју нас је Исус учио: Оче наш; • разумије повезаност молитве и живота; • разумије и доживјети кршћанску медитацију као дубљи облик молитве; • прихвати добровољност и добровољно служење другима као израз властитог животног и вјерничког опредјељења; • развија способност за друштвени ангажман, тј. за активно и одговорно судјеловање у животу друштва (осуда неправде, борба за правду) те спремност изградње човјечнијег друштва.	31. Молитва као израз вјере и штовања Бога (заједничко обиљежје религија 32. Молитва у Старом завјету (молитва псалама, прозбене, захвалне, хвалбене молитве) 33. Исус молитељ учи своје ученике молити (Оче наш) 34. Молитва Цркве данас (литургијска, особна, заједничка) 35. Искуство заједништва у кршћанским заједницама младих 36. Обнављање обрађене наставне теме и закључивање оцјена на крају школске године	• на примјерима откривати заједничке и разликовне елементе молитве у религијама; • проналажење и анализа псалама и текстова о Исусу као молитељу • вођени разговор о потреби, важности и пракси молитве у кршћанском животу; писање и изговарање молитве; • медитација уз проматрање репродукција и гласбену пратњу • вођени разговор о потреби дружења међу младима • проматрање и интерпретација фотографија, ликовно и писмено изражавање, израда плаката, разговор о препрекама и потешкоћама у међусобним сусретима; • рјешавање проблемских ситуација; истраживање могућности дружења међу младима у својим црквеним заједницама

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Матерински језик и књижевност
2. Грађански одгој
3. Филозофија
4. Психологија
5. Социологија
6. Повијест

7. Географија
8. Ликовна и музичка култура

Назив предмета:	Вјерска настава - католички вјеронаук
Годишњи фонд часова:	36
Разред:	Трећи

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИНА ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I КРШЋАНСКО ПОИМАЊЕ ЧОВЈЕКА	- Објаснити значење човјека као особе и субјекта на темељу библијског текста (Пост 1, 26); - Објаснити разлику између библијског и савременог поимања човјека; - Упознати Крстов начин вршења воље Очеве и открити властити пут вршења воље Божје; - Издвојити и описати нека важна обиљежја кршћанског живота по којима човјек може остварити Божју вољу промичући милосрђе, помирење, љубав и праведност. - Подстицање ученика на заузимање особног става одређеног за наследицање особе Исуса Христа и његова пута	- препозна у библијској слици човјека упориште за међуљудске односе; - разумије теолошко-антрополошко поимање човјека као створеног, рањеног, спашеног, етичког и бесмртног бића. - схвати да иза схваћања човјека постоје пријепорна питања која имају идеолошка, политичка, друштвена и културна обиљежја; - уочи неке различите и раширене погледе на човјека у односу на кршћанску слику човјека - схвати важност изградње кршћанског живота у ставу повјерења у Бога који љуби човјека и жели му постигнуће пунине живота;	- Представљање плана и програма за трећи разред - Човјек као створење и слика Божја - Човјек је биће односа - Човјек - особа усмјерена према наднаравном - Исусов пут је пут кршћана (Мт 5,1-12)	- вођени разговор и дискусија о различитим обиљежјима људске особе; - критичко читање и интерпретација библијских и других текстова с успоредним проматрањем и анализом документарне и симболичке фотографије и илустрација; - прибирање и врједновање новинских исјечака, искустава и примјера из живота који тематизирају човјека као особу, његово достојанство и послање и заједнички критички одабир битних потреба и обиљежја човјека; - игра уживљавања у различите животне ситуације с тражењем одговора на важна животна питања; - промјена перспективе и писање супротног текста: воља Божја - моја воља; - вођени разговор с тумачењима појмова милосрђе, опраштање, помирење, праведност, љубав; - прављење нацрта

				властитог живота суобличена вољи Божјој, израда плаката
II ЧОВЈЕК - МОРАЛНО БИЋЕ	• Научити упознати човјека као морално и етичко биће свјесно својег дјеловања које је уско везано уз његову нарав; • Освјешћивање ученика да је једино човјек разумно и слободно биће одговорно за своје чине; • Навести увјете о којима овиси моралност човјекових чина (схваћање добра и зла те њихове разлике, слобода, спознаја и природни закон као универзална норма); • Објаснити повезаност вјере и морала; • Освјешћивање ученика да људско дјеловање увијек треба бити усмјерено према добру, а за кршћане је добро увијек повезано с Богом, односно сам Бог је највише добро	• препозна различите дефиниције човјека у специфичном поимању појединих знаности о човјеку; • разумије појмове етика, морал и кршћански морал. • препозна друштвене утјецаје на обликовање критерија одређивања добра и зла. • разумије разлику између природног и објављеног моралног закона; • уочи постојање објективних моралних норми; • уочи да се сав људски живот темељи на вјеровању и повјерењу; • разумије и усвојити начела моралног дјеловања; • уочи битну повезницу између вјере и морала и њихово значење за истински кршћански живот	6. Човјек - полазиште етичкога размишљања (Пост 27,1-35) 7. Субјект и објект моралног дјеловања (Пнз 30,15-20); 8. Критерији добра и зла; 9. Однос вјере и морала 10. Однос људске нарави и милости 11. Савјест - норма етичког дјеловања 12. Савјест у Светоме писму и научавању Цркве (Мк7,21; Гаудиум ет спес, 13. Савјест пред законом и сувременим етичким питањима 14. Људска права 15. Етика и религије 16. Понављање обрађених наставних теме на крају полугодишта 17. Закључивање оцјена на крају полугодишта	• просудба различитих приступа и слика о човјеку које стварају различите знаности; • постављање проблема и расправа о свијету младих: имати или не имати етичке и моралне норме, прихваћати или одбацивати морал; • одабир документарних и симболичких фотографија с моралном тематиком и расправа о њиховим порукама у повезници с етичким и моралним нормама и животом; • проблемско разматрање различитих етичких приступа и етичких теорије о човјеку, људској нарави и дјеловању, критеријима добра и зла; • направити појединачне, а потом заједничке критерије за врједновање добра и зла, анализирати у скупном раду неке заповиједи, наредбе, правила и норме из свакодневног живота: • анализом библијских и других текстова упознати и издвојити обиљежја људске моралности • проблемски отворити питање односа вјере и морала у кршћанском животу, и одговорити на питање: је ли морално понашање данашње младежи и одраслих у складу с кршћанским моралом?

III ЉУБАВ ПРЕМА БОГУ И БЛИЖЊЕМУ	• Подстицање ученика на разумијевање да је највише добро оно које је у себи остварило савршену слику постојања и извор свих других добара • Упознати обиљежја појма "вршити вољу Божју" и његово значење за кршћански живот; • Открити и познавати Декалог, објављени Божји закон, као наравни темељ људског моралног поступања и живота; • Критичко уочавање присутности добра и зла, стварности гријеха у свијету те разних покушаја негирања гријеха; • Описати темељно значење еванђеоског појма љубави - Заповијед љубави; • Оспособљавање ученика за схваћање да кршћански морални и духовни живот није зброј норми и закона, него љубав према Богу и насљедовање Исуса Христа;	• схвати да се на Богу који је највише Добро темељи кршћански морал; • разумије важност остварења реда, правила и праведних закона у међуљудским односима и у друштву; • уочи и препозна садржај и важност прве Божје заповиједи, те разумје значење и облике слављења дана Господњег • открије гријех као пријеступ љубави према Богу и ближњему; • спозна да Божје милосрђе и праштање надилази људско зло и гријех и да је Бог праведни Судац и милосрдни Отац; • открије да пут обраћења тражи одређење за добро и доброг Бога те међусобно праштање и помирење с људима; • открије новост, разине и обиљежја кршћанског схваћања љубави у појмовима пхилиа, ерос и агапе; • осјети потребу насљедовања Христа и изградње властитога кршћанског моралног дјеловања по еванђеоском закону љубави	18. Бог - темељ кршћанске моралности 19. Објављени морални закон - темељни закон 20. Закон љубави према Богу 21. Присутност зла и гријеха у човјеку - пријеступ истинске љубави према Богу и човјеку 22. Еванђеоски закон љубави	• припремљена дискусија о Богу као највишем Добру и људској слободи пред питањем избора између добра и зла • читање, анализа и интерпретација библијских текстова у којима се показује Божји план с човјеком • асоцијације на ријеч морал и закон; • вођење припремљене расправе о важности поштивања моралних норми и закона у свакодневном животу • анализирати и интерпретирати изабране библијске текстове који показују пут промицања кршћанских моралних начела: штовање правога Бога, промицање истине и људског живота, поштовање родитеља, поштивање туђег власништва. • медитативно промишљање над тајном имена драгих особа, својих ближњих и над Божјим именом; • анализа новозавјетних текстова: Исусова моћ над злом (гријех, болест) и над Злим, те о Крстову говору о љубави према ближњима и према непријатељу: Мт 5, 43-48 и 22, 36-40; Ив 15, 16-19; Мт 7, 12);
IV МУШКО И ЖЕНСКО СТВОРИ ИХ	• Упознати библијско поимање брака и обитељи • Навести и објаснити библијско	• разумије поруку Другог библијског извјешћа о стварању човјека као темељ кршћанског поимања	23. Човјек - жена и мушкарац 24. Брак и обитељ у Божјем науму	• издвајање и тумачење битних појмова: мушкарац, жена, спол, сполност, сексуалност;

	утемељење сакраменту женидбе • Навести предумјет за ваљано склапање сакраменту женидбе и пут припреме за сакраментални брак • Објаснити одреднице одговорног родитељства; • Упознати црквени наук о одговорном планирању и рађању дјеце; • Упознати важност бриге за дјецу и обитељ као темељ особног и друштвеног добра и напретка	човјека као мушкарца и жене; • препозна разлику између спола и сполности (сексуалности) • разумје повезаност појмова достојанство, одговорност и сполност; • разумје кршћанско схваћање сполности, нарав и смисао брака и обитељи • разумјети сакрамент женидбе као отвореност животу и судјеловање у Божјем стваратељском чину; • разумије важност цјеловита одгоја дјеце чему припада и вјерски одгој;	25. Женидба - сакрамент брачне љубави и заједништва 26. Родитељи и обитељ - одговорно родитељство 27. Понављање обрађене наставне теме	• у скупном раду истражити и на плакату изложити аспекте достојанства мушкарца и жене • стварање проблемског питања о важности брака и обитељи данас • анализирати и интерпретирати библијске текстове: Пост 1,76-29; 2,18-25; 1 Кор 6,12-20; анализирати посљедице прељуба, раставе, слободних веза и др. те утврдити критерије кршћанског моралног приступа тим повредама брака и обитељи; • дефинирати битне чињенице установљења сакраменту женидбе (Мт 19) и протумачити увјете за ваљано склопљену женидбу; • остварити проблемску дискусију и вођени разговор о "моди" развода брака, живљења без брака или о "браку на покус" • анализирати текстове који говоре о одговорном родитељству и планирању обитељи те издвојити поруке и о њима разговарати: Хуманае витасе, Писмо папе обитељима, Фамилиарис Цонсортио, Мулиерис дигнитатем
V ДОСТОЈАНСТВО ЉУДСКОГ ЖИВОТА	• Стварање свијести код ученика да је сваки живот Божји дар и као такав свет и неуништава вриједност; • Упознати библијске темеље о	• разумије промицање људског живота као кршћанску обвезу; • разумије и усвоја став заштите човјека као особе од зачећа до природне смрти, и	28. Светост и достојанство људског живота 29. Животом обдарени и у живот позвани 30. Поштивање достојанства	• стварање проблемске ситуације и дискусија на тему: тко је господар људског живота - Бог или човјек?; • у скупним радовима упознати и

	вриједности и светости људскога живота и текстове о Исусовој посебној бризи и скрби за сиромашне и потребне; • Освјешћивање ученика да живот започиње од тренутка зачећа, када настаје јединствена и непоновљива особа којој припадају сва особна права и неповредиво право на живот • Упознати и разумјети битна биоетичка начела; • Упознати значење Хипократове присега. • Упознати библијско утемељење, значење и учинке сакраментa болесничког помазања као и начине на које Црква данас промиче бригу за болесне и немоћне;	да су повреде људскога живота: убојство, побачај, самоубојство, еутаназија; • препозна опасности манипулације у трансплантацији органа; • разумије разлоге због којих све што је знанствено могуће на подручју биоетике није и морално допустиво (геном, клонирање, матичне станице); • уочи проблеме савременог свијета који доносе сиромаштво, болести и умирање дјеце; • открије донекле заборављено значење сакраментa болесничког помазања у животу кршћана; • разумије повезаност сакраментa болесничког помазања и скрби за здравље и живот; • да развије осјетљивост за сиромашне и угрожене	особе - изазови знаност 31. Достојанство особе пред стварношћу патње, болести и смрти	анализирати нека биоетичка начела у повезници с конкретним питањима; • читање и анализа Хипократове присега. • стварање проблемске ситуације и дискусија о људском животу с темом: Живот као слободан избор и дар или случајност; • скупни рад с темом: Садашње пријетње људском животу; • дискусија о трансплантацији и донирању људских органа; • информација о људском здрављу и проблематици клонирања, умјетне оплодње, поштовања тјелесне цјеловитости и људскога живота; • истраживање и критичка анализа библијских, доктринарних и других текстова у којима Црква излаже свој наук о наведеним питањима; • навести примјере доприноса познатих кршћана у скрби за болесне и потребите (мајка Тереза, Алберт Сцхвеитцер и др.); актуализација (посадашњење) библијских текстова који говоре о бризи за сиромашне, немоћне и потребне.
VI ЖИВЈЕТИ У ИСТИНИ	• Подстицање ученика да жуди за истином, а самим тим и за Богом који је извор истине; • Освјешћивање ученика да је најизравнија повреда истине лаж,	• схвати важност искрености и истинољубивости међу људима; • разумије негативне посљедице лажног свједочења, лажи и кривоклетства за особу и друштво,	32. Ходити у истини; 33. "Истина ће вас ослободити" 34. Исус Крист - пунина истине 35. Исусов пут истине - свакодневно	• прикупљање различитих новинских текстова и порука о свакодневним животним питањима и темама и критичка анализа о истинитости и цјеловитости информација које нам

	оговарање и клевета; • Развијање критичке свијести о важности медија у савременом свијету • Упознати Христа као потпуну Истину која ослобађа;	• заузме става за истину на особној и друштвеној разини; • уочи опасност прикривања истине, лажног приказивања чињеница и злоупотребе истине која се догађа преко масовних медија. • разумије кршћански морални приступ истини; • прихвати Исусов примјер и пут живљења и промицања истине.	свједочење и снага мучеништва 36. Понављање обрађене наставне теме и закључивање оцјена на крају школске године	преносе; • стварање проблемске ситуације и дискусија о супротностима: истина и лаж у особном и друштвеном животу?; • анализа и тумачење битних појмова у повезници с њиховим значењем у свакодневном људском и кршћанском животу: лаж, лажно свједочење, кривоклетство, истинитост, истинољубивост; • критички истражити и анализирати Крстов приступ истини и изградити нацрт кршћанског пута у Крстовој истини и слободи. • сажети главна обиљежја нових религиозних покрета и слѣдба; табеларно приказати • разлику употребе Библије и медитације у кршћанству и у неким религиозним слѣдбама и покретима;.
--	---	--	---	---

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Матерински језик и књижевност
2. Грађански одгој
3. Повијест
4. Биологија
5. Филозофија
6. Психологија
7. Социологија
8. Земљопис
9. Ликовна и музичка култура

Назив предмета:	Вјерска настава - католички вјеронаук
Годишњи фонд часова:	32
Разред:	Четврти

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИНА ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I СУВРЕМЕНИ ЧОВЈЕК ПРЕД ПИТАЊЕМ БОГА	• Подстицање ученика на пропитати узроке потешкоћа с вјером у Бога код савременог човјека; • Протумачити узроке религиозног индиферентизма (утилитаризам, хедонизам, конзумеризам, релативизам) и атеизма; • Рашчланити однос вјере и слободе те слободе и овисности код савременог човјека; • Објаснити посебност и аутентичност кршћанског духовног искуства; • Појаснити властиту предоцбу о Богу кроз сучељавање с кршћанским и некршћанским искуствима и интерпретацијама Бога. • Појаснити повезаност човјекове слободе и Божјег допуштења зла и патње према Пост 2; • Објаснити Крстов пут кроз муку и смрт до ускрснућа као Божји одговор на проблем патње; • Навести и објаснити доказе о Божјој опстојности;	• разликује и објасни појмове секуларизација и секуларизам • препозна утјецаје атеистичке интерпретације религије у свом окружењу • разликује декларативну и функционалну од истинске религиозности; • препозна утјецаје постмодерне културе (субјективизам, фрагментарност, тренутачност) на човјекову религиозност; • препозна нове облике појављивања религиозних питања; • промишља властиту однос према Богу и препознати различите утјецаје на њега • наведе и објасни облике и узроке искривљених предоцба о Богу; • наведе битна обиљежја нових религиозних покрета и сљедба те их врједновати из кршћанске перспективе; • препозна проблем зла и патње у свијету као класично питање које	1. Упознавање ученика са планом и програмом; 2. Изазов невјера - потешкоће савременог човјека с Богом; 3. Савремена религиозност њезина питања; 4. Предоцбе о Бог 5. Трагања за искуством светог и нова религиозност; 6. Питање Бога пред искуством патње и зла у свијету; 7. Докази о Божјој опстојности.	• разговарати о значењу Бога у конкретним животима људи из властитог окружења; сценски или пантомимом приказати значења појмова утилитаризам, • анализирати текстове класичара критике религије (Феурбах, Марх, Ниетзсхе, Фреуд); написати властиту осврт на њихову критику религије • пронаћи примјере данашњих начина очитовања потребе за религиозним и псеудорелигиозним; • пронаћи на интернету контексте у којима се појављује појам духовно/духовност; • сажето приказати одреднице кршћанског духовног искуства; • пронаћи различите предоцбе о Богу на примјерима из књижевности те их успоредити с библијском објавом и искуством Бога; • покушати описати властиту слику о Богу. • медитативно промишљати о властитом суочавању са злом и с патњом; • пронаћи библијске текстове о Јобову прихваћању патње и о Крстову прихваћању муке и смрти за спас човјечанства; • описати разлике између властите религиозности у дјетињој доби и данас;

		изазива сумњу у Божју свемоћ, доброту и праведност; • увиди рационално и емоционално значење разумског утемељења вјере за властити живот; • уочи да Бог надилази све људске предоцбе.		• пронаћи пјесничке и библијске текстове који говоре о томе да је Бог увијек друкчији од наших очекивања
II БИБЛИЈСКА СЛИКА БОГА И ИСКУСТВО БОГА	• Објаснити процес спознаје Бога у Староме завјету од Абрахамова племенског Бога до универзалног Бога којег навјешћују пророци; • Навести и објаснити битна обиљежја старозавјетне слике о Богу, особито на темељу објаве Божјег имена (Исп 3,13-15); • Објаснити новост слике Бога којег објављује Исус кроз своје проповиједање и дјеловање; • Објаснити однос Исусова синовства у односу према Богу; • Упутити на кључне моменте објаве тројединога Бога у Новоме завјету. • Навести могућности и начине кршћанинова сусрета с Богом данас; • Објаснити нарав и важност сакрамената као знакова сусрета с Богом и људима за кршћански живот;	• разумије Израелово искуство савезничког односа Бога и народа те Бога и појединца • да се отвори Божјем универзалном очинству по Исусу и братској повезаности међу људима; • разумије Ријеч Божју као повлаштено мјесто сусрета с Богом; • разумије молитву као особни и заједнички сусрет с Богом; • разумије сакраменте као дјелотворне знакове сусрета с Богом; • разумије Цркву као незаобилазно мјесто кршћанскога сусрета с Богом; • разумије да кршћанин у ближњему препознаје и сусреће Бога; • доживи Бога као онога који	8. Бог у свједочанству вјере Старога завјета 9. Бог у свједочанству вјере Новог завјета 10. Кршћанско искуство Божје присутности у скривености 11. Кршћански путеви до сусрета с Богом (Ријеч Божја, молитва, сакраменти, Црква, догађаји властитог живота) 12. Библијско искуство удаљавања и враћања Богу 13. Сакраментално искуство Бога кроз повијест 14. Сакраментално искуство милосрднога Бога данас 15. Бог у искуству кршћанских светаца и свједока вјере 16. Понављање обрађене наставне теме 17. Закључивање оцјена на крају првог полугодишта	• у натукницама сажети своја досадашња знања о Абрахаму, Мојсију и пророцима; • медитативно понирати у значење објаве Бога и Божјег имена у Старом завјету; • на темељу умјетничке слике Исуса који проповиједа на гори написати најважније поруке којима он објављује Бога људима; • пронаћи и анализирати новозавјетне текстове који очитују Исусов посебан синовски однос према Богу; • погледати исјечак из филма "Пасија" у којему Исус на арамејском језику зазива Бога • на темељу еванђеоске перикопе о догађају Емауса извести закључке о Божјој скривеној присутности међу нама данас; • схематски приказати значење сакрамената за кршћански живот; • пронаћи новозавјетне текстове у којима се Исус поистовјеђује с ближњим; • анализирати библијске текстове који свједоче о Божјем

	• Упознати кршћанско искуство Бога на примјерима живота светаца и свједока вјере: св. Аугустина и св. Фрање Асишкога	праштањем спашава и даје могућност новог почетка; упознати • препозна кршћанско искуство Бога на примјерима живота светаца и свједока вјере: св. Аугустина и св. Фрање Асишкога • вјежбати се одговарати на Божји позив у властитом животу.		милосрђу и праштању; • потражити умјетнички приказ неког призора Божјег праштања и анализирати га; • разговарати о искуству људске потребе да се исповједи и почне изнова; • разговарати о сличности Аугустинова пута вјере с примјерима особа из властите средине; • погледати исјечак из филма о животу св. Фрање; • посјетити фрањевачки самостан; • послушати Фрањину Пјесму створова и анализирати је.
III ЉУДСКИ РАД И СТВАРАЛАШТВО	• Објаснити разлику и однос између позива (звања) и занимања; • Посвијестити задатке који произлазе из крсног позива; • Изложити библијско схваћање и значење рада и човјекову сличност с Богом; • Протумачити нужну повезаност између рада, правде и солидарности у кршћанском социјалном науку и врједновање рада у данашњем неолибералном капитализму; • Сагледати проблематику незапослености (њезине узроке, посљедице и однос према праву на рад); • Објаснити појам етике пословања;	• препозна повезаност властитих способности и склоности са животним позивом; • критички сагледа негативне појаве у друштву које су посљедица отуђења од правог значења рада; • увиди нужност праведних односа у друштву и тражи начине њихова промицања; • схвати правду као израз поштовања људске особе; • уочи да је скрб за потребите (дјела милосрђа) и свијест солидарности битна одредница кршћанског идентитета. • увиди досега и посљедице	18. Кршћански поглед на рад 19. Правда и солидарност 20. Етика пословања 21. Брига за опће добро и кршћанско заузимање за мир до напретка	• у два ступца уносити различита звања (позиве) и занимања, те разговарати о разлозима одабира школе коју ученици похађају; • набројити властите способности и склоности те их повезати с властитим животним задатком; • изабрати и приказати уломке енциклике Лаборем ехерценс о важности људског рада и утемељењу човјекова права на рад. • помоћу Библијске конкорданције и Рјечника библијске теологије потражити мјеста на којима се говори о људском раду и извести из њих значења библијског схваћања рада; • анализирати схваћање рада у социјалним енцикликама црквеног учитељства;

	• Објаснити појмове особног и опћег добра; • Протумачити значење старозавјетнога појма "шалом" и објаснити кршћанско схваћање мира;	неетичног понашања у господарству; • да се заинтересира се за промицање опћег добра и да га схватити као властиту обвезу; • препознати истину, правду и мир као путове остваривања опћег добра;		• разговарати о повијесном односу заповиједаних кршћанских благодана и заштите достојанства тежака и радника; • навести различите примјере солидарности појединаца и Царитаса са слабијима и потребитима; • потражити на интернету папину поруку за свјетски дан мира (1. сијечња); • пронаћи библијске текстове о миру и извести из њих библијско схваћање мира; • расправити однос између мира као дара и задатка;
IV ИЗАЗОВИ ЗНАНСТВЕНО- ТЕХНИЧКОГ НАПРЕТКА	• Навести и образложити предности и ризике знанствених спознаја и технолошких достигнућа; • Посвијестити релативност и дјеломичност знанствених спознаја; • Уочити и објаснити разлику између знања и мудрости; • Уочити предности и опасности глобализације; • Учити критички приступити средствима информирања • Протумачити кршћанско схваћање истине и обвезу кршћана према истини; • Упозорити на позитивне могућности нових медицинских технологија, али и	• схвати важност знања и знаности за напредак и развој човјека; • заузме став суодговорности и судјеловања у тражењу рјешења за питања које намеће знанствено-технички развој; • уочи опасност идеологизације знаности; • усвоји кршћански став према употреби медија; • усвоји позитиван став према човјековој тежњи за побољшањем квалитете живота; • препозна различите начине заузимања за хуманији свијет • уочи посебности кршћанскога хуманизма • схвати захтјеве кршћанске етике	22. Будућност и моћ знања 23. Информатизација и глобализација 24. Знаност у служби побољшања живота 25. Брига за околиш 26. Заједништвом до напретка	• пронаћи и анализирати различите дефиниције знања и знаности; • навести примјере идеологизације знаности; • кроз разговор у скупини тражити рјешења за праведан приступ образовању и знању за све људе; • прикупити информације о предностима и манама глобализације; • потражити информације о најважнијим открићима због којих се данас говори о биолошкој револуцији; • анализирати уломке црквених докумената који говоре о кршћанском ставу према генетичком инжењерингу; • пропитати властити стил живота и разговарати о промјени конкретних навика

	на њихову злоупотребу; • Упозорити на тенденције развијања индивидуализма у друштву и заузимати се за очување и развијање људског заједништва.	као потицај на преузимање одговорности • гаји свијест одговорности пред Богом за створени свијет • уочи кобне посљедице индивидуализма • разумије однос индивидуализма и моралног субјективизма • схватити најужу повезаност Краљевства Божјега и кршћанскога заузимања за хуманији свијет.		• потражити и анализирати програме еколошких удруга; • разговарати о посљедицама индивидуализма; • пронаћи новозавјетне текстове о кршћанском заједништву какво Крист жели и упоредити га с властитим искуством црквеног заједништва
V КРШЋАНСКА НАДА У БУДУЋНОСТ	• Посвијестити опасности и страхове које доживљава сувремени човјек с обзиром на будућност; • Упознати различите повијесне моделе очекивања будућности. • Упознати разлоге и навести ситуације у којима се јављају апокалиптичке визије и пророштва; • Упознати специфичну поруку библијске апокалиптике; • Навести битне ознаке кршћанскога става према свршетку човјекова живота и свијета; • Разумјети значење појма парузија и објаснити кршћанску наду у Кристов поновни долазак; • Упознати библијске темеље и	• испитата властите ставове према очекивању будућности • разумије значење појма апокалипса (откривење) и навести значајке апокалиптике као књижевне врсте • наброји најважније слике и поруке библијске апокалиптике; • доживи ослобађајући учинак библијске поруке о Божјем промислу и побједи добра; • уочи различитост људских осјећаја и питања наспрам очекивања особног и опћег свршетка; • разликује појединачни и опћи (посљедњи) суд; • гаји поуздање у Бога који жели човјеково добро;	27. Свјетовна очекивања будућности 28. Есхатолошки и апокалиптички текстови у Библији 29. Човјек пред питањем свршетка 30. Кршћанска нада у довршење: ново створење, ускрснуће и живот вјечни 31. Обнављање обрађене наставне теме 32. Закључивање оцјена на крају године	• написати кратко жеље и наде које пројцирамо у будућност, те властите страхове спрам будућности; • погледати исјечке из друге верзије филма "Апокалипса данас" (2001.) и навести разлоге зашто је филм назван тим именом; • читати одломке из књиге Откривења и друге библијске апокалиптичке текстове те навести сличности и разлике библијске и свјетовне апокалиптике; • погледати/послушати и анализирати различите умјетничке приказе и сценарије свршетка свијета (ликовне, глзбене, литерарне, филмске, сценске...); • упоредити текстове из различитих религија о човјековој радикалној одговорности и суду након смрти; • анализирати

	савремено поимање кршћанске есхатологије.	• увиди потребу одговорног живота и ангажмана за добро, • уочи важност есхатолошких тема у ликовној, књижевној, гласбеној, филмској и сценској умјетности; • разлучи кршћански наук о рају, паклу и чистишту од популарних и искривљених интерпретација; • препозна значење Крстова ускрснућа за наше ускрснуће • уочи да је нада и поуздање у Божју љубав темељни кршћански став у односу на човјекове посљедње ствари;	новозавјетне текстове о Крстову поновном доласку и сажето приказати кршћанску вјеру у Крстову парузију; • разговарати о односу предоцбе о Богу и осјећаја везаних уз особни сусрет с Крстом на крају овоземнога живота. • анализирати умјетничке приказе кршћанског схваћања посљедњих ствари • медитативно читати новозавјетне текстове у којима Исус говори о свом одласку к Оцу и ускрснућу, поручујући ученицима "Идем приправити вам мјесто"; • анализирати слике Маријина узнесења; • на темељу црквених докумената сажето приказати што Црква вјерује о Марији.
--	---	--	---

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Матерни језик и књижевност
2. Филозофија
3. Грађански одгој
4. Повијест
5. Социологија
6. Психологија
7. Ликвна и музичка култура

A tantárgy neve:	HITOKTATÁS - KATOLIKUS HIT TAN
Évi óraszám:	36
Osztály:	Első

TÉMA	CÉL	KIMENETEL A témát befejezve a tanuló képes lesz, hogy:	AJÁNLOTT TARTALMAK TANEGYSÉGENKÉNT	A TANTERV MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA
I AZ ÉLET ÉRTELMEINEK KERESÉSE	• Megismerni az Isten hit fő ismertető jeleit; • A vallásosság	• kérdéseket tegyen fel az ember létezésének értelméről;	1. Ismerkedés a tanulókkal és a tanmenet ismertetése; 2. A világ és az élet	• kérdések a beszélgetéshez: kik vagyunk, honnan jövünk és merre tartunk?;

	felfedezése egyes nagy vallások megismerésén keresztül; • Észrevenni azokat a válaszokat, amelyeket a vallások nyújtanak az ember kérdéseire, az élet és a világ megismerése érdekében; • Felismerni a kereszténység sajátosságait a többi valláshoz viszonyítva; • Megismerni azokat a kapcsolatokat, melyeket az Egyház épít a más vallások felé: párbeszéd és tisztelet.	• felismerje a nagy emberek, misztikusok tapasztalatainak előnyét a válaszkérésben az élet értelméről; • elfogadja saját testi és lelki valóságát és annak szükségleteit; • tudatosan elfogadja a szenvedést, mint az élet részét, értelmét pedig Krisztus keresztjében és feltámadásában megtalálja; • megpróbálja fölállítani életcéljait az élet értelmének megértése érdekében.	forगतagában; 3. Az ember összetettsége 4. A rossz és a szenvedés között; 5. Keresztény hit - válasz a lényegre; 6. Az élet támasza.	• párbeszéd az élet értelméről vagy értelmetlenségéről, kérdésfelvetésekkel a betegségről, a szenvedésről, az egészségről és a boldogságról; • kritikus szövegolvasás, elmélkedések és üzenetek az élet értelméről; • rangsorolni az értékeket, elemezni a talentumokról szóló példabeszédet; • vezetett beszélgetéssel támpontokat keresni az életünk tervezésében és megvalósításában.
II AZ EMBER VALLÁSOS LÉNY	• A tanulók ösztönzése az élet értelméről való gondolkodásra; • Ösztönözni a tanulókat a szenvedésről, a jóról, a rosszról, az életről és a halálról való gondolkodásra; • Képessé tenni a tanulót, hogy az élet támaszát megtalálja.	• meglássa, hogy az ember élete a hiten és a bizalmon alapszik; • az embernek a hit és a bizalom iránti alapszükségét megértse; • törekedjen a transzcendens felé; • megértse annak lehetetlenségét, hogy mindent érthetőnek és biztosnak találjon, valamint hogy lehetetlen mások gondolatát és érzelmét a teljességében megvizsgálni; • álláspontot foglaljon arról, hogy a bizalom szükséges emberi magatartásforma és az emberi kapcsolatok alapja;	7. Hit - az emberi mindenkori szüksége; 8. Az ember vallásos lény; 9. A vallás fejlődése; 10. Többistenhitű vallások; 11. Egyistenhitű vallások; 12. Kereszténység; 13. A feldolgozott témakörök ismételése.	• Minél több olyan szót találni, amely tartalmazza a hit szótöt; • megtalálni a modern vallásos ember példáit. Észrevenni a helyes és a helytelen vallásos életet; • elemezni az ember vallásszomjúságát a Jn 4, 1-12 szerint (Jézus és a samaritánus nő); • vezetett párbeszéd a vallásos hagyományok és a nagy népek kultúrájának kapcsolatairól; • nyomozás a kereszténység alapvető tényei és azoknak jelentései után.

		• a nagy vallások megismerésével és megértésével, tisztelje azoknak tagjait és elősegítse a békés együttélést; • mások számára ember legyen Jézus példája szerint.		
III A TEREMTÉS TITKA: A TUDOMÁNY ÉS A HIT SZAVA	• Megkülönböztetni a tudományos és a bibliai hozzáállást a valósághoz és a teremtéshez; • A tudományos elméletek megismerése a világegyetem keletkezéséről; • Megérteni és megmagyarázni, hogy mit mond a Biblia a világ és az ember teremtéséről a Ter 1,1-2,4b szerint és megmagyarázni az ember Isten képe fogalmát; • Megérteni Isten azon akaratát, hogy a természetet az ember felelősségteljes gondozására bízza; • Megismerni a tudományos módszereket, azoknak korlátait, valamint a tudomány és a hit érintkezési pontjait.	• fölismerje azokat a föltételezéseket és elméleteket, amelyek leírják a természeti folyamatokat, valamint a világ keletkezését és létezését; • az élővilág fejlődésének törvényszerűségeit felismerje, a hominizációnak nevezett evolúcióelmélet szerint; • elfogadja az egyház álláspontját, amely az evolúciót, mint egy lehető és elfogadható tudományos elméletnek tartja és amely nem zárja ki Isten művét a teremtésben; • megértse a bibliai magyarázatot az ember történetiségéről, létezésének értelméről, valamint a jó és a rossz forrásáról és okáról; • megértse a Biblia szövegét, amely mindennek előtt kiemeli Isten gondviselő szeretetét a teremtményei és különösképpen az ember iránt; • fölismerje a tudomány és a hit	14. Természettudományos magyarázatok a világ keletkezéséről; 15. Bibliai - hitalapú teremtéselmélet, a Biblia üzenetének egyedisége; 16. A hit és a tudomány egymásközi viszonya; 17. A feldolgozott témakör ismételése és a félévi osztályzatok lezárása.	• Elemezni és kritikusán megítélni a világ és az ember keletkezéséről szóló elméleteket; • tanulmányozni S. w. Hawking fizikus találmányait és a fontos tételeit kiemelni; • keressük meg a teremtés rokonértelmű szavait és válaszoljunk a kérdésre: teremt-e az ember?; • keressük meg a logikátlan és értelmetlen részeket a teremtésről szóló bibliai szövegekben és adjunk kritikus választ arra, hogy a legújabb tudományi eredmények a kozmosz keletkezéséről és fejlődéséről egyezhetők-e a Szentírással; • beszélgetés az emberről, mint Isten képéről, az ő értékéről; • beszélgetés a természettudományok és a humántudományok kapcsolatáról, elért és elérhető hatáiról; • elemezni és megmagyarázni a hit és az értelem valamint a hit és a tudomány kapcsolatát.

		módszereit, melyeknek saját érdeklődésköre van, sajátos kérdésekkel, amelyekre választ keresnek, és ebben függetlenek egymástól.		
IV A KINYILATKOZ- TATÁS ÉS A SZENTÍRÁS	• Képesé tenni a tanulókat, hogy a keresztény hit forrásaihoz közelebb kerüljenek, elsősorban a Bibliához, az isteni kinyilatkozást tartalmazó könyvhöz; • Megmagyarázni azt az állítást, hogy a Biblia Isten szava; • Rámutatni a bibliai szövegek időbeliségére és térbeliségére az üzenetek megértése érdekében; • Megérteni, hogy az isteni kinyilatkoztatás teljessége a názáreti Jézus Krisztus, kiben a keresztények meglátják Istent.	• Megértse a Kinyilatkoztatás fogalmát és annak módját; • a Kinyilatkoztatást úgy értse mint kérést az ember szabad válaszára; • megismerje a Biblia könyveinek fölosztását és azokból idézni tudjon a könyv, a fejezet és a vers szerint; • Isten és az ember, valamint az emberek közötti kapcsolatokon keresztül megértse a Biblia üzenetét; • a Bibliát fölismerje, mint hitigazságot, ahol az ember megtalálja a válaszokat a legfontosabb kérdéseire; • meglássa a Szentírás olvasásának értékét a liturgiában és a mindennapokban.	18. A Kinyilatkoztatás és annak átadása; 19. A hit - válasz Isten meghívására; 20. Biblia - Isten írott szava; 21. A Biblia világa (bibliai archeológia, a kumráni leletek); 22. A Biblia szava Istenről (a Biblia üzenetének megértése); 23. Biblia a keresztények életében; 24. A feldolgozott témakör ismétlése.	• idővonal kidolgozása a főbb bibliai történetekkel; közös munkaként elemezni a Dei Verbum 7 szövegét és kiemelni a keresztény kinyilatkoztatás főbb jellegzetességeit; • Szentírási példákkal megmutatni, hogy a szájhagyományélő valóság, amely megelőzte a Szentírást, és az írásos hagyományt; • egyes ismert bibliai ihletésű műalkotások elemzése (irodalom, képzőművészet, zene...); • Bibliai gyakorlat: hogyan találjuk meg a bibliai idézeteket, hogyan olvassuk a Bibliát, egyedül, a közösségben?; • elmélkedés egy kiválasztott bibliai szövegről; • hasonló tartalmú bibliai és irodalmi szöveg párhuzamos elemzése.
V JÉZUS KRISZTUS A MEGVÁLTÓ	• Megismerni azokat a keresztény és nemkeresztény forrásokat, amelyek Jézus történetiségéről szólnak; • Megmagyarázni és közelebb hozni az Isten Országának fogalmát; • A Hegyi beszéd	• személyesen szembesüljön Krisztussal és üzenetével; • elfogadja Krisztust, mint valóságos Istent és valóságos embert; • fölfedezze Jézus személyének különlegességét, mint örök kihívást és lelkesítőt az életben; • megnyissa szívét	25. Jézus - történelmi személy; 26. Jézus Krisztus személye és üzenete; 27. Isten Országának hirdetése; 28. Kincs és drága gyöngyszem (a példabeszédek földolgozása); 29. Jézus megváltó műve; 30. A föltámadt Jézus jelenései;	• csoportmunkával elemezni és kiemelni Jézus történelmiségét (Lk 2,1; 3, 1-3); • egyes nemkeresztény és keresztény, Jézusról szóló történelmi források párhuzamos elemzése; • időtáblázat mint a Biblia függeléke; • saját esszé vagy példabeszéd írása az Isten Országáról; • Krisztus szenvedésének

	alapüzenetének megismerése; • Megérteni Jézus halálának fontosságát az emberiség megváltásában; • Fölfedezni a húsvét titkát és az életünket a föltámadás hitére és reményére építeni; • Megismerni Jézus Krisztus legmélyebb valóságát: ő a valóságos Isten és valóságos ember az Egyház hitében; • Képessé tenni a tanulókat arra, hogy Jézus Krisztus, az ő élete és műve megismerése által, őt Istennek és Megváltónak fogadják el.	és befogadja Jézus tanítását a Hegyi beszédben, és beépítse azt életébe; • megértse, Jézus Krisztus az egyedüli közvetítő Isten és ember között, Ő az egyedüli Megváltó és Szabadító; • megélje a Húsvét örömet, valamint hitben és reményben élje életét; • megértse mit jelent hinni a föltámadt Krisztusban és aszerint élni; • jobban megértse az Egyház hitének tartalmát; • növekedjen, megerősödjön állásfoglalásaiban, erényeiben Krisztus követése által; • megélje Jézus titokzatos jelenlétét a szentségekben, az Egyházban és a világban.	31. A feltámadt Krisztus és az ő állandó jelenléte; 32. Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember; 33. Jézus Krisztus a messiásvárás beteljesedése; 34. A Niceai-Konstantinápolyi hitvallás; 35. Egység Krisztussal; 36. A feldolgozott témakör ismételése és az év végi osztályzatok lezárása.	akkori társadalmi, politikai és vallási körülménye és értelme; • A Niceai-Konstantinápolyi hitvallás alapján elemezni, tolmácsolni és kiemelni Jézus emberségét és istenségét; • beszélgetés a Krisztussal való találkozás lehetőségéről a mindennapokban, a szentségekben és az imában.
--	---	---	---	--

AJANLOTT IRODALOM:

BIBLIA, Ószövetség és Újszövetség,

Katekizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, 1994.

Biblijski priručnik - Mala enciklopedija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1989.

Religije svijeta - Enciklopedijski priručnik, Kršćanska sadašnjost & Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1991.

Penzeš J. & Kopilović A.: **Upoznaj samoga sebe** - Katolički vjeronauk za 1. raz. srednje škole, Zavod za udžbenike i nastavna sretstva, Beograd, 2002.

Kustić Ž.: **Priroda govori o Bogu**, Glas Koncila, Zagreb, 1997.

Tražitelji smisla, vjeronaučni udžbenik za prvi razred srednje škole, Salesiana, Zagreb, 2010.

Székel János: **Biblia-ismeret, Hittankönyv a középiskolák 9. osztálya számára**, Szent István Társulat, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2011.

KORRELÁCIÓ MÁS TANTÁRGYAKKAL / MODULOKKAL:

1. Magyar nyelv és irodalom
2. Filozofia
3. Polgári nevelés
4. Történelem
5. Szociológia
6. Pszichológia
7. Földrajz
8. Képző- és zeneművészet

A tantárgy neve:	HITOKTATÁS - KATOLIKUS HITTAN
Évi óraszám:	36
Osztály:	Második

TÉMA	CÉL	KIMENETEL A témát befejezve a tanuló képes lesz, hogy:	AJÁNLOTT TARTALMAK TANEGYSÉGENKÉNT	A TANTERV MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA
I AZ EGYHÁZ FOLYTATJA KRISZTUS MŰVÉT	• Arra ösztönözni a diákot, hogy megismerje az Egyházat, mint közösséget, amelyet Jézus Krisztus alapított; • Megismerni a beavatató szentségek (kereszttség, bérmlás, eucharisztia) bibliai alapjait; • A diákot arra képezni ki, hogy megkülönböztesse az egyes szolgálatokat, amelyek révén megmutatkozik az Egyház hierarchikus felépítése, amelyben együtt élnek és dolgoznak a laikusok, a szerzetesek, a szerzetesnők, a diakónusok, a papok és a püspökök; • Ösztönözni a diákot, hogy elősegítse a	• megértse, hogyan értelmezi önmagát az Egyház; • felsorolja azon cselekedeteket, amelyek által Jézus megalapította az Egyházat; • felismerje a Feltámadottal való találkozás és Pünkösöd eseményeinek jelentőségét az Egyház kialakulásában; • megértse az Egyház fontos jellemzőit: egy, szent, katolikus és apostoli; • megkülönböztesse az Egyház négy fontos jellemzőjét: szolgálat, közösség, ünnep és a hithirdetés (tanúságtétel); • meglássa az Egyház jelenlétét minden kultúrában, népben és megértse annak egyetemes voltát a megváltói küldetésére való	1. A tanterv és program bemutatása; 2. Az Egyház megalapítása és az Egyházhoz való tartózkodás (Pünkösöd eseménye); 3. Újszövetségi Egyházképek (szentek közössége, Isten Népe, Krisztus Teste, a Szentlélek Temploma); 4. A keresztény beavatató szentségek - a kegyelmi élet ajándékai és a közösség; 5. Szolgálatok és Karizmák az Egyházban - szabadon és örömteljesen megélni az Evangéliumot; 6. Egy Egyház a sok Egyház között - a teljes közösség felé; 7. A feldolgozott tanítási témák ismételése.	• asszociáció és beszélgetés az "Egyház" fogalmáról; • elemezni az Evangélium és az Apostolok Cselekedeteinek felajánlott szövegrészeit; • asszociációk az Egyház újszövetségi képeire (Isten háza, szentek közössége, Isten Népe, Krisztus Teste...); • tolmácsolni az Egyházra vonatkozó azon keresztény igazságokat, hogy egy, szent, katolikus és apostoli; • feldolgozni a keresztény beavatató szentségek bibliai alapjait: a keresztiséget, a bérmlást és az eucharisziát, valamint elkészíteni egy plakátot a szentségi jelek és szimbólumok segítségével; • filmvetítés és beszélgetés az Egyház létrejöttéről; • előadás a pápa, a

	párbeszédet más keresztény közösségekkel, arra törekedvén, hogy megújítsa a megszakított egységet.	tekintettel; • megértse annak szükségét, hogy személyesen elköteleződjön az ökumenizmus területén és a keresztények egységéért végzett imában.		püspök, a pap és a világi hívők szolgálatának egységéről és különbözőségéről az Egyházban; • elemezni a II. Vatikáni zsinat ökumenizmusról szóló "Unitatis redintegratio" kezdetű dekrétumát.
II AZ EGYHÁZ A TÖRTÉNELEMBE N	• Megismertetni az első keresztény közösség jellemzőit és szerkezetét; • Megismerkedni a nehézségekkel, amelyekkel az Ósegyháznak szembe kellett néznie az ókori világban és a Római Birodalomban; • Elmagyarázni Konstantin császár jelentőségét az Egyház történetében; • Megmagyarázni a szerzetesség kialakulását és fejlődését, az iskolák és egyetemek alapítását, a műveltség és a kultúra előmozdítását, a rabszolgaság eltörlését, a laikusok beiktatását és a Gergelyi megújulást; • Hithű tények megismerése valamint a keresztes háborúk és az inkvizíció kérdéskörének megértése; • Az 1054. évi keleti Egyházszakadás	• felismerje az első keresztény közösség szervezési módjait és formáit, amely kereteiben gondoskodott a szegényekről, betegekről és kitanácsoltokról; • megértse az Egyház üldözésének okait, következményeit és jelentését a Római birodalomban; • felismerje a Milánói ediktum által szavatolt vallásszabadság jelentőségét; • felismerje az európai népek megkeresztelésének folyamatát; • felfedezze a szerzetesközösségek értékét az evangélium hirdetésében és a keresztény értékek megőrzését az Egyház történelmének különböző időszakaiban; • felismerje az Egyház szerepét az iskolarendszer megszervezésében, a tudomány fejlődésében és elköteleződését a szociális igazságosság	8. Találkozás az ókori világgal (a kereszténység terjesztése, üldöztetések, szabadság); 9. A keresztény alapok lerakása (új nép az Egyház karjaiban); 10. A középkor árnyai (a kelet és nyugat egymás közötti távolodása, az iszlám előretörése, a keresztes háborúk, az inkvizíció); 11. A feldolgozott témakör rendszerezése; 12. Az Egyház virágkora (szerzetesség, iskolák, művészet); 13. Mély megosztások időszaka(reformáció, Tridenti zsinat); 14. Az Egyház és a modernkor (felvilágosodás, szekularizáció); 15. A modern világ változásai előtt; 16. Az átvett tanítási témakör ismételése; 17. Tudásellenőrzés és a félévi osztályzatok lezárása.	• bibliai szövegrészeket elemezni az Ósegyház terjedéséről és Pál missziós küldetéséről; • beszélgetés lefolytatása a kereszténység terjedésének lehetőségéről, a földrajzi térkép megnézése és a Pál utazásairól alkotott mentális térkép vázlatrajzának elkészítése; • filmnézés a korakereszténység idejének történelmi eseményeiről; • plakátkészítés; mentális térképkészítés, szöveg és dokumentumkutatás; • beszélgetés lefolytatása a Kelet és Nyugat közötti eltávolodás okairól és a kereszténység közötti szakadásról; • történetmesélés és előadás, vitaműsor (beszélgetés); beszélgetés az Egyház szerepéről az emberek megsegítésében, különös tekintettel a szegényekre, az Egyház és az állam rájuk irányuló gondoskodásáról; • történetmesélés és előadás a ferencesek és karmeliták történelmi eseményeiről, tényekről

	okainak és következményeinek a felsorolása, és az Ortodoxia alapvető jellemzői; • A Nyugati egyházszakadás okainak felsorolása, e folyamat és kimenetel elmagyarázása; • Megismerni az Egyház működésének nehézségeit a felvilágosodás, a humanizmus és a reneszánsz korában; • Megismertetni a tanulókkal a II. Vatikáni Zsinat erős megújulási lendületét és a megújulást, amely követte azt.	területén; • megértse az 1054. évi keleti Egyházszakadás okait és következményét; • megértse a Tridenti zsinat jelentőségét az Egyház megújulásában a reformáció utáni időszakban; • megértse az Egyház helyzetét a Francia forradalom idejében; • felsorolja azon újdonságokat, amelyeket a II. Vatikáni Zsinat hozott az Egyház életébe; • megtapasztalja a példaértékű pápák és emberek nagyságát a huszadik században.		és működésükről a mi vidékeinken; vitaműsor; • rövid beszámoló írása meghatározott témakörökből, azok bemutatása, fontosabb tények és dokumentumok kutatása; • beszélgetés lefolytatása a protestáns reformáció okairól és következményeiről, vitaműsor (beszélgetés); • A II. Vatikáni zsinat meghatározott szövegeinek és dokumentumainak elemzése
III AZ ÖNAZONOSSÁG ÉS A VALLÁSOS IDENTITÁS KERESÉSÉBEN	• Ösztönözni a tanulót, hogy úgy gondolkozzon a fiatalokkor, mint fontos időszakról az identitása kialakulásában; • Megmagyarázni a barátság fontosságát a személyiség alakulásának folyamatában; • Képessé tenni a tanulót, hogy át tudja hidalni az esetleges félreértéseket szüleivel vagy az idősebbekkel; • Felsorolni a szerelem és az érett szeretet jellegzetességeit és különbözőségeit, és elmagyarázni az érett szeretet	• megfigyelje a gyermekkor és felnőttkor közötti átmeneti szakasz fontosságát; • tárgyssa a látókörét és megértse, mi okozza a korosztályok közötti összetűzést; • felfedezze a barátság fontosságát a személyes érésben; • megértse mi az, ami segít a barátság megvalósításában, és mi az, ami lehetetlenné teszi azt; • elfoglalja saját helyét a közösségben, és képessé váljon arra, hogy valószerűbben lássa a környező világot, valamint saját korlátait és	18. A növekedés ideje; 19. Barátság és szeretet; 20. Család - az emberi élet alapja; 21. Értékek kutatása és az elidegenedés veszélye; 22. Bizonytalanságból a függőségbe; 23. A boldogság kínálata az új vallásos mozgalmaknál.	• kötött beszélgetés, valamint az érettség és a siker különféle mintáinak értékelése; • tervszerű összeütközéses szerepjáték a barátok között; • barátság teszt és bizalomra épülő játék; • irányított beszélgetés az igazi barát fontosságáról és a barátságok közötti akadályokról; • a szeretet szó asszociációnak felsorolása valamint vitaműsor lefolytatása a szeretet, flört és szerelem különbözőségeinek kérdésköréről; • ifi újságokból és folyóiratokból gyűjteni anyagokat és plakátot készíteni olyan üzenetekkel, amelyet ők

	fontosságát, mint egy normát az emberi nemiségben és a nemek közötti kapcsolatban; • Képessé tenni a tanulót, hogy a családot olyan helynek élje meg, ahol megalapozódik az emberi viselkedés, valamint önmaga, a másik ember és a világ megértése; • Egyes újabb vallási mozgalmak jellegzetességeinek megismertetése ösztönzésként, hogy elgondolkozzon a saját életútjáról és annak kiválasztásáról.	lehetőségeit, összehasonlítsa és kritikusan gondolkodjon az uralkodó értékekről a családban és azon kívül; • igazi barátságot építsen ki, amely gazdagítja az embert, és az egyedi nemes érzést, a szerelmet; • belássa a bizonytalanságának és a különféle vallási mozgalmak vonzásának veszélyeit; • megértse, fontos elmélyülni a saját vallásában.		ajánlanak a szeretet, nemiség és érzékiség területén; • a boldog és sikeres család programtervének kidolgozása; • véleményezni egyes szórakoztató dalok szeretetről szóló üzeneteket tartalmazó szövegeit; • elemezni a nemiség és szeretet értelmezését a Bibliában a Ter 1,27 és Ter 2,21-25-ben; elemezni a szeretet jellegzetességét az 1 Kor 13,4; • célzott beszélgetés útján felfedezni a média és modern kínálatok jó és rossz oldalát, különösen azokat, amelyek függőséghez vezetnek (drog, alkohol...).
IV A SZABADSÁG FELÉ	• Megismertetni a tanulóval a szabadság alapvető sajátosságait; • Érett és önálló választásra való meghívás; • Beavatni a tanulót abba, hogy Jézus Krisztus tanú és példakép az emberi szabadság teljes megvalósulásában; fogadja el az állásfoglalást, hogy az igazi szabadságot a saját lelkiismeretének nevelésével és a vele összhangban lévő cselekvéssel éri el; • Megmagyarázni a különbséget a külső és a belső	• megértse a szabadság és a tolerancia közötti köteleket; • felismerje a személyiség fejlődésére ható tényezőket; • megtanulja megkülönböztetni az érett és éretlen magaviseletet; • megkülönböztesse a szabadság biológiai, pszichológiai és társadalmi feltételelességét; • megkülönböztesse a szabad lenni "valamitől" és a szabadnak lenni "valamire"; • megértse a kritikai gondolkodás fontosságát az életvitel általi kínálatokban és az	24. Fiatalok és a szabadság (a szabadság jellemzői); 25. Felelősségteljes szabadság; 26. Jézus szabadságának hatalma (Megkísértés a pusztában: Mt 4,1; benső szabadság: Mk 7,21; elfogadja az ítéletet: Jn 10,18; az igazság felszabadít: Jn 8,31); 27. Jézus Krisztus - Megszabadító; (Mária Magdolna, Az asszony megkövezése); 28. Isten azt akarja, hogy az ember szabad legyen; 29. Szabadság és lelkiismeret; 30. A feldolgozott témakör ismételése.	• kiépíteni az értékek ranglétráját, amelyek az emberi és keresztény érettséghez vezetnek, elemezni néhány média által kínált üzenetet azzal a véleményezéssel, hogy maradhatunk-e szabadok és ugyanakkor kötődni dolgokhoz és személyekhez; • Irányított beszélgetés a szabadság lehetőségeiről és hatáiról; • a "tradicionális" és "modern" fogalmak asszociációi valamint e téma megbeszélése; • elemezni a szabad lenni "valamitől" és szabad lenni "valamire" Gal 5, 13-26; elemezni a Jézus által kínált szabadságra vonatkozó szövegeket

	szabadság között.	önálló állásfoglalás és választás fontosságát; • kész legyen arra, hogy a saját életét építse, a saját élettervét és a jobb világot.		(csoportmunka); Mt 4, 1-11; Mt 12, 9-14; Jn 10, 14-18; Mk 7, 1-22; • írott szöveget készíteni vagy rajzillusztrációt arról, mi teszi számomra lehetővé, és mi lehetetleníti el a teljes szabadságot.
V AZ EGYHÁZZAL A HIT ÚTJÁN - IMA, ÜNNEP, TANÚSÁGTÉTEL	• Elmondani az ima meghatározását és megérteni az imát, mint alapfelállást Isten előtt; • Megismertetni a tanulókkal az ima jelenlétét Jézus életében; • Megtanulni megkülönböztetni a liturgikus és a magánimát, és felsorolni az alapvető keresztény imádságokat; • Leírni néhány imakifejezést és gesztust; • Fejleszteni az érzékenységet létezésünk lelki dimenziója iránt; • Utolni arra, hogy az imaéletből fejlődik ki az érzékenység a gyakorlati életre és az elköteleződés; • Megismerni a fiatalok önkéntes szolgálatának formáit különböző szociális intézményekben.	• megértse az imát, mint beszélgetést Istennel; • a zsoltárok példája alapján megkülönböztesse az imafajtákat; • felfedezze az ima fontosságát Jézus életében; • jobban megélje az imát, amelyre Jézus tanított minket: Mi Atyánk; • megértse az ima és az élet közötti kapcsolatot; • megértse és megélje a keresztény elmélkedést, mint az ima mélyebb formáját; • elfogadja az önkéntességet és mások önkéntes szolgálatát, mint a saját életének és hitbeli kötelességének kifejezését; • fejlessze a társadalmi elköteleződés képességét, ti. a társadalmi életben való cselekvő és felelősségteljes részvételt (az igazságtalanság elítélése, harc az igazságért) és a készségegy emberibb társadalom építésére.	31. Az ima, mint a hit és az Istentisztelet kifejezése (a vallások közös ismertetőjegye); 32. Az ima az Ószövetségben (zsoltárimák, könyörgő, hálaadó, dicsőítő ima); 33. Az imádkozó Jézus tanítja a tanítványait imádkozni (Mi Atyánk); 34. Az Egyház imája ma (szertartási, személyi, közös); 35. A fiatalok keresztény közösségeinek közösségi tapasztalata; 36. A feldolgozott tananyag ismételése és az év végi osztályzat lezárása.	• példák segítségével fedezni fel a vallások imáinak közös és különböző elemeit; • megtalálni és elemezni azokat a zsoltárokat, amelyek az imádkozó Jézusról szólnak; • irányított beszélgetés az ima szükségéről, fontosságáról és gyakorlatáról a keresztény életben; • Elmélkedés képek nézésével és zenei aláfestéssel; • irányított beszélgetés a társalgás szükségletéről a fiatalok között; • fényképek nézése és értelmezése, képzőművészeti és írásbeli kifejezés, plakátkészítés, beszélgetés folytatása a kölcsönös találkozásokban felmerülő akadályokról és nehézségekről; • problematikus helyzetek megoldása; saját egyházközségen belüli társalgás lehetőségének felkutatása.

AJÁNLOTT IRODALOM:

Biblija, Stari i Novi Zavjet, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009.

Katekizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, 1994.

Biblijski priručnik- Mala enciklopedija, Kršćanska sadašnjost & Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1989.

II Vatikanski sabor, dokumenti, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1980.

Francen, A.: Pregled povijesti Crkve, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1988.

Kustić. Ž.: Mali ključ povijesti Crkve u Hrvata, Glas Koncila, Zagreb, 1991.

KORRELÁCIÓ MÁS TÁRGYAKKAL/MODULOKKAL:

1. Anyanyelv és irodalom
2. Polgári nevelés
3. Történelem
4. Földrajz
5. Képző- és zeneművészet

A tantárgy neve:	HITOKTATÁS - KATOLIKUS HITTAN
Évi óraszám:	36
Osztály:	Harmadik

TÉMA	CÉL	KIMENETEL A témát befejezve a tanuló képes lesz:	AJÁNLOTT TARTALMAK TANEGYSÉGENKÉNT	A TANTERV MEGVALÓSÍTÁSÁN AK MÓDJA
I A KERESZTÉ NY EMBER MEGTÉRÉS E	• Megmagyarázni az ember egyéniségét és személyiségét a bibliai szöveg alapján (Ter 1,26); • Megmagyarázni a különbséget az ember fogalmának bibliai és értelmezése között; • Megismerni hogyan teljesítette Krisztus Isten akaratát és felismerni saját utunkat Isten akaratának teljesítésében; • Kiemelni és körülírni a keresztény élet néhány fontos vonását, amelyek alapján az ember	• felismerni a bibliai emberkép fontosságát az emberek közötti kapcsolatokat illetően; • megérteni az ember teológiai-antropológiai értelmezését mint teremtett, megsebzett, megváltott, erkölcsi és halhatatlan lényt; • megérteni, hogy az ember fogalmának értelmezése az ideológiai, politikai, társadalmi és kulturális nézőponttól függ; • belátni, hogy a a keresztény emberképtől eltérő felfogások is el vannak terjedve; • felfogni annak fontosságát, hogy a keresztény élet	1. A harmadik osztályos tanterv és tananyag ismertetése; 2. Az ember mint teremtmény és Isten képmása; 3. Az ember másokra utalt, másokhoz viszonyuló lény; 4. Az ember - a természetfelettire(transzcendens) irányuló személy; 5. Jézus útja a keresztények útja (Mt 5,1-12).	• beszélgetés és vita az ember különféle jellemzőiről; • bibliai és más szövegek elemzése, értelmezése, dokumentum fényképek, szimbolikus képek és illusztrációk megtekintésével és elemzésével párhuzamosan; • újságcikkek, valamint tapasztalatok és az életből vett példázatok összegyűjtése és értékelése amelyek az embert tárgyalják mint személyt, az ő méltóságát, küldetését, és

	megvalósíthatja Isten akaratát elősegítve az irgalmasságot, a megbékélést, a szeretetet és az igazságosságot; • Elősegíteni a diákok személyes elkötelezettségét Jézus Krisztus személyének és útjának követését illetően.	kialakításában bizalommal hagyatkozunk Istenre, aki szereti az embert és életének beteljesedését akarja.		kritikusan bemutatni az ember fő jellemzőit és alapvető szükségleteit; • játékon keresztül átélni különböző élethelyzeteket amelyekkel válaszokat keresünk az élet nagy kérdéseire; • nézőpontváltás és ellentétes szövegírás: Isten akarat - az én akaratom • beszélgetés folytatás a következő fogalmak magyarázatával: irgalmasság, megbocsátás, megbékélés, igazságosság, szeretet • vázlatkészítés a saját életéről Isten akaratának megfelelően - plakátkészítés.
II AZ EMBER ERKÖLCSI LÉNY	• Megismertetni az emberrel, hogy erkölcsi lény, aki természetéből kifolyólag tudatában van cselekedeteinek; • Tudatosítani a tanulóknak, hogy egyedül az ember az a lény, aki értelemmel és szabad akarral rendelkezik, ezért felelős a cselekedeteiért; • Felsorolni azokat a feltételeket amelyekről az ember cselekedetei erkölcsileg függenek (a jó és a rossz megkülönböztetése, a szabadság, az értelem és a természetes törvény	• felismerni különböző definíciókat az emberrel kapcsolatban más tudományok területén; • megérteni azokat a fogalmakat mint az etika, erkölcs és keresztény erkölcs; • felismerni azokat a társadalmi hatásokat amelyek kihatnak a jó és a rossz meghatározására; • megérteni a különbséget a természetes és a kinyilatkoztatott erkölcsi törvény között; • felismerni az objektív/elfogulatlan erkölcsi normák létezését; • felismerni, hogy minden emberi élet	6. Ember - az erkölcsi gondolkodás kiindulópontja (Ter 27, 1-35); 7. Az erkölcsi cselekedet alanya és tárgya (2Törv 30,15-20); 8. A jó és a rossz mércéi; 9. A hit és az erkölcs kapcsolata; 10. Az emberi természet és a kegyelem kapcsolata; 11. Lelkiismeret - az erkölcsi cselekvés meghatározója; 12. A lelkiismeret a Szentírásban és az Egyház tanításában (Mk 7,21; Gaudium et spes, 16); 13. A lelkiismeret a törvény előtt és a mai erkölcsi kérdésekben; 14. Az emberi jogok; 15. Etika és vallás; 16. A feldolgozott témakör ismételése a félév végén; 17. A jegyek lezárása a félév	• a más tudományok által alkotott emberkép megítélése; • a fiatalok világáról felvázolt problematika és vita: szükséges-e az etikai és az erkölcsi norma, elfogadni vagy eldobni az erkölcsöt; • erkölcsi tematikájú dokumentált és szimbolikus képek kiválasztása, amelyek kapcsolatban vannak az étellel, valamint etikai és erkölcsi normákkal, és megbeszélni mit üzennek ezek a képek; • megfontolni a különböző etikai

	mint egyetemes norma); • Megmagyarázni a hit és az erkölcs kapcsolatát; • Tudatosítani a tanulóknak, hogy az emberi cselekedet mindig a jóra kell, hogy irányuljon, a keresztény ember számára a jó mindig Istennel kapcsolatos, azaz Isten a legfőbb jó.	alapja a hit és a bizalom; • megérteni és elsajátítani az erkölcsi cselekedet elvét; • észrevenni a hit és az erkölcs közötti kapcsolatot és azok jelentőségét/fontosságát a valódi keresztény életre nézve.	végén.	hozzáállásokat és elméleteket az emberről, az emberi természetről, cselekvéséről, valamint a jó és a rossz mércéiről; • egyénileg, majd csoportosan összeírni a mércéket a jó és a rossz értékelésére, valamint közösen elemezni a hétköznapi életből néhány parancsolatot, utasítást, szabályt és normát; • bibliai és más szövegek elemzésénél felismerni és kiemelni az emberi erkölcs jellemvonásait; • a hit és az erkölcs kapcsolatának problematikus megközelítése a keresztény életben, választ adni a kérdésre: a mai fiatalok és a felnőttek erkölcsi viselkedése összhangban van-e a keresztény erkölccsel?
III AZ ISTEN IRÁNTI ÉS A FELEBARÁ TI SZERETET	• Serkenteni a tanulókat annak megértésére, hogy a legfőbb jó az, aki önmagában alakította ki a létezés tökéletes képét, és akiminden jónak a forrása; • Megismerni azt a fogalmat, hogy "Isten akaratát teljesíteni", valamint annak jelentőségét a keresztény életben; • Felfedni és megismerni a	• megérteni, hogy a keresztény erkölcs alapja az Isten mint a legfőbb Jó; • megérteni az emberek közötti kapcsolatokban és a társadalomban a rend, a szabályok és az igazságos törvények fontosságát; • felismerni Isten első parancsolatát és megérteni az Úr napja megünneplésének különböző formáit és jelentését; • felismerni a bűnt mint	18. Isten - a keresztény erkölcs alapja; 19. A kinyilatkoztatott erkölcsi törvény - alaptörvény; 20. Az Isten iránti szeretet törvénye; 21. A gonoszság és a bűn jelenléte az emberben - az Isten és az embertárs iránti szeretet elleni véték; 22. Az evangéliumi szeretetparancs.	• előkészített vita az Istenről, mint a legfőbb Jóról, és az ember szabadságáról a jó és a rossz közötti választás kérdésében; • azon bibliai szövegek olvasása, elemzése és értelmezése, amelyekben megnyilvánul Isten terve az emberrel kapcsolatban; • asszociáció (képzettársítás) az

	Tízparancsolatot, Isten kinyilatkoztatott törvényét, mint az ember életének és erkölcsi cselekvésének természetes alapját; • Észrevenni a jó és a rossz, valamint a bűn jelenlétét a világban és a bűn tagadásának különböző kísérleteit; • Körülírni a szeretet evangéliumi fogalmát - Szeretetparancs; • Felkészíteni a tanulókat, hogy a keresztény erkölcs és lelki élet nem a szabályok és törvények sorozata, hanem az Isten iránti szeretet kifejezése és Jézus Krisztus követése.	vétket az Isten és a felebaráti szeretet ellen; • felismerni, hogy az Isten irgalmassága és megbocsátása felülmúl minden emberi gonoszságot és bűnt, és Isten az igazságos Bíró és kegyelmes Atya; • felfedni, hogy a megtérés útja megköveteli a döntést a jó és Isten mellett, valamint a kölcsönös megbocsátást és a megbékélést; • felfedni a szeretet keresztény értelmezésének újdonságát, szintjeit és jellemzőit a philia, az eros és az agape fogalmakban; • megérezni Krisztus követésének szükségességét és kialakítani a saját keresztény erkölcsi cselekvését a Szeretetparancs alapján.		erkölcs és a törvény szavakra; • egy előkészített beszélgetés levezetése az erkölcsi normák és törvények tiszteletének fontosságáról a mindennapi életben; • elemezni és értelmezni azokat a választott bibliai szövegeket, amelyek előrelépést mutatnak a keresztény erkölcsi elveknél: az igaz Istentisztelete, az igazság és az élet fontossága, szülők tisztelete, mások tulajdonának tisztelete; • Isten nevének, valamint hozzátartozóink és kedves személyek neveinek meditatív értelmezése; • újszövetségi szövegek elemzése: Jézus hatalma a rossz fölött (bűn, betegség), a Gonosz fölött, valamint Krisztus beszéde a felebaráti és az ellenségszeretetről: Mt 5,43-48 és 22, 36-40; Jn 15, 16-19; Mt 7,12).
IV FÉRFIAK ÉS NŐK TEREMTETTE	• Megismerni a házasság és a család bibliai értelmezését; • Felsorolni és megmagyarázni a házasság szentségének bibliai alapjait; • Felsorolni az érvényes szentségi házasságkötés feltételeit és	• megérteni a Második teremtéstörténet szakaszából, ahol az ember teremtéséről van szó, azt az üzenetet, amely az ember keresztény értelmezésének alapja: az ember férfi és nő; • felismerni a nem (férfi vagy nő) és a nemiség (szexualitás) közötti különbséget; • felismerni azon	23. Ember - férfi és nő; 24. Házasság és család Isten tervében; 25. Házasság - a házastársi szeretet és közösség szentsége; 26. Szülők és család - felelős szülőség; 27. A feldolgozott tanegység ismételése.	• fontos fogalmak kiemelése és értelmezése: férfi, nő, nem, nemiség, szexualitás; • csoportos munkában kikutatni és plakátra kirakni ami a férfi és a nő méltóságát illeti; • problematikus kérdésfelvetés a házasság és a család fontosságáról

	beszélni a szentségi házasságra való előkészítésről (jegyesoktatás); • Megmagyarázni mit jelent felelős szülőnek lenni; • Megmagyarázni az egyházi tanítást a felelős családtervezésről és gyermekvállalásról; • Megismerni a felelősséget a gyerekek és a család iránt, mint a személyes és társadalmi jó és fejlődés alapját.	fogalmak kapcsolatát, mint a méltóság, felelősség és nemiség; • felfogni a nemiség, valamint a házasság és a család természetét és értelmét keresztény szemszögből; • megérteni a házasság szentségét, mint az élet felé való nyitottságot és részvételt Isten teremő művében; • megérteni mennyire fontos a teljeskörű gyermeknevelés, amelynek a vallásos nevelés az egyik összetevője.		a mai világban; • elemezni és értelmezni a következő bibliai szövegeket: Ter 1,76; 2,18-25; 1Kor 6,12/20; • Elemezni a házasságtörés, a válás, a szabad kapcsolatok stb. következményeit, valamint meghatározni a keresztény erkölcsi megközelítés szempontjait a házasságot és a családot ért sérelmek iránt; • kifejtetni a házasság szentségének megalapításával kapcsolatos tényeket (Mt 19) és elmagyarázni az érvényes házasságkötés feltételeit; • beszélgetést, vitát folytatni arról a "divat"-ról ami a válást, a házasságnélküli életet és a "próbaházasságot" illeti; • elemezni azokat a szövegeket, amelyek afelelős szülőségről és a családtervezésről szólnak, valamint kiemelni azok üzenetét és beszélgetni róluk: Humanae vitae, A Pápa üzenete a családoknak, Familiaris Consortio, Mulieris dignitatem.
V AZ EMBERI ÉLET MÉLTÓSÁG	• Tudatosítani a tanulóknak, hogy minden élet Isten ajándéka, ezért	• megérteni az emberi élet védelmét, mint keresztény feladatot; • megérteni és	28. Az emberi élet méltósága és szentsége; 29. Élettel ajándékozott és az életre hivatott;	• problémahelyzetet létrehozni és vitát folytatni a következő témára: Ki az emberi

A	szent és megsemmisíthetetlen érték; • Megismerni az emberi életértékének és szentségének bibliai alapjait, és azokat a szövegeket, ahol Jézus kiemelt törődést és gondoskodást mutat a szegények és a szükség szerűek iránt; • Tudatosítani a tanulóknak, hogy az élet a fogantatás pillanatában kezdődik, amikor egyedi és megismételhetetlen személyiség alakul ki, akinek kijár minden jog, beleértve az élethez való sérthetetlen jogát; • Megismerni és megérteni a főbb bioetikai elveket; • Megismerni a Hipokráteszi eskü lényegét; • Megismertetni a betegek kenetének biblia alapjait, jelentőségét és hatásait, valamint azt, hogy az Egyház hogyan segíti elő a betegekről és a tehetetlenekről való gondoskodást.	elfogadni az emberi élet védelmét a fogantatástól egészen a halálig, valamint azt, hogy a gyilkosság, a művi vetélés, az öngyilkosság és az eutanázia nem más mint az emberi élet elleni sérelem; • felismerni a szervátültetésnél lehetséges visszaélések veszélyeit; • megérteni az okát annak, hogy ami tudományosan lehetséges a bioetika területén, az erkölcsileg nem megengedett (génmanipuláció, klónozás, össejtek); • felismerje a mai világ veszélyeit, amelyek szegénységet, betegséget és gyermekek halálát okozzák; • felfedezni a már-már elfelejtett betegek kenete szentségének értelmét a keresztények életében; • megérteni a betegek kenete és az egészség- és életvédelem közötti kapcsolatot; • kifejleszteni a szegények és elnyomottak iránti érzékenységet.	30. Az emberi méltóság tisztelete - a tudomány kihívásai; 31. Az emberi méltóság szembesülése a szenvedéssel, a betegséggel és a halállal.	élet ura? - Isten vagy az ember?; • csoportos munkában megismerni és elemezni a bioetika elveit, összekepcsolva konkrét(tényleges) kérdésekkel; • A Hipokráteszi eskü elemzése; • problémahelyzet kialakítása és vita az emberi életéről a következő témával: Az élet mint szabad választás és ajándék, vagy a véletlen műve; • csoportmunka a következő témával: Az emberi élet jelenlegi veszélyei; • vita a szervátültetésről és a szervajándékozásról (donor); • információ az emberi egészségről, valamint a klónozás, a mesterséges megtermékenyítés, a testi épség és az emberi élet tiszteletének problematikája; • olyan Bibliából, az egyházi tanítói hivataltól származó és más szövegek felkutatása és kritikai elemzése, amelyekben az Egyház kifejti saját álláspontját az említett kérdésekkel kapcsolatban; • példaként felhozni az ismert keresztények hozzájárulását a betegekkel és a szűkölködőkkel való törődéshez (Teréz
-----------------	---	--	--	--

				anya, Albert Schweitzer stb.); • időszerűsíteni azokat a bibliai szövegeket amelyek a szegényekkel, a tehetetlenekkel és a szűkölködőkkel való törődésről beszélnek.
VI ÉLET AZ IGAZSÁGBAN	• A tanulók serkentése az igazság iránti vonzalomra, és egyben Isten iránt is, aki maga az igazság forrása; • Felvilágosítani a tanulókat, hogy az igazság ellen a legnyilvánvalóbb vétek/sérelem a hazugság, mások megszólása és az átok; • A kritikus tudat fejlesztése a média fontosságáról a mai világban; • Megismerni Krisztust, mint a teljes igazságot, ami megszabadít.	• felfogni az emberek közötti őszinteség és igazságszeretet fontosságát; • megérteni a hamis tanúság, a hazugság és a hamis eskü negatív következményeit a személyre és a társadalomra; • állást foglalni az igazság mellett személyes és társadalmi távlatokban; • meglátni az igazság eltitkolása, a tények hamis bemutatása és az igazsággal való visszaélés veszélyét, ami a tömegtájékoztatás eszközein keresztül nyilvánul meg; • megérteni a keresztény erkölcs igazsághoz való hozzáállását; • elfogadni Jézus példáját és útját az élet és az igazság fontosságának kiemelésében.	32. Az igazságban járni; 33. "Az igazság megszabadít"; 34. Jézus Krisztus - az igazság teljessége; 35. Jézus igazságútja - mindennapi tanúságtétel és a vértanúság ereje; 36. A feldolgozott tanegység ismételése és az év végi osztályzatok lezárása.	• különböző újságcikkek és üzenetek összegyűjtése, amelyek a mindennapi élet kérdéseivel foglalkoznak, majd ezen üzenetek valóságának és teljességének elbírálása/elemezése; • problémahelyzet kialakítása és vita a következő ellentétről: igazság és hazugság a személyes és a társadalmi életben; • fontos fogalmak elemzése, értelmezése és jelentősége az ember mindennapi és keresztény életének függvényében: hazugság, hamis tanúság, hamis eskü, igazvolt, igazságszeretet; • szerepjáték; rövid esszéírás; • elemezni és elbírálni Krisztus igazsághoz való hozzáállását és vázlatot készíteni a keresztény útról a Krisztusi igazságban és szabadságban; • tapasztalatok összegyűjtése olyan személyektől akik már voltak valamilyen elküldött vallási

				csoportban/szektában és elhagyták azt; • összefoglalni az új vallási mozgalmak és szekták főbb jellemzőit; táblázatban kimutatni; • különbség a Biblia és a meditáció használatánál a kereszténységben, illetve más vallási mozgalmakban, szektákban.
--	--	--	--	--

AJÁNLOTT IRODALOM:

BIBLIA: Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás, Szent István Társulat, Budapest 2010

A Katolikus Egyház Katekizmusa, Szent István Társulat, Budapest 1994

Herbart, H. **Bibliai Lexikon**, Apostoli Szentszék Könyvkiadója. Budapest 1989

A II, Vatikáni Zsinat tanítása, Szent István Társulat, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest

Pinckares, S. **A keresztény erkölcszociológia forrása**, Paulus Hungarus/Kairosz, Martonvásár 2001

Gaizler, Gy, -Nyéki, K. **Bioetika**, Gondolat, Budapest 2003

KORRELÁCIÓ MÁS TANTÁRGYAKKAL/MODULOKKAL

1. Anyanyelv és irodalom
2. Polgári nevelés
3. Elbeszélés
4. Földrajz
5. Képzőművészeti és zenei kultúra

A tantárgy neve:	Hitoktatás - katolikus hittan
Évi óraszám:	32
Osztály:	Negyedik

TÉMA	CÉL	KIMENETEL A témát befejezve a tanuló képes lesz:	AJÁNLOTT TARTALMAK TANEGYSÉGENKÉN T	A TANTERV MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA
I A MAI EMBER AZ ISTEN KÉRDÉSE ELŐTT	• Felkelteni a tanulók érdeklődését az Istenbe vetett hit nehézségeinek megvitatására a mai kor emberénél;	• megmagyarázni és különbséget tenni a szekularizáció és a szekularizmus között; • felismeri a környezetében	1. A tanterv és a tanmenet ismertetése; 2. A hitetlenség kihívása - a mai ember Istennel kapcsolatos nehézségei; 3. A jelen kor	• elbeszélgetni a jó Isten jelentéséről egyes, bennünket körülvevő emberek életében; színi- vagy pantomim játékkal bemutatni a

	• Megmagyarázni a vallás iránti közömbösséget (haszonelvűség, hedonizmus, konzumerizmus, relativizmus) és az ateizmust; • Szétválasztani a következő kapcsolatokat a mai kor emberénél: hit és szabadság, szabadság és függőség; • Megmagyarázni a megtapasztalt keresztény lelki élet különlegességét és hitelességét; • Megmagyarázni Isten személyes felismerését az egymástól merőben ellentétes keresztény és nemkeresztény tapasztalatokon és értelmezéseken át. • Közelebbi magyarázatot adni az ember szabad akarata (szabadsága) és a gonosz, a szenvedés jelenlétére, melyet Isten megenged - Ter 2; • Megmagyarázni Krisztus útját a szenvedésen és a kereszthalálon át a feltámadásig, mint Isten választását a szenvedés kérdésére; • Felsorolni és megmagyarázni az Isten létét igazoló tényeket.	jelentkező ateista vallásértelmezéseket ; • képes megkülönböztetni a deklaratív és funkcionális vallásosságot az igazi, mélyen átélt vallásosságtól; • képes felismerni a postmodern kultúra hatásait (szubjektívizmus, fragmentizmus) az ember vallásosságára; • képes felismerni a vallásosság területén jelentkező új kérdéseket; • átgondolja személyes kapcsolatát az Istennel és felismeri azokat a hatásokat, amelyek ezt befolyásolják; • felsorolja és megmagyarázza azokat az okokat, módokat melyek elferdítve tárják fel, mutatják be Istent • felsorolja az új vallási mozgalmak főbb jellemzőit és keresztény szempontból értékeli azt; • felismeri a gonosz és a szenvedés jelenlétét a világban, mint annak a klasszikus kérdésnek az okát, amely Isten mindenhatóságát, jóságát és igazságosságát kérdőjelezi meg; • belátja az értelemmel megalapozott hit ésszerű és érzelmi	vallásossága és azok kérdései; 4. Elképzeléseink Istenről, Isten-képek; 5. A szent(ség) megtapasztalásának keresése és az új vallásosság; 6. Isten-képünk szembesítése a világban tapasztalható szenvedéssel és rossz-szal (gonosz-szággal); 7. Isten létét igazoló tények.	haszonelvűség jelentését; • klasszikus valláskritikai írásokat elemezni (Feuerbach, Marx, Nietzsche, Freud); személyes véleményezést írni róluk; • példákat találni napjainkban a vallásosság és álvallásosság iránti igényre; • lelki- vagy lelkiesség fogalmakat tartalmazó szövegeket keresni az interneten; • tömören bemutatni a keresztény lelki élet jellemző vonásait; • az irodalomban található Isten-képeket összehasonlítani a bibliai kinyilatkoztatás által megtapasztalt Istennel; • próbálkozzam egy saját Isten-kép leírásával; • elmélkedve fontoljam meg a szembesülésemet a gonosszal és a szenvedéssel; • bibliai szövegeket keresni Jákobnál a szenvedés elfogadásáról, valamint Krisztus kínszenvedéséről és haláláról az emberiség megváltásáért; • leírni a gyermeki vallásosságom és a mostani vallásosságom közötti különbségeket; • olyan költői és bibliai szövegeket keressünk, melyek arról szólnak, hogy Isten mindig különb, mint a mi elvárásaink.
--	---	---	--	--

		jelentését életünkre; • belátja, hogy Isten fölülmúl minden emberi elképzelést.		
II BIBLIAI ISTEN- KÉP ÉS A MEGTAPASZTAL T ISTEN	• Megmagyarázni Isten megismerésének folyamatát az Ószövetségben: Ábrahám törzsi Istenétől, egészen az univerzális Istenig, akit a próféták hirdettek; • Felsorolni és megmagyarázni az ószövetségi Isten-kép fő jellemzőit, főként Isten nevének kinyilatkoztatásáért (Kiv 3,13-15); • Megmagyarázni a Jézus tanítása és tettei által megismerhető Isten-kép újdonságát; • Megmagyarázni Jézus fiúi viszonyát az Istennel való kapcsolatából; • Utolni az Újszövetség kulcsfontosságú részeire, amelyek a Háromszemélyű Egy Isten kinyilatkoztatásáról szólnak; • Felsorolni a keresztény ember Istennel való találkozásának mai lehetőségeit és módjait; • Megmagyarázni a szentségek lényegét és jelentőségét a keresztény életben, mint az Istennel és az emberekkel való találkozás jeleit; • Megismertetni a	• megérti, hogyan tapasztalta az izraeli nép Isten és a nép valamint Isten és az egyén szövetségi viszonyát; • hogy nyitott legyen Isten egyetemes atyaságára Jézusban és testvéri kötelékre embertársainkban; • megérti Isten szavát, mint kivételezett, megszentelt helyet az Istennel való találkozásra; • megérti az imát, mint az egyén és a közösség találkozását Istennel; • megérti a szentségeket, mint az Istennel való találkozás hatásos jeleit; • megérti, hogy az Egyház az Istennel való találkozás elkerülhetetlen helye; • megérti, hogy a keresztény embertársaiban ismeri fel és találja meg Istent; • Istent úgy éli meg, mint azt, aki a megbocsátásban menti meg, azaz üdvözíti, és lehetőséget ad az újrakezdésre; • felismeri a keresztény Istentapasztalást a szentek és a hitvallók életében (szent Ágoston, Assissi szent	8. Isten az Ószövetségi hit tanúságtételében; 9. Isten az Újszövetségi hit tanúságtételében; 10. A rejtőzködő Isten jelenléte a keresztény életben; 11. Isten megtapasztalásának keresztény útjai (Szentírás, imádság, szentségek, Egyház, események az életéből); 12. Bibliai elbeszélések az Istentől való elfordulásról majd a visszatérésről; 13. A szentségekben megtapasztalható Isten - történelmi áttekintés; 14. A szentségekben megtapasztalható irgalmas Isten napjainkban; 15. Isten a keresztény szentek és a hit tanúinak megtapasztalásában; 16. A feldolgozott témakörök ismételése; 17. A félévi osztályzatok lezárása.	• összefoglalót készíteni az eddigi ismeretek alapján Ábrahámról, Mózesről és a prófétákról; • elmélkedni Isten kinyilatkoztatásáról az Ószövetségben és Isten nevének közléséről; • egy képzőművészeti alkotás segítségével, mely Jézust ábrázolja a hegyi beszédek, leírni azokat a legfontosabb üzeneteket, amelyekkel kinyilatkoztatja Istent az embereknek; • megtalálni és áttekinteni azokat az Újszövetségi helyeket, melyek bemutatják Jézus különleges fiúi viszonyát Istennel; • megnézni a Passió c. filmből azt a részletet, ahol Jézus arám nyelven szólítja Istent: Abba; • az Emmauszban történt esemény evangéliumi elbeszélése alapján levonni a következtetést Isten közöttünk levő rejtett jelenlétéről napjainkban; • szemantikusan bemutatni a szentségek jelentőségét a keresztény életben; • megtalálni azokat az újszövetségi részeket, melyben Jézus kiegyenlíti magát a felebaráttal; • kielemezni azokat a szentírási részeket, melyek Isten irgalmasságáról és megbocsátásáról

	szentek életének példáján Isten megtapasztalását (szent Ágoston és Assissi szent Ferenc élete).	Ferenc); • gyakorolni, Isten hívó szavára igennel válaszolni.		szólnak; • megkeresni egy művészi alkotást Isten megbocsátásáról és kielemezni; • elbeszélgetni arról az emberi igényről, hogy meggyőnjon és újrakezdhesen; • beszélgetni a hasonlóságról szent Ágoston és ismerőseink hit útja között; • Szent Ferenc életéből megnézni egy film részletet; • ellátogatni a ferences rendházba; • meghallgatni Szent Ferenc imáját (A teremtmények éneke) és elemezni.
III EMBERI MUNKA ÉS AZ ALKOTÁS	• Megmagyarázni a hivatás és a foglalkozás közötti különbséget és összefüggést; • Tudatosítani a feladatokat, melyekre a keresztségben küldetést kaptunk; • Kifejteni a munka bibliai értelmezését valamint az ember Istenhez való hasonlóságát; • Megmagyarázni a szükséges összefüggéseket a munka, az igazságosság és a szolidaritás között a keresztény szociális tanításban, valamint a munka értékét a mai neoliberális kapitalizmusban; • Áttekinteni a munkanélküliség problémáját (annak okait, következményeit és a munkához való jogot);	• felismerni az összefüggést a személyes képességei és az élethivatása között; • kritikusan áttekinteni azokat a negatív társadalmi jelenségeket, melyek az igazi értelemben vett munkától való elidegenedés következtében alkultak ki; • belátni az igazságos társadalmi viszonyok szükségességét és keresni azok előmozdításának módjait; • úgy értelmezni az igazságosságot, mint az ember iránti tisztelet kifejezését; • belátni, hogy a szükségben levőkről való gondoskodás (irgalmasság cselekedetei) és a szolidaritás tudata a keresztény identitás fontos	18. Keresztény munkaszemlélet; 19. Igazságosság és szolidaritás; 20. Munka etika, üzleti etika; 21. Törődés az közjóval és a keresztény béketörekvések.	• két oszlopban felírni a hivatásokat és a foglalkozásokat, majd elbeszélgetni miért ezt az oktatási intézményt választotta; • felsorolni a személyes képességeket és hajlamokat, és összefüggésbe hozni a feladatunkkal az életben; • kiválasztani és bemutatni a Laborem exercis kezdetű enciklikából azokat a részületeket, melyek az emberi munka fontosságáról és az ember munkára való jogának megalapozásáról szólnak; • a Bibliai konkordanciában és a Bibliai-theológiai szótárban megkeresni azokat a helyeket, melyek az emberi munkáról szólnak és ezek alapján levonni a következtetést a munka bibliai értelmezésére;

	• Megmagyarázni a munka etikát; • Megmagyarázni a személyes- és a közjó fogalmát; • Megmagyarázni az ószövetségi "salom" kifejezést és megmagyarázni a béke keresztény fogalmát.	meghatározója; • meglátni a nem etikus viselkedés következményeit a gazdaságban; • odafigyelní a közjó előmozdítására és úgy fogja föl, mint saját kötelességét; • felismerni az igazságot, igazságosságot és békét, mint az általános jó felé vezető utakat.		• átelemezni a munka értelmezését a pápák szociális enciklikáiból; • áttekinteni, hogyan függnek össze a parancsolt keresztény ünnepek, a munkások és béresek méltóságának védelmével; • különböző példákat felsorolni a szolidaritást vállalók és a Caritas szervezetben tevékenykedők segítségnyújtásáról és együttérzéséről a gyengék és szűkséget szenvedők iránt; • az interneten megkeresni a pápa üzenetét a béke világnapjára (október 1.); • békével kapcsolatos üzeneteket keresni a Szentírásból és ezek alapján leírni a bibliai értelemben vett békét; • letisztázni a béke fogalmát, mint ajándékot és mint feladatot.
IV A TUDOMÁNYOS-TECHNIKAI FEJLŐDÉS KIHÍVÁSAI	• Felsorolni és megindokolni a jelentőséggel bíró felfedezések és technológiai előrehaladások előnyeit és veszélyeit; • Fölfedni a tudományos felfedezések relatív és részleges voltát; • Rámutatni és megmagyarázni a tudás és a bölcsesség közötti különbségre; • Rámutatni a globalizáció előnyeire és veszélyeire; • Megtanulni az	• megérteni a tudás és a tudomány fontosságát az emberiség fejlődése és előrehaladása érdekében; • felelősséget vállalni és közreműködni a tudományos-technikai fejlődés okozta kérdések megoldásában; • észrevenni a tudományok ideologizálásának veszélyét; • elfogadni a keresztény állásfoglalást a médiák felhasználásáról; • pozitív állást	22. A tudás hatalma és a jövő; 23. Informatizációés globalizáció; 24. A tudomány egy jobb élet szolgálatában; 25. Törődés a környezettel; 26. Összefogással a haladásért	• megtalálni és elemezni különböző definíciókat a tudásról és a tudományról; • példákat említeni a tudomány ideologizációjáról; • csoportos beszélgetés formájában megoldást keresni, hogy az oktatás és a tudás minden ember számára elérhető legyen; • információkat gyűjteni a globalizáció előnyeiről és hiányosságairól; • keress olyan fontos híreket, melyek miatt manapság biológiai forradalomról beszélünk; • elemezni olyan

	információs eszközök kritikai megközelítését; • Megmagyarázni az igazság keresztény értelmezését és a keresztények igazság iránti felelősségét; • Felhívni a figyelmet az új egészségügyi technológiák jótékony hatására, ugyanakkor az ezekkel való visszaélésekre is; • Felhívni a figyelmet az emberiség haladására az individualizáció felé, ugyanakkor állást foglalni az emberi közösség megőrzése és fejlesztése mellett.	foglalni az emberiség azon törekvése mellett, hogy javítsanak az élet minőségén; • felismerni a különböző módokat egy emberibb világ megteremtéséért; • felismerni a keresztény humanizmus különlegességét; • megérteni a keresztény etika elvárásait, mint a felelősség felvállalásának serkentését; • fejleszteni az Isten előtti felelősségtudatot a teremtett világért; • belátni az individualizmus végzetes következményeit; • megérteni az individualizmus és az erkölcsi szubjektivizmus viszonyát; • megérteni a szoros összefüggést Isten országa és az egy emberibb világot kialakító keresztény törekvés között.		egyházi dokumentumokat, melyek a genetikai mérnökséggel szembeni keresztény álláspontot képviselik; • átelemezni saját életmódunkat és elbeszélgetni a berögzött viselkedések változtatásáról; • megkeresni és átelemezni ökológiai egyesületek programjait; • elbeszélgetni az individualizmus következményeiről; • újszövetségi írásokat keresni a keresztény összetartozásról ahogy Krisztus elvárja és összehasonlítani a saját tapasztalatainkkal.
V A JÖVŐBE VETETT KERESZTÉNY REMÉNY	• Tudatosítani azokat a félelmeket melyeket átél a mai kor embere a jövő bizonytalansága miatt; • Megismerni különböző megjövendőlt jövőképeket; • Megismerni az okokat és felsorolni azokat a helyzeteket melyekben apokaliptikus látomások és	• megvizsgálni a személyes állásfoglalását a jövő várására vonatkozóan; • megérteni az apokalipszis kifejezést és felsorolni mi jellemzi az apokaliptikát, mint irodalmi műfajt; • felsorolni a legfontosabb bibliai apokaliptikus képeket és üzeneteket; • megélni a bibliai	27. A jövő várása világi szempontból; 28. Eszkatologikus és apokaliptikus szövegek a Bibliában; 29. Az ember szembesülése a vég kérdésével; 30. Keresztény remény a bevégeztetésre: új teremtmény, feltámadás és örök élet; 31. A feldolgozott témakörök ismétlése; 32. Évvégi osztályatok	• röviden megfogalmazni a jövőre vonatkozó vágyainkat és reményeinket, valamint a jövővel szembeni személyes félelmeinket; • Részleteket nézni az "Apokalipszis ma" (2001.) c. filmből és felsorolni miért kapta ezt a címet; • részeket olvasni a Jelenések könyvéből és a Szentírás más apokaliptikus írásaiból és megbeszélni a világi

	jövendölések jelentkeznek; • Megismerni a bibliai apokalipszis jellegzetes üzenetét; • Megismertetni a keresztény álláspont fő jellemzőit az emberi élet végéről és a világ végéről; • Megérteni a parúzia jelentését és megmagyarázni a Krisztus újbóli eljövételébe vetett keresztény reményt; • Megismerni a bibliai alapokat és az időszerű keresztény eszkatológiát.	üzenet felszabadító erejét, az isten gondviseléséről és a jó győzelméről; • meglátni az emberi érzések és kérdések széles táráát a személyes és egyetemes véggel szemben; • megkülönböztetni a egyéni és az általános utolsó ítéletet; • bizalmat táplálni Isten iránt, aki az emberiség javát akarja; • belátni a felelősségteljes élet szükségességét és a jóban való buzgólkodást; • felfedni az eszkatológikus témák jelentőségét a képző-, zene-, a film- és a színművészetben, valamint az irodalomban; • elválasztani a keresztény tanítást a mennyországról, a poklóról és a tisztítótűzről, a mai népszerű és elferdült bemutatástól; • felismerni Krisztus feltámadásának jelentőségét a mi feltámadásunk szempontjából; • felismerni, hogy az Isten szeretetébe vetett remény és bizalom az alapvető keresztény álláspont a végső dolgok tekintetében.	lezárása.	és a bibliai apokaliptika közötti különbségeket és hasonlóságokat; • megnézni, meghallgatni és kielemezni a világ végével foglalkozó művészi alkotásokat; • összehasonlítani különböző vallások az ember radikális felelősségével és a halál utáni ítélettel foglalkozó szövegeit; • újszövetségi olvasmányokat elemezni Krisztus újbóli eljövételéről, és tömören bemutatni a Krisztus parúziájába vetett keresztény hitet; • elbeszélgetni az Isten-képünkéről és az érzésekről melyek eltöltenek a Krisztussal való személyes találkozáskor földi életünk végén; • művészi alkotásokat elemezni, melyek az utolsó dolgokról szólnak keresztény módon; • elmélkedve felolvasni azokat a Szentírási részeket, melyekben Jézus feltámadásáról és az Atyjához költözésről beszél, megüzenve: "Elmegyek, hogy helyet készítek nektek"; • Mária mennybevételének képét elemezni; • az egyházi dokumentumok alapján tömören bemutatni: mit hisz az Egyház Máriáról.
--	---	---	------------------	---

AJÁNLOTT IRODALOM:

BIBLIA, Ószövetség és Újszövetség,

Katekizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, 1994.

Biblijski priručnik - Mala enciklopedija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1980.

Dokumenti - II Vatikanski sabor, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1980.

Benedikt XVI: **U nadi spašeni**, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008.

Hering, B: **Kristov zakon (1-3)**, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1986.

Pranjić, M.: **Religijsko-pedagoški-katehetski leksikon**, Katehetski salezijanski centar, Zagreb. 1991.

Svjetlom vjere, udžbenik katoličkog vjeronauka za četvrti razred srednjih škola, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2009.

Pakozdi István-Illéssy mátyás-Gallay Lászlóné, **Liturgika és alapvető hiltan, Hittankönyv a közepiskolák 12. Osztáya számára**, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 2012.

KORRELACIÓ MÁS TANTÁRGYAKKAL/ MODULOKKAL:

1. Magyar nyelv és irodalom
2. Filozofia
3. Polgári nevelés
4. Történelem
5. Szociológia
6. Pszichológia
7. Képző- és zeneművészet

Verska nastava - slovačke evangeličke crkve a.v.

Prvi razred

Назив предмета:	Верска настава - словачке евангеличке цркве а.в.
Годишњи фонд часова:	37
Разред:	Први

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I - УВОД 1. Уводни час 2. Понављање кључних појмова и садржаја обрађених у основној школи	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	- моћи да сагледа садржаје врске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве у току 2. године средњошколског или гимназијског образовања; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива верске	Специфичности верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве у средњој школи и гимназијама; - Рекапитулација обрађених садржаја о Богу, Цркви као богослужбеној заједници,	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихеза не постоји ради гомилања информација ("знања о вери"), већ као настојање да се учење и искуство

		наставе Словачке евангеличке а.в. цркве обрађеног у претходном разреду школовања.	хришћанском животу.	Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II - СМИСАО И ВРЕДНОСТ ЧОВЕКОВЕ ЕГЗИСТЕНЦИЈЕ 3. Смисао живота	- Усмеравају ученике да схвате властиту вредност у смислу свог постојања; - Да буду свестни одговорности за свој живот и поступке.	- разумети могуће сагласје научних теорија и хришћанског погледа на Постанак; - схватиће да је део Божјег плана; - схватити вредност људског живота; - способан вредновања, оцењивања и критике; - свестан величине Божјег створења, и Божјег плана.	- библијске цитате који говоре о животу и његовом смислу са Божје тачке гледишта. Пример библијских цитата је: Прва Мојсијева 1, 30; 2, 7; 2, 9; 3,14; 3,22; 3, 24	Катихета (вероучитељ) би требало да стално има на уму да је катихеза сведочење Истине, проповед Истине и увођење у Истину кроз Цркву као заједницу љубави. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по
III - БИБЛИЈА 4. Извор вере и правило живота 5. Чињенице и занимљивости. 6. Како разумети Библију. 7. Ширење Библије 8. Структура и средиште Библије 9. Практична употреба Библије	- Представити Библију као Божју снагу која је потребна када тражимо смисао живота са правим вредностима и са циљем у вечности; - Истаћи то да Библија може мањати наше животе; - Освајање напредног знања о Богу на основу темељног изучавања Библије и њене поруке; - Припремити ученике за самосталну употребу Библије; - Научити ученике оријентацији у Библији и употребљавати је као сретство састанка са Богом; - Освајање основних појмова о значају Библије као Божје речи која постаје духовна храна хришћана и простор за састанак са Богом	- схватити Библију као извор живота, правде и снаге; - бити у стању да у Библији тражи одговоре на своја лична питања и питања из свакодневног живота; - моћи да објасни процес постанка библијских књига и канонизације; - разумети да аутор Библије је Бог, који је посретством Светога Духа инспирисао њене људске ауторе; - знати да пронађе одређени стих у Библији; - знати да сврстава књиге Библије према садржају; - разумеће да средиште Библије	- рад са даним текстовим из дате литературе: Andrej Beredi, biskup: Príprava ku konfirmácii. Miroslav Hvoždara: Verím a sľubujem, Tranoscius 1997 Daniel Veselý: Dejiny kresťanskej cirkvi, Tranoscius 1997 - библијски текстови Јеванђеље по Матеју 4,4 или Јеванђеље по Луки 4,4	темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. У програму верске наставе садржаји и исходи су дефинисани с обзиром на чињеницу да иако је циљ верске наставе пружити ученику одређене информације и знање превасходно ученика треба усмеравају да схвате јеванђеље Исуса Христа, уз то изграђивати и продубљивати хришћанску веру у оријентацији на хришћанске вредности и знати их примењивати у

		је јеванђеље Исуса Христа; - примити Библију као средство живота, истине и снаге; - проналазити у Библији одговоре на лична питања и питања из свакодневног живота; - знати да се сналази са помоћним средствима при раду са Библијом		личном животу. Врсте наставе: Настава се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (35 часова) - практична настава (2 часа) Место реализације наставе: - Теоријска настава се реализује у учионици - Практична настава се реализује у цркви
IV - ХРИШЋАНИН И МОЛИТВА 10. Нужност молитве 11. Молитва у Библији Молитва Оченаш 12. Како Бог одговара	- Формирање сазнања да комуникација са Богом је веома важна Продубљивање и подстицање личне вере и духовног раста; - Упознавање разних начина комуникације са Богом; - Водити ученика ка схватању да молитва Оченаш служи као узор за наше молитве; - Учвршћивање свести код ученика да Бог слуша наше молитве.	- схватити потребу комуникације са Богом - знати различите облике молитве- личну, у заједници, литургијску - знати да објасни какав треба да буде садржај молитве - знати на примерима библијских личности приказати различите начине комуникације међу Богом и човеком - знати да једноставно карактерише књигу Псалма - знати напамет неколико стихова из књиге Псалма - знати где се у Библији налази молитва Оченаш - знати у смислу Малог катехизма да објасни садржај појединих делова молитве Оченаш - схватити да Бог слуша наше молитве и	- библијски текстови: Прва књига Мојсијева 28, 10-22 - Друга књига Мојсијева 3, 1-22 - Јеванђеље по Матеју 26, 36-46 - Дела апостола 16, 19-34 - Мали катехизмус Др. Мартина Лутера	Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе: - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве којима група располаже. - Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе која својом динамиком подстиче ученике на

		одговара на њих према својој вољи: да, не касније		истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.
V - ЦРКВЕНА ГОДИНА 13. Симболичко представљање 14. Црквене године 15. Карактеристике појединих делова Црквене године	- Упознавање са Црквеном годином и њеним значајем за духовни живот у цркви; - Упознавање појединих карактеристика и празника у Црквеној години	- познати симболички приказ Црквене године и њен изражај у историји спасења - знати да именује поједине делове Црквене године - познати литургијске боје везане за Црквену годину - знати садржај и значај појединих делова - успева да наброји презнике појединих делова - каже њихов садржај и објасни њихов значај - знати да у Библији пронађе догађај за који се веже празник у Црквеној години - умети да исприча садржај библијских догађаја који се вежу за поједине делове Црквене године	- рад са датом литературом: - Miroslav Hvožd'ara: Verím a sľubujem	- Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе - узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких
VI - ЦРКВЕНА ЛИТУРГИЈА 16. Бог се јавља човеку 17. Недеља - дан свечаног одмора 18. Потреба заједништва 19. Развој црквене литургије 20. Поредак литургије 21. Евангеличка песмарица и остале црквене књиге	- Усмеравати ученике ка схватању да Божја реч припада у живот човека и да је потебна при налажењу смисла живота; - Упућивати ученике да буду свесни значаја одмора у животу човека; - Истаћи значај недеље за вернике; - Водити ученике ка разумевању значаја хришћанске заједнице; - Упознавањем развоја литургије ученике	- познати библијске догађаје где се Бог обраћа човеку - разумети да у Исусу Христу Бог се снизио ка човеку - умети да објасни значај одмора за човека - разумети да је потребан дан који је одвојен за Бога - знати да објасни значај недеље за хришћане	- рад са датом литературом: Симболичке књиге и песмарица Ev.a.v. crkve (Група аутора: Spevník evanjelickej cirkvi na Slovensku).	- Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као

22. Простори за Богослужење	заинтересовати за праћење литургије; - Бити свестан стварности да литургија има свој поредак - Упознати ученике са књигама које се употребљавају за време литургије; - Бити свестан значаја храма Божјег за живот црквене заједнице	- разумети значај хришћанске заједнице за свој живот - знати укратко да опише развој литургије-библијско раздобље првих хришћанских заједница - познати поредак недељног литургија - знати да помоћу недељне књиге састави литургије са избором одговарајућих песама - знати да каже историју настанка и развоја књиге песама - знати да именује и остале књиге које се употребљавају у литургији (Агенда, Пашије, Фунебрал) - схватити значај храма за верски живот заједнице; - знати да наброји делове уређења евангеличких храмова - разумети да храмом Светога духа је наше срце		простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе: Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; Оцењивање: Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама: 1. Смисао и вредност човекове егзистенције (2)
VII - ДОГМАТИКА-КРЕДО 1. члан 23. Апостолска вероисповест 24. Вера 25. Какав је Бог	- Усвајање основног учења евангеличке а. в. Цркве; - Упознавање потребе и значаја Апостолске вероисповести; - Подстицање личне вере и поверења; - Усађивање основног учења евангеличке цркве; - Ученика водити ка темељном познавању и бредновању вере у Свето Тројство;	- познати текст апостолске вероисповести - знати да образложи значај и потребу егзистенције ове вероисповести - знати да објасни како је Кредо настало - познати и остала екуменска Крета - бити у стању да дефинише	- Символичке књиге евангеличке цркве. - V bludisku sveta, autori: ThDr. Jana Bosáková. Doc.ThDr. Peter Gažík, PaedDr. Monika Záviš, PhD., Tranoscius 2013, страна 15-17 - Устав Словачке евангеличке а.в.	

	- Схватање и развијање појмова и савлађивање система знања који се односи на веру у Бога	појмове: вера, поглад на свет, конфесија, вероисповест - разумети да мора да заузме став према вери, Ученик - схватити да људске представе Бога проузрокују нетачне ставове према животу - схватити Бога као свог Творца, личног Спаситеља, Помагача у свакодневном животу	цркве у Србији (и Црној Гори), издање.	2. Библија (8) 3. Хришћанин и молитва (4) 4. Црквена година (2) 5. Црквена литургија (8) 6. Догматика - кредо (3) 7. ЕЦАВ (3) 8. Религионистика хришћанске цркве (4) Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.
VIII - ЕЦАВ 26. Основне информације о ЕЦАВ 27. Црквена општина	- Објаснити основне принципе евангеличке цркве, тако да су ученици у стању применити их у свом животу; - Представити евангеличку цркву као духовну заједницу, који пружа све што верник треба за свој живот у вери и духовни раст	- разумети уређењу и структури СЕАВЦ - знати да дефинише појмове Црквена општина, сениорат, црква - познати црквене представнике - знати да опише и критички оцени рад у црквеним општинама - разумети потребу служења својим бљижним - разумети одговорност цркве и своје властите одговорности за презентовање и своје вере	- Симболичке књиге Евангеличке а.в. цркве - Устав Словачке евангеличке а.в. цркве у Србији (и Црној Гори), издање: Бискупско звање-	
IX - РЕЛИГИОНИСТИКА ХРИШЋАНСКЕ ЦРКВЕ 28. Увод 29. Православна црква 30. Католичка црква	- Упознавање религионистике као научне дисциплине; - Гајење позитивних ставова према другим црквама на основу заједничких елемената са евангеличком црквом	- знати шта је религионистика, шта истражује и како се дефинише појам вероисповест - умети да се оријентише у изразима вероисповести око себе - знати да опише	Помоћне литературе, текстови који ће приближити ученицима православну и католичку цркву.	

		учење и пракс православне цркве - знати да опише учење и пракс католичке цркве		
--	--	---	--	--

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Словачки језик и књижевност
2. Историја
3. Ликовна култура
4. Музичка култура
5. Екологија
6. Психологија
7. Социологија
8. Философија
9. Грађанско васпитање

Drugi razred

Назив предмета:	Верска настава - словачке евангеличке а.в. цркве
Годишњи фонд часова:	37
Разред	Други

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I - УВОД 1. Уводни час 2. Понављање кључних појмова и садржаја обрађених у основној школи	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и начином реализације верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању.	- моћи да сагледа садржаје врске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве у току 2. године средњошколског или гимназијског образовања; - моћи да уочи какво је његово предзнање из градива верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве обрађеног у претходном разреду школовања.	Специфичност верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве у средњој школи и гимназијама; - Рекапитулација обрађених садржаја о Богу, Цркви као богослужбеној заједници, хришћанском животу.	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихеза не постоји ради гомилања информација ("знања о вери"), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. Катихета (вероучитељ) би требало да стално има на уму да је катихеза сведочење Истине, проповед

				Истине и увођење у Истину кроз Цркву као заједницу љубави.
II - СВЕДОЦИ ВЕРЕ - СТАРИ ЗАВЕТ 3. Аврам 4. Мојсије 5. Гидеон, Самсон 6. Рут 7. Изаија, Јеремија 8. Данило 9. Јестира 10. Јона 11. Самуило, Давид 12. Соломун 13. Илија 13. Јов	- Ученици ће разумети да и човек који није савршен може да буде Богом употребљен за велика дела; - Ученици ће схватити да удаљавање од Бога и приклањање свету доноси казну од Бога; - Ученици ће схватити да и они који немају "чисто верско порекло" са погледа околине имају место у Божјем плану; - Ученици ће упознати и схватити опасност идолатрије у животу човека и друштва; - Ученици ће схватити да мука у животу човека доноси вреднији живот; - Показати ученицима да да је патња у животу неизоставна и помирити се са проблемом патње и невиног човека; - На примеру великих пророка ученицима објаснити значај верности Божјем поверењу у животу човека; - На примеру Данијела ученицима објаснити да Бог има у својим рукама и нерешиве животне ситуације; - Показати ученицима на чињеницу да у Библији и жене имају своје властито духовно послање; - Схваћати да се и верник може наћи у духовној кризи, зато је	- познати основне биографске податке библијске личности; - знати да на мапи покаже трасу путовања Аврама у Палестину; - знати да објасни оправдање вером Посл. Римљанима - 4.; - знати да на библијској мапи покаже трасу путовања из Египта у Обећану земљу; - знати да објасни каква опасност прети онима који оду од Господа и живе са осталим светом; - знати да објасни појам судија; - знати да објасни да Рут упркос "нечистог" порекла Моавке има место у родослову Исуса Христа; - знати да објасни појам пророк у библијском смислу; - знати да оцени значај Божијег позива у животу човека; - знати на једноставни начин да опише месијашке прогнозе пророка Изаије; - знати да објасни појам апокалипса; - знати да оцени важност хришћанске вере "све до гроба"; - схватити живот јеврејског народа	- одговарајући библијски текстови; - Библијски атлас; - инсерти из филма о Авраму; - презентације; - инсерти из филма о Мојсију; - инсерти из филмова о Гидеону и Самсону; - инсерти из филма о Рут; - инсерти из филма о Илији; - инсерти из филмова о Самуилу, Давиду и Соломону; - инсерти из филма о Изаји и Јеремији - презентација; - инсерти из филма о Данилу; - инсерти из филма о Јестири;	На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. У програму верске наставе садржаји и исходи су дефинисани с обзиром на чињеницу да иако је циљ верске наставе пружити ученику одређене информације и знање превасходно ученика треба усмеравати да схвате јеванђеље Исуса Христа, уз то изграђивати и продубљивати хришћанску веру у орјентацији на хришћанске вредности и знати их примењивати у личном животу. Врсте наставе: Настава се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (35 часова) - практична настава (2 часа) Место реализације наставе: - Теоријска настава се реализује у учионици - Практична настава

	потребно свакодневно покајање; Упознати како грозне могу бити последице греха али и снагу покајања.	кроз очи жене; - знати да објасни значај јеврејског празника Пурин; - знати да опише потребу властити духовни идентитет у разноврсном верском окружењу; - се упознати са основним биографским подацима библијске личности; - познати последице непослушности према Богу; - схватити да се Бог за њега брине и у тешким животним ситуацијама и зна значај и потребу молитве у животу; - знати да објаснити проблем теодицеи; - зна о нутности помагати онима који се нађу у патњи; - знати на примеру Ане да објасни снагу молитве; - знати да објасни појам пророк у библијском смислу; - знати на библијској мапи показати краљевство Давида и Солому;		се реализује у цркви Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе: - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве којима група располаже. - Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. - Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имајући у виду
III- ДОГМАТИКА - ЖИВОТ ИСУСА 14. Историјска личност 15. Исус као прави Бог 16. Исус као	- Карактеризовати раздобље живота Исуса Христа у условима Римске империје; - Упознавање догми о личности Исуса Христа као и места у Библији које говоре да је Исус Бог; - Ученици спознају да	- знати раздобље у којем је живео Исус; - знати поједине грубе становника из раздобља Исуса (фарисеји, садукееји, књижевници); - знати да наброји неколико	- одговарајући библијски текстови; - Библијски атлас; - инсерти из филмова о Исусу; - презентације; - Етичка читанка за омладину (Etická čítanka pre mládež), стр.54 (Kristus Ježiš); - Етичка читанка за	се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имајући у виду

прави човек 17. Исус - обећан Месија 18. Исус - наш Спаситељ 19. Живот Исуса Христа 20. Исусово учење	Исусово проживљавање људских емоција и осећаја било реално и у потпуности доказује величину Божје љубави према нама; - Ученици уочавају разлике између месије којег су очекивали Јевреји и Исуса Христа - Учвршћивање сазнања да је Исус Христа наш Спаситељ; - Ученици ће бити свесни личне ситуације, властитог греха и потребе Божјег опроста у Исусу Христу; - Ученици ће се упознати са хронологијом основних догађаја Исусовог живота; - Ученици ће упознати и схватити начин Исусове комуникације са људима.	историјских чињеница који потврђују егзистенцију личности Исуса Христа; - познати библијске и дурге изворе које говоре о Исусу; - знати да опише живот у Исусово време и да издвоји друпе грађана са којима је Исус долазио у контакт; - се упознати са догмама о личности Исуса Христа; - познати места у Библији, које говоре о Исусу као Богу; - упознати библијске дигађаје, које потврђују Исусову божанску моћ; - знати да пронађе у Библији стихове које говоре о Исусовој божанској суштини; - познати садржај библијских прича које - знати библијска места, која описују Исуса као човека; - открити ситуације у којима се Исус супростављао људским проблемима - телесне потребе, бол, страх, жалост; - знати да пронађе у Библији места која описују ситуације у којима је Исус показао своју људску страну; - схватити да је Исус био прави	омладину (Etická čítanka pre mládež), стр.61 (Láska k nepriateľovi, Kázeň na vrchu)	захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе - узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких - Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. Евалуација наставе: Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или
--	--	---	--	---

		човек и његов живот није био нимало једноставан; - се упознати са ситуацијом Израела у времену владања других народа и њиховом жељом по долазку Месије; - знати да каже примере старозаветних пророчанства о долазку Месије; - познати историјске догађаје које су водиле Израел ка великој жељи по дозку Месије; - схватити садржај појма јеванђеље; - се упознати са важним делом жртве Исуса; - да учи библијске изреке о спасења; - познаје хронологију догађаја Исусовог живота; - знати да се орјентише са библијским текстом који описује основне догађаје Исусовог живота; - разумети ситуацију грешника и његову немоћ да стекне вечни живот; - знати да каже неколико стихова који говоре о спаситељском делу Исуса Христа; - знати да објасни потребу савршене жртве Исуса Христа; - биће свестан своје личне	прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; Оцењивање: Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама: 1. Сведоци вере - Стари завет (11) 2. Догматика- живот Исуса (11) 3. Декалог - Обавезе према Богу (12) Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.
--	--	--	--

		ситуације, властитог греха и потребу Божјег опроста; - разумети да је Исус различито говорио разним групама људи; - знати да у Библији пронађе и преприча неке Исусове приче; - познати Беседу на гори и зна је препричати		
IV - ДЕКАЛОГ - ОБАВЕЗЕ ПРЕМА БОГУ 21. Припрема за давање закона Десет заповести 22. Ја сам Господ твој Бог 23. Лични Бог 24. Животни стил 25. Немој имати других богова 26. Не узимај узалуд име Господа Бога својега 27. Сећај се дана од одмора да га светкујеш	- Упознавање са Декалогом и сагледавање повезаности са данашњим временом - Упознавање ученика са стварањем света и схватање чињенице да је Бог овај свет створио и за њега - На основу живота Исуса Христа и његових особина ученици ће сагледати свој лични посебан положај - синова и кћери Божјих - Сагледавање потребе пазити на свој духовни живот и одбацивати потрошачки свет и схватање потребе правилног начина живљења - Увођење у проблематику клањања идолима, укултизам, секте, езотерика - Учити одговорности у хришћанском животу на основу дела и живота Исуса Христа - Нагласити значај мира и одмора у животу и значај заједнице код хришћана	- знати да исприча догађаје давања закона; - зна да каже Десет Божјих заповести; - на једноставним примерима зна да актуализује Декалог; - зна да каже догађај стварања; - зна да објасни разлоге стварања; - схвата да је Бог створио овај свет и за њега и поставио га за "господара" у овај свет. 1М 2,17; - познаје особине Бога који воли и његову љубав према човеку; - разуме величину жртве Исуса Христа; - схвата Бога као својега Творца, личног Спаситеља, и Помагача у свакодневном животу; - зна да објасни појмове: морал, здравље, умереност, покајање, потрошач; - схвата потребу правилног "Божјег" животног стила;	- одговарајући библијски текстови - Библијски атлас - Етичка читанка за омладину (Etická čítanka pre mládež) - инсерти из филма о Десет Божјих заповести - инсерти из филмова о стварању - одговарајући библијски текстови о стварању - Мали катехизам - презентације - Етичка читанка за омладину (Etická čítanka pre mládež), стр. 75 (Nedeľa)	

		- зна да именује опасности и замке у животу тинејџера; - успева да одоли притисцима вршњака, друштва, реклами, наметања нехришћанских погледа на симулираном часу; - разуме појмове: идолопоклонство, окултизам, секте, езотерика; - познаје позадину Израелског модларства и Божју казну за то (златно теле); - зна да наброји главне карактеристике секти и познаје разлике изнађу цркве и секте; - зна да објасни 2. заповест према Малом катехизму; - зна да именује ситуације када се Божје име злоупотребљава; - направи пројект према којем се злоупотребљава Божје име код његових вршњака; - зна да објасни 3. заповест према Малом катехизму; - схвата потребу одмора; - схвата какав је значај заједништва у хришћанству; - познаје основни редослед недељног богослужења.		
--	--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Словачки језик и књижевност
2. Историја
3. Ликовна култура

4. Музичка култура
5. Екологија
6. Психологија
7. Социологија
8. Философија
9. Грађанско васпитање

Treći razred

Назив предмета:	ВЕРСКА НАСТАВА - СЛОВАЧКЕ ЕВАНГЕЛИЧКЕ А.В.ЦРКВЕ
Годишњи фонд часова:	37
Разред	Трећи

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕН И САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I - УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у другом разреду средње школе	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације верске наставе Цловачке евангеличке а.в. цркве; - Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном разреду.	- сагледа садржаје којима ће се бавити настава верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве у 3. Разреду средњошколског или гимназијског образовања; - уочи какво је његово предзнање из градива верске наставе у претходном разреду школовања.	- Специфичности верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве у средњој школи и гимназијама; - Рекапитулација обрађених садржаја о стварању света и човека, прародитељско м греху и историји спасења.	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихеза не постоји ради гомилања информација ("знања о вери"), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.
II - ДЕКАЛОГ- ЉУБИ БЛИЖЊЕГА СВОГА 2. Живот у заједништву 3. Поштовање ауторитета (4. заповест) 4. Поштовање живота (5. заповест) 5. Секс у животу хришћана (6. и 10 заповест) 6. Правилан став према својини (7. и 9. заповест) 7. Истина и лаж (8.	- Освајање правила суживота у заједништву - правила хришћанског заједништва; - Схватање да институције и ауторитет су потребни су потребни и при том разликовати праве вредности породице од псеудо вредности;	- на основу Библије да докаже слободу појединца у правима и обавезама; - знаће да наброји правила суживота у хришћанској заједници и на основу посланица апостола може да докаже примером; - знаће да објасни појмове пацифизам, национализам, расизам, ксенофобија, толеранција...; - може да сноси последице за своја дела (теоријски) и зна да разликује вулгарности од истинске	- Интерпретација библијских лекција Црква- Божија породица и Велике истине у посланици Римљанима (изд. Дечија мисија) - ученици ће сазнати више о Божијем плану за човека да живи у	Катихета (вероучитељ) би требало да стално има на уму да је катихеза сведочење Истине, проповед Истине и увођење у Истину кроз Цркву као заједницу љубави. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по

заповест)	- Схватање потребе штити живот и схватање одговорности за оне који те требају; - На одговарајући начин прилазити проблему сексуалности и знати на култивисан начин о њој говорити; - Упознавање појма крађа у сваком смислу и упознавање појма "људскост" у трагедијама света; - На основу искуства и познавања Писма сагледати последице лажи, грешака, и истине.	лепоте; - схватити 4. Божју заповест; - разумеће потребе очувања породичних вредности у друштву; - разумеће потребу институција и ауторитета; - знаће да разликује праве вредности породице; - схватити потребу да се штити људски живот и у својој личној одлуци стаје на страну живота; - схватиће одговорност за бригу оних који га требају; -знаће активно да се брани од зависности и зна их именовати; -направити истраживање у смислу градива 5. заповести (завислости, интерупција, трест смрти...); -разумети да треба да одговорним начином прилази проблему сексуалности и у стању је да култивисаним начином говори о њој; - знати да објасни појмове:родитељство, адопција, развод,невера,промискуит а, проституција, хомосексуалност - знати да примени у свом животу проблематику предбрачног секса и познаје ризичност која је са тим спојена; - моћи саставити и оценити упитник о проблематици сексуалности тинејџера; - разумети да сексуалност је важна ако се схваћа усмислу у библијском смислу и зна да подкрепи правилно сексуално понашање библијским стиховима; - разумети животну потребу живети у односима кде је основа	заједници; -Ј. Киш: Етичка читанка за младе, стр. 108-пред Богом су сви људи исти; -Истраживање ученика на основу упитника (који ће заједно саставити) о погледу младе и старије генерације на ауторитет у породици и друштву и успоредба са библијским погледом на исту тему на основу задатих библијских текстова; -Представити хришћански поглед на еутаназију, абортус, клонирање, дроге, алкохолизам... на основу хришћанске литературе: Ј. Киш: Етичка читанка: стр. 26, 31, 34, 155 и видео и других материјала невладине хришћанске организације Изабери живот. Презентација библијског поглед да на секс на основу: Т. Жехак: Секс, шлаг на торти. Ф. Олфорд, А. Лујс: Светост	темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. У програму верске наставе садржаји и исходи су дефинисани с обзиром на чињеницу да иако је циљ верске наставе пружити ученику одређене информације и знање превасходно ученика треба усмеравати да схвате јеванђеље Исуса Христа, уз то изграђивати и продубљивати хришћанску веру у орјентацији на хришћанске вредности и знати их примењивати у личном животу. Врсте наставе: Настава се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (35 часова) - практична настава (2часа) Место реализацијенаставе: - Теоријска настава се реализује у учионици - Практична настава се реализује у цркви Дидактичко методичка упутства за
-----------	--	---	--	--

		Бог; - схватити значај личног власништва; - знати да објасни појмове лично власништво, душевно власништво, крађа, пљачка, подвала, преписивање; - знати да наброји и именује и на основу суживота основне форме крађе; - знаће да објасни појмове: истина, лаж, грешка, обмана - разуме појму "света лаж" и може је применити на примеру; - знаће да објасни да и света лаж је лаж; - знаће на основу искуства и Библије схватити последице лажи, грешке, и истине.	секса Т. Тајбл: У тајној радионици Божијој, В. Тробиш: Волио сам девојку. Презентација библијског погледа на материјалне вредности на основу литературе: Ј. Киш: Етичка читанка: стр. 40, 42, 58, 121, Библије, Хришћански хуманитарни и мисијски рад: презентација рада Високе школе св. Елизабете из Братиславе у Африци. Проучавање библијских одељака на задату тему: Библија, Библијска конкорданца, Ј. Киш: Етичка читанка стр. 64.	реализацију наставе: - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве којима група располаже. - Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак
III- ДИЈАКОНИЈА 8. Дијаконија	-На основу Дела светих апостола схватити значај речи дијаконија и разумети да дела љубави су плодови вере - према библијским цитатима.	- знати да објасни појмове: дијакониа, служба и дела љубави; - познати основне историјске податке о оснивању дијаконије у раној цркви; - познати основне податке о сестрама ројових Познаје библијско учење о служби за друге.	Презентација живота и дела сестара Рој на основу аутобиографије За светлом и са светлом. Презентације Евангеличке дијаконије некада и данас: Национална просвета 5-6/2012: Из историје и савремености евангеличке дијаконије у	више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. - Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имаући у виду захтеве наставног

IV - СВЕДОЦИ ВЕРЕ НОВИ ЗАВЕТ 9. Јован Крститељ 10. Марија 11. Јован 12. Петар, Павле, Стефан	- Бити свестан великог значаја покајања и говорити истину у животу човека; - Упоредити различито схватање Марије мајке Исусове у хришћанским црквама; - Наглашавати значај пријатељства у Исусовом животу и наше потребе бити окружени са правим пријатељима; - Упознавање и схватање ситуације у првобитној хришћанској цркви и околности Апостолског сабора.	- познати основне биографске податке библијске личности; - разумети појам: "бити гласник Навишег"; - знати да дефинише појам покајање; - бити у стању да упоређује различито схватање Марије мајке Исусове у хришћанским црквама (нарочит разлике у евангеличкој и католичкој цркви) Ученик - познаје основне биографске податке о библијској личности; - знати да објасни колико је важно у животу бити окружен правим пријатељима на свом путу спасења; - познати биографске податке Петра, Павла и Стефана; - знати закључке Апостолског сабора; - знати да објасни разлоге прогона од стране Јевреја и пагана;	Словачкој. - Проучавање библијских одељака о Јовану крститељу и њихових порука - Библија, Биб. Конкорданца, А. Новотни Библијски речник, Јован крститељ - интернет: Библија, Биб. конкорданца, интернет; - Ч. Басара: Католичко дете; - Проучавање библијских одељака о библијским личностима и поруке тих текстова - Библија, Биб. конкорданца, А. Новотни: Библијски речник, библијски коментари, интернет.	програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе - узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких - Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.
V - СВЕДОЦИ ВЕРЕ- РАНА ЦРКВА 11. Константин Велики 12. Монаштво 13. Свети Аугустин 14. Цирило и Методије 15. Франциско из Ассиси	- Схватање потребе очувања јединства цркве и јасно дефинисање њеног учења; - Ученици ће упознати позитивне али и негативне стране монаштва; - Упознавање разлике између видљиве и невидљиве цркве Упознавање верског живота у Великој	- познати основне политичке околности које су омогућиле изједначавање хришћанства са паганством; - познати закључке концила у Никеји; - знати једноставно објаснити зашто је потребно очувати јединство цркве; - познати разлоге постанка монаштва; - знати да објасни разлике међу видљивом и невидљивом црквом; - познати Аугустинова дела; - познати основне биографске податке	- Павер поинт презентација о датим личносима, њиховој служби и утицају на ширење и развој хришћанске религије. - помоћни текстови о биографији о датим личностима	Евалуација наставе: Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или прикупљањем

	Моравској после доласка Цирила и Метода.	Цирила и Метода; - знати да образложи зашто је у Великој Моравској заживела византијска мисија; - познати основне податке из живота Франциска из Ассиси; - знати да упореди духовни живот презентирани Франциском и Иноцентом III.		коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; Оцењивање: Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:
VI- ПРЕРЕФОРМАЦИЈА 16. Петар Валд 17. Јохн Вицклеф 18. Јан Хус	- Упознавање појма неконформизма и какве последице има неконформизма личности редреформације на живот цркве у средњем веку	-познати основне биографске податке историјских личности; -знати да објасни допринос неконформизма на деловање средњовековне цркве и хришћанства уопште; -моћи на једноставан начин да опише процес са Јаном Хусом на Костничком сабору и ширење хуситског покрета.	Представљање живота и дела реформатора на основу: Даниел Весели: Историја хришћанства, Презентација Виклифове мисије и њене службе широм света; - Пројекција филма: Јан Хус	Оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама:
VII - РЕФОРМАЦИЈА 19. Матрин Лутер 20. Филип Меланхтон 21. Јан Калвин 22. Жилински сабор 23. Јурај Трановски	- Упознавање са основним догађајима светске реформације; - Упознавање са последицама реформације на духовни, друштвени, и културни живот Упознавање са околностима антиреформације	- познати основне биографске податке историјских личности; - познати редослед светске реформације; - знати да објасни појмове оправдање кроз веру, слободна савест; - знати једноставно објаснити сарджај Аугсбуршке исповести; - познати личности које су имале заслугу код конституисању ЕЦАВ; - познати околности антиреформације у Угарској; - знати да упореди учење ЕЦАВ и Калвинске цркве; - знати да оцени значај црквених песама за живот цркве; - знати да оцени промене у ЕЦАВ за време Јосифа II.	- Презентација живота и дела Мартина Лутера на основу брошуре Мартин Лутер, интернет, Пројекција филма Мартин Лутер; - Презентација песмарице Читара санкторум, њеног значаја за очување идентитета Словака у Војводини, певање из песмарице.	1. Декалог - Љуби ближњег свога (7) 2. Диаконија (1) 3. Сведоци вере - Нови завет (7) 4. Сведоци вере - Изворна црква (7) 5. Пререформација (4) 6. Реформација (8) Остали број часова предвиђен је за друге типове часа.

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Словачки језик језик и књижевност
2. Грађанско васпитање
3. Историја
4. Екологија
5. Географија
6. Филозофија
7. Психологија
8. Социологија
9. Ликовна култура
10. Музичка култура

Četvrti razred

Назив предмета:	ВЕРСКА НАСТАВА - СЛОВАЧКЕ ЕВАНГЕЛИЧКЕ А.В.ЦРКВЕ
Годишњи фонд часова:	33
Разред	Четврти

ТЕМА	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
I - УВОД 1. Понављање кључних појмова обрађених у трећем разреду средње школе	- Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и програмом и начином реализације верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве; -Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у разреду	- сагледа садржаје којима ће се бавити настава верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве у току 4. године средњошколског или гимназијског образовања; - уочи какво је његово предзнање из градива верске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве обрађеног у претходном разреду школовања.	-Специфичности берске наставе Словачке евангеличке а.в. цркве у средњој школи и гимназијама; -Рекапитулација обрађених садржаја из предходног разреда	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихеза не постоји ради гомилања информација ("знања о вери"), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. Катихета (вероучитељ) би требало да стално има на уму да је катихеза сведочење
II- ИСТОРИЈА СЛОВАЧКЕ ЕВАНГЕЛИЧКЕ А.В.ЦРКВЕ У СРБИЈИ 2.Долазак Словака евангелика у данашњу Војводину 3. Почети црквеног живота и организовање цркве 4. СЕАВЦ у новим	- Ученици ће се упознати са догађајима значајним за Словачку евангеличку а.в. Цркву; -Ученици ће бити свестни потешкоћа са којим су се сусретали наши преци у верском	- разумети услове које су утицале на сеобу Словака у јужне крајеве Аустро-Угарске; -познати историјску позадину у време сеобе Словака; -познати услове верског живота наших предака пре издавања Едикта о	- Израда карте од стране ученика на којој ће приказати пут својих предака из данашње Словачке преко Мађарске до места у којима живе на основу досадашњег знања, предавања и	Истине, проповед Истине и увођење у Истину кроз Цркву као заједницу љубави. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином

приликама 1918. г. 5. Прилике после Другог св. рата 6. Личност СЕАВЦ	погледу; -Упознавање са тежњама за осамостаљење СЕАВЦ; -Упознавање са приликама у којима се нашла СЕАВЦ после Другог св. Рата и за време комунизма; -Упознавање имена личности које нсу се својим преданим радом уписале у историју СЕАВЦ.	толеранцији; -знати која насеља Словака су се прве црквено организовале; -познати услове живота после Првог св. Рата; -познати развој осамостаљивања СЕАВЦ; -познати личности које су заслужне за осамостаљивање; -знати како се развијала наша црква после Другог св. Рата; -схватити прилике у којима се развијала наша црква за време комунизма; -познати имена кћличности који су заслужни за конституисање СЕАВЦ; -познати имена и биографске податке свих бискупа СЕАВЦ.	делова књиге Јана Сирацког: Сеоба Словака на Доњу земљу у 18. и 19. Веку; -Реферисање од стране ученика о организовању црквеног живота у њиховим местима на основу: СЕЦАВ у Србији - интернет, -М. Шефранко: Одакле долази и шта учи евангеличка црква? - интернет -А. Вереш: Словачка евангеличка хришћанска црква у Краљевини Југославији речју и сликом -Ј. Мидриак: Настанак и организовање ЕЦАВ након 1.светског рата - интернет -А. Вереш: Словачка евангеличка хришћанска црква у Краљевини Југославији речју и сликом стр. 7-22 -К. Вереш: Епископ Штарке и његове тежње након 2. св. рата (Хлас људу од 17. јуна 2013) -Павел Шканћик: Историја СЕЦАВ у СФРЈ	вредновања њиховог рада. У програму верске наставе садржаји и исходи су дефинисани с обзиром на чињеницу да иако је циљ верске наставе пружити ученику одређене информације и знање превасходно ученика треба усмеравати да схвате јеванђеље Исуса Христа, уз то изграђивати и продубљивати хришћанску веру у орјентацији на хришћанске вредности и знати их примењивати у личном животу. Врсте наставе: Настава се реализује кроз следеће облике наставе: - теоријска настава (35 часова) - практична настава (2часа) Место реализацијенаставе: - Теоријска настава се реализује у учионици - Практична настава се реализује у цркви Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе: - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја верске наставе Словачке евангеличке
III - РЕЛИГИОНИСТИКА-СВЕТСКЕ РЕЛИГИЈЕ 7. Подела 8. Првобитна религија 9. Политеистичка религија	-Упознавање са изразом религионистика, шта изучава; -Разликовати и схватати основне религионистичке изразе;	-знати шта је религионистика, шта изучава, како се дефинише израз религија; -знати да се оријентише у подели религија,	- Читање краћих реферата ученика о појединим религијама, њиховом настанку и суштини учења на основу	циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја верске наставе Словачке евангеличке

10. Источна -Индија религија 11. Источна - Кина Религија 12. Монотеистичка религија	-Оријентисање у подели религија.	зна да их дефинише и сврста; -знати да опише и распознаје знакове појединих религија; - знати да се оријентише у основној проблематици источних религија са нагласком на популарност у свету; -знати да се оријентише у учењу и пракси монотеистичких религија уз нагласак њихове везе са Хришћанством; -знати да превазиђе предрасуде и објективно оцени учење појединих монотеичких религија.	одслушаних предавања; - Као допунску литературу ученици могу користити књигу Религије, култови, мистерије аутора Ј. Алана и кол.; Джералд Шенк: Муслиман мој ближњи; Др Ј. Коларић: Кршћани на други начин; Др Л. Милин: Научно оправдање религије и појединих бројева часописа Розмер.	а.в. цркве којима група располаже. - Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. - Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава. - Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе - узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких
IV - ПОГЛЕД НА СВЕТ 13. Увод 14. Теизам 15. Деизам 16. Монизам - пантеизам 17. Атеизам 18.Нихилизам 19.Егзистенцијализам 20. Њу Аге 21.Постмодернизам	- Оријентација у проблематици која се тиче израза "погледа на свет; - Бити свеста чињенице да поглед на свет се може изграђивати, да свако може да има свој поглед на свет.	-познати основне карактеристике секти, познаје мханизам деловања, зна зашто су опасне и зна како се треба бранити од њиховог деловања; -познати како су постале, основе учења и праксе и зна зашто се посматрају како секте, познаје њихов начин презентују и агитују нове чланове; - своје знање о сектама утврдити властитом активношћу при изради пројеката	- Читање краћих реферата ученика о појединим религијама, њиховом настанку и суштини учења на основу одслушаних предавања. -Као допунску литературу ученици могу користити књигу Религије, култови, мистерије аутора Ј. Алана и кол.; -Джералд Шенк: Муслиман мој ближњи; -Др Ј. Коларић: Кршћани на други начин; -Др Л. Милин: Научно	наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе - узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких - Настава је успешно реализована ако је

		или на неки други сигуран начином.	оправдање религије и појединих бројева часописа Розмер.	ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.
V - РЕЛИГИОНИСТИКА - СЕКТЕ 22. Шта је секта 23. Јеховини сведоци 24. Мормони 25. Моонисти 26. Харе Кришма 27. Сајентологија 28.НЛО култ	- Оријентација у проблематици која се тиче израза "погледа на свет"; - Бити свеста чињенице да поглед на свет се може изграђивати, да свако може да има свој поглед на свет.	-знати да дефинише појам поглед на свет, оријентише се у основној проблематици која из тога проистиче; -бити свестан да и он треба или изграђује свој властити поглед на свет; -познати основне знаке појединих погледа на свет.	Читање краћих реферата ученика о појединим религијама, њиховом настанку и суштини учења на основу одслушаних предавања. Као допунску литературу ученици могу користити књигу Религије, култови, мистерије аутора Ј. Алана и кол.; Джералд Шенк: Муслиман мој ближњи; Др Ј. Коларић: Кршћани на други начин; Др Л. Милин: Научно оправдање религије и појединих бројева часописа Розмер.	Евалуација наставе: Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: - процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; - провером знања које ученици усвајају на часу и испитивањем ставова; Оцењивање: Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика; Број часова предвиђених за обраду и систематизацију по темама: 1. Историја Словачке евангеличке а.в. цркве у Србији (6) 2. Религионистика - светске религије (8) 3.Поглед на свет (10) 4.Религионистика -секте (9) Остали број часова предвиђен је за друге

			типове часа.
--	--	--	--------------

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Словачки језик и књижевност
2. Философија
3. Социологија
4. Екологија
5. Биологија
6. Грађанско васпитање
7. Историја
8. Ликовна култура
9. Музичка култура

Назов предмета:	Нáбо̀жénská výchova - Slovenskej evanjelickej cirkvi a.v.
Ročný fond hodín:	36
Ročník:	Prvý

TEMATICKÝ CELOK (Témy)	CIEĽ	VÝCHODISKÁ Po ukončení danej témy žiak:	ODPORUČENÝ OBSAH PO TÉMACH	SPÔSOB REALIZOVANIA PROGRAMU
I - ÚVOD 1. Úvodná hodina	• zoznamovanie sa so žiakmi • Spoznávanie žiakov s plánom a programom náboženskej výchovy pre prvý ročník • Motivovanie žiakov, aby navštevovali hodiny náboženskej v.	Kognitívny aspekt: • porozumie základným vedomosti o témach, ktoré sa budú spracúvať na hodinách náboženskej výchove Afektívny aspekt: • bude povzbudený, aby sa aktívne zapájal a zúčastňoval na hodinách náboženskej v.	• zoznamovanie sa s obsahom a spôsobom práce	Katechéta (učiteľ náboženstva) by mal vždy prihliadať na to, že katechizmus nie je len hromadenie informácií ("poznání o viere"), ale znamená to snahu osobne prijať učenie a skúsenosti Cirkvi, ako i implementáciu do života prostredníctvom slobodnej účasti na cirkevnom liturgickom živote. Na začiatku každej vyučovacej témy by mali byť žiaci oboznámení s cieľmi a východiskami výučby, tematickými obsahmi, spôsobom realizovania programu práce, ako i so spôsobom hodnotenia ich práce.
II. - ČLOVEK A SPOLOČENSTVO - JA A MÔJ SVET 2. Môj domov 3. Moja rodina 4. Nebeský domov 5. Podobenstvo o boháčovi a Lazarovi	- Poukázať žiakom na to, aby boli vďační Pánu Bohu za domov - Viesť ich k tomu, aby vedeli zhodnotiť, čo poskytuje rodina a spoločenstvo - Privádzať žiakom, aby vedeli oceniť láskavé prostredie v rodine snažili ho sami budovať	Kognitívny aspekt: - vie zhodnotiť čo poskytuje rodina a spoločenstvo - hovorí o rodine, vie oceniť láskavé prostredie a sám sa snaží ho vytvárať - uvedomí si, že každé Božie dieťa má aj nebeského Otca a všetci	- obrázky rôznych typov rodiny (rodiny s jedným, dvoma rodičmi) - rozprávka o Martinkovi - pieseň "Slniečko volá na deti" (KST 305) - rozprávka Moja rodina - príbeh o nebeskom domove sprevádzaný s ilustráciami - pieseň "Kráľovi kráľov a Pánovi Pánov" (KST	Realizácia výučby: Výučba sa realizuje cez nasledovné druhy : - teoretickú výučbu (35

	- Žiakom podať základné vedomosti o Kráľovstve Božom, o tom, kto tvorí Božiu rodinu a ako sa do Božieho Kráľovstva možno dostať.	kresťania sú bratia a sestry - pochopí, že život na zemi úzko súvisí so životom v nebi - spozná Ježišovo pozvanie do Božieho kráľovstva - pochopí rozdiel medzi pozemským a nebeským domovom - pochopí význam nebeského domova pre jeho život a túži sa dostať do Božieho kráľovstva Afektívny aspekt: • snaží sa robiť dobre druhým • snaží sa prejavovať kresťanskú lásku Bohu a svojim blíznim	267) - Novozmluvné podobenstvo o boháčovi a chudobnom Lazarovi (Lk16) (prerozprávane aprispôsobené veku žiakov) - pieseň "Sadáme s vďačnosťou ku stolu, Pane" (KST 312,1)	hodín) - praktickú výučbu (1 hodinu) Miesto realizácie výučby: - teoretická výučba sa realizuje v učebni - praktická sa realizuje v chráme Božom - zúčastnením sa Služieb Božích Didakticko - metodické návody pre realizáciu výučby: - Úvodné hodiny by mali byť naplánované tak, aby prispeli k vzájomnému zoznámeniu sa žiakov, oboznámeniu žiakov s cieľmi, východiskami a vyučujúcimi obsahmi, tiež i začiatkový prehľad učiteľa o predchádzajúcich znalostiach a postojoch skupiny z oblasti náboženskej výchovy Slovenskej evanjelickej a.v. cirkvi.
III. - BOH A JEHO STVORENIE - BOŽÍ SVET 6. Boh, Stvoriteľ - Pán, ktorý stvoril všetko 7. Pán Boh sa o nás stará 8. Človek - Božie dielo Adam a Eva v raji 9. Hriech a Boží trest - neposlušnosť	- Priblížiť a vysvetliť žiakom príbeh stvorenia, poukázať im kto je Stvoriteľ - Vysvetliť žiakom, ako sa Pán Boh postaral o človeka v raji a ako sa stará o ľudí dnes - Vysvetliť žiakom, že človek bol stvorený z Božej lásky - Poukázať žiakom na pôvod hriechu a viesť ich k tomu, aby vedeli rozdiel medzi dobrom a zlom na konkrétnych príkladoch	Kognitívny aspekt: • pozná, že Boh stvoril svet z lásky; • uvedomí si, že sa Boh stará o svet; • vie, že Boh stvoril človeka z lásky a akú dal úlohu človeku • uvedomí si, že aj jeho stvoril Boh; • vie poďakovať Pánu Bohu za všetko čo stvoril a že sa o všetko stará • pozná ako zhrešili prví ľudia a aké následky im to prinieslo • vie slovami vysvetliť rozdiel medzi dobrými a zlými vecami na konkrétnych	-rôzne pomôcky (ilustrácie, obrázky, prírodné materiály - kameň, zem, vodu...), ktoré ukazujú na Stvoriteľské dielo - Starozmluvný príbeh (1M1) O stvorení (prerozprávany, prispôsobený veku, sprevádzaný ilustráciami) -pieseň "Je veľký náš Boh" (KTS 110) - materiály, ktoré nám poukazujú o tom, ako sa Pán Boh o nás stará -pieseň "Keď som ráno vstával" (KTS 299,1) -biblický príbeh o stvorení Adama a Evy (1M 1-2) sprevádzaní ilustráciami (prispôsobené veku žiakov) - príbehy, ktoré poukazujú na	- Realizáciu programu treba konať v súlade s princípmi súčasnej aktívnej výučby, ktorá podľa svojej dynamiky podporuje žiakov na výskumný a problémový prístup k obsahovým témam. V priebehu realizácie treba dávať dôraz najmä na skúsenostné a formatívne, menej na kognitívne a informatívne. - Kvalita výučby sa

		príkladoch Afektívny aspekt: - bude vedení k tomu, aby bol vďačný za všetko, čo má - bude vedení k tomu, aby konal dobro a odmietal zlo.	neposlušnosť - pieseň "Dávaj pozor" (KTS 208)	dosahuje realizáciou obsahu výučby v súlade s modernými pedagogickými požiadavkami s použitím rôznych metód, foriem práce a učebných pomôcok. - Majúc na zreteli požiadavky osnov vyučujúceho programu a možnosť presunu vyučujúceho obsahu do pedagogicko-didaktického riešenia, učiteľ treba aby bral do úvahy psychologické faktory realizovania výučby - vek žiakov, úroveň psychomotorického rozvoja, záujmy, schopnosti, a motiváciu žiakov. - Pri realizácii modernej výučby učiteľ je zdroj vedomostí, tvorca, organizátor a koordinátor žiackych aktivít vo vyučovacom procese. - Výučba je úspešne realizovaná, ak je žiak pripravený pochopiť Cirkev ako priestor pre uskutočnenie svojej osobnosti prostredníctvom spoločenstva s blízkymi a Trojjediným Bohom, ktorý sa stáva zdrojom a plnosťou jeho života. Evaluácia vyučby: Evaluáciu výučby, učiteľ realizuje výučbu na dva spôsoby: - hodnotením reakcií žiakov (cez evaluačné
IV. - ZÁCHRANCA PRE SVET 10. Pán Ježiš prichádza - Vianoce 11. Traja mudrci 12. Dvanásťročný Ježiš v chráme 13. Pán Ježiš a Jeho moc 14. Bohaté lovenie rýb - L 5,1-11 15. Ježiš a učeníci 16. Ježišova moc nad chorobou 17. Uzdravenie desiatich malomocných 18. Najlepší učiteľ 19. Podobenstvá: O staviteľoch - Mt 7, 24-27 O stratenej ovečke - L 15,1-7 20. Posledná večera 21. Pán Ježiš umiera na kríži 22. Vstal z mŕtvych - Vzkriesenie 23. Odchádza k Otcovi - Vstúpenie	- Priblížiť žiakom príbeh o narodení Pána Ježiša a vysvetliť im, že Pán Ježiš je Boží Syn - Oboznámiť žiakov o príbehu o betlehemských pastieroch, o tom ako sa dozvedeli o narodení Pána Ježiša - Spoznajú príbeh navštívenia Pána Ježiša mudrcmi z východu - Žiaci sa zoznámia s tým, kedy a prečo šiel Pán Ježiš prvý raz do Jeruzalemského chrámu a ako ho rodičia hľadali a našli v chráme - Žiaci spoznajú príbeh o bohatom love rýb - Naučia sa, že Pán Ježiš je mocný - Pán - Pán, ktorý vládne i nad prírodou - Vysvetliť žiakom prečo, Ježiš si však pre službu povoláva rybárov, ktorým dáva úlohu - privádzať k Nemu ľudí - Žiaci sa dozvedia o Ježišových učeníkoch, o ich vyvolení - povolaní; - Poukázať žiakom	Kognitívny aspekt: - žiak spozná, že Pán Ježiš je Boží Syn - pochopí potrebu narodenia Pána Ježiša - uvedomí si význam Vianoc - uvedomí si, že Pán Boh sa prihovára všetkým ľuďom bez rozdielu postavenia - zistí, prečo podnikli mudrci takú dlhú cestu - pochopí, prečo sa rybárom zmocnil strach a rešpekt - bude privádzaný k tomu, aby nasledoval Pána Ježiša, - vie o čom Pán Ježiš učil svojich učeníkov (primerane veku dieťaťa) - pochopí veľkosť Pána Ježiša ako najlepšieho učiteľa - pochopí význam Večere Pánovej - uvedomí si význam ukrižovania Pána Ježiša ako veľkého daru Božej milosti pre všetkých ľudí - pochopí, čo znamená vzkriesenie pre	- Novozmluvné svedectvo o Narodení Pána Ježiša ((Lk1, 26-38; Lk 2) - prerozprávane, prispôsobené veku žiakov a sprevádzané ilustráciami) - premietanie kresleného filmu - Narodil sa Kráľ - rôzne ručné práce na tému Vianoc - pieseň "Narodil sa Kristus Pán, veselme sa" (KTS 21,1) - Bim,bam,bim,bam radostne zvon zneje" - alebo iné piesne s vianočnou tematikou - Novozmluvný príbeh o Troch mudrcoch (Mt 2, 1-12) prerozprávajú, prispôsobený a sprevádzaný ilustráciami) - Novozmluvný príbeh Dvanásť ročný Ježiš v chráme Evanjelium podľa Lukáša 2, 41-52 (prerozprávajú a prispôsobený veku žiakov) -pieseň "Vojdite plesajme" (KTS 282) -Novozmluvný biblický príbeh Búrka na mori (Mt 8,23-27; Mk 4, 35-41) prerozprávajú, prispôsobený a sprevádzaný ilustráciami -premietanie kresleného filmu -	

	to, o čom Pán Ježiš učil svojich učeníkov primerane veku dieťaťa - Vysvetliť žiakom, že Pán Ježiš je Boží Syn a poukázať im, že Pán Ježiš z lásky k človeku a pre vieru vracia ľuďom zdravie - Žiaci spoznajú Ježišove podobenstvá a vedia vyrozprávať podobenstvo - Žiaci spoznajú príbeh o poslednej večeri, pochopia prečo Pán Ježiš ustanovil večeru Pánovu a spoznajú spôsob, ako prijímame večeru Pánovu - Žiaci sa zoznámia s príbehom ukrižovania, pochopia, prečo musel Pán Ježiš zomrieť na kríži a porozumejú, čo znamená smrť Pána Ježiša na kríži pre kresťanov - Žiaci sa zoznámia s príbehom vzkriesenia, pochopia, čo znamená vzkriesenie pre veriacého človeka - nádej a radosť pre veriacého človeka - Poukázať žiakom na dôležitosť vzkriesenia a vstúpenia Pána Ježiša do nebeského kráľovstva - Spoznajú príbeh vstúpenia,	veriacého človeka - nádej a radosť pre veriacého človeka - pochopí, prečo musel Pán Ježiš odísť k nebeskému Otcovi, ako i význam odchodu Pána Ježiša do Božieho kráľovstva - vie vymenovať a poznať podoby Ducha Svätého - uvedomí si dôležitosť a dielo Ducha Svätého - Jeho pomoc a silu, ktorou obdarúva veriacich Afektívny aspekt: - bude vedieť prejaviť poslušnosť a lásku k rodičom - cíti smútok nad nevďačnosťou uzdravených - uvedomí si aj našu nevďačnosť voči Pánovi Ježišovi - cíti smútok z rozlúčky s Pánom Ježišom - túži poznať pravidlá Božieho kráľovstva - cíti vďačnosť za obeť Pána Ježiša na kríži a túži po odpustení - cíti radosť zo vzkriesenia Pána Ježiša	Ježišove zázraky - Novozmluvný biblický príbeh Bohaté lovenie rýb (Lk5, 1-11) prerozprávateľ a prispôsobený veku žiakov - pieseň "Galilejskí rybári" (KTS 166,1) - Novozmluvný biblický príbeh Ježiš a učeníci (Mt 4, 18-22; Mk 3,13-19) prerozprávateľ a prispôsobený žiakom - pieseň "Dvanásť učeníkov" (Prídavok ku kresť. spevníku 235) - Novozmluvné biblické texty o Ježišovej moci nad chorobou (Mt 20, 30-34; Lk 11,14, Mt 9,32-33, Mk 9, 17-29; Mt8, 2-4; Lk 6, 6-10; Mt 8, 5-13; Mt 8, 14-15) - prerozprávateľ jedného eventuálne dvoch biblických príbehov sprevádzané ilustráciami, flashcartom alebo flanelografom - Novozmluvný biblický text Mt 7, 24- 27 podobenstvo o Staviteľoch (prerozprávateľ a sprevádzané ilustráciami alebo krátkym kresleným filmom -www.max7.org) - pieseň "Muž múdry" -Novozmluvný biblický text (Lk 15, 3-8) O stratenej ovci prerozprávateľ a prispôsobený veku - pozeranie kresleného filmu o Stratenej ovci alebo klipu (www.max7.org) -Pieseň "Ovečkou, že Božou som" (KTS 245,1) - Novozmluvný text Mt 26, 17 - 30, Lk 22,7-23	lístky); - preverovaním vedomostí, ktoré si žiaci osvojili na hodine, Známkovanie Opisné známkovanie sa môže konať: -ústnym spôsobom -písomným spôsobom, - pozorovaním správania sa žiaka Počet hodín po témach: I - Úvod - 1 II - Človek a spoločenstvo - Ja a môj svet - 5 III- Boh a Jeho stvorenie - Boží svet - 7 IV. - Záchranca pre svet - 16 V. - Som Božie dieťa - 5 Evaluácia - 1+1
--	--	---	---	--

	pochozia, prečo musel Pán Ježiš odísť k nebeskému Otcovi - Poukázať žiakom na to, že Pán Ježiš je najlepším učiteľom o Božom kráľovstve; - Podľa žiakom základné poznatky o Duchu Svätom a vysvetliť súvislosti medzi Božou Trojicou.		Posledná večera prerozprávaná a prispôsobená veku žiakov sprevádzaná ilustráciami - rozprávka - Nezbedné jahňa Fido (prečítané a vysvetlenie žiakom) - Novozmluvný text Mt 27, Mk 15, Lk 23, J 19 Ukrižovanie Pána Ježiša (prerozprávaný, sprevádzaný ilustráciami a prispôsobený veku žiakov) - pieseň "Tam na kríži, na Golgote" (KST 50,1) - Novozmluvný text Mt28, Mk16, J20 Ježiš vstal z mŕtvych (prispôsobený veku žiakov a sprevádzaný ilustráciami) - pieseň "Živý je Pán" (učebnica náboženstva str.69) - Novozmluvný text Mk 16, 9-20, Lk 24, Sk 1, 4-14 (prerozprávané, sprevádzané ilustráciami a prispôsobené veku žiakov) - Pieseň "Živý je Pán" (učebnica náboženstva str.74)	
V. - SOM BOŽIE DIEŤA 24. Prichádza Pomocník 25. Boží dar viery - Saul 26. Cirkev - spoločenstvo veriacich Evanjelický kostol 27. Môj krst a krstní rodičia 28. Modlitba - rozhovor s Pánom Bohom	- Žiaci si získajú vedomostí o tom, ako vznikla cirkev a čo znamenajú slová "cirkev" a "kresťan"; - uvedomí si dôležitosť kostola - Vysvetliť žiakom, kedy sa človek stáva Božím dieťaťom; - Vysvetliť žiakom, prečo sa krstíme, a prečo majú deti krstných rodičov - Učiť žiakov použiť vhodné oslovenia v	Kognitívny aspekt: - pochopí, že viera je Boží dar a je dôležitá v živote človeka - chápe význam stretnutia Saula s Pánom Ježišom pre jeho život - túži sa stretnúť s Pánom Ježišom - pozná rozdiely medzi veriacim a neveriacim človekom - spozná príbeh Saula,	- Novozmluvný text SK 2 (prerozprávaný, striedaný obrázkami a prispôsobený veku žiakov) - Novozmluvný text Sk9 (prerozprávaný a prispôsobený veku) - premietanie kresleného filmu Saul z Tarzu - Novozmluvný text Sk11, 19-26 (prispôsobený veku a prerozprávaný) - pieseň "Keď viem, čo Ježiš pre mňa vykonal" KTS 121	

	modlitbe, význam vďaky a prosby a tiež význam slova " amen" v modlitbe; - Vysvetliť žiakom, že si cez modlitbu budujú osobný, blízky vzťah k Pánu Bohu. a prostredníctvom modlitby sa naučia komunikovať s Pánom Bohom	prenasledovateľa kresťanov a aké zmeny spôsobilo stretnutie s Pánom Ježišom. - porozumie osloveniu - "brat, sestra" - vníma cirkev ako spoločenstvo veriacich ľudí, do ktorého patrí - dokáže porozprávať o svojom kostole - uvedomí si dôležitosť svojho pokrstenia a prežíva vďačnosť za svoj krst - vie čo znamená modlitba - pozná význam slova "amen" -pozná vhodné použitie oslovenia v modlitbe - uvedomí si, že cez modlitbu komunikuje s Pánom Bohom - má na zreteli, že nemá iba prosiť ale i ďakovať Pánu Bohu Afektívny aspekt: - túži sa správať ako Božie dieťa - bude vedieť vyjadriť úctu a vďačnosť rodičom a krstným rodičom	- Ilustrácie rôznych druhov chrámu (vnútorné a vonkajšie vybavenie chrámu) - Materiály alebo ilustrácie pre demonštrovanie Krstu Svätého - Ilustrácie, ktoré predstavujú modlitbu - pieseň "Modli sa každé ráno" (KTS 303) - Rôzne pomôcky na preverovanie vedomostí u žiakov (kvízy, rôzne ilustrácie, kartičky...)	
--	--	--	---	--

KORELÁCIA S PREDMETMI:

1. Slovenský jazyk a literatúra
2. Svet vŕkol nás
3. Výtvarná kultúra
4. Hudobná kultúra
5. Národná tradícia
6. Občianska výchova

Pre realizovanie plánu a programu náboženskej výchovy - Slovenskej evanjelickej a.v.cirkvi pre prvý ročník odporúča sa nasledovná literatúra:

- BIBLIA - Stará a Nová Zmluva
- PRAMIENOK -učebnica evanjelického náboženstva pre 1.a 2.ročník základných škôl; Miloš Klátik a kol.; Tranoscius, L.Mikuláš, 2005.
- CHLEBÍČEK - náboženská výchova pre 1.ročník; PaedDr. Ingrid Peťkovská; Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 2012.
- Náboženská výchova - EVANJELICKÉ NÁBOŽENSTVO 1.ročník; Iveta a Roman Topolčanyovci; Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 2008.

Názov predmetu:	Náboženská výchova - Slovenskej evanjelickej cirkvi a.v.
Ročný fond hodín:	36
Ročník:	Druhý

TEMATICKÝ CELOK (Témy)	CIEĽ	VÝCHODISKÁ Po ukončení danej témy žiak:	ODPORUČENÝ OBSAH PO TÉMACH	SPÔSOB REALIZOVANIA PROGRAMU
I. - ÚVOD 1.Úvodná hodina	- Spoznávanie žiakov s obsahom a spôsobom práce na hodinách náboženstva - Motivovanie žiakov, aby navštevovali hodiny náboženstva	Kognitívny aspekt: - Bude mať predstavu o tom s akými témami sa zoznámi v druhom ročníku - Zistí, aké sú jeho poznatky z predchádzajúceho roku z hodín náboženskej výchovy Afektívny aspekt: -motivovaní je k tomu, aby sa aktívne zapájal na hodinách náboženstva	- spoznávanie sa s obsahom a spôsobom práce	Katechéta (učiteľ náboženstva) by mal vždy prihliadať na to, že katechizmus nie je len hromadenie informácií ("poznání o viere"), ale znamená to snahu osobne prijať učenie a skúsenosti Cirkvi, ako i implementáciu do života prostredníctvom slobodnej účasti na cirkevnom liturgickom živote. Na začiatku každej vyučovacej témy by mali byť žiaci oboznámení s cieľmi a východiskami
II. - KNIHA ŽIVOTA 2. Biblia - Kniha kníh 3. Stará a Nová zmluva	- Žiaci si získajú základné informácie o Biblii (o základnom rozdelení, podelení na kapitoly a verše) - Poukázať žiakom na dôležitosť Biblie pre život každého človeka - Zdôrazniť žiakom, aby si Bibliu brali s úctou, pretože v nej k nám hovorí Trojjediný Boh - Viesť žiakov k tomu, aby ich Biblia zaujala a aby v nej spoznali pravidlá pre svoj život	Kognitívny aspekt: - bude vedieť odkiaľ Biblia pochádza, prečo je nazývaná Knihou kníh - bude vedieť vymenovať základné rozdelenie Biblie - bude vedieť, kedy bola napísaná Stará a kedy Nová Zmluva - bude vedieť, čo sú kapitoly a čo verše - zistí koľko kníh obsahuje Biblia a jej jednotlivé časti - uvedomí si, že sa cez Biblia učí, ako	- Rôzne preklady Biblií (môžu poslúžiť aj ilustrácie rôznych Biblií) - pieseň " Pán Ježiš usilovne čítal Písmo Sväté" (KTS 84) - Prerozprávanie a vysvetlenie učebného textu (učebnica evanjelického náboženstva pre 2. ročník str. 4-7)	výučby, tematickými obsahmi, spôsobom realizovania programu práce, ako i so spôsobom hodnotenia ich práce. Realizácia výučby: Výučba sa realizuje cez nasledovné druhy výučby: - teoretickú (35 hodín) - praktickú (1 hodinu) Miesto realizácie výučby: - teoretická výučba sa realizuje v učebni - praktická sa realizuje v chráme Božom -

		má každý človek žiť Afektívny aspekt: - privádzať ho k tomu, aby si k nej budoval pozitívny vzťah - ju vníma ako zdroj múdrosti a ako knihu, ktorá je dôležitá pre život každého človeka		zúčastnením sa na Službách Božích Didakticko - metodické návody pre realizáciu výučby: - Úvodné hodiny by mali byť naplánované tak, aby prispeli k vzájomnému zoznámeniu sa žiakov, oboznámeniu žiakov s cieľmi, východiskami a vyučujúcimi obsahmi, tiež i začiatkový prehľad učiteľa o predchádzajúcich znalostiach a postojoch skupiny z oblasti náboženskej výchovy Slovenskej evanjelickej a.v. cirkvi. - Realizáciu programu treba konať v súlade s princípmi súčasnej aktívnej výučby, ktorá podľa svojej dynamiky podporuje žiakov na výskumný a problémový prístup k obsahovým témam. - V priebehu realizácie treba dávať dôraz najmä na skúsenostné a formatívne, menej na kognitívne a informatívne. - Kvalita výučby sa dosahuje realizáciou obsahu výučby v súlade s modernými pedagogickými požiadavkami s použitím rôznych metód, foriem práce a učebných pomôcok. - Majúc na zreteli požiadavky osnov vyučujúceho programu a možnosť presunu vyučujúceho obsahu do pedagogicko-didaktického riešenia, učiteľ treba aby bral do úvahy psychologické
III. - VZŤAH MEDZI PÁNOM BOHOM A ČLOVEKOM 4. Kain a Ábel 5. Noách 6. Povolanie Abraháma 7. Zachránený Izák 8. Ézav a Jákob. Jozef a jeho bratia 10. Jozef v Egypte 11. Narodenie Mojžiša 12. Mojžišovo povolanie - 10 trestov 13. Červené more - Cesta po púšti 14. Vydanie Desatora 15. Józua-Jericho	- Žiaci sa zoznámia s príbehom o Kainovi a Ábelovi, budú vedieť definovať, čo bolo na správaní Kaina zlé - Na príbehu Noácha vysvetliť žiakom, aké je dôležité poslúchať Boha a dôverovať jeho sľubom - Cez príbeh o Abrahámovi žiaci spoznajú Abrahámovu silnú vieru v Boha a poslušnosť - Viesť žiakov k pochopeniu, že Pán Boh sa o svoje deti stará v každej situácii a nedovolí, aby sa im stalo niečo zlé - Na príbehu Izáka žiaci získavajú istotu Božej ochrany - Poukázať žiakom na dôsledok Jákobovho klamstva - Cez život Jozefa si žiaci uvedomia potrebu dobrých súrodeneckých vzťahov, ako i možné následky zlých vzťahov medzi súrodencami - Zdôrazniť žiakom potrebu odpustenia v rodine a poukázať na to, aby odmietali pomstu ako spôsob riešenia konfliktov - Privádzať žiakov k tomu, aby vnímali vieru ako spôsob	Kognitívny aspekt: - porozumie pojmu "obet'" (primerané veku) - uvedomí si, čo bolo na správaní Kaina zlé - na základe jednotlivých príbehov z každodenného života, žiak bude vedieť rozlíšiť dobré a zlé správanie - bude vedený k tomu, aby pochopil potrebu dôvery Bohu a jeho starostlivosť - pochopí, že sa Pán Boh stále o neho stará a nedovolí mu, aby sa mu niečo zlé stalo aj keď prežíva ťažké chvíle - pochopí, že Pán Boh nemá rád lož a nepravdu - vníma vieru ako spôsob prekonávania prekážok - chápe dôležitosť odpustenia - vníma Abraháma ako osobnosť viery, ktorú môže nasledovať a ako vzor odovzdanosti - snaží sa vedieť odpustiť ľuďom, ktorí mu ublížia	- Biblický príbeh (1M 4) prerozprávajú, prispôbený veku a sprevádzaný ilustráciami - kreslený film o Kainovi a Ábelovi - rôzne príbehy z každodenného života detí, ktoré poukazujú na rôzne druhy správania sa - Prerozprávajú, prispôbený biblický príbeh o Noáchovi (1M 5-9) striedaný ilustráciami - pieseň "Pane, daruj mi pravú vieru" (KST 200) - Prerozprávajú biblický príbeh o Abrahámovi (1M12) a prispôbený veku žiakov (doplnený obrázkami) - Starozmluvné texty o Izákovi (1M22, 1M24) prispôbené veku a prerozprávajú - pieseň "Keď viem, čo Ježiš pre mňa vykonal" (KTS 121,1) - kreslený film - Abrahám - Starozmluvný biblický text o Ézavovi a Jákobovi (1M 25,27) prerozprávajú	- Realizáciu programu treba konať v súlade s princípmi súčasnej aktívnej výučby, ktorá podľa svojej dynamiky podporuje žiakov na výskumný a problémový prístup k obsahovým témam. - V priebehu realizácie treba dávať dôraz najmä na skúsenostné a formatívne, menej na kognitívne a informatívne. - Kvalita výučby sa dosahuje realizáciou obsahu výučby v súlade s modernými pedagogickými požiadavkami s použitím rôznych metód, foriem práce a učebných pomôcok. - Majúc na zreteli požiadavky osnov vyučujúceho programu a možnosť presunu vyučujúceho obsahu do pedagogicko-didaktického riešenia, učiteľ treba aby bral do úvahy psychologické

	prekonávania prekážok, aby sa naučili vnímať prekážky ako skúšky odvahy a viery - Privádzať žiakov k dôležitosti odpustenia v rodine a privádzať ho k tomu, aby sa snažil sám prejavovať odpustenie v škole, v rodine i prosieť o odpustenie iných - Na základe príbehu o Jozefovi a jeho bratoch sú žiaci súvedení k tomu, aby odmietali pomstu ako súčasť svojho konania - Žiaci porozumejú pojmu "otrok" a jeho postavenie vo vtedajšej dobe - Žiaci pochopia, že Boh sa o nás chce starať a vyzýva nás k zodpovednosti - Žiaci si uvedomia dôležitosť Božej ochrany a jeho vedenia - Cez príbeh o Mojžišovi sa žiaci učia dôverovať Pánu Bohu vo svojich každodenných potrebách a starostiach - Žiaci pochopia, že Pán Boh ich skrze svoje pravidlá chce chrániť pred zlom. - Žiaci spoznajú dôležitosť autorít/nadriadených vo svojom živote, budujú si rešpekt a úctu najmä voči rodičom, učiteľom, kňazom, starším	- učí prosieť iných o odpustenie - učí sa poslušnosti a dôvere v Božie sľuby - pozná, že klamstvo a podvod zraňujú - chápe význam slova "otrok" ako i ich postavenie v tej dobe - pozná situáciu, v ktorej sa ocitli Izraelci - vie dôležitosť Božích prikázaní - snaží sa ich uplatňovať v živote - pochopí potrebu Božej ochrany Afektívny aspekt: - snaží sa byť nesebecký voči súrodencom a ostatným ľuďom - túži po poslušnosti, ktorá vedie k záchrane seba i iných - snaží sa po pravdovravnosti pred ľuďmi a Pánom Bohom - učí sa vcítiť do situácie, v ktorej sa nachádzali Izraelci - snaží sa o to, aby vedel odmietat prejavy pýchy	- Starozmluvné texty o Jozefovi (1M37, 1M39-41 1M 42-47), prerozprávane, prispôbené veku žiakov a striedané ilustráciami (flashcartom alebo flanelografo) - príbehy, ktoré hovoria o rôznych vzťahoch medzi súrodencami - kreslený film - O Jozefovi - Biblické texty o Mojžišovi (2M2, 2M3-12, 2M 13 -16, 2M 19-20) prerozprávane a striedané ilustráciami - kreslený film - Mojžiš - pieseň "Keď Mojžiš s ľudom Božím preč z Egypta sa bral" (KST 154) - Biblický príbeh o Józsovi (Joz 1-6) - pieseň "Vôkol múrov Jericha"(KTS 155,1)	faktory realizovania výučby - vek žiakov, úroveň psychomotorického rozvoja, záujmy, schopnosti, a motiváciu žiakov. - Pri realizácii modernej výučby učiteľ je zdroj vedomostí, tvorca, organizátor a koordinátor žiackych aktivít vo vyučovacom procese. - Výučba je úspešne realizovaná, ak je žiak pripravený pochopiť Cirkev ako priestor pre uskutočnenie svojej osobnosti prostredníctvom spoločenstva s blížnymi a Trojjediným Bohom, ktorý sa stáva zdrojom a plnosťou jeho života. Evaluácia vyučby: Evaluáciu vyučby, učiteľ realizuje na dva spôsoby: - hodnotením reakcií žiakov (cez evaluačné lístky); - preverovaním vedomostí, ktoré si žiaci osvojili na hodine, Známkovanie Opisné známkovanie sa môže konať: - ústnym spôsobom - písomným spôsobom, - pozorovaním správania sa žiaka Počet hodín po témach: I. - Úvod - 1 II. - Kniha života - 3 III. - Vzťah medzi Pánom Bohom a človekom - 13 IV. - Doba sudcov - 4 V. - Doba kráľov - 5 VI. - Proroci - 5 VII. - Prorok ohlasuje
IV. - DOBA SUDCOV 16. Samson 17. Samuel 18. Rút	- Žiaci si získajú základné poznatky o dobe sudcov, prečo ich Pán vyvolil a akú úlohu mali konať - Žiaci si uvedomia, že sila človeka pramení z Pána Boha	Kognitívny aspekt: - pozná význam slova "sudca" - porozumie prečo Boh určil sudcov a akú úlohu mali vykonávať - uvedomí si silu	- Biblický príbeh o Samsonovi (Sudcovia 13-16)prerozprávany a prispôbený veku - Prerozprávany príbeh o Samuelovi (1S 1-3) - Biblický príbeh Rút	II. - Kniha života - 3 III. - Vzťah medzi Pánom Bohom a človekom - 13 IV. - Doba sudcov - 4 V. - Doba kráľov - 5 VI. - Proroci - 5 VII. - Prorok ohlasuje

	- Na príklade Samuelovej mamy sa žiaci naučia modliť sa k Pánu Bohu a vytrvalo prosiť - Na Samuelovom príklade sa žiaci naučia vnímať potrebu ochotnej služby a pomoci - aj najmenší môžu slúžiť Pánu Bohu - Žiaci spoznajú postavu Rúť a všímajú si jej príkladnú starostlivosť, ochotu pomáhať - Žiaci zistia sa za akých okolností Rúť prejavuje svoju vieru, ochotu a starostlivosť	Pána Boha - spozná, že vytrvalosť prináša odmenu - bude vedieť popísať, za akých okolností sa Samuel narodil - spozná, že ľahkovážnosť a neposlušnosť vedie k zlyhaniu a trestu - naučí sa čo znamená dodržať sľub - porozumie pojmu "sľub" - pozná význam slova "prorok" (prispôsobené veku žiakov) - pochopí, že aj najmenší môžu slúžiť Pánu - vie dať príklady ako by on mohol slúžiť Pánu Bohu - uvedomí si aké je potrebné pomáhať v rodine, byť ochotný a nápomocný Afektívny aspekt: - snaží sa byť vytrvalý vo všetkom ako Samuelova mama v modlitbe - usiluje sa byť poslušný - bude vedieť vyjadriť úctu k starším - snaží sa správať ako Rúť	1-4 prerozprávany a prispôsobený veku	príchod Mesiáša - 3 Evaluácia 1+1
V. - DOBA KRÁĽOV 19. Saul 20. Dávid a Goliáš 21. Dávid sa zamiloval 22. Šalamún 23. Ester - kráľovná	- Žiaci si osvoja poznatky o tom, kto bol prvý kráľ v Izraeli, prečo Izraelci chceli kráľa a kvôli čomu bol vybraný Hospodinom práve Saul a kto ho za kráľa pomazal - Žiaci spoznávajú obsah príbehu o pomazaní Dávida	Kognitívny aspekt: - pozná vlastnosti kráľa - vie prečo si národ žiadal kráľa - porozumie slovu "pomazanie" - pochopí, že nerozhoduje veľkosť postavy, ale viera, odvaha,	- prerozprávany biblický text 1S 8-15 o Saulovi - Pieseň "Ježiš na srdce ti klope" (KTS 120) - príbeh o Dávidovi (1S 16-17, 2S 11-12) - prerozprávany a prispôsobený veku - Kreslený film - Dávid	

	a o tom, ako nenápadný mladík Dávid vychádza proti obrovi Goliášovi s odvahou a vierou v Pána Boha poráža Goliáša - Žiaci si uvedomia, že vonkajší výzor človeka nie je rozhodujúci pre službu Pánu Bohu - Žiaci sa zoznámia s príbehom stretnutia Dávida s Batšebou /veku primerane/ - Žiaci spoznajú príbeh - podobenstvo o ovečke chudobného, ktorý Nátan porozpráva Dávidovi pochopia jej hlavnú myšlienku (primerané veku) - Žiaci príbehu o Šalamún zistia, aký on bol, o čo prosil Hospodina a čo všetko urobil pre Izraelský národ - Viesť žiakov k uvedomovaniu si priorít, čo je v živote dôležité - Na príbehu kráľovnej Ester žiaci spoznajú, prečo je dôležité byť odvážnym vo viere aj v ťažkých situáciách	smelosť - pochopí, že Boh sa nepozerala na to, ako vyzeráme, ale akí sme - porozumie slovkú "podobenstvo" (primerané veku) - uvedomí si, že aj jeden človek môže zachrániť veľa - celý národ, keď sa dá do služby Pánu Bohu - bude vedieť prosieť o múdrosť v modlitbách - chápe význam chrámu ako miesta, kde sa stretávame s Bohom a ľuďmi - pochopí dôležitosť chrámu pre Izraelcov - vedení je k tomu, aby navštevoval chrám a slušne sa v ňom správal - uvedomí si, že aj jeden človek môže zachrániť veľa - celý národ, keď sa dá do služby Pánu Bohu Afektívny aspekt: - privádzať ho k tomu, aby sa nehanbil prejavovať svoju vieru v Pána Boha - učí sa byť vďačný za to, čo má a nezávidieť, ak iní majú viac - učí sa odmietat' zlo, neveru a nespravodlivosť a postaviť sa na stranu dobra - vedení je k tomu, aby odmietal lakomstvo, sebeckosť a krádež	- biblický text o Šalamúnovi (1Kr 3-8) prerozprávajú - ilustrácie Šalamúnovho chrámu - biblický príbeh o kráľovnej Ester (Est 1-10) - Kreslený film - Ester	
VII. - PROROK OHLASUJE PRÍCHOD	- Žiaci si získajú poznatky o narodení Jána Krstiteľa	Kognitívny aspekt: - pochopí dôležitosť dôvery k Bohu	- Novozmluvný text L1, 5-25. 57-80 prerozprávajú	

MESIÁŠA 28. Narodenie Jána Krstiteľa - Hlas na púšti 29. Krst Ježiša	a pochopia súvislosť so zaslúbením a pochopia význam jeho narodenia - Poukázať žiakom na Božiu veľkosť a moc - Žiaci sú vedení k pochopeniu dôležitosti dôvery k Bohu a potreby pokánia a odpustenia - Žiaci zistia, čo sa dialo pri Ježišovom krste, ako a kde ho Ján pokrstil - Preverovanie dosiahnutých a pochopených vedomostí z druhého ročníka	- uvedomí si Božiu veľkosť a moc - pochopí potrebu pokánia a odpustenia - chápe význam Jánovho krstu ako i krstu každého človeka - zistí spôsob života a úlohu poslania Jána Krstiteľa - porozumie významu slova "prorok" (prispôsobený veku) - zistí, čo sa dialo pri Ježišovom krste - pochopí dôležitosť Ježišovho krstu - uvedomí si, že Ježiš nie je obyčajný človek Afektívny aspekt: - túži po odpustení a snaží sa správať ako božie dieťa	a prispôsobený veku - kreslený film - Ján Krstiteľ" - pokrstenie Pána Ježiša (Mt3, L3) prerozprávané a striedané s ilustráciami - rôzne materiály (pomôcky) na preverovanie osvojených vedomostí v tomto ročníku	
---	---	--	--	--

KORELÁCIA S PREDMETMI:

1. Slovenský jazyk a literatúra
2. Svet vokol nás
3. Výtvarná kultúra
4. Hudobná kultúra
5. Národná tradícia
6. Občianska výchova

Pre realizovanie plánu a programu náboženskej výchovy - Slovenskej evanjelickej a.v.cirkvi pre druhý ročník odporúča sa nasledovná literatúra:

- BIBLIA - Stará a Nová Zmluva
- PRAMIENOK -učebnica evanjelického náboženstva pre 1.a 2.ročník základných škôl; Miloš Klátik a kol.; Tranoscius, L.Mikuláš, 2005.
- CHLEBÍK (náboženská výchova pre 2.ročník základných škôl - evanjelické a.v. náboženstvo); PaedDr. Ingrid Peťkovská; Tranoscius, Liptovský Mikuláš v roku 2012.
- Náboženská výchova- EVANJELICKÉ NÁBOŽENSTVO 2.ročník; Iveta a Roman Topolčanyovci; Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 2009.

Názov predmetu:	Náboženská výchova - Slovenskej evanjelickej cirkvi a.v.
Ročný fond hodín:	36
Ročník:	Tretí

TEMATICKÝ CELOK (Témy)	CIEĽ	VÝCHODISKÁ Po ukončení danej témy žiak:	ODPORUČENÝ OBSAH PO TÉMACH	SPÔSOB REALIZOVANIA PROGRAMU
I. - ÚVOD 1. Úvodná hodina	- Spoznávanie žiakov s obsahom a spôsobom práce na hodinách náboženstva - Motivovanie žiakov, aby navštevovali hodiny náboženstva	Kognitívny aspekt: - Bude mať predstavu o tom s akými témami sa zoznami v treťom ročníku - Zistí, aké sú jeho poznatky z predchádzajúceho druhého roku z hodín náboženskej výchovy Afektívny aspekt: - motivovaní je k tomu, aby sa aktívne zapájal na hodinách náboženstva	- spoznávanie sa s obsahom a spôsobom práce	Katechéta (učiteľ náboženstva) by mal vždy prihliadať na to, že katechizmus nie je len hromadenie informácií ("poznání o viere"), ale znamená to snahu osobne prijať učenie a skúsenosti Cirkvi, ako i implementáciu do života prostredníctvom slobodnej účasti na cirkevnom liturgickom živote. Na začiatku každej vyučovacej témy by mali byť žiaci oboznámení s cieľmi a východiskami výučby, tematickými obsahmi, spôsobom realizovania programu práce, ako i so spôsobom hodnotenia ich práce.
II. - JEŽIŠOVO VEREJNÉ PÔSOBENIE 2. Pokúšanie na púšti 3. Povolanie učenikov J 1,35-51 Mt 10,1-6 Mk 1,14-19	- Žiaci si zopakujú učivo z predchádzajúcich ročníkov - krst Pána Ježiša - Žiaci spoznajú príbeh pokúšania Ježiša na púšti a zistia ako diabol pokúšal Pána Ježiša - Žiaci sa oboznami s príbehmi povolania učenikov, kedy, kde a za akých okolností ich Pán Ježiš povolal - Žiaci si zopakujú príbeh o bohatom love rýb a prehľbia si vedomosti o tom, čo znamenala Ježišova výzva: "Učiním vás rybármi ľudí!"	Kognitívny aspekt: - vie pomenovať udalosti, ktoré predchádzali začiatku verejného vystúpenia Ježiša - uvedomí si Ježišovu poslušnosť voči Pánu Bohu - vie vymenovať mená učeníkov, situácie, v ktorých ich Ježiš povoláva a prečo ich povoláva - uvedomuje si potrebu nasledovania Pána Ježiša ako prioritu a túži sa stať Jeho nasledovníkom - pozná, že každý môže Bohu slúžiť Afektívny aspekt: - chápe zmysel ovládania Božieho slova pre svoj život - vníma význam poslušnosti voči Božiemu slovu a výzvu nasledovania Spasiteľa vo svojom živote	- príbehu zo života ľudí, ktoré hovoria o rôznych druhov pokúšenia - biblické texty prerозprávane, alebo zdramatizované (Mt 4,1-11, L4,1-12) - ilustrácie o čo pokúšal diabol Pána Ježiša - pieseň "Som zrnko piesku"(KTS 131) - kreslený film - povolanie učeníkov - biblické texty (Mt10, 2-4, Mt 4,18-22, Mk1,16-20, J1, 43- 50) prerозprávane a prispôsobené veku - pieseň "Dvanásť učenikov"(KTS 165) - mená učeníkov názorne zobrazené	Realizácia výučby: Výučba sa realizuje cez nasledovné druhy výučby: - teoretickú (35 hodín) - praktickú (1 hodinu) Miesto realizácie výučby: - teoretická výučba sa realizuje v učebni - praktická sa realizuje v chráme Božom - zúčastnením sa na Službách Božích Didakticko - metodické návod y pre realizáciu výučby: - Úvodné hodiny by mali byť naplánované tak, aby prispeli k vzájomnému zoznámению sa žiakov, oboznámeniu žiakov s cieľmi, východiskami a

III. - PÁN JEŽIŠ MENÍ ŽIVOTY ĽUDÍ 4. Bohatý mládenec - L 18,18-30 5. Ježiš a Samaritánka - J 4,1-42 6. Zacheus L 19,1-10	- Na základe príbehu "Bohatý mládenec" vysvetliť žiakom aké je zlé byť závislý na bohatstve - Žiaci spoznajú príbeh stretnutia Ježiša so Samaritánkou - Vysvetliť žiakom prečo sa Hebrejci nepriatelili so Samaritánmi - Žiaci zistia, prečo ľudia nemali radi colníkov a aké bolo ich postavenie v tom čase a zamýšľajú sa nad potrebou pokánia a odpustenia	Kognitívny aspekt: - chápe, že si nemá byť závislý na materiálnych hodnotách - uvedomí si, že bohatstvo nám prináša skutočnú radosť len vtedy keď ním vieme pomáhať iným - vie stručne prerozprávať príbeh o Samaritánky - pochopí, prečo sa Hebrejci nepriatelili so Samaritánmi - chápe kto boli Samaritáni - pochopí čo Ježiš urobil, keď sa stretol so Samaritánkou - vie, prečo ľudia nemali radi colníkov - pochopí, aké bolo postavenie colníkov v tom čase a akí oni boli - uvedomí si potrebu poznať Ježiša a moc Jeho odpustenia - pochopí, že sa človek môže zmeniť, keď stretne Ježiša táto vnútorná zmena sa prejavuje v správaní človeka Afektívny aspekt: - túži po spáse a Spasiteľovi, ktorý ponúka večný život - žiak vie o dôležitosti svedectva a sám - túži svedčiť o láske, ktorú prináša Pán Ježiš všetkým - aj tým, ktorých iní považujú za nepriateľov či nehodných Jeho lásky	- rôzne materiály - pomôcky, ktoré hovoria o bohatstve - biblický príbeh o bohatom mládenecovi (Mt 19,16-26, Mk 10,17-31, L18,18-27) - prerozprávajú - kreslený film - Bohatý mládenec - biblický príbeh Ježiš a Samaritánka, J 4, 1-42 prerozprávajú a prispôsobený veku žiakov --pieseň "Ó, pomôž, Pane milý, to Slovo Tvoje znáš!" (KTS 73) - biblický príbeh o Zacheusovi L19,1-10 prerozprávajú a zdramatizovaný - pieseň "Teba vzývam, Bože večný" (KTS 274)	vyučovacími obsahmi, tiež i začiatkový prehľad učiteľa o predchádzajúcich znalostiach a postojoch skupiny z oblasti náboženskej výchovy Slovenskej evanjelickej a.v. cirkvi. - Realizáciu programu treba konať v súlade s princípmi súčasnej aktívnej výučby, ktorá podľa svojej dynamiky podporuje žiakov na výskumný a problémový prístup k obsahovým témam. V priebehu realizácie treba dávať dôraz najmä na skúsenostné a formatívne, menej na kognitívne a informatívne. - Kvalita výučby sa dosahuje realizáciou obsahu výučby v súlade s modernými pedagogickými požiadavkami s použitím rôznych metód, foriem práce a učebných pomôcok. - Majúc na zreteli požiadavky osnov vyučovacieho programu a možnosť presunu vyučovacieho obsahu do pedagogicko-didaktického riešenia, učiteľ treba aby bral do úvahy psychologické faktory realizovania výučby - vek žiakov, úroveň psychomotorického rozvoja, záujmy, schopnosti, a motiváciu žiakov. - Pri realizácii modernej výučby učiteľ je zdroj vedomostí, tvorca, organizátor a koordinátor žiackych
---	---	---	--	---

				aktivít vo vyučovacom procese. -Výučba je úspešne realizovaná, ak je žiak pripravený pochopiť Cirkev ako priestor pre uskutočnenie svojej osobnosti prostredníctvom spoločenstva s blížnymi a Trojjediným Bohom, ktorý sa stáva zdrojom a plnosťou jeho života.
IV. - PÁN JEŽIŠ VYUČUJE 8. Podobenstvo o štvorakej pôde - Mt 13 9. Podobenstvo o talentoch /hrivnách/ - L 19; Mt 25 10. Podobenstvo o 10 pannách - Mt 25 11. Podobenstvo O milosrdnom Samaritánovi - L 10 12. Stratený syn - L 15 13. O farizejovi a publikánovi - L 18 14. Podobenstvo o zlých vinohradníkoch - Mk 12	- Žiaci zistia, že súčasťou Ježišovho verejného pôsobenia bolo aj vyučovanie prostredníctvom kázni a podobenstiev - Žiaci spoznajú význam pojmu "podobenstvo" - Zopakujú si niektoré podobenstvá z 1.ročníka - Žiaci sa zoznámia s obsahmi podobenstiev ich vysvetlenie a aplikovanie v kresťanskom živote - Zdôrazniť žiakom na pripravenosť na vstup do kráľovstva Božieho - Na podobenstve o milosrdnom Samaritánovi žiakom uprieť pozornosť na dobročinnosť, súcť s trpiacimi - Žiakom zdôrazniť na Božiu ochotu odpustiť hriešnikovi - Poukázať žiakom na poslanie Pána Ježiša ako Božieho Syna	Kognitívny aspekt: - uvedomí si, že Pán Ježiš je dobrý učiteľ - vie primerane vysvetliť, čo znamená slovo podobenstvo - vie vymenovať niektoré podobenstvá, o ktorých sa učil v 1. ročníku a ich posolstvo - vie zreprodukovať samotné podobenstvo i jeho hlavnú myšlienku - uvedomí si význam Božieho slova, Jeho silu, ale aj to, prečo ľudia rôznym spôsobom reagujú na počuté Božie slovo - pochopí, že každý človek má nejaký dar - schopnosť - talent a zodpovednosť za jeho rozvíjanie a svojimi darmi máme pomáhať iným - slúžiť Pánu Bohu - uvedomí si zodpovednosť za to, ako sa správa - učí sa pripravovať na príchod Pánov a múdro sa rozhodovať - vie aplikovať veku primerane myšlienky	- krátke animované filmy o štvorakej pôde, talentoch - biblické podobenstvo o Štvorakej pôde Mt13 (prerозprávané, vysvetlené a striedané ilustráciami) - biblické podobenstvo o talentoch L19 a hrivnách Mt25 prerозprávané a prispôsobené žiakom - Biblické podobenstvo o 10 pannách Mt25 prerозprávané a prispôsobené - pieseň "Päť múdrych panien" (KTS 174) - kreslený film - Milosrdný Samaritán - príbeh zo života žiakov späť s príbehom o milosrdnom Samaritánovi - biblický príbeh o milosrdnom Samaritánovi L10 (prerозprávaný prípadne zdramatizovaný) - podobenstvo o stratenom synovi L15, 11-32 prerозprávané a striedané ilustráciami - biblický príbeh o farizejovi a publikánovi L18 prerозprávaný a prispôsobený veku	Evaluácia vyučby: Evaluáciu vyučby, učiteľ realizuje na dva spôsoby: - hodnotením reakcií žiakov (cez evaluačné lístky); - preverovaním vedomostí, ktoré si žiaci osvojili na hodine, Známkovanie Opisné známkovanie sa môže konať: -ústnym spôsobom -písomným spôsobom, - pozorovaním správania sa žiaka Počet hodín po témach: I. - Úvod - 1 II. - Ježišovo verejné pôsobenie - 2 III. - Pán Ježiš mení životy ľudí - 3 IV. -Pán Ježiš vyučuje - 7 V. - Pán Ježiš uzdravuje- 6 VI. - Pán Ježiš robí divy - 2 VII. - Pán Ježiš hovorí o sebe - 2 VIII. - Ježišovo dielo vykúpenia - 4 IX. - Cirkev je miesto, kde patrím aj ja - 7 Evaluácia 1+1

		podobenstiev kolektíve triedy, v okolí, kde sa najčastejšie pohybuje - uvedomuje si, čo hriechom stráca - učí sa dôverovať Pánu Bohu ako Otcovi nebeskému, ktorý je ochotný odpúšťať na základe úprimného vyznania vín - vie aplikovať jednotlivé myšlienky z podobenstva vo svojom živote - vie pomenovať situácie, v ktorých zažilo prejavy pýchy a tiež pozitívne príklady pokorného správania sa - uvedomí si, že žije v prostredí, v ktorom je Božie slovo často odmietané, dokonca mnohí ním pohŕdajú - rozumie, príčine Ježišovho príchodu a Jeho obeti na kríži Afektívny aspekt: - osvojuje si ochotu pomáhať každému človeku bez ohľadu na rasovú, národnostnú a náboženskú príslušnosť - vie, že sa má modliť pravdivo a vie že, pred Pánom Bohom nemá zmysel hrať sa na dôležitého - učí sa pokore a odmieta namyslenosť	- pieseň "Klop,klop,klop, kto na srdiečko klope?" (KTS 194) - podobenstvo o zlých vinohradníkoch Mt21,33-46 - prerozprávane a prispôsobené žiakom - kniha bez slov	
V. - PÁN JEŽIŠ UZDRAVUJE 15. Uzdravenie stotníkovho	- Žiaci spoznajú príbeh o uzdravení stotníkovho sluhu (primerane veku) - Pochopia, kto to bol	Kognitívny aspekt: - je inšpirovaný stotníkovou silou viery a starostlivosťou o	- príbehy zo života ľudí, ktoré bližšie priblížia žiakom ako sa cítia ľudia, ktorých postihne ťažká bolesť	

sluhu - L 7,1-10 16. Uzdravenie slepého pri Jerichu Mk 10, 46-52 17. Uzdravenie slepca v Betsaide Mk 8,22 - 26 18. Uzdravenie hluchonemého - Mk 7,31-37 19. Uzdravenie porazeného - Mt 9 20. Uzdravenie malomocného - Mk 1,40-45	stotník a aká je dôležitá viera v Pána Ježiša a v jeho moc - Žiaci spoznajú príbeh o uzdravení slepého pri Jerichu a pochopia jeho vieru, vrúcnosť prosieb ako i oslavu a vďačnosť voči Pánu Bohu za prejavené milosrdenstvo - Žiaci spoznajú príbeh o uzdravení hluchonemého človeka - Pochopia, čo znamená slovo Effatha! - len keď človek otvorí svoje srdce pre Ježiša, On ho môže uzdraviť a naplniť svojimi darmi - Žiaci spoznajú príbeh uzdravenia porazeného, zistia ako sa porazený dostal k Pánu Ježišovi a prečo ho uzdravil - Žiaci pochopia a uvedomia si, že Pán Ježiš z lásky k človeku a pre vieru vracia ľuďom zdravie - Žiaci spoznajú príbeh o malomocnom človeku	svojho sluhu; snaží sa ho v tomto napodobňovať vo svojom živote - pochopí, že ten, kto verí v Ježiša Krista, nebude zahnaný - uvedomí, že od Pána Ježiša netreba očakávať iba materiálnu pomoc, On najlepšie vie, čo potrebujeme - uvedomí si zodpovednosť za ľudí, ktorí Ježiša nepoznajú, prosí za nich v modlitbách a túži ich privádzať k Nemu - vie poďakovať za všetko, čo prijíma od Pána Boha a oslavovať ho - uvedomí si ťažkú situáciu chorého človeka - chápe priateľov a ich veľkú snahu pomôcť chorému - uvedomí si moc Pána Ježiša - pozná Ježišovu lásku k človeku Afektívny aspekt: -túži pomáhať druhým - spocítiť s chorými ľuďmi a učiť sa vnímať ich potreby - je ochotný pomáhať	- biblický príbeh - Uzdravenie stotníkovho sluhu (Mt8, 5-13, L7, 1-10) - biblický príbeh - Uzdravenie slepého pri Jerichu (Mk 10, 46-52) - biblický príbeh - Uzdravenie slepca (Mk 8, 22-26), uzdravenie hluchonemého (Mk7,31-37), uzdravenie porazeného (Mt 9), uzdravenie malomocného (Mk1, 40-45) prerozprávane, prispôsobené veku a sprevádzané ilustráciami - pieseň "Som zrnko piesku na veľkej púšti"(KTS 131)
VI. - PÁN JEŽIŠ ROBI DIVY 21. Svadba v Káne Galilejskej - J 2,1-12 22. Vzkriesenie Jairovej dcéry - Mk 5,21-43	- Žiaci sa spoznávajú s Ježišových prvým divom, ktorý sa odohráva na svadbe, kde premieňa vodu na víno - Predstaviť žiakom Pána Ježiša, ktorý sa raduje spolu s inými a je pripravený pomôcť aj v	Kognitívny aspekt: - učí sa dôverovať Božej moci a Jeho slovu - pochopí, aká je dôležitá poslušnosť a konanie podľa Božích predstáv - zistí, že radosť je súčasťou kresťanského života	- kreslený film - Pán Ježiš robí zázraky - fotografie zo svadby - príbeh -svadba v Káne Galilejskej (J2, 1-11) prerozprávane a sprevádzané ilustráciami - pieseň " Prišiel Syn Boží jednorodený" (KTS 176)

	nepredvídateľných situáciách - Žiaci sa dozvedia o Jairovi, ktorý bol predstaveným synagógy a vnímajú jeho bolesť nad stratou dcéry - Poukázať žiakom na modlitbu ako súčasť kresťanského života	a nie je v protiklade so zbožnosťou. - inšpirovaný je k tomu, aby prichádzal vo svojich problémoch k Bohu vo svojich modlitbách, lebo On dokáže urobiť viac ako prosíme Afektívny aspekt: - spocítiť s Jairom nad stratou jeho dcéry - raduje sa spolu s Jairom nad divom, ktorý urobil Pán Ježiš - preukazuje záujem o modlitbu a vníma ju ako súčasť jeho každodenného života	- biblický príbeh Vzkriesenie Jairovej dcéry (Mk 5, 21-23,35-43) prerozprávane a sprevádzané ilustráciami - báseň "Neboj sa, len ver!" Janka Nagajová
VII. - PÁN JEŽIŠ HOVORÍ O SEBE 23. Pán Ježiš je dobrý pastier - J 10 24. Ježiš - vínný kmeň - J 15	- Vysvetliť žiakom úlohu pastiera a v čom je mu Pán Ježiš podobný - Poukázať žiakom na to, že sa Pán Ježiš o nás stará a vedie tak, ako pastier vedie svoje ovečky - Na základe biblického textu o vinnom kmeni vysvetliť žiakom, aké dôležité je byť neustále spojený so Spasiteľom, tak ako ratolesti viniča sú spojené s kmeňom, z ktorého čerpajú silu a živiny	Kognitívny aspekt: - uvedomí si, že Ježiš sa o nás chce láskavo starať a viesť nás životom, chrániť nás od všetkého zlého - vedený je k nasledovaniu a poslušnosti voči Pánovi - nášmu Pastierovi - vie spamäti biblický citát - pozná jeho význam a vie ho vysvetliť vlastnými slovami Afektívny aspekt: - učí sa neustále čerpať silu a vieru z Božieho slova, modlitieb	- fotografie pastiera so stádom - pieseň "Ty si môj Pastier" (KTS 128) - biblický príbeh Dobrý pastier (J10,1b-2. 4-5.9-16) prerozprávane a prispôsobené veku žiakom - fotografie vínného kmeňa - biblický príbeh prerozprávany J15,1-9
VIII. - JEŽIŠOVO DIELO VYKÚPENIA 25. Posledná večera	- Zoznámiť žiakov s príbehom Poslednej Večere, vysvetliť im, prečo Pán Ježiš svätú paschu a čo pre Židov znamenala - Zdôrazniť žiakom	Kognitívny aspekt: - vie, čo je to pascha, chápe jej význam pre Židov - uvedomí si význam tejto sviatosti v živote kresťana -	- kreslený film - Ukrižovanie Pána Ježiša - fotografie Golgoty, Getsemanskej záhrady - biblické príbehy Posledná večera, Ježiš

26. Ježiš v Getsemane 27. Ukrižovanie Ježiša /Ježišova smrť/ 28. Vzkriesenie	Ježišove slová o ustanovení Večere Pánovej - Žiaci spoznajú príbeh Ježišovho zápasu v Getsemanskej záhrade, utrpenie a strach, ktorý prežíva, ale zároveň aj odhodlanosť a poslušnosť splniť to, čo od neho Otec očakáva - Žiaci si podrobnejšie osvojujú vedomosti o Ježišovom utrpení, dávajú dôraz na to čo znamená smrť Pána Ježiša pre nás kresťanov - Zoznámia sa s príbehom pochovania Ježiša a pochopia, prečo musel byť jeho pohreb vykonaný v rýchlosti - Dozvedia sa o sabate ako sviatočnom dni, prečo sa svätiteľ a akým spôsobom bol svätený - Žiaci spoznajú príbeh vzkriesenia, dozvie sa o ženách, ktoré boli prvými svedkyňami vzkriesenia - Žiaci pochopia Ježišovu moc nad smrťou a prísľub večného života pre Jeho nasledovníkov	najmä odpustenie a zmierenie - rozumie prečo Ježiš cíti bolesť a uvedomí si význam a vážnosť toho čo Pán Ježiš musel podstúpiť pre záchranu hriešneho človeka - váži si to, čo Pán Ježiš pre nás urobil - uvedomí si význam ukrižovania pre náš súčasný aj večný život - na postave Jozefa z Arimatie uvedomí si význam blízkych a verných priateľov, na ktorých sa vždy môžeme spoľahnúť - uvedomuje si, čo to znamená pre nás /dar nového, večného života/ - vie, že smrť nemá posledné slovo v živote veriaceho človeka Afektívny aspekt: - túži po odpustení a vie odpúšťať iným - stáva sa tvorcom pokoja - cíti radosť zo vzkriesenia - vníma nádej, ktorú prináša Pán Ježiš svojím zmŕtvychvstaním - vníma priznanie a oľutovanie svojich hriechov ako dôležité a prijíma Božie odpustenie a lásku do svojho srdca - spolucíti so smútiacimi, vie prejaviť sústrasť, vie sa aj v ťažkých situáciách obracať s dôverou na Pána	v Getsemane, Ukrižovanie a Vzkriesenie Ježiša (prerozprávane pomocou obrázkov) - pieseň "Deň vzkriesenia Pánovho oslavujme" (KTS 53)	
---	--	--	---	--

		Boha	
IX. - CIRKEV JE MIESTO, KDE PATRÍM AJ JA 29. Vstúpenie a Misijný príkaz 30. Poriadok Služieb Božích 31. Diakon Štefan - Sk 6 32. Apoštol Filip pokrstil kráľovského dvorana - Sk 8,26nn 33. Saulovo obrátenie k Bohu 34. Peter a Kornelius - Sk 10	- Žiaci si zopakujú príbeh o vstúpení a zoslaní Ducha Svätého z 3. ročníka - Poukázať žiakom na dôraz misijného príkazu, ktorý vyjadruje Ježišovu túžbu, aby sa Jeho evanjelium zvestovalo všetkým a prinášalo zmenu do srdc ľudí - Stručne vysvetliť žiakom, ako prebiehajú Služby Božie v našich chrámoch a čo je ich stredobodom - Žiaci zistia, čo znamená slovo diakon / diakonia - Spoznajú príbeh o Štefanovi, o jeho smelom vyznávaní viery i dôvody prečo zomiera - Žiaci si získajú informácie o tom, kto to bol Filip a aké bolo jeho poslanstvo pre eunucha - Pochopia za akým účelom prišiel tento muž do Jeruzalema a z knihy ktorého proroka si čítal - Žiaci spoznávajú biblický príbeh o Saulovi - prenasledovateľovi kresťanov - Žiaci zistia zmenu, ktorú spôsobilo stretnutie Saula s Pánom Ježišom - Žiaci sa dozvedia, kto to bol Kornelius a vedia ho charakterizovať - Spoznajú príbeh Petrovho videnia a učia sa porozumieť jeho podstate - Zistiť koľko a do akej	Kognitívny aspekt: - pozná misijný príkaz naspamäť - vie ho nielen reprodukovať, ale chápe význam týchto Ježišových slov - uvedomuje si potrebu služby núdznym a je vedený k добрote a ochotnej pomoci biednym - rozumie dôležitosti zvestovania evanjelia - uvedomí si význam krstu pre život kresťana - uvedomí si moc i milosť Božiu, ktorá zmenila jedného z najväčších prenasledovateľa cirkvi na Božieho hlásateľa evanjelia o Božej láske - pochopí, že Pán Boh miluje všetkých ľudí bez rozdielu a bez ohľadu na národnosť, rasu, spoločenské postavenie, či iných "výhod" - zistí v akej miere si zapamätal, pochopil a osvojil poznatky z hodín náboženstva v 3.ročníku Afektívny aspekt: - túži po nasledovaní Spasiteľa a je šíriteľom tejto zvesti vo svojom okolí - cíti vďačnosť za Kristovu lásku a prijatie - učí sa odvážne vyznávať svoju vieru a nehanbiť sa za ňu - túži po spoznávaní	- fotografie - pieseň "Tvoja láska je silnejšie než vietor" (www.youtube.com) - príbehy o šírení misie - biblický príbeh misijný príkaz a vstúpenie prerozprávané (Mt28, 16-20, Sk1,9-11) - pieseň "V srdciach nech nám radosť horí" (KTS 281) - prerozprávania biblického príbehu krst kráľovského dvorana Sk8,26-40 - prerozprávania biblického príbehu Peter a Kornelius Sk10, 1-44 - pieseň "Ježiš môj" - pieseň "Vojdite, plesajme"(KTS 282) - prerozprávania biblického príbehu Diakon Štefan (Sk6,1-15, 51-60) - pieseň "Smieť žiť pre Krista" (KTS 233) - prerozprávania príbehu Saulovo obrátenie Sk9,1-22. - pomôcky na opakovanie osvojených si vedomostí

	miere žiaci porozumeli, pochopili a osvojili si vedomosti z hodín náboženstva počas celého roka.	Božieho slova - túži zúčastňovať sa Služieb Božích (detská besiedka, detské Sl. Božie) a aktívne sa zapájať do ich priebehu (pieseň, modlitba, čítanie textu z Biblie)		
--	--	---	--	--

KORELÁCIA S PREDMETMI:

1. Slovenský jazyk a literatúra
2. Svet vŕkol nás
3. Výtvarná kultúra
4. Hudobná kultúra
5. Národná tradícia
6. Občianska výchova

Pre realizovanie plánu a programu náboženskej výchovy - Slovenskej evanjelickej a.v.cirkvi pre tretí ročník odporúča sa nasledovná literatúra:

- BIBLIA - Stará a Nová Zmluva

- PRAMENŮ -učebnica evanjelického náboženstva pre 3.a 4.ročník základných škôl; Miloš Klátik a kol.; Tranoscius, L.Mikuláš, 2007.

- CHLIEB Z NEBA (náboženská výchova pre 3.ročník základných škôl - evanjelické a.v. náboženstvo); PaedDr. Ingrid Peťkovská; Tranoscius, Liptovský Mikuláš v roku 2014.

- PRACOVNÝ ZOŠIT k učebnici náboženskej výchovy Chlieb z neba pre 3.ročník základných škôl - evanjelické a.v. náboženstvo; Iveta a Roman Topolčanyovci, Dana Naďová, Ingrid Peťkovská; Tranoscius, Liptovský Mikuláš, 2013.

Názov predmetu:	Náboženská výchova - Slovenskej evanjelickej cirkvi a.v.
Roční fond hodín:	36
Ročník:	Štvrtý

TEMATICKÝ CELOK (Témy)	CIEĽ	VÝCHODISKÁ Po ukončení danej témy žiak:	ODPORUČENÝ OBSAH PO TÉMACH	SPÔSOB REALIZOVANIA PROGRAMU
I. - ÚVOD 1.Úvodná hodina	- Spoznávanie žiakov s obsahom a spôsobom práce na hodinách náboženstva - Motivovanie žiakov, aby navštevovali hodiny náboženstva	Kognitívny aspekt: - Bude mať predstavu o tom s akými témami sa zoznami v štvrtom ročníku - Zistí, aké sú jeho poznatky z predchádzajúceho tretieho roku z hodín náboženskej výchovy Afektívny aspekt: - motivovaní je k	-spoznávanie sa s obsahom a spôsobom práce	Katechéta (učiteľ náboženstva) by mal vždy prihliadať na to, že katechizmus nie je len hromadenie informácii ("poznaní o viere"), ale znamená to snahu osobne prijať učenie a skúsenosti Cirkvi, ako i implementáciu do života prostredníctvom slobodnej účasti na cirkevnom liturgickom živote.

		tomu, aby sa aktívne zapájal na hodinách náboženstva		Na začiatku každej vyučovacej témy by mali byť žiaci oboznámení s cieľmi a východiskami výučby, tematickými obsahmi, spôsobom realizovania programu práce, ako i so spôsobom hodnotenia ich práce.
II. - V KOHO VERÍM 2. 1.článok VVK (Krédó) 3. 2.článok VVK - Pán Ježiš - zasľúbený prorokmi, syn Jozefa a Márie, Syn Boží, Pán 4. 2.článok VVK - Pán Ježiš - trpiaci, ukrižovaný a vzkriesený 5. 2.čl.VVK - Pán Ježiš - ako vyvýšený Pán na Božej pravici, náš Ochranca a zároveň Sudca. 6. 3.článok VVK - Zoslanie Ducha Svätého - Podoby / Obrazy Ducha Sv. - Pôsobenie Ducha Sv. 7. 3.článok VVK - Verím v cirkev - spoločenstvo veriacich 8. 3.čl. VVK Verím v: - odpustenie hriechov - v tela z mŕtvych vzkriesenie - život večný	- Žiaci si osvoja základné poznatky o viery všeobecnej kresťanskej - Na základe žiakom známej biblickej postavy Abrahám priblížiť a vysvetliť im pojem "viera" - Viest žiakov k tomu, aby prostredníctvom stvorenia objavovali Pána Boha a boli vďační za svet a ľudí okolo nás - Predstaviť žiakom 2.článok a viesť ich k postupnému osvojovaniu - Zdôrazniť žiakom Ježišov božský pôvod a zároveň im vysvetliť, kto boli Jeho rodičia, zopakovať so žiakmi príbeh narodenia - Priblížiť žiakom príbeh utrpenia, smrti a vzkriesenia Pána Ježiša - Poukázať žiakom na Spasiteľa, ktorý za nás trpí, aby nás zbavil hriechu - Zdôrazniť žiakom poslušnosť Pána Ježiša voči nebeskému Otcovi a na Jeho obetavú lásku k ľuďom - Predstaviť žiakom Pána Ježiša ako víťaza nad smrťou a hriechom - Vysvetliť žiakom udalosti Ježišovho vstúpenia na nebo aj v súvislosti s misijným príkazom - Zdôrazniť žiakom istotu Ježišovej prítomnosti pri nás	Kognitívny aspekt: - vníma Boha ako všemohúceho Otca, Stvoriteľa neba i zeme - ovláda vieru všeobecnú kresťanskú - uvedomí si potrebu viery pre svoj život - pochopí, čo majú spoločné všetci kresťania - vie chrániť prírodu a prechovávať úctu k Stvoriteľovi - vie naspamäť 2.článok viery všeobecnej kresťanskej - rozumie jej obsahu - uvedomí si, že Ježiš je zároveň Božím synom a zároveň sa narodil ako malé dieťa v Betleheme - pozná mená niektorých prorokov a ich predpovede o Ježišovi Kristovi ako zasľúbenom Mesiášovi - ovláda učivo o utrpení, obeti a víťazstve Spasiteľa nad smrťou - uvedomí si, že je Pán Ježiš stále s nami a môžeme s ním komunikovať prostredníctvom našich modlitieb - chápe, že Pán Ježiš posielal Pomocníka - Ducha Svätého - vie, aké správanie sa páči Bohu a čo od nás očakáva - pozná príbeh zoslania Ducha - vie vymenovať	- Starozmluvný text o Abrahámovi a jeho viere v Pána Boha (zopakovanie si príbehu z 2.ročníka) - prerozprávanie a vysvetlenie textu o tom, ako nastalo apoštolské vierovyznanie (učebnice náboženstva pre 4.ročník (str.5)) -Viera všeobecná kresťanská (Malý katechizmus Dr. Martina Luthera) názorne zobrazená žiakom -ilustrácie o stvorení sveta na základe, ktorých si žiaci zopakujú príbeh o stvorení - pieseň "Je veľký náš Boh" - premietanie animovaného filmu o narodení Pána Ježiša - obrázky, ilustrácie o narodení Pána Ježiša - Novozmluvný príbeh o narodení Pána Ježiša - Biblický príbeh o Ježišovom zajatí, utrpení, smrti a vzkriesenia pána Ježiša (Mt 26-28, Mk14-16, J13-20) zopakované podľa ilustrácií - pieseň "Živý je Pán" - Novozmluvný príbeh o zoslaní Ducha Svätého - Príbeh o uzdravení porazeného (Mk2, 1-	Realizácia výučby: Výučba sa realizuje cez nasledovné druhy výučby: - teoretickú (35 hodín) - praktickú (1 hodinu) Miesto realizácie výučby: - teoretická výučba sa realizuje v učebni - praktická sa realizuje v chráme Božom - zúčastnením sa na Službách Božích Didakticko - metodické návody pre realizáciu výučby: - Úvodné hodiny by mali byť naplánované tak, aby prispeli k vzájomnému zoznámeniu sa žiakov, oboznámeniu žiakov s cieľmi, východiskami a vyučovacími obsahmi, tiež i začiatkový prehľad učiteľa o predchádzajúcich znalostiach a postojoch skupiny z oblasti náboženskej výchovy Slovenskej evanjelickej a.v. cirkvi. - Realizáciu programu treba konať v súlade s princípmi súčasnej aktívnej výučby, ktorá podľa svojej dynamiky podporuje žiakov na výskumný a problémový prístup k obsahovým témam. V priebehu realizácie treba dávať dôraz najmä na skúsenostné a formatívne, menej na kognitívne a informatívne.

	prostredníctvom prisľúbenia Radcu - Ducha Svätého - Na základe Mt 25,31-45 vysvetliť žiakom podľa akých kritérií bude Pán Ježiš súdiť ľudí - Predstaviť žiakom príbeh zoslania Ducha Svätého (vietor, ohnivé jazyky, holubica pri krste Pánovom) a vysvetliť im prečo Pán Ježiš posielal Ducha Svätého -Vysvetliť žiakom, ako Duch Boží môže meniť naše životy - ovocie Ducha v nás - láska, pokoj,... (G 5, 22-24) - Predstaviť žiakom cirkev ako spoločenstvo veriacich ľudí, do ktorej patrí každý pokrstený a vysvetliť, že v cirkvi je každý človek vítaný a môže tam slúžiť svojimi darmi - Oboznámiť žiakov s príbehom uzdravenia ochrnutého človeka a poukázať im na význam nielen telesného ale v prvom rade duchovného zdravia - Na príbehu Ježišovho vzkriesenia zdôrazniť žiakom myšlienku večného života ako veľkú nádej pre veriaceho človeka	prejavy Ducha Svätého - vie, že Duch Sv. je naším Pomocníkom, Radcom, Učiteľom, Tešiteľom - pozná význam slova kresťan - uvedomí si, že v cirkvi môže slúžiť Pánu Bohu i svojim bratom a sestrám - uvedomí si, že horšie ako choroba je hriech v srdci človeka - chápe a prijíma, že Pán Ježiš nám dáva nádej - pochopí, že napriek realite smrti každý, kto verí v Pána Ježiša bude večne žiť Afektívny aspekt: - uvedomí si nesmiernu milosť, ktorú v kríži môžeme prijať - túži po odpustení hriechov - učí sa čerpať nádej a povzbudenie z Pánovho vzkriesenia - vytvára si osobný vzťah k Duchu Svätému - prosí Ducha Svätého o dar viery a o pomoc v ťažkých situáciách	12) - pieseň "V meste Kafarnaum" (KTS 179)	- Kvalita výučby sa dosahuje realizáciou obsahu výučby v súlade s modernými pedagogickými požiadavkami s použitím rôznych metód, foriem práce a učebných pomôcok. - Majúc na zreteli požiadavky osnov vyučujúceho programu a možnosť presunu vyučujúceho obsahu do pedagogicko-didaktického riešenia, učiteľ treba aby bral do úvahy psychologické faktory realizovania výučby - vek žiakov, úroveň psychomotorického rozvoja, záujmy, schopnosti, a motiváciu žiakov. - Pri realizácii modernej výučby učiteľ je zdroj vedomostí, tvorca, organizátor a koordinátor žiackych aktivít vo vyučovacom procese. -Výučba je úspešne realizovaná, ak je žiak pripravený pochopiť Cirkev ako priestor pre uskutočnenie svojej osobnosti prostredníctvom spoločenstva s blížnymi a Trojjediným Bohom, ktorý sa stáva zdrojom a plnosťou jeho života. Evaluácia vyučby: Evaluáciu vyučby, učiteľ realizuje na dva spôsoby: - hodnotením reakcií žiakov (cez evaluačné lístky); - preverovaním vedomostí, ktoré si žiaci osvojili na hodine,
III. - BOH NÁM DÁVA SVOJE SLOVO 9. Boh dáva	• Žiaci si opakujú učivo o Biblii predchádzajúceho ročníka • Zdôrazniť žiakom, že Biblia je Božie	Kognitívny aspekt: • chápe dôležitosť Biblie pre život človeka a Boží zámer s ňou • je vedený ku	- ilustrácie rôznych prekladov Biblie - pieseň " Ty si tak predivný Boh" (KTS 101,1-2) - názorne zobrazené	Známkovanie Opisné známkovanie sa môže konať: - ústnym spôsobom - písomným spôsobom, - pozorovaním správania

človeku návod na život -Biblia 10. Práca s Bibliou	slovo, ktoré nás usmerňuje a chce nás viesť tak, aby sme žili šťastný život • Žiaci sa učia vyhľadávať dané biblické texty	dennému čítaniu Biblie • vie sa orientovať v Biblii Afektívny aspekt: - prijímať Bibliu ako prostriedok komunikácie s Bohom - vnímať rozdiely medzi Starou a Novou zmluvou - prejaviť záujem vo vyhľadávaní veršov	podelenie Biblie, podelenie biblických kníh - pieseň "Keď otvorím písmo" (KTS 80)	sa žiaka Počet hodín po témach: I. - Úvod - 1 II. - V koho verím- 9 III. - Boh nám dáva svoje slovo - 4 IV. -Dekalog - 9 V. - Pane, nauč nás modliť sa! -11 Evaluácia 1+1
IV. - DEKALÓG 11. Nové dosky zákona- Pravidlá pre život 12. 1.a 2. Božie prikázanie 13. 3. a 4. Božie prikázanie 14. 5. a 6. Božie prikázanie 15. 7. a 8. prikázanie 16. 9. a 10. prikázanie 17. Medený had	- Vysvetliť žiakom, že Mojžiš musel znova ísť pre dosky zákona - Poukázať žiakom na dôležitosť poznania Božej vôle a poslušnosti v živote jednotlivca i celého národa - Žiaci sa dozvedia o zákone ktorý Boh dal Mojžišovi na Sinaji - Žiaci sa naučia porozumieť Božím prikázaniam - Poukázať žiakom na nedeľu ako deň sviatočného odpočinku a na potrebu poslušnosti a úcty voči rodičom - Viesť žiakov k úcte ku každej forme života, vyzdvihnúť ochranu trpiacich a chorých - Vysvetliť žiakom, čo všetko ich ohrozuje (šikanovanie, závislosti, nepozornosť, neopatrnosť) - Viesť žiakov k úcte k svojmu telu, povzbudiť ich k odmietnutiu, toho, čo ich ohrozuje - Zdôrazniť žiakom nesebecký prístup k iným, vedieť sa podeliť s tými, ktorí	Kognitívny aspekt: - pochopí Boží zámer so zákonom a jeho dôležitosť pre život - chápe význam a potrebu zákona ako návodu na šťastný a kvalitný život - vie spamäti 10 Božích prikázaní - pochopí ich základný význam a dôležitosť pre svoj život - chápe príčinu Božieho hnevu - vie rozoznávať, kedy človek porušuje prvé a druhé prikázanie a aké to má dôsledky pre jeho život - vedení je k úctivému používaniu Božieho mena - vedení je k návšteve Služieb Božích, kde môžu budovať a rozvíjať spoločenstvo s Hospodinom aj s inými veriacimi ľuďmi - uvedomí si dôležitosť ochrany zdravia a zachovania života - chápe význam manželskej vernosti pre šťastný život v rodine - vie si vážiť svoje osobné veci, ale aj majetok iného,	- premietanie krátkého animovaného filmu "10 Božích prikázaní" - starozmluvný text - Nové dosky zákona 5M 10, 5M 32 (prerozprávané a prispôbolené veku) -názorne zobrazené Božie prikázania - rôzne materiály - pomôcky, ktoré napomôžu žiakom pochopiť, čo znamená Nebudeš mať iných Bohov okrem mňa! - pieseň "Nebeský Bože" (KTS 104,1) - príbehy z každodenného života žiakov, ktoré poslúžia na pochopenie 2.Božieho prikázania - materiály - texty pre scénu z každodenného života ľudí (výhovorky), ktoré priblížia žiakom pochopiť 3.Božie prikázanie - príbehy zo života žiakov, ktoré hovoria o tom, ako si máme uctievať rodičov - pieseň "Ježiš na srdce ti klope" (KTS	

	majú nedostatok - Viest žiakov k skromnosti a netúžiť po veciach iných - Zdôrazniť žiakom pravdovravnosť a poukázať im na následky klamstva - Vysvetliť žiakom, že chamtivosť je zlá a podvodom získané bohatstvo neprináša trvalé šťastie - Viest žiakov k správne postoju k veciam súkromným a spoločným - Žiaci spoznajú príbeh o reptaní Izraelcov proti Mojžišovi, o Božom hneve a treste i o záchrane, ktorú posielal Pán Boh prostredníctvom medeného hada	nepoškodzuje ho, správa sa s rešpektom k cudzím veciam, požičané vráti, neprivlastňuje si to, čo mu nepatrí. - chápe význam pravdovravnosti v každej situácii života - chápe, čo je to chamtivosť a závisť - má správny postoj k majetku svojmu aj iných a svedomito s ním nakladá - chápe Boží hnev, ale zároveň získava istotu Božej záchrany - vie, že tak, ako medený had bol záchranou pre Izrael, tak Kristov kríž je záchranou pre celý svet. Afektívny aspekt: - učí sa hovoriť pravdu, aj keď nie je vždy príjemná - prejavuje pozitívny vzťah k svojmu telu, učí sa odmietnuť to, čo ho ohrozuje - neubližuje ostatným - sú mu cudzie praktiky šikanovania a zastáva sa slabších - napomáha riešeniu konfliktov v triede prostredníctvom pravdovravnosti - učí sa odolávať pokušeniu mať všetko, na čo si zmyslí - správa sa poslušne k rodičom, starým rodičom a učiteľom	120, 1-2) - príbeh o Kainovi a Ábelovi (zopakovanie príbehu na základe obrázkov) - nejaký iný príbeh, ktorý približuje 5.Božie prikázanie - príbeh o Dávidovi a Batšebe (2S 11-12) - príbeh o Ézavovi a Jákobovi (1M 25,27) - podobné príbehy zo života žiakov, ktoré vystihnú 7.Božie prikázanie - príbehy, texty späté s 8.Božím prikázáním - pieseň "Kto za pravdu horí" (ES 564,1) - príbehy zo života ľudí, ktoré poukazujú na 9. a 10. Božie prikázanie - biblický príbeh o Izraelskom kráľovi Áchabovi (1Kr 21,1-29) prerozprávané a prispôbené veku - príbeh o Elizeusovom sluhu Gécházího - Starozmluvný príbeh O mednom hadovi (4M 21)	
V. - PANE, NAUČ NÁS MODLIŤ SA! 18. Ježišov učeník sa rád modlí	- Vysvetliť žiakom Ježišov postoj k modlitbe - kedy a kde sa modlil - Žiaci si zopakujú Modlitbu Pánovu ktorú sa naučili v 1.	Kognitívny aspekt: - chápe dôležitosť modlitby ako základného komunikačného prostriedku s Pánom Bohom a Pánom	- podobenstvo o farizejovi a publikánovi (Mt18, 9-14) - rôzne modlitby (učebnica náboženstva pre	

19. Modlitba Pánova	ročníku	Ježišom	4.ročník str.70)
20. 1.prosba Posväť sa meno tvoje!	- Žiaci sa dozvedia o rozdelení tejto modlitby podľa prosieb, a čo konkrétne, ktorá prosba znamená	- vie, kedy a akým spôsobom sa môže modliť	- pieseň "Modli sa každé ráno" (KTS 303,1)
21. 2.prosba Príd' kráľovstvo Tvoje!	- Žiaci sú vedení k tomu, aby Božie mená nepoužívali ľahkovážne, ale s úctou a rešpektom	- vie Modlitbu Pánovu naspamäť, vie vymenovať prosby tejto modlitby podľa poradia	- názorne zobrazená Modlitba Pánova
22. 3.prosba Buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na zemi!	- Žiaci spoznávajú hodnoty Božieho kráľovstva (láska, radosť, pokoj,...)	- učí sa viesť pravidelný modlitebný život	- pomôcky s Božími menami (napísané na kartičky)
23. 4.prosba Chlieb náš každodenný daj nám dnes!	- Zdôrazniť žiakom, že kráľovstvo Božie ku nám prichádza prostredníctvom Ducha Svätého, Božieho slova, sviatostí, modlitieb a cirkvi	- buduje si vzťah k Pánu Bohu a Pánovi Ježišovi	- príbehy o Kráľovstve Božom
24. 5.prosba Odpusť nám viny naše	- Žiaci si prehlbujú vedomosti o príbehu o Ježišom utrpení v Getsemane, dozvedia sa čo Pán Ježiš prežíval a o čo prosil svojho nebeského Otca	- pozná Božie mená a ich význam	- podobentvo o horčičnom zrne a kvase (Mt 13,31-33)
25. 5. prosba ...ako aj my odpúšťame vinníkom svojim!	- Žiaci si prehlbujú vedomosti o príbehu o Ježišom utrpení v Getsemane, dozvedia sa čo Pán Ježiš prežíval a o čo prosil svojho nebeského Otca	- vie ich vymenovať	Prerозprávané a prispôsobené
26. 6.prosba I neuvod' nás do pokušenia!	- Zdôrazniť žiakom potrebu pokrmu a pripomínať ich k tomu, aby nezabúdali ďakovať za jedlo i ostatné potrebné veci, ktoré im dáva Pán	- vie, v akých situáciách je vhodné použiť Božie meno a kedy nie	- podobenstvo o poklade,perle a sieti (Mt 13,44-50)
27. 7.prosba Ale zbav nás zlého!	- Žiaci sa zoznámia s príbehom o Zacheovi a jeho zmene po stretnutí s Ježišom a zistia, ako sa táto zmena prejavila na správaní a živote Zachea	- vie vymenovať prostredníctvom koho a čoho prichádza Božie kráľovstvo k nám	- pieseň "Ty si Pánom" (www.youtube.sk)
28. Záver modlitby Pánovej: Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva naveky...	- Žiaci sa zoznámia s príbehom o Zacheovi a jeho zmene po stretnutí s Ježišom a zistia, ako sa táto zmena prejavila na správaní a živote Zachea	- vedieť odpúšťať a ľahké	- rôzne pomôcky na vysvetlenie 4.prosby Modlitby Pánovej (veci bez ktorých, by sme nemohli žiť)
	- Vysvetliť žiakom, aká dôležitá je schopnosť odpúšťať a túžba, aby nám bolo odpustené	- uvedomuje si vzácnosť a rásť Božieho kráľovstva	- novozmluvný príbeh -Nasýtenie zástupov J6, 1-15 (prerозprávané, alebo zdramatizované)
	- Žiaci zistia akým spôsobom diabol	- pozná, že aj Ježiš prežíval strach ako každý bežný človek, ale napriek tomu bol pripravený a ochotný poslušnúť svojho Otca a splniť svoje poslanie	- podobenstvo o nemilosrdnom sluhovi Mt 18, 21-35
		- váži si každodenné bežné veci, ktoré potrebuje pre život	- animovaný film (www.max7.org)
		- viesť žiakov k tomu, aby pochopili že Ježiš mení životy ľudí k lepšiemu	- pokúšanie Ježiša na púšti Mt 4,1-11 (zdramatizované)
		- uvedomí si, že nestačí len túžiť po odpustení, ale treba vedieť odpúšťať, aj keď to nie je vždy ľahké	-podobenstvo o kúkoli medzi pšenickou Mt 13, 24-30, 36-43 (prerозprávané a prispôsobené veku)
		- Pán Ježiš nám dáva silu odpustiť	-podobenstvo o kukuričnom zrne a vajci Mt13, 31-34 (prerозprávané a prispôsobené veku)
		- uvedomí si Ježišovu poslušnosť voči Pánu	

	pokúšal Pána Ježiša - Na podobenstve z Mt 13 ukázať žiakom na prítomnosť zla vo svete, v medziľudských vzťahoch - Poukázať žiakom na konečné víťazstvo dobra- Pán Ježiš - víťaz nad zlom, smrťou, nepravosťou - Zistiť koľko a do akej miere žiaci porozumeli, pochopili a osvojili si vedomosti z hodín náboženstva počas celého roka.	Bohu - chápe zmysel ovládania Božieho slova pre svoj život najmä vo chvíľach pokúšenia - chce žiť dobrým a spravodlivým životom, vyvarovať sa zla vo svojom myslení a konaní - vie pomenovať negatívne javy vo svojom okolí - vie vymenovať niektoré hodnoty kráľovstva Božieho - chápe sa ako jeho súčasť a podieľa sa na jeho tvorbe a šírení vo svojom okolí - chápe, že skutočná sláva a moc patrí Pánu Bohu - uvedomí si dôležitosť Božieho kráľovstva - vie, čo znamená slovo "amen" - zistí v akej miere si zapamätal, pochopil a osvojil poznatky z hodín náboženstva v 4.ročníku Afektívny aspekt: - túži po kráľovstve Božom, chce prijímať jeho hodnoty a šíriť ich ďalej - snaží sa konať dobré skutky - prosí o silu a pomoc v pokúšeniach - má súcit s tými, ktorí nemajú dostatok, vie sa rozdeliť s inými - prejavuje záujem modliť sa za iných, ktorí trpia hladom, nedostatkom	- pieseň "Prišli sme Ťa vzývať" skupina Timothy - pomôcky na opakovanie osvojených si vedomostí	
--	--	--	--	--

KORELÁCIA S PREDMETMI:

1. Slovenský jazyk a literatúra
2. Svet vôkol nás

3. Výtvarná kultúra
4. Hudobná kultúra
5. Národná tradícia
6. Občianska výchova

Pre realizovanie plánu a programu náboženskej výchovy - Slovenskej evanjelickej a.v.cirkvi pre štvrtý ročník odporúča sa nasledovná literatúra:

-BIBLIA - Stará a Nová Zmluva

- PRAMENŮ-učebnica evanjelického náboženstva pre 3.a 4.ročník základných škôl; Miloš Klátik a kol.; Transcius, L.Mikuláš, 2007.

- CHLIEB NÁŠ KAŽDODENNÝ (náboženská výchova pre 4.ročník základných škôl - evanjelické a.v. náboženstvo); PaedDr. Ingrid Peťkovská; Transcius, Liptovský Mikuláš v roku 2014.

- PRACOVNÝ ZOŠIT k učebnici náboženskej výchovy Chlieb náš každodenný pre 4.ročník základných škôl - evanjelické a.v. náboženstvo; Iveta a Roman Topolčanyovci, Daniela Veselá; Transcius, Liptovský Mikuláš, 2013.

Versko vaspitanje Reformatske hrišćanske crkve

CILJ nastave veronauke u srednjem obrazovanju i vaspitanju jeste da pruži celoviti vernički pogled na svet i život s posebnim naglaskom na probleme mladih. Crkva razvija vernički praktični život i eshatološku dimenziju, odnosno večni život. To znači da mladi produbljuju saznanje vlastite vere, vlastitih problema i pokušavaju ih doživeti i rešiti kroz pouku vere. Izlaganje verskog i postojanja problema obavlja se u veoma otvorenom i tolerantnom dijalogu s ostalim naukama i teorijama i kroz razgovor. Način pristupa je hrišćansko viđenje koje obuhvata sva pozitivna iskustva ljudi bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost i versko obrazovanje. Upoznavanje je istovremeno informativno-saznajno i doživljajno-delatno s nastojanjem da se doktrinirane postavke sprovedu u svim segmentima života: odnos s Bogom, sa svetom, s drugim ljudima i naročito sa samim sobom. Znači cilj je veronauke informativno-formativni pristup veri i izgradnja pogleda na svet kroz prizmu vlastitog verovanja maksimalno poštujući sve navedene datosti.

ZADACI nastave veronauke u srednjem obrazovanju su da kod učenika:

- razvije otvorenost i odnos prema Bogu kao drugoj i drugačijoj Osobi u odnosu na nas, kao i otvorenost i odnos prema drugom čoveku kao slici Božjoj, osobi takođe drugačijoj u odnosu na nas, kao i da se između ove dve relacije ostvari uzajamno zavisna veza;
- razvije sposobnost za prepoznavanje dimenzija vlastite osobe, mladalačke probleme u svetlu slobode, života u zajednici, egzistencijalnih problema života i smrti, odnosa sa prirodom koja nas okružuje i dr., kao i za izgradnju vlastitih stavova o tim pitanjima u svetlu vere a na temeljima iskustva Crkve;
- izgradi i razvije sposobnost dubljeg razumevanja i vrednovanja kulture i civilizacije u kojoj žive, uspona i padova u istoriji čovečanstva, kao i dostignuća u raznim oblastima stvaralaštva;
- pomogne u odgovornom oblikovanju zajedničkog života s drugim, u iznalaženju ravnoteže između vlastite osobe i zajednice, u ostvarivanju susreta sa svetom i s Bogom;
- izgradi uverenje da je svet i sve što je u njemu stvoren za večnost, da su svi stvoreni da budu sudionici večnog života, da se iz te perspektive kod učenika razvije sposobnost razumevanja, preispitivanja i vrednovanja vlastitog odnosa prema drugom čoveku kao neponovljivom biću i prema stvorenju Božjem i izgradi spremnost za pokajanje.

Prvi razred

SADRŽAJI PROGRAMA

I razred

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

CILJ nastave veronauke u ovom razredu posebno je u funkciji stvaranja zajedništva, suživota i naglašenog vaspitanja za odgovornost. Divljenje svetu, prirodi, Bogu i bližnjemu mlade navodi na poštovanje a otkrivanje tih datosti u sebi otvara mogućnost da bude pun poverenja prema sebi i drugima. U prvom razredu je veronauka i u funkciji nadvladavanja kontradiktornih problema mladih koji najviše iskrsavaju u odnosu prema samom sebi. Veronauka želi pomoći da to što celovitije i u svetlu vere prihvati i prebrodi.

Uvod

- Upoznavanje učenika i veroučitelja, upoznavanje sa sadržajima rada u toku ovog razreda.

Najveće pitanje našeg života

- Rođenje i smrt.
- Šta je smrt? Da li je to tačka za životom?
- Šta treba da radim? Gde možemo naći Boga?

Stvorenje

- Stvoritelj sveta. Iz čega je ponikao svet?
- Kada je bio stvoren svet. Šta imamo pripremljeno u nebo.

Ko je čovek?

- Čovek je Božjim obličjem (šta uči darvinizam, šta Biblija).
- Uloga čoveka i odgovornost čoveka. Stvaranje žene.
- Brak u Božjem poretku. Brak - zajednica za ceo život.
- Razgovor sotona sa Evom. (kako doživljava Eva razgovor i delovanje Adama).
- Izgnanstvo iz raja. Prokletstvo zemlje i ljudi. (zla savest, težnja za iskupljenjem, posledica pada u greh, šta se dogodi u smrti?).

Što Bog želi od nas

- Bog govori o svom zavetu i njegovoj volji (gde možemo naći Božju volju).
- Zbog čega treba da zahvalimo Jevrejskom narodu? Deset Božjih zapovesti.
- Čovek je pogrešio (bez zakona ne možemo prepoznati greh, kako da živimo po deset Božjih zapovesti).

- Sotona nas svodi (šta znači greh, greh je prekršaj Božjeg zakona, greh počinje u srcu čoveka, šta se može desiti s grehom, ne možemo se dovoljno kontrolisati).
- Vezivanje za druge Bogove. Mržnja bližih. Kazna za greh je smrt (greh znači prestanak druženja sa Isusom Hristom, telesna smrt je samo deo ove kazne, ne znamo živeti-činiti Božju volju, možemo da platimo za svoje grehe-dela).
- Da li možemo računati na Božje milosrđe.

Postanak i razvoj hrišćanske crkve

- Isusovo delo spasenja.
- Postanak prvih zajednica. Širenje Isusove crkve.
- Briga tadašnje zajednice u Palestini, ali i drugde.
- Ugrožavanje Isusove crkve - gnosticizam.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Verska nastava u srednjoj školi je posebno delikatna. Osnovni problem je nepoverenje prema novoj sredini, prema samom sebi i naglašena kritičnost autoriteta. Stoga kateheza u srednjoj školi mora početi od činjenice da je kateheta čovek koji "razbija" barijere nepoverenja. Zbog toga, u realizaciji nastavne jedinice, naglasak je na doživljajnom a potom na saznavnom području. Teme su tako birane da se mladi čovek prvo zadivi datoj činjenici, doživljaju, sadržaju, da prema njoj mora zauzeti svoj stav a "čisto verski pristup" je svetlo da pravilnije i celovitije olakša zauzimanje stava.

Način realizacije nastave veronauke treba da se odvija putem iskustva, doživljaja, dogođenog trenutka a osnovna misao vodilja je otkriti sebe kao vrednotu, prihvatiti, poštovati i tako izgraditi poverenje prema drugima.

Hrišćanska etika Evangeličke hrišćanske crkve a.v.

CILJ nastave je da učenici steknu znanje iz hrišćanske etike na temelju Biblije.

Hrišćanska etika proizilazi iz Biblije a to znači da je njen temelj Božja reč. Ona nam pruža s jedne strane životni kontakt s Bogom, a sa druge strane kontakt čoveka sa čovekom. Bog je došao među nas u ljudskom telu, telu Isusa Hrista. On je put, istina i život koji vodi kod Boga, koji je kao otac pun ljubavi.

ZADACI veronauka su da se kod učenika:

- razvije vera i ljubav prema svim ljudima;
- razvije briga za bližnje, druga i bolesne;
- razvije odnos prema radu;
- upoznaju sa osnovama hrišćanskog učenja;
- upoznaju da je u duhu reformacije crkvi stalno potrebna reforma.

SADRŽAJI PROGRAMA

I razred

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

CILJ nastave u ovom razredu je upoznati mlade ljude sa Bogom, hrišćanskom etikom na osnovu Biblije koja je temelj života u međuljudskim odnosima. Cilj je pokazati na mogućnost rešavanja svih pitanja pomoću najvišeg autoriteta, odgovoriti na pitanja mladog čoveka u vezi sa postojanjem, mesta u porodici i društvu, u krugu svojih vršnjaka. Pronaći odgovore u vezi ponašanja sa drugim polom i osnovnim pitanjima u raznoraznim životnim okolnostima.

Uvod

- Upoznavanje veroučitelja sa učenicima i upoznavanje učenika sa sadržajima rada u ovom razredu.

Biblija - Sveto pismo

- Stari zavet.
- Novi zavet.
- Upoznajmo Bibliju - da upoznamo Boga i samog sebe.
- Uvod u deset zapovesti.
- Protivrečja oko Deset zapovesti.
- Treća zapovest - Ime Božje.
- Četvrta zapovest - Dan odmora.
- Peta zapovest - Poštovanje roditelja.
- Šesta zapovest - Ne ubi.
- Sedma zapovest - Ne čini preljube.
- Osmu zapovest - Ne kradi.
- Deveta zapovest - Ne svedoči lažno.
- Priprema za Božić.
- Deseta zapovest - Ne poželi.
- Biblija kao Božji poredak u međuljudskim odnosima.
- Osnovi Božjeg poretka u Bibliji.
- Život pred brakom.
- Izbor partnera za brak i bračni život.

- Seksualitet kao izražavanje ljubavi.
- Iskrena i prava ljubav.
- Uskrs.
- Kako je zamislio Bog brak i bračni život?
- Božji poredak: (seksualni život u braku, etička iskrivljenja kod polova, cilj bračnog života, razvod u svetlu Biblije, porodični modeli).

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Sadržaje programa realizovati kroz časove obrade sadržaja, utvrđivanja, primene u praktičnom životu i sistematizacije. Na časovima pored udžbenika koristiti i druga nastavna sredstva.

Časove obrade organizovati kroz stalni dijalog veroučitelja i učenika.

Drugi razred

Versko vaspitanje Reformatske hrišćanske crkve i Hrišćanska etika Evangeličke hrišćanske crkve a.v.

CILJ nastave Versko vaspitanje i hrišćanska etika u ovom razredu je da što bolje upoznamo Tog, najvišeg autoriteta - Boga i njegovu volju. Kroz ovaj program idemo zajedno, da se sa Njim susretnemo i da ga nađemo. Idemo sa molitvom da Duh Boga zapali svoju svetlost u srcima svih nas. "Jedan naraštaj odlazi, drugi dolazi, ali Hristovo jevanđelje ostade zauvek!"

SADRŽAJI PROGRAMA

II razred

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Ko je Bog?	(učenici treba da shvate da su potrebna Biblijska znanja da bi upoznali Boga. 2M.3,1-14) - Bog živi - Bog je Duh - Bog je sveti - Bog je istinit - Bog je ljubav
Stvoritelj	(učenici treba da upoznaju Boga kao stvoritelja celog universuma; 1.M.1,1-23) - Biblija o stvaranju sveta - Nauka o postojanju sveta - Bog stvoritelj sveta - Bog stvoritelj nebesa - Sveto Trojstvo i stvaranje
Svemogući otac	(upoznati učenike da svemogućnost Boga ne znači samo to da kod Njega ništa nije nemoguće; Mt.6,25-33) - Bog upravlja svetom - Bog brine o svetlu

Ko je čovek?	- Bog čini čudo - Bog je gospodarom zla - Bog je strpljiv (učenici treba da uvide da je čovek najviše stvorenje; 1M.2,7) - Biblija o stvaranju čoveka - Nauka o poreklu čoveka - Čovek kao remek-delo - Ljudska zajednica - Čovek kao Božja slika
Sluga greha	(učenici treba da uvide da ni svet ni ljudstvo nije kao pri stvaranju. Zašto? 1M.3,1-7) - Edemski vrt i Adamov greh - Suština greha - Uzrok greha - Razarajuća moć greha
Presuđen čovek	(učenici treba da uvide da Bog ni presuđenog čoveka ne prepušta svojoj sudbini; 1M.3,14-24) - Čovek pod gnevom Boga - Čovek pod Božjim zakonom - Čovek prema Božijem sudu - Čovek pod vlasti đavola - Čovek u samoći
Ko je Isus Hrist?	(učenike treba da dovedemo k poznanju da je Isus Bog koji je postao čovekom; Lk.2,1-20) - Isus je Hristos - Isus je sin Božji - Isus pravi Bog, pravi čovek - Isus - prorok - Isus - Prvosveštenik
Spasitelj	(učenici treba da shvate zašto mi svi trebamo Spasitelja - Izbavitelja; Jov. 1,29) - Isus je nas izbavio iz grehova - Isus je nas izbavio iz moći đavola i moći smrti i večnog prokletstva - Postali smo njegovi - Postali smo deca Božja
Mesijaška očekivanja	(pokazati učenicima razna mesijaška očekivanja kod izabranog naroda; Lk.7,18-35) - Propoved Jovana Krstitelja - Sudbina Jovana Krstitelja - Krštenje Isusa - Isus je obećani mesija
Isusov rad u Galileji	(učenici treba da uvide rad Isusov kao Spasitelja; Isus ima udela u radosti i u problemima čoveka) - Početak njegovog učenja i pozivanje učenika - Sastanci: Isus u Kapernaumu; Blaženstva - molitva Oče naš - Govori u slikama: o blagu na zemlji i na nebu, o suđenju, tesna vrata, sejač semena
Isusov rad u Judeji. Isus na putu u Jerusalim	(susret sa Isusom donosi kod ljudi promenu života) - Isus ide u Jerusalim; samarijsko selo, kako slediti Isusa - Samaritanin

Dobri pastir	- Zabludni sin - Farizej i carinik (prikazati na primeru Isusa koji dolazi da brani i vodi njegove; Jov. 10) - Isus dobri pastir: život svoj daje za ovce - Isus nije najamnik: najamnik kome ovce nisu vlastite
Prava ljubav	(upoznati pravu ljubav, Bog je ljubav; 1Jov.4,7-21) - O ljubavi - 1Kor.13 - Nepretvarna ljubav - Rim.12,9-21 - Šta je ljubav? osećanje, prilagoditi se nekome, čin - Koga treba da volimo?
Hrišćanska sloboda	(učenici treba da uvide da hrišćanski život nije ograničenje) - Klasje i subota - Mt.12,1-8 - Prava sloboda - Gal.5,1-15. 1Kor.10,23-33 - Sloboda kao životni poziv
Dar opraštanja	(pokazati na primerima opraštanja) - Zao sluga Mt.18,21-35 - Opraštanje između nas - Opraštanje sa Bogom - Molitva Oče naš... Mt.6,12
Univerzalnost jevanđelja	(učenici treba da se upoznaju sa ciljem jevanđelja: Bog hoće da se svi ljudi spasu, i da upoznaju istinu) - Isus i Samarjanka - Jov.4,1-42 - Centurion Kornelije - Ap. dela 10,17-48
Plodovi Duha	(pokazati učenicima dela tela i plodove Duha) - Iz čega izviru moja dela? - Isus pravi čokot - 15,1-17 - Plodovi tela - Gal. 5,19-21 - Plodovi Duha - Gal. 5,22-26
Oblačenje Hrista	(pokazati da hrišćanin pripada Hristu) - Isus pere učenicima noge - Jov.13,1-11 - Kakav je Hrišćanin? uzajamna ljubav, jedinstvo vere, težiti za savršenstvom
Isus najavljuje svoju smrt	(učenici treba da uvide da smrt Isusa nije slučajnost; Mt.16,21-23) - Kušanje Isusa - Mt.4,1-11; - da ostanemo do kraja u istini Božjeg slova; - Kušanje Isusa - Mt.16,21-23; - mislimo na ono što je od Boga, šta čovek poseje ono će i požnjeti
Poslednja nedelja	(upoznati suštinu događaja u Jerusalimu) - II Isusov ulaz u Jerusalim - Mt.21,1-11 - Judina izdaja - Lk.22,1-6 - Paska i sveta večera - Lk.22,7-23 - Getsimanija, hapšenje Isusa - Mt.22,39-53
Poslednja nedelja	(da učenici uvide zašto su bili protiv Njega verske vođe Jevrejskog naroda) - Verski sud - Lk.22,66-70 - Politički sud - Lk.23,1-25 - Isus između sumnje i poricanja
Isusovo raspeće	(da učenici uvide zašto je Hrist razapet) - Isus na krstu - Lk.23,32-43 - Isusova smrt - Lk.23,44-49 - Isusov pogreb - Lk.23,50-56
Prazna grobnica	(ukazati učenicima preko istorijskih i biblijskih činjenica da je vaskrsenje)

Isus se javlja učenicima	Isusa Hrista stvarnost) - Isusa razapeli i umro - Bila je jedna vest: Isus vaskrsnuo! - Razne teorije o Isusovom vaskrsenju (vaskrsnuti Hristos donosi mir sa Bogom i daje nam zadatke) - Isus hoće da imamo sigurnost vaskrsenja - Živi gospod ispunjava naše živote pravom službom - Hrišćanin ima poverenje od Boga preko Hrista - Vernik dobija moć Duha
Isusovo Jevanđelje	(učenik treba da upozna šta je cilj jevanđelja; Jov.20,30-31) - Kako ljudi prime jevanđelje? - Na šta nas obavezuje jevanđelje? - U čemu se razlikuje jevanđelje od zakona?
Duh sveti	(upoznati učenike sa trećim članom Svetog Trojstva, ko je Duh sveti?) - Ko je Duh sveti? - Duh Oca i Sina - Vodi k poznavanju Hrista - Obnavlja čoveka preko vere - Upravlja preko jevanđelja - Zove čoveka u novo zajedništvo
Apostolsko ispovedanje vere	(da učenici uvide da sve što verujemo o Gospodu Bogu je objašnjeno ukratko u Apostolskom ispovedanju vere) - Kako glasi Apostolsko ispovedanje vere? Ima tri dela: o Bogu Ocu, o Bogu Sinu i o Bogu Duhu Svetom - Šta za mene znači Apostolsko ispovedanje vere?
Duh Sveti - Duh jedinstva	(učenici treba da uvide da Duh Sveti sve hrišćane ujedinjuje u Crkvu Hristovu. Jov. 10,11-30) - Crkva Hristova - Crkvena služba - Znaci crkve - Jedinstvo crkava - U kome nalazimo jedinstvo crkava

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Verska nastava u srednjoj školi je posebno delikatna. Osnovni problem je nepoverenje prema novoj sredini, prema samom sebi i naglašena kritičnost autoriteta. Stoga kateheza u srednjoj školi mora početi od činjenice da je kateheta čovek koji "razbija" barijere nepoverenja. Zbog toga, u realizaciji nastavne jedinice, naglasak je na doživljajnom a potom na saznavnom području. Teme su tako birane da se mladi čovek prvo zadivi datoj činjenici, doživljaju, sadržaju, da prema njoj mora zauzeti svoj stav a "čisto verski pristup" je svetlo da pravilnije i celovitije olakša zauzimanje stava.

Način realizacije nastave veronauke treba da se odvija putem iskustva, doživljaja, dogođenog trenutka a osnovna misao vodilja je otkriti sebe kao vrednotu, prihvatiti, poštovati i tako izgraditi poverenje prema drugima.

Veronauka - Judaizam

CILJ nastave veronauka - judaizam je da jevrejska zajednica u Jugoslaviji očuva i ostvari kontinuitet bogatog, tri hiljade godina starog istorijskog, kulturološkog, tradicionalnog i verskog nasleđa. U cilju ostvarivanja

kontinuiteta, buđenja i jačanja jevrejskog identiteta, pored saznanja o osnovnim principima Judaizma, deci treba preneti i saznanje o bogatoj ali i tragičnoj istoriji naroda kome pripadaju.

ZADACI nastave veronauka - judaizam su da se učenici:

- upoznaju sa osnovnim principima i zakonima Tore, verskim, ritualnim, etičkim i socijalnim propisima judaizma i njihovom primenom u svakodnevnom životu;
- upoznaju sa osnovnim elementima judaizma, nasleđa i tradicije i uputiti ih kako najvažnije postavke judaizma treba sprovesti u svim segmentima života, u odnosu sa bogom, sa svetom, sa drugim ljudima i sa sobom;
- vaspitavaju na principima tolerancije i uvažavanja drugih religija;
- upoznaju sa liturgijskim elementima Judaizma.

Prvi razred

CILJ nastave judaizma u ovom razredu da se učenici upoznaju sa opštim pojmovima o judaizmu.

SADRŽAJI PROGRAMA

I razred

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

- **Jevrejska tradicija** (uvodna nastava) (opšte o jevrejskom kalendaru, veliki praznici, postovi, komemorativni dani).
- **Jezik i pismo Jevreja** (hebrejski, aramejski, ladino, juidiš).
- **O jevrejskim običajima i simbolima:** propisi o ishrani (kašrut), ritualni simboli u sinagogi (sifrej tora, parohed, jad, menorah, aron hakodeš, bima šofar nerot sel šabat, ner tamid mezuzah...) lični molitveni objekti (kipa, tefilin, cicit).
- **O jevrejskoj etici i moralu**
- **O sinagogi i verskoj službi** (istorijat božijeg doma, sveštena lica; rabin, hazan, gabaj, šahrit - jutarnja služba, minha - popodnevna služba, arvit - večernja služba).
- **O jevrejskoj istoriji** (nastanak, praoci i Egipatsko ropstvo, kraljevstvo Izrael i Judeja do osvajanja Rima, dijaspora - aškensko i sefardsko jevrejstvo, Izrael).

Drugi razred

CILJ nastave veronauka - judaizam u ovom razredu je da se učenici upoznaju sa Mojsijevim petoknjižjem na nivou tumačenja uz tradicionalne komentare.

SADRŽAJI PROGRAMA

II razred

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

- TORA - Božji zakon.

- **Nastanak Tore** (uvodni čas) (Mojsije i Sinaj, pismo i jezik Tore, značaj Božijih zakona, zakoni Tore, moralna etička i književna vrednost Tore, nedeljno čitanje Tore (paraša).

- **Parašat šavua** "Vajeleh" Šabat tešuva, "Potom dođe Mojsije", (V knj. Mojsijeva g. 31).

- **Aftara** "Šuva Jisrael", prorok Ošea, 14:2).

- **Parašat šavua** "Aazinu", "Slušaj", V knj. Mojsijeva gl. 32).

- **Aftara** "Ko amar Adonaj", prorok Jehezkel, 17.

- **Parašat šavua**: "Berešit", "U početku", I knj. Mojsijeva gl. 1-6:8.

- **Aftara** "Ko amar Adonaj", prorok Ješajau, 42.

- **Parašat šavua** "Noah" "noje", I knj. Mojsijeva g. 9:9-11.

- **Aftara** "Roni Akara", prorok Ješajau, 54.

- **Parašat šavua** "Leh Leha" "Idi iz zemlje", I knj. Mojsijeva gl. 12-17.

- **Aftara** "Lama tomar", prorok Ješajau, 40.

- **Parašat šavua** "Vajera", "Posle mu se javi Gospod", I knj. Moj. gl. 18-22.

- **Aftara** "Veiša ahat", Kraljevi, II, 4.

- **Parašat šavua** "Haje Sara", "Poživje Sara", I knj. Mojs. gl. 23-25:18.

- **Aftara** "Veameleh David zaken", Melahim, 1:1.

- **Parašat šavua** "Toledot", "A ovo je pleme", I knj. Mojs. gl. 25:19-28:9.

- **Aftara** "Maša devar Adonaj", Kraljevi, I.

- **Parašat šavua** "Vajece", "I Jakov otide", I knjiga Mojs. gl. 28:10-32:3.

- **Aftara** "Veami teluim", prorok Ošea, 12-13.

- **Parašat šavua** "Vejišlah", "A Jakov posla", I knj. Mojs. gl. 32:4-36.

- **Aftara** "Hazon Ovađa", prorok Ovadija, 1.

- **Parašat šavua** "Veješev", "A Jakov življaše", I knj. Mojs. gl. 37-40.

- **Aftara** "Ko amar Adonaj", Amos, 2.

- **Parašat šavua** "Mikec", "A posle dve godine", I knj. Mojs. gl. 41-44:17.

- **Aftara** "Roni Vesimhi", Zeharja, 2.

- **Parašat šavua Parašat Šavua** "Vajigaš", "Ali Juda pristupi", I knj. Mojs. gl. 44:18-47:27
- **Aftara** "Vaja devar Adonaj... Veata ven", Jezehkel 37:16.
- **Parašat šavua** "Vajehi", "I Jakov poživje", I knjiga Mojs. gl. 47:28 - 50.
- **Aftara** "Vejikrevu jeme David", Kraljevi, 1:2.
- **Parašat šavua** "Šemot", "Imena", II knj. Mojs. gl. 1-6:1.
- **Aftara** "Divre Jirmejau", Jirmejau 1:1.
- **Parašat šavua** "Vaera", "I javio sam se Avramu", II knj. Mojs. gl. 6:2-9.
- **Aftara** "Bekabeci", Jehezekel, gl. 28.
- **Parašat šavua** "Bo", "Idi k faraonu", II knj. Mojs. gl. 10 - 13:16.
- **Aftara** "Adavar ašer diber", Jirmejau, 46.
- **Parašat šavua** "Bešalah", "Idi kad Faraon pusti narod", II knj. Mojs. gl. 13:17 - 17.
- **Aftara** "Vetesar Devora", Šofetim, 5
- **Parašat šavua** "Jitro", "Jotor", II knj. Mojs. gl. 18 - 20.
- **Aftara** "Bišnat mot ameleh", Ješajau, 6:1.
- **Parašat šavua** "Mšpatim", "A ovo su zakoni", II knj. Mojs. gl. 21-24.
- **Aftara** "Vijihrot Jeojada", Melahim 2:11.
- **Parašat šavua** "Teruma" "Prilog", II knj. Mojs. gl. 25-27:19.
- **Aftara** "Vadonaj natan hohma", Melehim, 1:5.
- **Parašat šavua** "Tecave", "I načini oltar", II knj. Mojs. gl. 27:20 - 30:10.
- **Aftara** "Vojomer Šemuel", Šemuel, 1:15, 15-34.
- **Parašat šavua** "Ki tisa", "Jošte načini", II knj. Mojs. gl. 30:11 - 34.
- **Aftara** "Vaji devar Adonaj lemor", Jehezekel, 36:15.
- **Parašat šavua** "Vajkel - Pekude", "Potom sabra Mojsije", II knj. Mojs. gl. 35-38:20.
- **Aftara** "Kol am aarec", Jehezekel, 45 - 46, 46:18.
- **Parašat šavua** "Vajikra", "I viknu Gospod Mojsija", III knj. Mojs. gl. 1-5.
- **Aftara** "Kol am aarec", Jehezekel, 45.
- **Parašat šavua** "Cav" - Šabat agadol, "Zapovedi", III knj. Mojs. gl. 6-8.

- **Aftara** "Veareva ladonaj", Malahi, 3:4.
- **Parašat šavua** "Šemini", "A u osmi dan", III knj. Mojs. g. 9-11.
- **Aftara** "Vaji devar Adonaj", Jehezkel 37:16.
- **Parašat šavua** "Tazria" - Mecora, "Kad žena zatrudni", III knj. Mojs. gl. 12-13, 14-15.
- **Aftara** "Ko amar Adonaj", Jesajau, 66.

VERSKA NASTAVA (izborni predmet)

Treći razred

Islamska vjeronauka - (ilmudin)

CILJ nastave islamski vjeronauk (ilmudin), u trećem razredu srednje škole, jeste da učenici steknu opšta znanja o vjeri i religiji.

ZADACI nastave su da učenici:

- upoznaju šta je vjera, a šta je religija;
- uoče zajedničke elemente religija;
- steknu osnovna znanja o najstarijim religijama i o historiji religije na području zapadnog Balkana.

SADRŽAJI PROGRAMA

III razred

(1 čas nedeljno, 30-32 časa godišnje za trogodišnje obrazovanje i 1 čas nedeljno, 35-37 časova godišnje za četvorogodišnje obrazovanje)

Vjera i religija

- Din (religija) i vjera;
- Tewhid - islamski monoteizam;
- Šta je religija;
- Različiti aspekti proučavanja religija;
- Porijeklo religija;
- Religija u predhistoriji.

Najveći poslanici

- Ulu-l-azm - poslanici odluke;
- Adem - otac čovječanstva i prvi poslanik;
- Nuh - prvi poslanik na zemlji, prvi sukob tew/hida sa politeizmom;
- Ibrahim - praotac kasnijih vjerovjesnika i graditelj Kabe;
- Musa - poslanik koji je srušio najveću tiraniju na zemlji, koji je neposredno razgovarao sa Alahom džš. i kome je objavljen Tevrat;
- Isa - sin Merjemin, znamenje svjetovima, poslanik Ind'ila;
- Muhammed a.s. - poslanik čovječanstva, poslanik Kur'ana i milost svjetovima.

Vjera i društvo

- Vjera i nauka;
- Božija objava - wahj;
- Uticaj "*tewhid*" - monoteizma na život.

Zajednički elementi religija

- Svete knjige: Biblija, Stari zavjet, Novi zavjet, Tora, Tal-mud, Kur'an časni;
- Pojam grijeha: Grijeh u judaizmu, Grijeh u hrišćanstvu, Grijeh u islamu;
- žrtva-kurban;
- Hodočašće: Jerusalem - sveti grad judaizma, hrišćanstva i islama;
- Bejtullah-Kaba: simbol izvorne vjere u jednog i jedinog Boga.

Najstarije religije

- Religije Bliskog istoka;
- Religije drevnog Egipta.

Žive religije istoka

- Hinduizam;
- Budizam.

Historija religije na području zapadnog Balkana

- Politeistički kultovi;

- Rimski politeizam;
- Dolazak hrišćanstva.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Vjerska nastava, u srednjoj školi, posebno je delikatna. Osnovni problem je nepovjerenje prema samom sebi i naglašena kritičnost autoriteta. Zbog toga, vjeroučitelj u srednjoj školi mora početi od činjenice da je on čovjek koji "razbija" barijere nepovjerenja. Zato je, u realizaciji nastavne jedinice naglasak na doživljajnom, a potom na saznavnom području. Teme su birane tako da se mladi čovjek prvo zadivi datoj činjenici, doživljaju, sadržaju, potom zauzima svoj stav, a "čisto vjerski pristup" je svjetlo koje mu pomaže da pravilnije i cjelovitije zauzme stav.

Način realizacije predmeta treba da se odvija putem iskustva, doživljaja, a osnovna misao vodilja je otkriti sebe kao vrijednost, prihvatiti, poštovati i tako izgraditi povjerenje prema drugima.

Versko vaspitanje Reformatske hrišćanske crkve

CILJ verskog vaspitanja reformatske hrišćanske crkve je da učenik upozna Crkvu kroz istorijske tokove, glavna načela promene odnosa Crkve i države.

ZADACI nastave versko vaspitanje jesu da učenici:

- prepoznaju istorijske događaje i odnose Gospodara istorije;
- shvate značaj nastanka hrišćanstva, otcepljenje od judaizma, uzroke progonstva...;
- shvate nastanak hrišćanskog učenja, dogmi i njihov značaj;
- na višem nivou vrše analizu.

SADRŽAJI PROGRAMA

III razred

(1 čas nedeljno, 30-32 časa godišnje za trogodišnje obrazovanje i 1 čas nedeljno, 35-37 časova godišnje za četvorogodišnje obrazovanje)

Tema	Biblijski tekst	Minimum
Hrišćanstvo u judaizmu	Djela apostolska	
- hrišćanstvo kod pogana	2:42-74, 10:34-35, 13:46-49	
Od prognanstva do obaveze	Jevrejima	Istorijski datumi:
(do crkve u državi)	11:33-38, Fil. 1:29	313, 325, 381, 431, 451
Nastanak hrišćanskog učenja, teolozi	1 Pet. 2:1-12 2 Pet. 2,9	Konstantin, Teodosije, Arije
Razlike u razvitku zapadne-istočne crkve	Mk. 16:14-18	

Hrišćanstvo na Istoku		
Hrišćanstvo na zapadu, život sa poganima	Jn. 17:15	Istorijski datumi: 529, 754, 1054, 107, 1099, 1122, 1225
Odnos crkve i države	1 Tim. 3:1-2	
Inkvizicije	2 Pet. 2:18, 3:17	
Krize u papizmu, raskid crkve na zapadu	Mt. 22:29; Mk. 12:24	Istorijski datumi: 1309-7, 1378-1414, 1409, 1414-18, 1415, 1431, 1439, 1447-1521
Humanizam i renesansa	1 Kor. 11:19	
Znakovi predreformacije:	Jer. 9:23-24	
Viklif i Hus	Jn. 13:15	
Istorija crkve pred reformacijom (X-XV stoljeće)	Jn. 17:26, Rom. 1:18-23	Istorijski datumi: 972, 997, 1000, 1055, 1417; Bruno, Adalbert (Adalbert), Gelert (Gellert)
Kultura u hrišćanstvu u XI-XIII stoljeće	Jn. 17:19-21	
Humanizam i renesansa		
Reformacija u Evropi		
Martin Luter	Rom. 1:17 Ef. 2:8-10	31.10.1517.
Ulrich Cvingli; Reformacija u Nemačkoj - Švajcarska	Rom. 5:1-8	1521, 1529, 1530, 1531, 1534, 1536, 1549, 1555, 1559, 1545-63, 1566 Luter, Melanhton (Melanchton), Cvingli, Bulinger (Bullinger), Calvin, Farel (Farel), Beze (Beze), Erazmo, Serveto (Serveto), Mincer, Menon (Mennon), Karafo (Carafa), Lojola.
Žan Kalvin i reformacija u Ženevi	Jn. 3:35-36	
Glavna teološka načela reformacije	Jn. 3:16	
Sporedna strujanja u reformaciji		
Protureformacija		
Razvitak crkve posle sinoda u Tridentu	Jer. 2:7-8	1618-19, 1773, 1869-70, 1891, Gomar (Gomarus), Amesije (Amesius), Kokej (Coccejus), Spener (Spener), Frank (Francke), Zinzendorf (Zinzendorf), Vesli (Weslwy), Bunuan (Bunuan)
Zapadna i severna Evropa u vreme protureformacije	Djela apostolska 4:12	
Južna i srednja Evropa u XVII stoljeća		
Crkva, država i kultura u XVIII-XIX stoljeća		
Protestanska, ortodoksna i pietizam Puritanizam	Zolt (Zsolt.) 95:1-7 (Psalm)	
Rimokatolička crkva i istočna ortodoksna u XVIII-XIX stoljeću		
Reformacija na području Mađarske	Jel. 2:1-5 (otkr.)	Albert Svajter (Albert Sweityer), Karl Bart (Karl Barth), Ditrih Bonhefer (Dietrich Bonhoeffer), Rudolf (Rudolf), Bultman (Bultmann).
Protestanska strujanja u	Ez. 34:5-6	

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Verska nastava u srednjoj školi, posebno je delikatna. Osnovni problem je nepoverenje prema novoj sredini, prema samom sebi i naglašena kritičnost autoriteta. Stoga kateheza u srednjoj školi mora početi od činjenice da je kateheta čovek koji "razbija" barijere nepoverenja. Zbog toga, u realizaciji nastavne jedinice, naglasak je na doživljajnom, a potom na saznavnom području. Teme su tako birane da se mladi čovek prvo zadivi datoj činjenici, doživljaju, sadržaju, da prema njoj mora zauzeti svoj stav a "čisto verski pristup" je svetlo koje mu pomaže da pravilnije i celovitije olakša zauzimanje stava.

Način realizacije predmeta treba da se odvija putem iskustva, doživljaja, a osnovna misao vodilja je otkriti sebe kao vrednost, prihvatiti, poštovati i tako izgraditi poverenje prema drugima.

Hrišćanska etika Evangeličko hrišćanske crkve a.v.

CILJ i ZADACI nastave hrišćanska etika evangeličko hrišćanske crkve a.v. sadržani su u rečima:

"Ti si Hristos, Sin Boga živoga!" Jov. 16,16

"Ja,... Verujem u Isusa Hrista,... Gospoda mog!..."

SADRŽAJI PROGRAMA

III razred

(1 čas nedeljno, 30-32 časa godišnje za trogodišnje obrazovanje i 1 čas nedeljno, 35-37 časova godišnje za četvorogodišnje obrazovanje)

Poreklo Isusovo. Porodica.**Mesto rođenja. Ispunjenje proročanstva.**

Cilj: razumevanje velikog značaja, za hrišćanstvo, rođenje Isusa.

Pokret Isusa i Jovana Krstitelja.**Isus u krugu Jovana Krstitelja.****Isus stavlja na stranu Toru.****Uzdravljenje kod Bethesdi.**

Cilj: upoznavanje razlike i sličnosti između Kumrana i Jovana Krstitelja.

Biblijski kviz:

Kako se zvao anđeo poslan od Boga Mariji?

- a) Mikael; b) Gavril;
v) Uriel.

Kako se zvalo mesto, gde je živela Marija?

- a) Sikar; b) Jeriho; v) Nazaret.

Ko je bio poreklom iz doma Davidovog?

- a) Marija; b) Josif; v) Jovan Krstitelj.

Koje je bilo zanimanje Josifa?

- a) Pastir; b) zidar; v) tesar.

Osnovna misao: Dom Davida i Marije, poreklo Davidovo. Vladavina Herodesa.

Isus je obećani Mesija.

Osnovna misao: Karakteristična crta kumranske zajednice. Praksa krštenja Jovana Krstitelja i njegova veza sa Torom. Isusovo shvatanje Tore i njegovo tumačenje.

Isus u Galileji.

Izbor dvanajstih apostola.

Isus uči i čini čuda.

Sukob sa farizejima i zakonicima.

Cilj: otkrivanje osobe Isus Hrist, njegov postoj i veza sa verskim grupama.

Isusov rad u Judeji.

Vaskrsenje Lazarevo i odsuđujući postoj velikog veća. Isus u Jerihu i Betaniji.

Cilj: upoznavanje sa izjavama Isusa o sebi i svom Ocu, neizbežan konflikt između Isusa i velikog veća Izraela.

Poslednja nedelja.

Isusov ulazak u Jerusolim.

Poslednja večera.

Hapšenje Isusa.

Verska - zakonska parnica.

Politička parnica.

Biblijski kviz:

Zašto je ulazio Isus u Jerusolim?

a) hteo je dokazati svoju moć javno; b) hteo je ispuniti starozavetna proročanstva;

v) narod u njemu prepoznaje osloboditelja.

Kada je bila poslednja večera?

a) Četvrtak; b) petak;

v) na Uskrs.

Zašto je osudio Pilat Isusa?

a) u njemu je video buntovnika;

b) bio je saglasan sa sinedrijom; v) bojao se da ne izgubi prokuraturu.

Zašto su osudili Isusa u domu prvosveštenika?

a) jer je sebe nazivao kraljem;

b) jer je postupio kao Sin Božji; v) jer je organizovao pobunu.

Novi Zavet - Jevanđelje po Marku.

Cilj: upoznavanje karakterističnih crta Markovog jevanđelja.

Jevanđelje po Mateju.

Cilj: upoznavanje karakterističnih crta Matejevog jevanđelja.

Jevanđelje po Luki.

Cilj: upoznavanje učenika sa karakterističnim crtama jevanđelja po Luci.

Jevanđelje po Jovanu.

Cilj: upoznavanje karakterističnih crta Jovanovog jevanđelja.

Biblijski kviz.

Ko je prvi video vaskrsnutog Isusa?

a) učenici iz Emausa,

Osnovna misao: Učenici, njihova misija. Farizeji, saduceji.

Herodosova stranka, zeloti. Opraštaj grehova, post, mesijaška očekivanja, mesijaške titule.

Osnovna misao: "Ja sam" - izreci, "Isus kao Dobri Pastir", Isus kao utelovatelj nebeskog Oca.

Osnovna misao: Prvosveštenik i njegov verski i politički značaj. Delovanje sinedriona.

Izreka "Ja sam" - u verskozakonskoj parnici. Ured prokuratorski. Ličnost Pilata.

Osnovna misao: Zbor, ličnost Markova. Tajna Isusa, Isus po Marku: čovek učitelj, Sin čoveka, Sin Božji. Čuda i kraljevstvo Božije.

Osnovna misao: Crkva kod Mateja, Crkva i kraljevstvo Božije, kraj vekova, Isus po Mateju - Gospod koji živi u zajedništvu. Učenici po Mateju.

Osnovna misao: Luka kao vernik. Spasonosno doba: - 10 doba obećanja, 11 doba Isusa, 13 doba Crkve. Isus po Luci. Isusova poređenja.

Osnovna misao: Ličnost pisca i zbor. Važni pojmovi i teme: - 14 hleb života, 15-16 čas poslednji, 17 izreci: "Ja sam!", Isus po Jovanu. Isus vaskrsenje i život.

b) Petar,

v) Marija Magdalena.

Zašto nije hteo poverovati

Toma u Isusovo vaskrsenje?

a) smatrao je nemogućim,

b) mislio je da ga ostali vode za nos, v) mislio je da su ostali učenici krivo informisani.

Po čemu su učenici iz Emausa prepoznali Isusa?

a) po tome kako je tumačio Pismo o blagoslovu i prelomu hleba za stolom,

b) prepoznali su ga još na putu.

Dela apostolska

Cilj: upoznavanje prvotne crkve, starešine, misije i problema sa kojima su se sukobili.

Pavlova poslanica Rimljanima

Cilj: upoznavanje apostolskog pisma koje raspravlja važna teološka pitanja.

Pavlova poslanica Korinćanima

Cilj: upoznavanje života hrišćana u tom gradu, njihovi problemi i kako ih Pavle vodi i uči da bi upoznali istinu.

Pavlova poslanica Galatima.

Cilj: razvijanje osećanja uzajamne povezanosti zajednice i hrišćanske etike, kao i sagledavanje posledice.

Čas učenika - dijalozi.

Cilj: osposobljavanje za rešavanje svakodnevnih problema u životu u uzajamnoj povezanosti vere i života.

Pavlova poslanica Efescima i Kološanima.

Cilj: uočavanje sličnosti i razlike ove dve poslanice kao i zajedništvo svih ljudi u Hristu.

Poslanica Filipljanima i dve poslanice Solunjanima.

Cilj: upoznavanje primaoca pisma - Crkvene opštine u Filipinu i Solunu - da preuzmu od apostola kako treba voleti život i imati radost od života.

Pastirske poslanice Timoteju, Titu i Filemonu.

Cilj: uočavanje pravog, uzanog i ličnog kontakta između apostola i njegovih saradnika.

Čas učenika - dijalozi.

Cilj: uočavanje da svako ko svoj život prepusti važećim hrišćanskim normama, njegov će život postati potpuniji.

Moguće je navesti nekoliko primera iz Biblije, ali i iz života vernika.

Poslanica Jevrejima.

Cilj: uočavanje da pozivanje na Stari Zavet i stara događanja dobija nova tumačenja u svetlu učenja Isusa Hrista.

Osnovna misao: Rođenje crkve, širenje prvotne Crkve, objavljivanje Jevanđelja. Luka kao očevidac i pisac.

Osnovna misao: uloga vere u hrišćanskom životu. Greh i milost. Uloga ove poslanice u istoriji hrišćanstva. (Augusti - Luter)

Osnovna misao: osnivanje crkvene opštine, nastajući problemi, paganski kultovi i njihov uticaj na vernike. Veze apostola i crkvene opštine.

Osnovna misao: Teološki pojam zakona i jevanđelja. Povezanost vere i života.

Osnovna misao: Pojam crkve. Hristos kao jedina glava Crkve. Lik novog čoveka u Hristu. Pisma sa robije apostola Pavla.

Osnovna misao: Radost u Hristu. Život u Hristu. Smisao hrišćanskog života i radosti. Hrišćanska slika budućnosti veza sa svakodnevnim životom.

Osnovna misao: povezanost i saradnja apostola i njegovih bliskih saradnika, kako treba da izgleda služba sveštenečka; prihvatiti i živeti važeće norme.

Osnovna misao: Problematika autorstva i adresata. Isus kao ostvaritelj starozavetnih obećanja. Pretvaranje starozavetnih slika i simbola u svet Novog Zaveta.

Opšte "katoličke" poslanice: Jakovljeva, Petrova, Jovanova i Judina.

Cilj: upoznavanje stila ovih isama, autorovog cilja i najvažnije poslanice.

Jovanovo otkrivenje.

Cilj: upoznavanje i razumevanje apokalipse kao književne vrste kao i vesti iz te knjige.

Čas učenika - dijalozi.

Cilj: provera znanja, koja su učenici stekli na ovim časovima, kroz slobodnu diskusiju.

Reformacija 1517-1648.

Cilj: pokazati učenicima neophodnost reformacije - obnove crkvi, jer jedinstveni izvor crkve jeste jevanđelje.

Religija i religioznost.

Cilj: sticanje znanja o religiji i njenom značaju.

Krst - krštenje.

Cilj: razumevanje osnovnog sadržaja krsta, njegove uvete kao i posledice.

Zajednica - zajedništvo Sveta Pričest.

Cilj: uočavanje kako Sveta Pričest ostvaruje zajedništvo sa Hristom i sa drugim čovekom.

Društvo i pojedinac.

Cilj: upoznavanje problema društva kao i pojedinaca. Etička pozadina problema.

Nauka i etika.

Cilj: upoznavanje problematike razvoja nauke i razvijanje vlastitog mišljenja o tom razvoju.

Svet koji nas opkoljuje.

Cilj: izgrađivati odgovornost za okolinu.

Vrednost života.

Cilj: formiranje gledišta šta čini vrednim ljudski život.

Pitanja.

Cilj: upoznavanje biblijske kao i teološke pozadine patnje, kao i smrt.

Čas učenika - dijalozi.

Cilj: proveriti naučeno gradivo kroz slobodan razgovor.

Kraj školske godine.

Cilj: ponoviti pređeno gradivo.

Osnovna misao: Specijalnost opštih ("katoličkih") poslanica. Jakovljeva praktična teologija, život, vera i dela. Karakteristična crta Jovanove teologije.

Osnovna misao: Alokalsipisa, eshatologija, jevrejska očekivanja. Zauzimanje stava u vezi sa drugim dolaskom Isusa Hrista. Upoznavanje simbolike.

Osnovna misao: Luter kao reformator. Borba za čistotu jevanđelja. Životopis Luterov. Sveta pričest, sloboda čoveka, Luterova formula: 18 jedino Sveto Pismo - 19 jedino Hristos - 20 jedino vera - 21 jedino milost.

Osnovna misao: pojam religije, njene motivacije - 22 Religioznost kao doživljaj - 23 Religioznost kao kultura - 24 Religioznost kao tradicija.

Osnovna misao: Krst kao sakrament - svetost. Praksa krštenja: - 25 kod deteta - 26 kod odraslog.

Osnovna misao: Sveta Pričest - koinonia, telo Hristovo. Zajedništvo vernika. Moje mesto u tom zajedništvu. U učenju apostola Pavla videti kako funkcioniše to zajedništvo - kao "jedno telo".

Osnovna misao: prava pojedinaca i njegova dužnost prema društvu - 27 dužnost društva prema pojedincu - 28 manjina - 29 većina. Različite forme ponašanja: alkoholizam, drogiranje.

Osnovna misao: - 30 nauka i vera nisu u međusobnom sukobu - 31 i nauka mora da ima svoje etičke granice - 32 koje ne sme prelaziti - 33 mogućnost - 34 pregrade - 35 odgovornost nauke za svet.

Osnovna misao: - 36 odgovornost za svet koji nas opkoljuje - 37 upoznajmo biblijske temelje te odgovornosti - 38 Bog nam je dao ovaj svet da se o njemu brinemo.

Osnovna misao: - iskustvo - mudrost - poštovanje. Čovek verna slika Boga? Čovek veran licemer.

Osnovna misao: Zašto ima patnje? Zašto čovek mora umreti? Da li je eutanazija rešenje za sve?

Osnovna misao: Koliko pozitivnih iskustava je donela u naše živote ova školska godina pomoću veronauke?

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Program realizovati kroz časove obrade i utvrđivanja sadržaja, a primena sadržaja treba da se realizuje i sistematizuje u praktičnom životu. Časove obrade organizovati kroz stalni dijalog veroučitelja i učenika.

Na časovima, pored udžbenika, koristiti i druga nastavna sredstva.

Veronauka - Judaizam

CILJ nastave veronauka - judaizam u ovom razredu srednje škole jeste da učenici steknu osnovna znanja o osnovama srednjovekovne jevrejske religije, o cionizmu, holokaustu, kao i o osnovnim pojmovima religija kao što su hrišćanstvo, islam i budizam.

ZADACI veronauka - judaizam jesu da učenici:

- upoznaju glavne tokove srednjovekovne jevrejske religijsko-filosofske misli i njen uticaj na socijalni položaj Jevreja u nejevrejskoj sredini, period emancipacije, probleme identiteta i asimilacije, sa pojavama i širenjem netrpeljivosti prema Jevrejima, antisemitizam, istorijom Holokausta, osnovnim postavkama cionizma;
- upoznaju osnovne elemente hrišćanstva, islama i budizma.

SADRŽAJI PROGRAMA

III razred

(1 čas nedeljno, 30-32 časa godišnje za trogodišnje obrazovanje i 1 čas nedeljno, 35-37 časova godišnje za četvorogodišnje obrazovanje)

Saadja Gaon.

Majmonid.

Jeuda alevi.

Josef Albo.

Hasdaj Kreskas.

Gersonid.

Mendelson.

Jeuda Alkalj.

Teodor Hercl.

Cionizam.

Holokaust.

Hrišćanstvo.

Islam.

Budizam.

Slobodna tema.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Program realizovati kroz časove obrade i utvrđivanja sadržaja, a primena sadržaja treba da se realizuje i sistematizuje u praktičnom životu. Časove obrade organizovati kroz stalni dijalog veroučitelja i učenika.

Nastava veronauke - judaizam u ovom razredu ostvaruje se kroz pet tematskih celina i to su:

1. *Prva tema*: upoznavanje sa osnovama srednjovekovne jevrejske religijske filosofije, glavni filosofi, njihovi učenici.
2. *Druga tema*: Mozes Menfelson (Mozes Menfelson) i njegovo vreme, emancipacija.
3. *Treća tema*: cionizam, rabin Juda Alkalaj (Juda Alkalaj), Teodor Hercl (Teodor Hercl).
4. *Četvrta tema*: Holokaust.
5. *Peta tema*: Osnovni pojmovi o hrišćanstvu, islamu i budizmu.

Veroučitelj će u godišnjem i mesečnom planu rada sadržaje svrstati u tematske celine i odrediće potreban broj časova za njihovu realizaciju.

Na časovima, pored udžbenika, koristiti i druga nastavna sredstva.

VERSKA NASTAVA (fakultativni predmet)

Treći razred

Islamski vjeronauk-ilmudin

SADRŽAJI PROGRAMA

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

VJERA I RELIGIJA

- Din (religija) i vjera
- Tewhid-islamski monoteizam
- šta je religija
- Različiti aspekti proučavanja religija
- Porijeklo religija
- Religija u predhistoriji

NAJVEĆI POSLANICI

- Ulu-l-azm - poslanici odluke
- Adem - otac čovječanstva i prvi poslanik

- Nuh - prvi poslanik na zemlji, prvi sukob tewhida sa politeizmom
- Ibrahim - praotac kasnijih vjerovjesnika i graditelj Kabe
- Musa - poslanik koji je srušio najveću tiraniju na zemlji, koji je neposredno razgovarao sa Alahom d'.š. i kome je objavljen Tevrat
- Isa - sin Merjemin, znamenje svjetovima, poslanik Ind'ila
- Muhammed a.s. - poslanik čovječanstva, poslanik Kur'ana i milost svjetovima

VJERA I DRUŠTVO

- Vjera i nauka
- Božja objava-wahj
- uticaj tewhida - monoteizma na život

ZAJEDNIČKI ELEMENTI RELIGIJA

- Svete knjige: Biblija, Stari zavjet, Novi zavjet, Tora, Talmud, Kur'an časni
- Pojam grijeha: Grijeh u judizmu, Grijeh u hrišćanstvu, Grijeh u islamu
- žrtva-kurban
- Hodočašće: Jerusalem-sveti grad judaizma, hrišćanstva i islama
- Bejtulah-Kaba: simbol izvorne vjere u jednog i jedinog Boga

NAJSTARIJE RELIGIJE

- Religije Bliskog istoka
- Religije drevnog Egipta

ŽIVE RELIGIJE ISTOKA

- Hinduizam
- Budizam

HISTORIJA RELIGIJE NA PODRUČJU ZAPADNOG BALKANA

- Politeistički kultovi
- Rimski politeizam
- Dolazak hrišćanstva

Hrišćanska etika Evangelističko hrišćanske crkve a.v.

"Ti si Hristos, Sin Boga života!" Jov. 16, 16 Ja,... Verujem u Isusa Hrista, ... Gospoda mog!	
1. 2. čas: Poreklo Isusovo. Porodica Mesto rođenja Ispunjenje proročanstva Cilj: Da bi učenici videli i razumeli, zašto su od velikog značaja za hrišćanstvo rođenje i poreklo Isusovo.	Osnovna misao: Dom Davida i Marije, poreklo Davidovo. Vladavina Herodesa. Isus je obećani Mesija.
2. čas: Pokret Isusa i Jovana Krstitelja. Isus u krugu Jovana Krstitelja Isus stavlja na stranu Toru - Uzdravljenje kod Bethesdi. Cilj: Da bi učenici upoznali razliku i sličnost između Kumrana i Jovana Krstitelja.	Osnovna misao: Karakteristična crta kumranske zajednice. Praksa krštenja Jovana Krstitelja i njegova veza sa Torom. Isusovo shvatanje Tore i njegovo tumačenje.
3. čas: Biblijski kviz. 1. Kako se zvao anđeo poslan od Boga Mariji? a) Mikael b) Gavril c) Uriel 2. Kako se zvalo mesto, gde je živela Marija? d) Sikar e) Jeriho f) Nazaret 3. Ko je bio poreklom iz doma Davidovog? g) Marija h) Josif i) Jovan Krstitelj 4. Zanimanje Josifa? j) Pastir k) Zidar l) Tesar	
4. čas: Isus u Galileji Izbor dvanajstih apostola. Isus uči i čini čuda. Sukob sa farizejima i zakonicima Cilj: Da bi učenici otkrili osobu Isusa Hrista i njegov postoj i vezu sa verskim grupama.	Osnovna misao: Učenici, njihova misija. Farizeji, saduceji. Herodesova stranka, zeloti. Opraštaj grehova, post mesijaška očekavanja mesijaške titule.
5. čas: Isusov rad u Judeji. Vaskrsenje Lazarevo i odsuđujući postoj velikog veća. Isus u Jerihu i Betaniji. Cilj: Da bi učenici videli šta izjavljuje Isus o sebi i o svom Ocu, i da osećaju neizbežan konflikt između Isusa i velikog veća Izraela.	Osnovna misao: "Ja sam" - izreci, "Isus kao Dobri Pastir" Isus kao utelovatelj nebeskog Oca.
6. čas: Poslednja nedelja. Isusov ulaz u Jerusalim, poslednja večera, hapšenje Isusa. Verska - zakonska parnica Politička parnica	Osnovna misao: Prvosveštenik i njegov verski i politički značaj. Delovanje sinedriona. Izreka "Ja sam" - u verskozakonskoj parnici. Ured prokuratorski, ličnost Pilata.
7. čas: Biblijski kviz. 1. Zašto je ulazio Isus u Jerusalim? a) hteo je dokazati svoju moć javno c) hteo je ispuniti starozavetna proročanstva e) jer narod prepoznao u njemu osloboditelja 2. Kada je bila poslednja večera? 3. f) Četvrtak g) Petak h) Na Uskrs 4. Zašto je osudio Pilat Isusa? i) jer je u njemu video buntovnika j) bio je saglasan sa sinedrijom k) bojao se, da ne izgubi prokuraturu 5. Zašto su osudili Isusa u domu prvosveštenika? l) jer je sebe nazivao kraljem m) jer je postupio kao Sin Božiji n) jer je organizovao probunu	
8. čas: Novi Zavet Jevanđelje po Marku Cilj: neka učenik upozna karakteristične crte Markovog jevanđelja.	Osnovna misao: Zbor, ličnost Markova Tajna Isusa Isus po Marku: čovek, učitelj, sin čoveka Sin Božji Čuda i kraljevstvo Božije.
9. čas: Jevanđelje po Mateju. Cilj: neka učenik upozna karakteristične crte Matejovog jevanđelja.	Osnovna misao: Crkva kod Mateja Crkva i kraljevstvo Božije Kraj vekova Isus po Mateju - Gospod. Koji živi u zajedništvu. Učenici po Mateju.
10. čas: Jevanđelje po Luci. Cilj: neka učenik upozna karakteristične crte jevanđelja po Luci.	Osnovna misao: Luka kao vernik. Spasonosno doba: -10 doba obeć -11 anja -12 doba Isusa -13 doba Crkve Isus po Luci. Isusova poređenja.
11. čas: Jevanđelje po Jovanu. Cilj: neka učenik upozna karakteristične crte Jovanovog jevanđelja.	Osnovna misao: Ličnost pisca i zbor. Važni pojmovi i teme: -14 hleb života -15 -16 čas poslednji -17 izreci: "Ja sam!" Isus po Jovanu Isus vaskrsenje i život.
12. čas: Biblijski kviz. 1. Ko je video kao prvi vaskrsnutog	

Isusa? a) učenici iz Emausa c) Petar d) Marija Magdalena 2. Zašto nije hteo poverovati Toma u Isusovo vaskrsenje? e) jer je to smatrao nemoguć f) im g) mislio je da ga ostali vode za nos h) mislio je da ostali učenici i) su krivo informisani 3. Po 4. čemu su prepoznali 5. učenici iz Emausa Isusa? j) kako je tumačio k) Pisma l) o blagoslovu i prelomu hleba za stolom m) prepoznali su ga još na putu	
13. čas: Dela apostolska Cilj: neka učenici upoznaju prvotnu crkvu, starešine, misiju i probleme, sa kojima su se sukobili.	Osnovna misao: Rođenje crkve, širenje, prvotna Crkva, objavljivanje jevanđelja. Luka kao očevidac i pisac.
14. čas: Pavlova poslanica Rimljanima Cilj: da učenici upoznaju apostolsko pismo, koja raspravlja važna teološka pitanja.	Osnovna misao: uloga vere u hrišćanskom životu. Greh i milost uloga ove poslanice u istoriji hrišćanstva. (Augustin - Luther)
15. čas: Pavlova poslanica Korinćanima. Cilj: da učenici upoznaju život hrišćanina u tom gradu. Njihovi problemi, i kako ih Pavle vodi i uči da bi upoznali istinu.	Osnovna misao: Osnivanje crkvene opštine, nastavajući problemi, paganski kultovi, i njihov uticaj na vernike. Veza apostola i crkvene opštine.
16. čas: Pavlova poslanica Galatima Cilj: da bi učenici osetili uzajamnu povezanost zajednice i hrišćanske etike, takođe da vide i posledice.	Osnovna misao: Teološki pojam zakona i jevanđelja. Povezanost vere i života.
17. čas: Čas učenika - dijalozi Cilj: rešavati stvakodnevnne probleme u životu u uzajamnoj povezanosti vere i života.	
18 čas: Pavlova poslanica Efezcima i Kološanima. Cilj: učenici treba da osete sličnost i različitost ove dve poslanice. Da vide zajedništvo svih ljudi u Hristu.	Osnovna misao: Pojam Crkve Hristos kao jedina glava Crkve Lik novog čoveka u Hristu Pisma iz robije apostola Pavla.
19. čas: Poslanica Filipljanima i dve poslanice Solunjanima. Cilj: da bi učenici upoznali primaoca pisma, Crkvene opštine u Filipinu i Solunu. Da bi preuzeli od apostola - kako treba voleti život i imati radost od života.	Osnovna misao: Radost u Hristu Život u Hristu Smisao hrišćanskog života i radosti Hrišćanska slika budućnosti i veza sa svakodnevnim životom.
20. čas: Pastirske poslanice Timoteju, Titu i Filemonu. Cilj: da bi učenici videli pravi, uzan i lični kontakt između apostola i njegovih saradnika	Osnovna misao: povezanost i saradnja apostola i njegovih bliskih saradnika kako treba da izgleda služba sveštениčka prihvatiti i živeti važeće norme.
21. čas: Čas učenika - dijalozi Cilj: da učenici osete, ko svoj život prepusti važećim hrišćanskim normama, njegov život će postati potpuniji. Moguće je navesti nekoliko primeraka iz Biblije, ali i iz života vernika.	
22. čas: Poslanica Jevrejima. Cilj: da bi učenici videli da pozivanja na Stari Zavet i stara događanja, dobivaju nova tumačenja u svetlu učenja Isusa Hrista.	Osnovna misao: Problematika autorstva i adresata. Isus, kao ostvaritelj starozavetnih obećanja. Pretvaranje starozavetnih slika i simbola u svet Novog Zaveta.
23. čas: Opšte "katoličke" poslanice: Jakovljeva, Petrova, Jovanova, Judina. Cilj: treba da učenici upoznaju stil ovih pisama. Dalje cilj autorov, i najvažnije poruke.	Osnovna misao: Specijalnost opštih ("katoličkih") poslanica. Jakovljeva praktična teologija, i život, vera i dela. Karakteristična crta Jovanove teologije.
24. čas: Jovanovo otkrivanje. Cilj: da bi učenici upoznali i razumeli apokalipsu kao književnu vrstu, i da bi upoznali vest te knjige.	Osnovna misao: Apokalipsa, eshatologija, jevrejska očekivanja. Zauzimanje stava u vezi sa drugim dolaskom Isusa Hrista. Upoznanje simbolike.
25. čas: Čas učenika - dijalozi. Cilj: u slobodnoj diskusiji proveriti šta su naučili na časovima veronauke.	
26. čas: Reformacija. 1517-1648 Cilj: pokazati učenicima na	Osnovna misao: Luther, kao reformator Borba

neophodnost reformacije - obnove crkvi, jer jedinstvenim izvorom crkve je jevanđelje Isusa Hrista.	za čistotu jevanđelja. Životopis Lutherov. Sveta Pričest, sloboda čoveka, Lutherova formula: - 18 jedino Pismo Sveto -19 jedino Hristos -20 jedino vera -21 jedino milost.
27. čas: Religija, i religioznost. Cilj: da bi učenici naučili šta je religija, a šta je njena značajnost.	Osnovna misao: - pojam religije, njene motivacije -22 Religioznost kao doživljaj -23 Religioznost kao kultura -24 Religioznost kao tradicija
28. čas: Krst - krštenje Cilj: da bi učenici razumeli osnovni sadržaj krsta, njegove uvete kao i posledice.	Osnovna misao: Krst kao sakrament - svetost Praksa krštenja: -25 kod deteta -26 kod odraslog
29. čas: Zajednica - zajedništvo Sveta Pričest, Cilj: da bi učenici videli kako Sveta Pričest ostvaruje zajedništvo sa Hristom i sa drugim čovekom.	Osnovna misao: Sveta Pričest - koinonia, telo Hristovo. Zajedništvo vernika. Moje mesto u tom zajedništvu. U učenju apostola Pavla videti kako funkcioniše to zajedništvo - kao "jedno telo".
30. čas: Društvo i pojedinac Cilj: treba da učenici upoznaju probleme društva kao i pojedinca. Etičku pozadinu problema.	Osnovna misao: - prava pojedinca i njegova dužnost prema društvu -27 dužnost društva prema pojedincu -28 manjina -29 većina Različite forme ponašanja: alkoholizam, drogiranje
31. čas: Nauka i etika Cilj: treba da učenici upoznaju problematiku razvoja nauke. Potrebno je da imaju vlastito mišljenje o razvoju.	Osnovna misao: -30 nauka i vera nisu u međusobnom sukobu -31 i nauka mora da ima svoje etičke granice, -32 koje ne sme prelaziti -33 mogućnosti -34 i pregrade -35 odgovornost nauke za svet
32. čas: Svet koji nas opkoluje Cilj: dovesti učenike da se u njima izgrađuje odgovornost za okolinu.	Osnovna misao: -36 odgovornost za svet koji nas opkoluje -37 upoznajmo biblijske temelje te odgovornosti -38 Bog nam je dao ovaj svet da se o njemu brinemo
33. čas: Vrednost života. Cilj: učenici treba da steknu svoje gledište o tome, šta čini vrednim ljudski život.	Osnovna misao: - iskustvo - mudrost - poštovanje Čovek verna slika Boga? Čovek veran licemer?
34. čas: Patnja. Cilj: učenici treba da upoznaju biblijsku kao i teološku pozadinu patnje, kao i smrti.	Osnovna misao: Zašto ima patnje? Zašto čovek mora umreti? Da li je eutanazija rešenje za sve?
35. čas: Čas učenika - dijalozi. Cilj: u slobodnom razgovoru proveriti naučeno gradivo.	
36. čas: Kraj školske godine Ponavljanje	Osnovna misao: Koliko pozitivnih iskustava je donela u naše živote ova školska godina pomoću veronauke?

Veronauka - Judaizam

CILJ

1. Prvi kurs: upoznavanje sa osnovama srednjevekovne jevrejske religijske filosofije, glavni filosofi, njihovi učenici.
2. Drugi kurs: Mozes Menfelson i njegovo vreme, emancipacija.
3. Treći kurs: cionizam, rabin Juda Alkalaj, Teodor Hercl.
4. Četvrti kurs: Holokaust.

5. Peti kurs: Osnovni pojmovi o hrišćanstvu, islamu i budizmu.

ISHODI

1. Učenik će se upoznati sa glavnim tokovima srednjovekovne jevrejske religijsko-filosofske misli i njen uticaj na socijalni položaj Jevreja u nejevrejskoj sredini, period emancipacije, problemima identiteta i asimilacije, sa pojavama i širenjem netrpeljivosti prema Jevrejima antisemitizma istorijom Holokausta, osnovnim postavkama cionizma.
2. Upoznavanje sa osnovnim elementima hrišćanstva, islama i budizma.

NASTAVNE JEDINICE

1. Saadja Gaon
2. Majmonid
3. Jeuda Alevi
4. Josef Albo
5. Hasdaj Kreskas
6. Gersonid
7. Mendelson
8. Jeuda Alkalj
9. Teodor Hercl
10. Cionizam
11. Holokaust
12. Hrišćanstvo
13. Islam
14. Budizam
15. Slobodna tema

VERSKA NASTAVA (fakultativni predmet)

Četvrti razred

Islamska vjeronauka (ilmudin)

CILJ vjeronauke u četvrtom razredu jeste da mladima na cjelovit način predstavi vjeru islam u duhovnoj, moralnoj i socijalnoj misionarskoj i drugim dimenzijama, kako bi vjera našla mjesta u njihovom praktičnom životu i imala pozitivan uticaj na izgradnju njihove budućnosti.

ZADACI vjerske nastave jesu da:

- učenike osposobi za postavljanje pitanja o cjelini i najdubljem smislu postojanja čovjeka i sveta, o ljudskoj slobodi, životu u zajednici, smrti, odnosu sa prirodom koja nas okružuje, kao i za razmišljanje o tim pitanjima u svjetlu vjere islama.
- Pomogne učenicima u odgovornom oblikovanju zajedničkog života sa drugima, u iznalaženju ravnoteže između vlastite ličnosti i zajednice, u ostvarivanju susreta sa svijetom (sa ljudima različitih kultura, religija i pogleda na svijet, sa društvom i prirodom) i s Bogom.
- Izgradi kod učenika uvjerenje da je njegov život na ovome svjetu samo priprema za vječnost, te da se iz te perspektive razvije kod učenika sposobnost razumjevanja, preispitivanja i vrijednovanja vlastitog odnosa prema drugom čovjeku kao božjem stvorenju.

SADRŽAJ PROGRAMA

IV razred

(1 čas nedeljno, 30-32 časa godišnje)

Vjera i društvo

- Šta je ibadet, kako se on shvaća u našoj vjerskoj tradiciji?
- Ko i zašto, jedino zaslužuje da Mu se ibadet čini, koja je svrha ibadeta?
- Šta je filozofija i koja je njena uloga, koje su dodirne tačke vjere i filozofije?
- Kada je došlo do najvećeg sukoba između vjere i filozofije i zašto, u čemu je uspjeh filozofije, a u čemu njeni promašaji?
- U čemu je razlika između vjere i filozofije, poslanika i filozofa?
- Odabrani tekstovi o prethodno navedenim temama.
- Šta je kultura, kakva je razlika između kulture i civilizacije?
- Koja je osnovna uloga vjere i koliki je njen uticaj na kulturu?
- Odabrani tekstovi.
- Odnos religije i materijalizma.
- Šta znači sekularizam, ko ga je teorijski i sa kakvim ciljevima utemeljio?
- Kakav je odnos sekularizma prema vrijednostima, kakva je uloga vjere u sekularnom društvu?
- Odnos islama prema sekularizmu.
- Savremeni vidovi idolatrije: šta je veliki a šta mali širk, da li je prošlo vrijeme širka o kojem Kur'an govori?
- Vjerovanja i običaji: gatanje, proricanje sudbine i zapisi.

Ehlu-l-kitab

- Ko su sljedbenici knjige, kakav je stav islama prema prijašnjim Poslanicima i objavama koje su ima slate?
- Judaizam: osnove judaističkog učenja, molitva, odgoj, obredi i svečanosti kod Jevreja.
- Kršćanstvo: ko je bio Isus Krist i šta je on naučavao?
- Glavne kršćanske crkve i najpoznatiji kršćanski blagdani.
- Deset Božijih zapovijesti kod kršćana.
- Islam: šta znači islam i da li se on može nazvati muhamedanstvom, da li je islam najmlađa ili najstarija vjera?
- Na kojim osnovama islam gradi ljudsko društvo, po čemu je islam vjera srednjeg puta i u čemu se ogleda društvena dimenzija islama?
- Osnovni temelji vjere islama.
- Širenje islama.
- Šta znači mu'min, muslim, kafir i munafik?
- Osnovni islamski šarti (pet stupova islama).
- Salat-namaz, ključ dženeta.
- Ramazanski post - štit vjernika.
- Zekjat, značenje i važnost njegovog izdvajanja.
- Na koje se vrste imovine daje zekat i koliko se izdvaja.
- Kome pripadaju sredstva sakupljena na ime zekata.
- Hadždž - vrhunac bogobožnosti.
- Koji su glavni propisi hadža i koji je njihov smisao i poruka.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Vjerska nastava u srednjoj školi posebno je delikatna. Osnovni problem je nepovjerenje prema samom sebi i naglašena kritičnost autoriteta. Zbog toga, vjeroučitelj u srednjoj školi mora poći od činjenice da je on čovjek koji "razbija" barijere nepovjerenja. Zato je, u realizaciji nastavne jedinice naglasak na doživljajnom, a potom na saznajnom području. Teme su birane tako da se mladi čovjek prvo zadivi datoj činjenici, doživljaju, sadržaju, potom zauzima svoj stav, a "čisto verski pristup" je svetlo koje mu pomaže da pravilnije i celovitije zauzme stav.

Način realizacije predmeta treba da se odvija putem iskustva, doživljaja, a osnovna misao vodilja je otkriti sebe kao vrijednost, prihvatiti, poštovati i tako izgraditi povjerenje prema drugima.

Literatura:

Versko vaspitanje Reformatske hrišćanske crkve

CILJ nastave u četvrtom razredu srednje škole jeste da mladi ljudi na pragu velikih, prirodnih životnih procesa, sačuvaju poverenja u Boga, iako se u ovo doba ponekad udaljuju od samih roditelja u tom pogledu. Na osnovu Božje izjave u Bibliji, oni će i sami doći do zaključka, da u svim životnim situacijama Svevišnji može čoveku, pa i mladom, pomoći. Zato treba pažljivo za njih izabrati delove iz Svetog pisma, koji će njih interesirati, jer će sve to biti povezano sa njihovim egzistencijalnim, pa i najvažnijim duhovnim potrebama.

ZADACI verskog vaspitanja u četvrtom razredu srednje škole jeste da omladinu upoznamo sa delima Boga preko svojih svetih ljudi u Starom i Novom zavetu, kako su sa poverenjem u Boga koračili u nepoznato, u budućnost, kao npr. Avram, iako nije znao gde ide, ali je imao poverenje da u njegovom budućem životu sam Bog će preodrediti za njega ono što je najbolje. Ako mlad čovek ima uverenje da je budućnost jedino u Božjim rukama, sve će dati od sebe da živi za veću slave Boga i za dobrobit svog bližnjeg.

SADRŽAJ PROGRAMA

IV razred

(1 čas nedeljno, 30-32 časa godišnje)

Uvod

Upoznavanje učenika sa sadržajima programa reformatškog hrišćanskog veronauka za IV razred srednje škole.

Sвето pismo je najvažniji izvor za Hrišćane

- Pokazuje ljubav Božju u činjenici stvaranje sveta i čoveka;
- Oba zaveta Svetog pisma govori o Božjoj ljubavi prema čoveku;
- Ljudi sa poverenjem: u Bibliji i u Crkvi uvek su dobili blagoslov Božji.

Ljubav božja najviše došla na videlo preko Isusa

- Isus ličnim primerom aktivizira i našu ljubav prema Bogu;
- Isus aktivizira svojim primerom našu ljubav prema bližnjima;
- Isus prenese ljubav Božju na buduće generacije preko svojih učenika;
- Isus kao glava Crkve je u ličnom kontaktu sa vernicima;
- Bog je preko Isusa prisutan, ako se sakupljamo u njegovo ime.

Isus brani i razvija bratsku zajednicu vernika

- Bog neće odbiti nikoga, koji dolazi kod Njega preko Isusa Hrista;
- Kako Bog prašta nama, tako i mi moramo da oprostimo našim bližnjima;

- Bog nas preko Isusa aktivira za dobra dela, koja jedino daju smisao životu.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Tema: *Sveto pismo* razumljiva je preko rada Svetog Duha. Veroučitelj treba da mladim ljudima pokazuje lični primer: da je molio Svetog Duha i tako je sposoban da njih vodi. Veroučiteljstvo nije profesija, nego: zvanje. Mladi ljudi to osećaju. Vrlo je važno zbog toga da Crkva odabere prave osobe naročito za verski odgoj mladih.

Opšte napomene

I za mlade ljude i za veroučitelje najvažnije, da se osećaju jednako pravnim članovima porodice Boga, preko Isusa Hrista.

Ova porodica je večna, zemaljski život mora da zavisi od nebeskih zakona, jer ovozemaljski zakoni i pravila imaju smisao samo iz ugla večite Božje ljubavi.

Hrišćanska etika Evangeličke crkve a.v.

CILJ nastave hrišćanska etika u četvrtom razredu srednje škole je upoznavanje učenika sa dve hiljade godina starom borbom i pravcima hrišćanske crkve. Upoznajući borbu i pravce hrišćanske crkve, učenici će upoznati svet koji se menjao - kulturne, društvene i političke prilike u stolicima pojave hrišćanstva, ranog srednjeg veka i nadalje.

ZADACI nastave hrišćanska etika su da:

- učenici upoznaju živote nepoznatih ljudi iz različitih država i vekova;
- učenici upoznaju načine razmišljanja tih ljudi;
- učenici shvataju da život tih nepoznatih ljudi pokazuje Hrista;
- i mi postanemo verni svedoci Isusa Hrista u svetu.

"HRISTOVI SVEDOCI U PROMENLJIVOM SVETU" UDŽBENIK IZ ISTORIJE CRKVE Predgovor

Upoznajmo udžbenik

Kad uzmeš u svoje ruke ovaj udžbenik i počneš da ga čitaš, upознаćeš život dosad tebi nepoznatih ljudi. Živeli su u različitim državama i vekovima. Ipak, jedna stvar ih povezuje. Svi su bili svedoci. Ovaj životni cilj nisu izabrali oni sami. Susreli su Hrista, On ih je pozvao, kao nekad svoje prve učenike (njih dvanaest). Dobili su zadatak: da objavljuju jevanđelje (radosnu vest), koju je i sam Isus objavljivao - dobru vest Božje ljubavi. Nije to bilo lak zadatak, jer svet se menjao, živelo se usred drugih kulturnih, društvenih i političkih prilika u prvim stolicima, u toku srednjeg veka ili od tada nadalje. Kad su hteli da objavljuju dobru vest, prinuđeni su bili da upoznaju sredinu u kojoj su živeli, ljude, njihov način razmišljanja. Morali su vrlo brižljivo da vrše svoj zadatak kako bi bili autentični svedoci Božje ljubavi.

Za njih je promenljivi svet značio ne samo izazov, već i iskušenje. Pretila im je opasnost da oni ne uspeju u svojoj nameri da utiču na svet, već obrnuto, da ih svet odvraća od svedočenja. Zbog toga su neprestano morali da se bore da ostanu verni Gospodu Hristu i svom poslanju.

Njihov životopis daje uvid u dve hiljade staru borbu i pravac hrišćanske crkve.

Ipak ovaj udžbenik ne govori o junacima vere, nego o ljudima od krvi i mesa, koje je sam Živi Gospod Isus učinio autentičnim svedocima. Uz njih i za njima u svako doba nalazimo veliku zajednicu bezimenih svedoka crkve.

Njihov život pokazuje Hrista, od koga su dobili ne samo službu, već i obećanje: "Evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka sveta". Hristovo obećanje tiče se i nas. Primer naših vernih predaka neka nas ohrabruje, da bismo rečima i delima bili i mi verni svedoci Isusa Hrista u svetu.

SADRŽAJ PROGRAMA

IV razred

(1 čas nedeljno, 30-32 časa godišnje)

Hrišćani u Rimskoj imperiji.

Zajednica u Jerusalimu.

Cilj: Razumevanje rođenja i prvih koraka hrišćanstva.

Osnovna misao: upoznati doba u kojem se rodilo hrišćanstvo.

Prva hrišćanska zajednica u Jerusalimu. Progon hrišćana od strane Jevreja.

Pavle - apostol svih nacija. Poreklo,

životopis, obraćenje, njegova

služba, zatočenje u tamnici i njegova smrt.

Cilj: Upoznavanje velikana hrišćanstva, i njihov veliki doprinos na polju širenja hrišćanstva.

Osnovna misao: upoznati nastajuće probleme između hrišćana sa jevrejskim i paganskim poreklom.

Upoznati odluku Sabora u Jerusalimu.

Proganjanje hrišćana.

Cilj: Upoznavanje sa uzrokom progona. Od Nerona do Dioklecijana.

Osnovna misao: Koji su uzroci davali povod progonu hrišćana? Kakva je bila razlika između navala od strane Nerona i kasnijih progona? Šta je video car Galerije (Galeria) kad je uredbom zaustavio gonjenje hrišćana?

Ignacije (Ignatios) - crkveni otac,

biskup iz Antiohije (Antiochie)

Njegova mučenička sudbina. Borba za čistotu učenja. Njegova smrt.

Cilj: Upoznavanje sa njegovim životom i službom.

Osnovna misao: Kako se borio za jedinstvo hrišćana u svojim poslanicama? Čime je opravdao vodeću ulogu biskupa u crkvi?

Uporediti njegovo shvatanje biskupske moći sa učenjem

Isusovim: Mk. 10, 42-45. Zašto je cenio mučeništvo u svom životu?

Polikarp (Polikarpus) - naslednik

apostolov, biskup iz Smirne.

Cilj: Upoznavanje sa njegovom službom u dobi cara Marka Aurelija g. 161-180 posle Hrista.

Osnovna misao: Videti kako se ostvaruju u životu i smrti Polikarpova vera i dobra dela. Šta je značilo u njegovoj službi upravljanje crkvenom opštinom? Zašto se pominje kao "učitelj Male Azije?"

Tertulijan (Tertullianus) - borba

protiv helenizma. Crkveni otac -

apologeta (branilac vere).

Cilj: Upoznavanje borca za čistotu hrišćanskog života, u njegovoj ličnosti.

Osnovna misao: Upoznati njegovo učenje o krštenju, a posebno njegovu moralnu reformu unutar hrišćanstva. Imao je veru bez kompromisa i protivio se nečistom učenju.

Origen (Origenes) - teološki

apologeta. Dobio je nadimak:

Adamantije (Adamantios) - čovek od čelika.

Osnovna misao: Upoznati grad Aleksandriju, metropolu u starom veku, mesto rođenja Origena. Upoznati njegov život, učenje i doprinos za celo hrišćanstvo. Kako je bio posvećen g. 232. u Cezareji, što je uticalo da je bio proganjan, i oduzeta mu sveštenička

Cilj: Upoznavanje teologa, koji se borio protiv gnosticizma. Teologa, koji je imao nepokolebljivu veru.

Konstantin Veliki (Flavius alerius Constantinus) Za vreme cara Dioklecijana bio je imenovan za podcara.

Cilj: Upoznati cara koji je hrišćanima dao slobodu rekavši: "Dajemo hrišćanima i svima slobodan izbor da slede onu religiju koju su izabrali."

Arije (Arius) - Niceanska apostolska veroispovest.

Cilj: Upoznavanje veroispovesti i Sinoda u Carigradu.

Atanasije (Athanasios) - kao branilac Niceanskog veroispovedanja.

Cilj: Upoznavanje čoveka koji se protivio učenju Arijevom.

Ambrozije (Ambrosius) - biskup grada Milano.

Cilj: Upoznavanje njegove karijere i sukoba sa državom za crkvu.

Avgustin - biskup iz Hipoa (Hippo).

Cilj: Uočavanje mogućnosti oslobođenja i od sopstvene strasti.

Čas učenika. Dijalozi. Prva stoleća Hrišćanske Crkve - 1-4. vek.

Cilj: Procena znanja kod učenika u formi dijaloga.

Rođenje hrišćanske Evrope. Seoba naroda 4-5. vek.

Cilj: Upoznati raspad Rimske imperije.

Karlo Veliki - 8. i početak 9. veka.

Cilj: Upoznavanje sa velikim vladarem, vojskovođom i graditeljem crkve i crkvenog života.

Organizovanje mađarske hrišćanske crkve za vreme Stevana. Vizantijska misija među Mađarima u 8. veku.

Cilj: Upoznavanje sa hrišćanskom misijom među Mađarima:

- pre osvajanja domovine
- posle osvajanja domovine

Borba unutar i izvan crkve u

služba? Za vreme Decijevog proganjanja bio je zatvoren i mučen zbog svoje vere.

Osnovna misao: Šta je uzrokovalo da se Konstantin obrati u hrišćanstvo? Upoznati carski edikt o slobodi hrišćana. Kako je došlo do koraka da se umešao u unutrašnje poslove crkve? Zašto se borio za hrišćansko jedinstvo? Zašto je centar imperije bio premešten na Istok?

Osnovna misao: Zašto je bio arianizam najopasniji u Crkvi? Proučiti Niceansku veroispovest, na strani 18. Evangeličke Pesmarice. Nakon toga uporediti sa Apostolskim Veroispovedanjem. Kakve razlike vidite?

Osnovna misao: Bio je stub Crkve, nepokolebljiv vernik i teolog svoga veka. Naći odgovore na sledeća pitanja:

1. Zašto je bio više puta proganjan?
 2. Zašto je najvažnije 39. pismo?
 3. Da li može biti za nas uzor?
- U kom smislu?

Osnovna misao: Videti:

- kako je sprovodio autoritet Crkve protiv države?
- Zašto je tražio pomoć za siromašne?
- Kako je obnovio crkvenu liturgiju?

Osnovna misao: Kroz kakve duševne promene je prošao Avgustin, pomoću kojih je stigao do doživljaja obraćenja i novog života. Uporediti obraćenje Saulovo sa obraćenjem Avgustina. Šta je vaše mišljenje o moći molitve?

Osnovna misao:

Pitanja:

1. Kada je postalo hrišćanstvo državnom religijom?
2. Kada je bila kanonizacija Novog Zaveta?
3. Veroispovesti?
4. Bogoslužjenje - liturgija?
5. Kako se izgradila crkvena organizacija?

Osnovna misao: Zašto je došlo do raspada Rimske imperije? Bog je gospodar istorije. Kako se to izražava u životu hrišćanske crkve u stolećima od 4. do 5. veka, kad je došlo do "seobe naroda".

Osnovna misao:

1. preci - kralj Klodovik (Chlodvig), njegov sin Pipin Mali
2. Osnivač imperije: 742-814. kralj Karlo, sin Pipina Malog, koji je dobio nadimak: Veliki
3. Za vreme njegovog vladanja od države Franaka je postala zapadna Evropa, to jest hrišćanski Zapad.

Osnovna misao:

Kada i gde su se sreli Mađari sa hrišćanstvom?

Koje okolnosti su pomagale njihovo priključenje Rimskoj Crkvi?

Kako se širilo hrišćanstvo za vreme vladavine kneza Geze?

Kralj Stevan - moćni hrišćanski vladar i osnivač mađarske hrišćanske crkve i hrišćanske države.

Osnovna misao:

srednjem veku.

Cilj: Upoznavanje sa borbom za vlast između papstva i carstva.

Vald, Viklif (Wycliff), Hus i Savonarola - koji su bili tkz. Vernici reformacije.

Cilj: Upoznavanje sa ljudima, koji su se u raznim državama, motivisani raznim uticajima trudili da očiste Crkvu i vrate je ka izvoru, to jest Hristu.

Čas učenika. Dijalozi.

Cilj: Procena znanja u formi dijaloga.

Reformacija. Na pragu reformacije.

Cilj: Upoznavanje pojma "reformacija" - (ad fontes) - nazad ka plamenu.

Martin Luter (Luther).

Cilj: Upoznavanje sa životom i presudnim izborom velikana - reformatora Martina Lutera, avgustinskog monaha.

Luterovo isključenje iz srednjovekovne rimokatoličke crkve od strane Pape Lea X i posledice papske bule.

Cilj: Uočavanje istine, da Luter nije imao za cilj stvoriti novu crkvu, već očistiti postojeću crkvu od lažnih učenja.

Luter kao zarobljenik u Vartburgu.

Cilj: Uočavanje da je njegovo zatočeništvo, praktički bila njegova odbrana, a tamo je živio kao vitez Đorđe.

Luterov crkveno-organizacijski rad.

Cilj: Upoznavanje sa pravim ciljem reformacije.

Svaka moć dolazi od pape i prelazi na vladare.

Reformski pokret unutar crkve.

Sukob između Henrika IV, nemačkog cara i pape Gregora VII.

Šizma (Skizma) - crkveni razdor.

Osnovna misao: Upoznati njihove životopise i tražiti odgovor na pitanje: kako doći do milostivog Boga? Zašto su se sukobili sa vladajućim crkvenim vrhom? Valdensi, lombardi, husiti. Kakve uticaje su imali sa svojim životima na čistoću učenja na srednjovekovnu crkvu?

Osnovna misao:

Šta je značilo u životu Petra Valda učenje o obraćenju ka Hristu? Šta je bilo Valdensov pokret? Koje učenje srednjovekovne crkve je kritikovao Džon Viklif? Zašto je od vladajuće crkve Jan Hus bio proglašen za tzv. jeretika? Šta je karakterisalo propovedanja Savonarole?

Osnovna misao:

U Evropi se u 15-16. veku razvija duhovni pokret, koji je označavao otkriće grčkog i rimskog klasicizma - renesansu.

Cilj je bio: preko kritike teksta pronaći originalnu formu

Osnovna misao:

Videti koji unutarnji i spoljni događaji su bili odlučujući u njegovom životu.

Kako je došao do Božje istine spasenja?

Zašto je napisao 95 teza?

Osnovna misao:

- prvi korak - upoznao je Bibliju i čistotu učenja biblijskog.

- Drugi korak - podigao je svoj glas protiv ispovednih listića -

Ustanovio je da je najveće blago crkve - jevanđelje - Carski sabor u Vormsu (Worms), na kojem je predsedavao car Karlo V. Kakav značaj je imala carska kletva?

Osnovna misao:

Njegov učinak je bio pravo čudo, jer je za tri meseca preveo sa grčkog Novi Zavet na nemački. Pripremio je i Stari Zavet za prevod. Značaj prevoda Biblije na maternji jezik.

Osnovna misao:

Luter je do kraja svoga života tvrdio: "Hrišćanska crkva je jedna i katolička i opšta.

A crkva je tamo gde se jevanđelje biblijski propoveda, a sakramenti poslužuju po naređenju Hristovom."

Carski sabor u Špajeru 1529. god., na kojem su evangelici

Čas učenika - dijalozi.

Cilj: Procena znanja kod učenika.

Filip Melanhton - čudo od deteta.

Cilj: Upoznavanje druga i glavnog pomoćnika Luterovog.

Ulrich Cvingli - reformator Švajcarske.

Cilj: Upoznavanje čoveka koji se borio za čistotu učenja, ali nije prepoznao da se pritiskom (nasiljem) ne može širiti jevanđelje.

Žan Calvin - kao druga vodeća osoba reformacije.

Cilj: Upoznavanje karakteristične crte njegove ličnosti.

Katolička restauracija - protivreformacija.

Cilj: Pokazati učenicima da rimokatolička crkva nije mogla ostati nereformisana.

Ipak, reformacija je i unutar te crkve pokrenula proces čišćenja.

Galijaši. Tužna decenija 1671-1681.

Cilj: Dobijanje uvida u surovo postupanje protivreformacije.

Hrišćani 20. stoleća, koji služe za primer.

Cilj: Ukazivanje na one koji su doprineli zbližavanju protestantizma i katolicizma.

protestovali.

Carski sabor u Augsburgu (Augsburgu) 1530. god. - (Augsburgska veroispovest)

Osnovna misao:

Kakav doprinos je imala reformacija za opštu crkvu hrišćansku?

Osnovna misao:

- Kao 12-ogodišnjak univerzitetski student u Hajdelbergu.

Sa 19 godina bio je već univerzitetski profesor.

Napisao je prvu evangeličku dogmatiku - veronauku u knjizi Loci Communes - opšta znanja.

Melanhton kao učitelj Nemačke - Preceptor Germanije (Praeceptor Germaniae).

Osnovna misao:

Naučnik humanista pod uticajem Erazma.

Kasnije kao sveštenik tražio je saradnju sa Luterom, ali zbog različitog gledišta na euharistiju nije došlo do zajedništva.

Osnovna misao:

Kao plemić iz moćne Francuske katoličke porodice, sa jedne strane htio je zadržati tradiciju svoje porodice. A sa druge strane nije mogao protiviti se istini, koju je osećao u reformaciji.

Osnovna misao:

Rimokatolička crkva oštro je odbila luteransko učenje i naglasila, da promenom učenja crkva nije samo Biblija, već Biblija i tradicija. Da spasenje nije samo preko vere, već preko vere i dela.

Osnovan je novi kaluđerski red - Isusovaca - Jezuiti (Ignacio Lojola - Loyola Ignat).

Cilj i metod rada.

Visoki predstavnici na čelu protivreformacije.

Praksa slobodnog vršenja religije u Transilvaniji.

Osnovna misao:

Čime su optuživali protestantske sveštenike i učitelje?

Kako su hteli da ih odvrate od svoje religije (vere)?

Kako rešavati stare nepravde?

Osnovna misao:

18. i 19. vek počeo je sa velikim optimizmom. Ipak, ratovi su razočarali svet. Zbog toga je 20. vek označen stolećem "otvaranja".

- papa Jovan XXIII, i II Vatikanski sinod.

- Natan Soderblom (Nathan Söderblom), švedski evangelički nadbiskup.

- Oikumene - Ekumena

Čas učenika. Priznanje i kritika. Cilj: Procena savladanog gradiva	- Albert Švajcer (Schweitzer) - teolog - lekar - misionar - Majka Tereza - njena služba u Indiji. Osnovna misao: Dijalog na sledeće teme: 1. reformacija - protivreformacija 2. Da li su bili opravdani postupci? 3. Zašto je bila potrebna ekumena? 4. Zašto su neki izabrali za životni cilj pomoć drugima?
Hrišćanski martiri - mučenici našeg stoleća. Cilj: Uočavanje istinitosti Isusove izreke: "Eto, ja vas šaljem kao ovce među vukove". Mt. 10, 16	Osnovna misao: Upoznati mučenike našeg stoleća: - Molnar Marija - reformatska misionarka u Novoj Gvineji - Ditrih Bonhefer (Dietrich Bonhoeffer) - hrišćanin i teolog, žrtva nemačkog fašizma. - Martin Luter King - sveštenik u borbi protiv nasilja i rasne diskriminacije. - Lajoš Ordaš (Ordass Lajos) - evangelički biskup u Mađarskoj, žrtva komunističke diktature.
Ponavljjanje Čas učenika. Kraj školske godine	Osnovna misao: u slobodnom razgovoru proveriti naučeno gradivo. Osnovna misao: Koliko pozitivnih iskustava je donela u naše živote crkvena istorija?

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Program realizovati kroz časove obrade i utvrđivanja sadržaja, a primena sadržaja treba da se realizuje i sistematizuje u praktičnom životu. Časove obrade organizovati kroz stalni dijalog veroučitelja i učenika.

Na časovima, pored udžbenika, koristiti i druga nastavna sredstva.

VERSKA NASTAVA (izborni predmet)

Četvrti razred

Islamska vjeronauka (ilmuddin)

CILJ vjeronauke u četvrtom razredu jeste da mladima na cjelovit način predstavi vjeru islam u duhovnoj, moralnoj i socijalnoj misionarskoj dimenziji i drugim dimenzijama, da bi vjera našla mjesta u njihovom praktičnom životu i pozitivno uticala na izgradnju njihove budućnosti.

ZADACI vjerske nastave jesu:

- da učenike osposobi za postavljanje pitanja o cjelini i najdubljem smislu postojanja čovjeka i svijeta, o ljudskoj slobodi, životu u zajednici, smrti, odnosu s prirodom koja nas okružuje, kao i za razmišljanje o tim pitanjima u svjetlu vjere islama;

- da pomogne učenicima u odgovornom oblikovanju zajedničkog života sa drugima, u nalaženju ravnoteže između vlastite ličnosti i zajednice, u ostvarivanju susreta sa svijetom (s ljudima različitih kultura, religija i pogleda na svijet, sa društvom i prirodom) i s Bogom;

- da izgradi kod učenika uvjerenje da je njegov život na ovome svijetu samo priprema za vječnost, te da se iz te perspektive razvije kod učenika sposobnost razumijevanja, preispitivanja i vrjednovanja vlastitog odnosa prema drugom čovjeku kao božjem stvorenju.

SADRŽAJ PROGRAMA

IV razred

(1 čas nedeljno, 32-34 časa godišnje)

Vjera i društvo

- Šta je ibadet, kako se on shvaća u našoj vjerskoj tradiciji?
- Ko jedino zaslužuje i zašto da Mu se ibadet čini, koja je svrha ibadeta?
- Šta je filozofija i koja je njena uloga, koje su dodirne tačke vjere i filozofije?
- Kada je došlo do najvećeg sukoba između vjere i filozofije i zašto, u čemu je uspjeh filozofije, a u čemu njeni promašaji?
- U čemu je razlika između vjere i filozofije, poslanika i filozofa?
- Odabrani tekstovi o prethodno navedenim temama.
- Šta je kultura, kakva je razlika između kulture i civilizacije?
- Koja je osnovna uloga vjere i koliki je njen uticaj na kulturu?
- Odabrani tekstovi.
- Odnos religije i materijalizma.
- Šta znači sekularizam, ko ga je teorijski i s kakvim ciljevima utemeljio?
- Kakav je odnos sekularizma prema vrijednostima, kakva je uloga vjere u sekularnom društvu?
- Odnos islama prema sekularizmu.
- Savremeni vidovi idolatrije: šta je veliki, a šta mali širk, da li je prošlo vrijeme širka o kojem Kur'an govori?
- Vjerovanja i običaji: gatanje, proricanje sudbine i zapisi.

Ehlu-l- kitab

- Ko su sljedbenici knjige, kakav je stav islama prema prijašnjim poslanicima i objavama koje su im slate?
- Judaizam: osnove judaističkog učenja, molitva, odgoj, obredi i svečanosti kod Jevreja.
- Kršćanstvo: ko je bio Isus Krist i šta je on naučavao?
- Glavne kršćanske crkve i najpoznatiji kršćanski blagdani.

- Deset Božjih zapovijesti kod kršćana.
- Islam: šta znači islam i da li se on može nazvati muhamedanstvom, da li je islam najmlađa ili najstarija vjera?
- Na kojim osnovama islam gradi ljudsko društvo, po čemu je islam vjera srednjeg puta i u čemu se ogleda društvena dimenzija islama?
- Osnovni temelji vjere islama.
- Širenje islama.
- Šta znači mu'min, muslim, kafir i munafik?
- Osnovni islamski šarti (pet stupova islama).
- Salat-namaz, ključ dženeta.
- Ramazanski post - štit vjernika.
- Zekjat, značenje i važnost njegovog izdvajanja.
- Na koje se vrste imovine daje zekjat i koliko se izdvaja.
- Kome pripadaju sredstva sakupljena na ime zekjata.
- Hadž - vrhunac bogobožnosti.
- Koji su glavni propisi hadža i koji je njihov smisao i poruka.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Vjerska nastava u srednjoj školi posebno je delikatna. Osnovni problem je nepovjerenje prema samom sebi i naglašena kritičnost autoriteta. Zbog toga, vjeroučitelj u srednjoj školi mora početi od činjenice da je on čovjek koji "razbija" barijere nepovjerenja. Zbog toga je u ostvarivanju nastavne jedinice naglasak na doživljajnom, a potom na saznavnom području. Teme su birane tako da se mladi čovjek prvo zadivi datoj činjenici, doživljaju, sadržaju, potom zauzima svoj stav, a "čisto vjerski pristup" je svjetlo koje mu pomaže da pravilnije i cjelovitije zauzme stav.

Način realizacije predmeta treba da se odvija putem iskustva, doživljaja, a osnovna misao vodilja je otkriti sebe kao vrijednost, prihvatiti, poštovati i tako izgraditi povjerenje prema drugima.

Literatura:

Udžbenik vjeronauke za četvrti razred srednje škole *Islam i svjetske religije* autor dr Džemaludin Latić.

Versko vaspitanje Reformatske hrišćanske crkve

CILJ nastave u četvrtom razredu srednje škole jeste da mladi ljudi na pragu velikih, prirodnih životnih procesa, sačuvaju poverenja u Boga iako se u to doba ponekad udaljuju od samih roditelja u tom pogledu. Na osnovu Božje izjave u Bibliji, oni će i sami doći do zaključka da u svim životnim situacijama Svevišnji može čoveku, pa i mladom, pomoći. Zbog toga treba pažljivo za njih izabrati delove iz Svetog pisma, koji će ih interesovati, jer će sve to biti povezano s njihovim egzistencijalnim, pa i najvažnijim duhovnim potrebama.

ZADACI verskog vaspitanja u četvrtom razredu srednje škole jeste da omladinu upoznamo s Božjim delima preko svetih ljudi u Starom i Novom zavetu, kako su sa poverenjem u Boga koračili u nepoznato, u budućnost, kao Avram, koji nije znao gde ide, ali je imao poverenje da će u njegovom budućem životu sam Bog preodrediti za njega ono što je najbolje. Ako mlad čovek ima uverenje da je budućnost jedino u Božjim rukama, sve će dati od sebe da živi za veću slavu Boga i za dobrobit svog blišnjeg.

SADRŽAJ PROGRAMA

IV razred

(1 čas nedeljno, 32-34 časa godišnje)

1. UVOD

Upoznavanje učenika sa sadržajima programa reformatskog hrišćanskog veronauka za IV razred srednje škole.

2. SVETO PISMO JE NAJVAŽNIJI IZVOR ZA HRIŠĆANE

Pokazuje ljubav Božju u činjenici stvaranja sveta i čoveka.

Oba zaveta Svetog pisma govore o Božjoj ljubavi prema čoveku.

Ljudi s poverenjem: u Bibliji i u Crkvi uvek su dobili blagoslov Božji.

3. LJUBAV BOŽJA JE NAJVIŠE DOŠLA NA VIDELO PREKO ISUSA

Isus ličnim primerom pokreće i našu ljubav prema Bogu.

Isus pokreće svojim primerom našu ljubav prema bližnjima.

Isus prenosi ljubav Božju na buduće generacije preko svojih učenika.

Isus kao glava Crkve je u ličnom kontaktu s vernicima.

Bog je preko Isusa prisutan ako se okupljamo u njegovo ime.

4. ISUS BRANI I RAZVIJA BRATSKU ZAJEDNICU VERNIKA

Bog neće odbiti nikoga kad dolazi kod Njega preko Isusa Hrista.

Kako Bog prašta nama, tako i mi moramo da oprostimo svojim bližnjima.

Bog nas preko Isusa pokreće na dobra dela, koja jedino daju smisao životu.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Tema: *Sveto pismo* je razumljivo preko rada Svetog duha. Veroučitelj treba da bude mladim ljudima lični primer: da se moli Svetom duhu da bi se tako osposobio da ih vodi. Veroučiteljstvo nije profesija, nego zvanje. Mladi ljudi to osećaju. Zbog toga je vrlo važno da Crkva odabere prave osobe, naročito za versko vaspitanje mladih.

Opšte napomene

I za mlade ljude i za veroučitelje najvažnije je da se osećaju jednakopravnim članovima Božje porodice preko Isusa Hrista.

Ova porodica je večna, zemaljski život mora da zavisi od nebeskih zakona jer ovozemaljski zakoni i pravila imaju smisao samo iz ugla večite Božje ljubavi.

Hrišćanska etika Evangeličke hrišćanske crkve a.v.

CILJ nastave hrišćanska etika u četvrtom razredu srednje škole jeste upoznavanje učenika s dve hiljade godina starom borbom i pravcima hrišćanske crkve. Upoznajući borbu i pravce hrišćanske crkve, učenici će upoznati svet koji se menjao – kulturne, društvene i političke prilike u stolicima pojave hrišćanstva, ranog srednjeg veka i nadalje.

ZADACI nastave hrišćanska etika su:

- da učenici upoznaju živote nepoznatih ljudi iz različitih država i vekova;
- da učenici upoznaju načine razmišljanja tih ljudi;
- da učenici shvate da život tih nepoznatih ljudi pokazuje Hrista;
- da i mi postanemo verni svedoci Isusa Hrista u svetu.

"HRISTOVI SVEDOCI U PROMENLJIVOM SVETU"

UDŽBENIK IZ ISTORIJE CRKVE

Predgovor

Upoznajmo udžbenik

Kad uzmeš u svoje ruke ovaj udžbenik i počneš da ga čitaš, upoznaćeš život dosad tebi nepoznatih ljudi. Živeli su u različitim državama i vekovima. Ipak, jedna stvar ih povezuje. Svi su bili svedoci. Taj životni cilj nisu izabrali oni sami. Susreli su Hrista, On ih je pozvao, kao nekad svoje prve učenike (njih dvanaest). Dobili su zadatak: da objavljuju jevanđelje (radosnu vest), koju je i sam Isus objavljivao - dobru vest Božje ljubavi. Nije to bilo lak zadatak jer svet se menjao, živelo se usred drugih kulturnih, društvenih i političkih prilika u prvim stolicima tokom srednjeg veka i nadalje. Kad su hteli da objavljuju dobru vest, prinuđeni su bili da upoznaju sredinu u kojoj su živeli, ljude, njihov način razmišljanja. Morali su vrlo brižljivo da vrše svoj zadatak da bi bili autentični svedoci Božje ljubavi.

Za njih je promenljivi svet značio ne samo izazov već i iskušenje. Pretila im je opasnost da oni ne uspeju u svojoj nameri da utiču na svet, već obrnuto, da ih svet odvraća od svedočenja. Zbog toga su neprestano morali da se bore da ostanu verni Gospodu Hristu i svom poslanju.

Njihov životopis daje uvid u dve hiljade staru borbu i pravac hrišćanske crkve.

Ipak, ovaj udžbenik ne govori o junacima vere, nego o ljudima od krvi i mesa, koje je sam Živi Gospod Isus učinio autentičnim svedocima. Uz njih i za njima u svako doba nalazimo veliku zajednicu bezimenih svedoka crkve.

Njihov život pokazuje Hrista, od koga su dobili ne samo službu već i obećanje: "Evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka sveta." Hristovo obećanje tiče se i nas. Primer naših vernih predaka neka nas ohrabruje da bismo rečima i delima bili i mi verni svedoci Isusa Hrista u svetu.

SADRŽAJ PROGRAMA

IV razred

(1 čas nedeljno, 32-34 časa godišnje)

1. čas: Hrišćani u Rimskoj imperiji. Zajednica u Jerusalimu. Cilj: Razumevanje rođenja i prvih koraka hrišćanstva.	Osnovna misao: upoznati doba u kojem se rodilo hrišćanstvo. Prva hrišćanska zajednica u Jerusalimu. Progon hrišćana od strane Jevreja.
2. čas: Pavle - apostol svih nacija. Poreklo, životopis, obraćenje, njegova služba, zatočenje u tamnici i njegova smrt. Cilj: Upoznavanje velikana hrišćanstva, i njihov veliki doprinos na polju širenja hrišćanstva.	Osnovna misao: upoznati nastajuće probleme između hrišćana sa jevrejskim i paganskim poreklom. Upoznati odluku Sabora u Jerusalimu.
3. čas: Proganjanje hrišćana. Cilj: Upoznavanje sa uzrokom progona. Od Nerona do Dioklecijana.	Osnovna misao: Koji su uzroci davali povod progonu hrišćana? Kakva je bila razlika između navala od strane Nerona i kasnijih progona? Šta je video car Galerije, (Galeria) kad je uredbom zaustavio gonjenje hrišćana?
4. čas: Ignacije (Ignatios) - crkveni otac, biskup iz Antiohije (Antiochie) Njegova mučenička sudbina. Borba za čistotu učenja. Njegova smrt. Cilj: Upoznavanje sa njegovim životom i službom.	Osnovna misao: Kako se borio za jedinstvo hrišćana u svojim poslanicama? Čime je opravdao vodeću ulogu biskupa u crkvi? Uporediti njegovo shvatanje biskupske moći sa učenjem Isusovim: Mk. 10, 42-45. Zašto je cenio mučeništvo u svom životu?
5. čas: Polikarp (Polikarpus) - naslednik apostolov, biskup iz Smirne. Cilj: Upoznavanje sa njegovom službom u dobi cara Marka Aurelija g. 161- 180 posle Hrista.	Osnovna misao: Videti kako se ostvaruju u životu i smrti Polikarpova vera i dobra dela. Šta je značilo u njegovoj službi upravljanje crkvenom opštinom? Zašto se pominje kao "učitelj Male Azije?"
6. čas: Tertulijan (Tertullianus) - borba protiv helenizma. Crkveni otac - apologeta (branilac vere). Cilj: Upoznavanje borca za čistotu hrišćanskog života, u njegovoj ličnosti.	Osnovna misao: Upoznati njegovo učenje o krštenju, a posebno njegovu moralnu reformu unutar hrišćanstva. Imao je veru bez kompromisa i protivio se nečistom učenju.
7. čas: Origen (Origenes) - teološki apologeta. Dobio je nadimak: Adamantije (Adamantios) - čovek od čelika. Cilj: Upoznavanje teologa, koji se borio protiv gnosticizma. Teologa, koji je imao nepokolebljivu veru.	Osnovna misao: Upoznati grad Aleksandriju, metropolu u starom veku, mesto rođenja Origena. Upoznati njegov život, učenje i doprinos za celo hrišćanstvo. Kako je bio posvećen g. 232. u Cezareji, što je uticalo da je bio prognan, i oduzeta mu sveštениčka služba? Za vreme Decijevog proganjanja bio je zatvoren i mučen zbog svoje vere.
8. čas: Konstantin Veliki (Flavius Valerius Constantinus) Za vreme cara Dioklecijana bio je imenovan za podcara. Cilj: Upoznati cara koji je hrišćanima dao slobodu rekavši: "Dajemo hrišćanima i svima slobodan izbor da slede onu religiju koju su izabrali."	Osnovna misao: Šta je uzrokovalo da se Konstantin obrati u hrišćanstvo? Upoznati carski edikt o slobodi hrišćana. Kako je došlo do koraka da se umešao u unutrašnje poslove crkve? Zašto se borio za hrišćansko jedinstvo? Zašto je centar imperije bio premešten na Istok?
9. čas: Arije (Arius) - Niceanska apostolska veroispovest. Cilj: Upoznavanje veroispovesti i Sinoda	Osnovna misao: Zašto je bio arianizam najopasniji u Crkvi? Proučiti Niceansku veroispovest, na strani 18. Evangeličke Pesmarice. Nakon toga uporediti sa Apostolskim Veroispovedanjem. Kakve razlike

u Carigradu.	vidite?
10. čas: Atanasije (Athanasios) - kao branilac Niceanskog veroispovedanja. Cilj: Upoznavanje čoveka koji se protivio učenju Arijevom.	Osnovna misao: Bio je stub Crkve, nepokolebljiv vernik i teolog svoga veka. Naći odgovore na sledeća pitanja: 1. Zašto je bio više puta proganjan? 2. Zašto je najvažnije 39. pismo? 3. Da li može biti za nas uzor? U kom smislu?
11. čas: Ambrozije (Ambrosius) - biskup grada Milano. Cilj: Upoznavanje njegove karijere i sukoba sa državom za crkvu.	Osnovna misao: Videti: - kako je sprovodio autoritet Crkve protiv države? - Zašto je tražio pomoć za siromašne? - Kako je obnovio crkvenu liturgiju?
12. čas: Avgustin - biskup iz Hipoa (Hippo). Cilj: Uočavanje mogućnosti oslobođenja i od sopstvene strasti.	Osnovna misao: Kroz kakve duševne promene je prošao Avgustin, pomoću kojih je stigao do doživljaja obraćenja i novog života. Uporediti obraćenje Saulovo sa obraćenjem Avgustina. Šta je vaše mišljenje o moći molitve?
13. čas: Čas učenika. Dijalozi. Prva stoleća Hrišćanske Crkve - 1- 4. vek. Cilj: Procena znanja kod učenika u formi dijaloga.	Osnovna misao: Pitanja: 1. Kada je postalo hrišćanstvo državnom religijom? 2. Kada je bila kanonizacija Novog Zaveta? 3. Veroispovesti? 4. Bogoslužje - liturgija? 5. Kako se izgradila crkvena organizacija?
14. čas: Rođenje hrišćanske Evrope. Seoba naroda 4-5. vek. Cilj: Upoznati raspad Rimske imperije.	Osnovna misao: Zašto je došlo do raspada Rimske imperije? Bog je gospodar istorije. Kako se to izražava u životu hrišćanske crkve u stolicima od 4. do 5. veka, kad je došlo do "seobe naroda".
15. čas: Karlo Veliki - 8. i početak 9. veka. Cilj: Upoznavanje sa velikim vladarem, vojskovođom i graditeljem crkve i crkvenog života.	Osnovna misao: 1. preci - kralj Klodovik (Chlodvig), njegov sin Pipin Mali 2. Osnivač imperije: 742- 814. kralj Karlo, sin Pipina Malog, koji je dobio nadimak: Veliki 3. Za vreme njegovog vladanja od države Franaka je postala zapadna Evropa, to jest hrišćanski Zapad.
16. čas: Organizovanje mađarske hrišćanske crkve za vreme Stevana. Vizantijska misija među Mađarima u 8. veku. Cilj: Upoznavanje sa hrišćanskom misijom među Mađarima: a) pre osvajanja domovine b) posle osvajanja domovine	Osnovna misao: Kada i gde su se sreli Mađari sa hrišćanstvom? Koje okolnosti su pomagale njihovo priključenje Rimskoj Crkvi? Kako se širilo hrišćanstvo za vreme vladavine kneza Geze? Kralj Stevan - moćni hrišćanski vladar i osnivač mađarske hrišćanske crkve i hrišćanske države.
17. čas: Borba unutar i izvan crkve u srednjem veku. Cilj: Upoznavanje sa borbom za vlast između papstva i carstva.	Osnovna misao: Svaka moć dolazi od pape i prelazi na vladare. Reformski pokret unutar crkve. Sukob između Henrika IV, nemačkog cara i pape Gregora VII. Šizma (Skizma) - crkveni razdor.
18. čas: Vald, Viklif (Wycliff), Hus i Savonarola - koji su bili tkz. Vernici reformacije. Cilj: Upoznavanje sa ljudima, koji su se u raznim državama, motivisani raznim uticajima trudili da očiste Crkvu i vrate je ka izvoru, to jest Hristu.	Osnovna misao: Upoznati njihove životopise i tražiti odgovor na pitanje: kako doći do milostivog Boga? Zašto su se sukobili sa vladajućim crkvenim vrhom? Valdensi, lombardi, husiti. Kakve uticaje su imali sa svojim životima na čistoću učenja na srednjovekovnu crkvu?
19. čas: Čas učenika Dijalozi. Cilj: Procena znanja u formi dijaloga.	Osnovna misao: Šta je značilo u životu Petra Valda učenje o obraćenju ka Hristu? Šta je bilo Valdensov pokret? Koje učenje srednjoveke crkve je

20. čas: **Reformacija.**

Na pragu reformacije.

Cilj: Upoznavanje pojma "reformacija" - (ad fontes) - nazad ka plamenu.

21. čas: **Martin Luter (Luther).**

Cilj: Upoznavanje sa životom i presudnim izborom velikana - reformatora Martina Lutera, avgustinskog monaha.

22. čas: **Luterovo isključenje iz srednjovekovne rimokatoličke crkve od strane Pape Lea X i posledice papske bule.**

Cilj: Uočavanje istine, da Luter nije imao za cilj stvoriti novu crkvu, već očistiti postojeću crkvu od lažnih učenja.

23. čas: **Luter kao zarobljenik u Vartburgu.**

Cilj: Uočavanje da je njegovo zatočeništvo, praktički bila njegova odbrana, a tamo je živio kao vitez Đorđe.

24. čas: **Luterov crkveno-organizacijski rad.**

Cilj: Upoznavanje sa pravim ciljem reformacije.

25. čas: **Čas učenika - dijalozi.**

Cilj: Procena znanja kod učenika.

26. čas: **Filip Melanhton - čudo od deteta.**

Cilj: Upoznavanje druga i glavnog pomoćnika Luterovog.

27. čas: **Ulrih Cvingli - reformator Švajcarske.**

Cilj: Upoznavanje čoveka koji se borio za čistotu učenja, ali nije prepoznao da se pritiskom (nasiljem) ne može širiti jevanđelje.

28. čas: **Žan Kalvin - kao druga vodeća osoba reformacije.**

Cilj: Upoznavanje karakteristične crte njegove ličnosti.

29. čas: **Katolička restauracija - protivreformacija.**

Cilj: Pokazati učenicima da rimokatolička crkva nije mogla ostati

kritikovao Džon Viklif?

Zašto je od vladajuće crkve Jan Hus bio proglašen za tzv. jeretika? Šta je karakterisalo propovedanja Savonarole?

Osnovna misao:

U Evropi se u 15-16. veku razvija duhovni pokret, koji je označavao otkriće grčkog i rimskog klasicizma - renesansu. Cilj je bio: preko kritike teksta pronaći originalnu formu.

Osnovna misao:

Videti koji unutarnji i spoljni događaji su bili odlučujući u njegovom životu.

Kako je došao do Božje istine spasenja?

Zašto je napisao 95 teza?

Osnovna misao:

- prvi korak - upoznao je Bibliju i čistotu učenja biblijskog.

- Drugi korak - podigao je svoj glas protiv ispovednih listića

- Ustanovio je da je najveće blago crkve - jevanđelje

- Carski sabor u Vormsu, (Worms) na kojem je predsedavao car Karlo V.

Kakav značaj je imala carska kletva?

Osnovna misao:

Njegov učinak je bio pravo čudo, jer je za tri meseca preveo sa grčkog Novi Zavet na nemački. Pripremio je i Stari Zavet za prevod. Značaj prevoda Biblije na maternji jezik.

Osnovna misao:

Luter je do kraja svoga života tvrdio: "Hrišćanska crkva je jedna i katolička i opšta. A crkva je tamo gde se jevanđelje biblijski propoveda, a sakrameti poslužuju po naređenju Hristovom.

"Carski sabor u Špajeru 1529. g., na kojem su evangelici protestovali. Carski sabor u Augsburgu (Augsburgu) 1530. g. - (Augsburgska veroispovest)

Osnovna misao:

Kakav doprinos je imala reformacija za opštu crkvu hrišćansku?

Osnovna misao:

- Kao 12-ogodišnjak univerzitetski student u Hajdelbergu. Sa 19 godina bio je već univerzitetski profesor. Napisao je prvu evangeličku dogmatiku - veronauku u knjizi *Loci Communes* - opšta znanja. Melanhton kao učitelj Nemačke - Preceptor Germanije (Praeceptor Germaniae).

Osnovna misao:

Naučnik humanista pod uticajem Erazma. Kasnije kao sveštenik tražio je saradnju sa Luterom, ali zbog različitog gledišta na euharistiju nije došlo do zajedništva.

Osnovna misao:

Kao plemić iz moćne Francuske katoličke porodice, sa jedne strane htio je zadržati tradiciju svoje porodice. A sa druge strane nije mogao protiviti se istini, koju je osećao u reformaciji.

Osnovna misao:

Rimokatolička crkva oštro je odbila luteransko učenje i naglasila, da promenom učenja crkva nije samo Biblija, već Biblija i tradicija. Da spasenje nije samo preko vere, već preko vere i dela. Osnovan je

nereformisana. Ipak, reformacija je i unutar te crkve pokrenula proces čišćenja.	novi kaluđerski red - Isusovaca - Jezuiti (Ignacio Lojola - Loyola Ignat). Cilj i metod rada. Visoki predstavnici na čelu protivreformacije. Praksa slobodnog vršenja religije u Transilvaniji.
30. čas: Galijaši. Tužna decenija 1671-1681. Cilj: Dobijanje uvida u surovo postupanje protivreformacije.	Osnovna misao: Čime su optuživali protestantske sveštenike i učitelje? Kako su hteli da ih odvrata od svoje religije (vere)? Kako rešavati stare nepravde? Osnovna misao: 18. i 19. vek počeo je sa velikim optimizmom. Ipak, ratovi su razočarali svet. Zbog toga je 20. vek označen stolicem "otvaranja". - papa Jovan XXIII, i II Vatikanski sinod. - Natan Soderblom (Nathan Söderblom), švedski evangelički nadbiskup. - Oikumene - Ekumena - Albert Švajcer (Schweitzer) - teolog - lekar - misionar - Majka Tereza - njena služba u Indiji.
31. čas: Hrišćani 20. stoleća, koji služe za primer. Cilj: Ukazivanje na one koji su doprineli zbližavanju protestantizma i katolicizma.	Osnovna misao: Dijalog na sledeće teme: 1. reformacija - protivreformacija 2. Da li su bili opravdani postupci? 3. Zašto je bila potrebna ekumena? Zašto su neki izabrali za životni cilj pomoć drugima? Osnovna misao: Upoznati mučenike našeg stoleća: - Molnar Marija - reformatska misionarka u Novoj Gvineji - Ditrih Bonhefer (Dietrich Bonhoeffer) - hrišćanin i teolog, žrtva nemačkog fašizma. - Martin Luter King - sveštenik u borbi protiv nasilja i rasne diskriminacije. - Lajoš Ordaš (Ordass Lajos) - evangelički biskup u Mađarskoj, žrtva komunističke diktature.
32. čas: Čas učenika Priznanje i kritika. Cilj: Procena savladanog gradiva	
33. čas: Hrišćanski martiri - mučenici našeg stoleća. Cilj: Uočavanje istinitosti Isusove izreke: "Eto, ja vas šaljem kao ovce među vukove". Mt. 10, 16	
34. čas: Ponavljanje	
35. čas: Čas učenika.	Osnovna misao: u slobodnom razgovoru proveriti naučeno gradivo.
36. čas: Kraj školske godine	Osnovna misao: Koliko pozitivnih iskustava je donela u naše živote crkvena istorija?

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Programa realizovati kroz časove obrade i utvrđivanja sadržaja, a primena sadržaja treba da se realizuje i sistematizuje u praktičnom životu. Časove obrade organizovati kroz stalni dijalog veroučitelja i učenika.

Na časovima, pored udžbenika, koristiti i druga nastavna sredstva.

Jevrejska veronauka

CILJEVI I ZADACI

CILJ nastave jevrejske veronauke jeste da učenici steknu osnovna znanja iz bogatog nasleđa jevrejske biblijske književnosti, istorije, rabinske književnosti i etike, kao i da se upoznaju s jevrejskim praznicima, običajima i simbolima.

ZADATAK predmeta Jevrejske veronauke za četvrti razred srednje škole jeste da se učenici upoznaju sa sistematskim izlaganjem osnova vere kao i sa stanovištem judaizma o nekim pitanjima savremenih problema s kojima se društvo susreće.

SADRŽAJ PROGRAMA

IV razred

(1 čas nedeljno, 32-34 časa godišnje)

1. SISTEMATSKO IZLAGANJE OSNOVA VERE: Bog je tvorac sveta, On je jedan jedini, On nema tela niti telesan oblik, On je večan, samo se Njemu treba moliti, sve reči jevrejskih proroka su istinite, Tora je istinita, Toru je sam Bog dao preko Mojsija, Tora nikad neće biti zamenjena drugim učenjem, Bog poznaje sve postupke i misli ljudske, On nagrađuje ljude za dobra dela, a kažnjava ih za zla, jednog dana će doći Mesija, koga treba stalno očekivati, mrtvi će jednog dana oživeti.

2. DRUŠTVO I RELIGIJA: abortus, nasilje u porodici, samoubistvo, eutanazija, kloniranje, donacija organa, sekte i kultovi, sida, droga i alkoholizam, rasizam, odnos između polova, slobodna tema.

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA (UPUTSTVO)

Koristiti sledeće knjige: Rabin Arije Kaplan: *Majmonidovi principi*, *Osnove jevrejske vere* i *Priručnik jevrejske misli*; Responze na savremene teme - ima dosta materijala na Internetu.

OPŠTE NAPOMENE

Problemi društva su problemi svih nas bez obzira na boju kože, vere i narodnosti.